

לקראת שבחת מלכתא

**ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים...
פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם,
אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזה בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה
לעשות**

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על צפית לישועה

אחת השאלות שישאלו את האדם, תהיה: "ציפית לישועה?" מאז החורבן והגלות, צריכים על העת לצפות לגאולה השלמה. אבל רבותי, געוואלד, הבה ונתבונן: האם אנחנו באמת מצפים לישועה? אמנם כולנו אומרים: "כי לישועתך קיוונו כל היום ומצפים לישועה", אבל האם אכן המשיח חסר לנו באמת? מישהו הגיע למשגח, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, וסיפר לו כי הוא צריך לנסוע לחו"ל לאיזה עניין. אמר לו המשגיח: "אינני מבין אותך, אתה תהיה במטוס ופתאום תהיה תקיעת שופר ותצטרך לחזור, ולא תספיק להגיע מחו"ל בזמן..." מי שהכיר את המשגיח זצ"ל יודע שמעולם לא דיבר בבדיחות הדעת, אלא ברצינות הגמורה ביותר. יהודים של פעם המתינו בכל רגע ורגע לביאת המשיח. המציאות שלהם היתה "כי לישועתך קיוונו כל היום". הרב מבריסק היה מדייק שלא נאמר 'כל יום' אלא 'כל היום'. כך אם היו שואלים פעם מישהו, אפילו אברכים צעירים, היכן תהיה בליל הסדר? - התשובה הטבעית היתה: 'בעזר ה' יגיע המשיח ונעלה לירושלים, אבל אם חלילה הוא לא יבוא - אחיה בליל הסדר אצל השווער'. זו אינה מידת חסידות או דרגה מיוחדת. את זה יתבעו מהאדם - 'ציפית לישועה!' הרמב"ם בסוף הלכות מלכים (פרק יא הלכה א) כותב: "וכל מי שאינו מאמין בו אם מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבנו". דברים מפורשים כותב הרמב"ם. "וכל מי... שאינו מחכה לביאתו", האם יש למישהו איזה 'קולא' בחיוב זה? היום כאשר פוגשים מישהו בחו"ל ושואלים אותו, "נו, ר' יענקל, מתי תיסע לארץ ישראל?" הוא משיב: "כשהמשיח יבוא",

וכוונתו - אולי בעוד מאה שנה, מי יודע? ואם מישהו חייב לי שלוש מאות דולר ואני שואל אותו: "משה, מתי תחזיר לי?" הוא משיב: "אם ירצה השם", עד ביאת המשיח אחזיר לך. כוונתו ברורה: אל תצפה לראות את הכסף בקרוב... זה נקרא 'שאינו מחכה לביאתו'. אומרים אנו כל בוקר ב'גדל': "ישלח לקץ הימין משיחנו", לפדות מחכי קץ ישועתו". אל מי ישלח הקב"ה את המשיח לפדותו? אל אלו המחכים לישועה. כיצד מחכים? אם הייתי אומר לכם, שהרב אלישיב צריך להגיע לבית המדרש, מי

היום חושבים שניתוח זה לא דבר רציני, יש הרי רופאים טובים... עברתי פעם ניתוח קל ביד, לא משהו רציני, בהרדמה מקומית. עושים מניחה כדי שהמנותח לא יראה מה עושים לו, ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים... פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזה בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות, ונתנו לי משהו שיחזק את הלב. בסופו של דבר הניתוח הצליח ברוך ה', ועם סיומו העבירו אותי לחדר התאוששות.

והנה אני רואה שם ילד מבני ברק, שמכניסים אותו לשם, בדרכו לעבור ניתוח. שאלתי מישהו איזה ניתוח הוא אמור לעבור, והלה השיב לי שזה ניתוח קטן, לא משהו רציני. חשתי חולשה בכל גופי. הילד הקטן הזה צריך לעבור ניתוח. למרות שאמרו שזה לא ניתוח גדול, לא יכולתי להפסיק מלחשוב עליו. נזכרתי בכל מה שעבר עלי בזמן הניתוח 'הקטן', והתחלתי לומר תהילים לרפואתו של הילד ללא הפסקה. כשהעבירו אותי למחלקה, בדרך ההשגחה ראיתי שמחזירים את הילד מחדר ניתוח, אמרו לי שברוך ה' הכל עבר בשלום, רק אז חזרתי לעצמי.

אנשים עוברים ניתוחים קשים בראש, בלב, וכאן - ניתוח קטן של ילד, היה לי כל כך קשה לסבול. ומדוע? כי הרגשתי זאת בעצמי קודם לכן.

זה מה שדורשת התורה - להרגיש את השני. להיות נושא בעול. "ואהבת לרעך כמוך". אל תחשוב רק על עצמך, אלא גם על הזולת. לפני המלחמה בתשכ"ז, למדתי בישיבת סלבודקא, אנשים רעדו מפחד באותם ימים. והנה השי"ת ריחם על עמו, ותוך ימים ספורים היתה ישועה גדולה, אני לא זוכר מימי שמחה גדולה, כמו שהיתה בימים הללו. ורק המשגיח, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, נראה רציני, ואמר: "געוואלד יהודים, איך אפשר לשמוח? כמה אלמנות ויתומים ובתים שבורים, נגרמו מהמלחמה הזאת?!". הוא לא הבין כיצד אפשר לשמוח כאשר אחרים סובלים.

כך הדבר באבל, וכך גם בשמחה. מגיעים לחתונה, צריך לחוש בשמחת החתן. אם נרגיש כך, יבוא המשיח, כי נצפה כל הזמן לישועה, ולא רק כדי שאנשים לא יסבלו.

אם ישאל השואל: מי אמר שכאשר יבוא המשיח, שוב לא יהיה סבל בעולם? הרי הרמב"ם כותב (הלכות מלכים, יב, א) "עולם כמנהגו נוהג"? הם כבר לא יהיו חולים?

הבה נפתח את הרמב"ם ונראה מה הוא כותב (שם הלכה ה): "ובאותו הזמן לא היה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ולא תחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

הגיעו נא בנפשכם, אם אכן יהיו אז חולים, וכי "יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד? וכי "הטובה תהיה מושפעת הרבה?" אז כמה צריכים אנו לחכות למשיח, אם לא בשביל עצמנו, לפחות בשביל אחרים.

(מתוך 'יחי ראובן')

שבאמת היה מאמין שהוא אמור להגיע, היה ניגש כל כמה דקות אל החלון, להסתכל האם הוא כבר הגיע. הוא לא היה רגוע כל הזמן, בציפייה לבואו. אבל מי שאינו מסתכל ולא מוטרד, זה מכיוון שהוא חושב שאין סיכוי שהוא יגיע. כך גם מי שמצפה לביאת המשיח, אך על פי שיתמהמה הוא מחכה בכל יום שיבוא, אזי הוא מאמין בבואו. אנחנו מתפללים על ביאת המשיח ועל בניין ירושלים. "תקע בשופר גדול לחרותנו", "השיבה שופטנו כבראשונה", "את צמח דוד עבדת", "ותחזינה עינונו בשובך לציון", תפילות על גבי תפילות. כך גם בברכת המזון אנו מבקשים: "רחם נא... על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך". מדוע התפילות שלנו אינו מתקבלות?

בזוהר הקדוש כתוב, שהשמחה שעמיד הקב"ה לשמוח עם בריותיו בעת הגאולה, לא היתה שמחה שכזו מבריאת העולם ועד סופו. ומי יזכה לשמחה הזאת? "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה", ומי שאינו מתאבל, אינו זוכה.

אנחנו נוהגים בשלושת השבועות במנהגי אבלות, לא מסתפרים, לא עורכים משתאות, אבל האבלות האמיתית צריכה להיות בלב. וכדי שתהיה זו אבלות כראוי, צריך האדם להתבוננות. בלי התבוננות, על מה הוא מתאבל?

אנחנו אומרים בסיום תפילת שמונה עשרה: "יהי רצון מלפניך שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך". מה הקשר בין בנין בית המקדש לבין "ותן חלקנו בתורתך"? כתוב במגילת איכה (ב,ט) "מלכה ושריה בגויים אין תורה", מבואר בספרים, כי הדרגה של לימוד התורה שהיתה בעת שבית המקדש על מכונו, היתה דרגה אחרת. התורה הזו אבדה עם החורבן, ועל כך אנו מתפללים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ואז נזכה לאותה דרגה שהיתה בלימוד התורה - "ותן חלקנו בתורתך".

אספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדא

מדברים ומדברים, אבל איך עושים זאת בפועל? איך מגיעים למצב של 'מחכה לביאתו' הדרך הראשונה - נושא בעול עם חברו. אפילו ישכנע האדם את עצמו שלא חסר לו דבר, יש לו מכל טוב, ומה הוא צריך כעת את המשיח. באמת אלו דברים בטלים ומבוטלים שהרי אמרו חז"ל (סוטה מט ע"א) "מיום שחרב בית המקדש, אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו", אבל נניח שהוא חושב כך, שיש לו מכל טוב ולא חסר לו דבר, אבל שיתבונן סביבו, כמה צרות יש בעולם, כמה אנשים סובלים אנשים נמצאים בבתי חולים בייסורים נוראים. א שרעק אין דער וועלט. נורא ואיום. עוברים ניתוחים קשים. חולים מסוכנים.

אם אדם נושא בעול עם חברו, אזי הוא מרגיש שצריך לחכות לביאת המשיח. הגמרא אומרת שכל מי שאינו מתפלל על חברו, נקרא 'חוטא'. איזה חטא הוא עשה? הוא חילל שבת? אבל מאכל אסור? אין לו לב! הוא לא מרגיש את השני, כי אם היה מרגיש, היה מתפלל עליו.

אספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדא.

אני רואה כל שנה בתשעת הימים ושלושת השבועות שיש מתח בין אנשים, אפילו אם לא רבים יש מתח, כאן לא דופק, כאן לא מתאים

מרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל על 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה'

גימטריה, הלוואי שתהיה הגאולה, תמיד עושים גימטריאות כדי לנבא מתי הגאולה...

רבינו מספר מעט על הפחד והצרות שהיו בימים ההם. בעת שהתחילו הקומוניסטים, החפץ חיים פסק, שאפשר לברוח אפילו בשבת, כך שמעתי. והיה הרב במינסק רבי אליעזר מינסקער שהיה גאון גדול, וביקר על זה, וכי עד כדי כך בשבת לברוח, וכשעברו שנה שנתיים אמר אוי, כמה שהחפץ חיים היה צודק, כי הוא מתחילה סבר וכי לנסוע בשבת, וכי לצאת מרוסיה בשבת.

אצל הגרמנים לא חשבו את זה. בטח היו צריכים לברוח. אוי וי וי, מיד בהתחלה כשהגיעו הקומוניסטים במלחמת העולם האחרונה, בעיירות שלנו אמר רבי אייזיק שר "כל פועל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה", שקודם באו הגרמנים ואחר כך באו הרוסים, כשנכנסו הגרמנים מיד התחילו לירות לכאן ולשם, והרגו יהודים מיד, לא כל כך, אבל הם הרגו אנשים. אבל הרוסים שהם 'רשע' הקדוש ברוך הוא השתמש בהם ביום רעה, שהוטב ליהודים כשהם באו, וסילקו את הגרמנים שרצחו ללא הבחנה.

וכשהגרמנים הלכו, תיכף קצת אחרי זה נכנסו הרוסים, ואמרו שזה קצת הצלה פורתא, ואמנם כך היה, שנה שלימה היו הרוסים הקומוניסטים, ואז התחילו צרות אחרות. הקומוניסטים התחילו עם המעשים שלהם להיות נגד דת, לא כל כך נגד דת, הפוך הם התחילו לעשות דת.

אחר כך באו חזרה הגרמנים ו... "כל פועל ה' וגם רשע ליום רעה" לפעמים רשע זה הצלה. משתמשים לפעמים עם הרשע, הקומוניסטים הצילו קצת, שנה אחת הם נתנו לחיות, והם התחילו עם דברים יותר גרועים.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'איש האמת' משיחותיו של הג"ר יצחק רוזנברטן שליט"א)

אמר רבינו: ברש"י מביא שהאריכו את השנות במדבר לארבעים שנה. כמו כן בזמננו, מי יודע לפני כמה זמן כבר היתה יכולה להיות הגאולה, אולי מאות שנים, ואולי אפילו לפני אלף שנים כבר הייתה יכולה להיות הגאולה ולא זכינו. אני רואה כל שנה בתשעת הימים ושלושת השבועות שיש מתח בין אנשים, אפילו אם לא רבים יש מתח, כאן לא דופק, כאן לא מתאים.

מה הפשט בזה?

שנאת חינם גורם לאי בניית בית המקדש, ויש יצר במיוחד בזמן הזה, יש קיטרוג בשמים, ולכך רבים ויש מתחים.

דיברו פעם עם רבינו על צורת הבנייה העתיקה שהייתה בזמן הבית. אמר רבינו: 'ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו' הרבה יותר התרחקות רוחנית מאשר התרחקות גשמית. על בית המקדש כתוב "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל". ואם נאמר שכל צורת בניין הבית שמצאו היום בתפירות זה הכל בנבואה, הרי האדריכל הכי גדול לא יכול לתכנן כזה בניין מפואר, אלא הכול בכתב על ידי נביא. נאמר לאדריכל לעשות את זה, לא יוכל, זו חכמה נפלאה איך לבנות. אבן של שלושים ושתיים מטר יש שם, והרוחב גם כן מסתמא לא קטן, צריך אלף אנשים לסחוב כזה אבן. היום אפשר עם מנוף, אבל פעם לא היה מנוף.

ושאלו לגבי האבל על החורבן: מה אנו מרגישים מחורבן בית המקדש ב"ז בתמוז ובט' באב?

רק מה שאנו מתענים, חוץ מזה לא מרגישים כלום.

אמרתי פעם דרשה שלימה על זה שכתוב 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה', מה פירוש מתאבל, וכי לצום ולא לובש נעליים זה נקרא מתאבל, הגמרא בתענית מביאה על רבי יהודה בר עילאי שהיה דומה כמותו מוטל לפניו, ואם זה נקרא מתאבל אין היום אף אחד שמתאבל.

אמרתי, אנו אנשים גדולים וראשים קטנים

אחד אמר שמישיח יבוא מה יהיה לו מזה, אם הוא אינו מתאבל על ירושלים לא יראה בשמחתה מה יש לו מזה, ומי היום מתאבל על ירושלים, צמים ומלבישים נעלי גומי. אמרתי פעמים רבות, אנו אנשים גדולים וראשים קטנים, גאוה יש מספיק אבל אנשים קטנים, ראשים קטנים ויש גאוה גדולה.

חשובות על זמן הגאולה

אמר רבינו: בשנת תרפ"ח היו אנשים שאמרו שבשנה הזאת תבוא הגאולה, ש'והוא יהיה בתפארתה' בגימטריה תרפ"ח. עשו כל פעם גימטריה אחרת, עכשיו על שנת תש"ס יש גם כן 'נביאים' שאומרים

לאחר שיצאה לחופשי, התובע שניהל את המשפט נגדה רץ אחריה ונתן לה שטר של 100 פרנק שוויצרי: "קחי לך", אמר, "אני רוצה להיות שותף להצלת חיי אדם שאת עושה בכזאת מסירות. אני עשיתי את תפקידי כי זה התפקיד שלי והייתי צריך לתבוע אותך, אבל אני שמח שיצאת מזה בשלום"...

על דמותם המופלאה של רבי יצחק והרבנית מרת רעכא שטרנבוך שהצילו רבבות יהודים מגיא ההריגה באירופה, מפי נכדם הגאון רבי ישראל ברזובסקי שליט"א, רבם של חסידי סלונים בביתר עילית

בשבוע שעבר הבאנו כאן שיחה מופלאה ומרתקת מפי הגאון רבי ישראל ברזובסקי שליט"א, בנו בכורו של כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים שליט"א, ורבם של חסידי סלונים בביתר עילית, שסיפר אודות זקניו, הסבא רבי יצחק שטרנבוך זצ"ל וזוגתו האשה הצדקנית מרת רעכא שטרנבוך ע"ה, שפעלו יחד והצילו רבבות יהודים ממוות לחיים בשנות השואה הנוראה.

בשורות הבאות נביא את המשך הדברים, כפי ששמענו אותם מפיו של הרב שליט"א, שחמיו הגאון רבי מרדכי שטרנבוך זצ"ל, ראש ישיבת באבוב בלונדון, היה בנם של היהודים המיוחדים הללו שמסרו נפש והצילו נפשות רבות מישראל. הרב שליט"א מדגיש, כי הוא עצמו לא זכה להכירם, מאחר והם נפטרו לבית עולמם, עוד לפני שנשא את נכדתם לאשה, אבל רוחם של הסב והסבתא עדיין חיה במשפחה, והסיפורים אודותיהם מסופרים בחיל וברעדה הן על ידי בני המשפחה, הלא המה בכתובים בספרי דברי ימי העם היהודי אשר נכתבו על פעולות ההצלה המופלאות של אותם יהודים של מסירות נפש.

באים לבקר גם יהודים רבים, שניצלו על ידם."

אנחנו היהודים עקשנים, גם אם תכלאו אותי כל החיים

"אני נזכר עכשיו בעוד סיפור מעניין שיכול לשפוך אור על האופן שבו הגויים התרשמו ממעשיהם. בעיצומה של אותה תקופה סוערת, הוגש נגד הסבתא כתב אישום חמור. נטען שהיא משחדת קצינים ופקידים בכירים בשווייץ, וכך היא מצליחה להשיג אשרות כניסה לאנשים שלפי החוק אין להם שום זכאות להיכנס לשווייץ. "החזיקו אותה בכלא לתקופה מסוימת, כשהדרישה המרכזית שלהם היתה שהיא תגלה מי משתף איתה פעולה, הם רצו להעניש את בעלי התפקידים שמאפשרים כניסה של יהודים שלא כחוק. אבל הגב' שטרנבוך סירבה בתוקף, היא סיפרה לחוקרים את הסיפור של מהר"ם רוטנבורג שנשאר בכלא גם אחרי פטירתו במשך 14 שנה. "אנחנו היהודים עקשנים, גם אם תכלאו אותי כל החיים וגם אחרי

"אחרי השואה המשיכה הרבנית שטרנבוך להסתובב בין מחנות העקורים באירופה, כדי לסייע ליהודים. פעם שאלה אותה אשה אחת אם היא כבר ביקרה באשוויץ כדי לראות איך נראה המחנה הנורא שממנו היא הצילה יהודים רבים כל כך. הרבנית שטרנבוך השיבה בשלילה, היא לא ביקרה שם. ניסו לשכנע אותה שתלך לראות את המקום הנורא הזה, והיא השיבה: "אני פוחדת שלא אוכל לעמוד במחזות הקשים, ואני פוחדת עוד יותר שחלילה וחס כן אוכל לעמוד במראות הנוראיים הללו! איככה אוכל לראות את מחנות ההשמדה ולעמוד בזה???". ואכן יצא ספר 'איככה אוכל' שמתעד מעט מזעיר מסיפורי הגבורה שלה ושל בעלה רבי יצחק, והצלת היהודים הרבים על ידם.

"בנם מורי חמי זצ"ל סיפר, שלפני ליל הסדר הוא היה צריך לבשל את היין, כי הם לא יכלו להעמיד יין שאינו מבושל על השולחן מאחר וכל שנה היו מגיעים אורחים להתארח על שולחנם, היו אלו גויים שבשנות המלחמה סבא וסבתא יצרו איתם קשרי ידידות לצורך הצלת חיי יהודים, והידידות הזאת נשמרה גם אחר כך. להבדיל היו

מותי, לא תצליחו לשבור את רוחי ולגרום לי לומר לכם מה שאיני רוצה לומר."

"בסופו של דבר היא שוחררה בגלל שלא היו נגדה הוכחות, ולאחר שיצאה לחופשי, התובע שניהל את המשפט נגדה רץ אחריה ונתן לה שטר של 100 פרנק שוויצרי: "קחי לך", אמר, "אני רוצה להיות שותף להצלחת חיי אדם שאת עושה בכזאת מסירות. אני עשיתי את תפקידי כי זה התפקיד שלי והייתי צריך לתבוע אותך, אבל אני שמח שיצאת מזה בשלום, ומקווה שתצליחי להציל עוד חיים רבים נוספים."

"הדרכים שלה היו מאוד מגוונות. היא היתה מזייפת דרכונים של כל מיני מדינות כדי לתת ליהודים אזרחויות זרות שיגנו עליהם מפני גירוש, היא שיחדה דיפלומטים שינפיקו דרכונים של כל מיני מדינות מדרום אמריקה, בכמויות גדולות מאוד, כדי לתת ליהודים אזרחויות שונות. היא שיחדה קציני משטרה, הפעילה לחצים, שכנעה, עשתה כל מיני פעולות בכל מיני דרכים, והכל היה בחכמה גדולה ועם המון סיעתא דשמיא..."

באחת הפעמים שהציעו שידוך לאחר מילדיו

"באחת הפעמים שהציעו שידוך לאחר מילדיו, היסס הצד השני מלעשות עמו שידוך: "אני עוד זוכר שכל לילה הוא היה הולך לחפש מזון, ולאחר מכן היה עובר בין חדרי הבית ומנסה למצוא איזה מקום פנוי שבו יוכל לשכב לישון, כי ביתם היה מלא וגדוש בפליטים. עברה עליו ילדות כל כך קשה, ומי יודע אם זה לא הזיק לו ולדורות אחריו מבחינה נפשית..."

"אבל לאחר בירור הוא גילה שמדובר בבחור משכמו ומעלה, שלא נשאר עם שום חסכים, אדרבה, רק עם רוממות ומסירות נפש למען כל יהודי, תכונה אותה ירש מהוריו הצדיקים.

"כך גם היה מורי חמי זצ"ל, יהודי של צורה, מלא נעימות ורוממות. לא רק שלא היה עם 'משקעים' והשלכות נפשיות בעייתיות, אלא ההיפך, כולו טוב לב והבנה מעמיקה של נפש האדם. לא בכדי הוא התמנה לראש ישיבת באבוב בלונדון, והיה לדמות תורנית מרכזית באנגליה ובאירופה כולה.

"בכלל, נעימות מיוחדת היתה לו למורי חמי, הוא היה אדם משכמו ומעלה בכל היבט אפשרי. היתה בו קנאות גדולה לדבר ה', אבל באותה מידה הוא היה רך כקנה ומאיר פנים לכל אדם. קשה לתפוס איך אדם אחד יכול להכיל כאלו ניגודים בו זמנית. הגאונות שלו היתה פלאית, היו לו סיפורים רבים מספור, ובהם הגהות והערות שכתב בשולי הספרים, ממש בכל מקצועות התורה, דמות מאוד מאוד מיוחדת מלאת הוד קדומים.

"אחד מגיסי סיפר לי שכשהוא הגיע ללמוד בישיבה, אמר לו אחד מאנשי הצוות בישיבה: "האמת שאני מופתע מזה שאתה בחור נורמלי..." וכל כך למה? כי השווער שלי ראה שבית הספר במקום מגוריהם באותה תקופה לא היה מספיק חזק באידישקייט, ולכן הוא מנע את ילדיו מללמוד שם. במקום זאת הוא שכר מלמד בכסף מלא שהיה מלמד את ילדיו באופן פרטי, עד שיכלו לנסוע ללמוד

בישיבה.

"אותו איש צוות שהכיר אותם ואת העובדה שלמדו בבית, הודה שהוא וכל אנשי הסביבה באותה עת היו בטוחים במאת האחוזים שמהבית הזה לא יצאו ילדים נורמלים... אבל ב"ה הוא הקים בית לתפארה, ויחד עם רעייתו חמותי ע"ה, הם הצליחו להשרות בבית כזאת נעימות ולגדל את הילדים באופן כזה שלא יחסר להם דבר, אף שהם היו מבודדים יחסית וכמעט בלי חברים.

היה למורי חמי קשר מאוד חם עם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל

"לאורך השנים היה למורי חמי קשר מאוד חם עם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, שהיה שנעזר על ידי הוריו בתקופת המלחמה ואחריה, אז התגורר הרב שטיינמן בשווייץ כידוע.

"מרן הגרא"ל גם סיפר לתלמידיו הקרובים בכמה הזדמנויות על פועלם הגדול של בני הזוג שטרנבוך, ואף העיד שהוא עצמו נשלח על ידם כמה וכמה פעמים לבתי הכלא ולתחנות משטרה כדי להעניק ליהודים שנתפסו, דרכונים מזויפים, על מנת שיוכלו לטעון שהם אזרחים זרים ולקבל מקלט חוקי בשווייץ.

"גם בחופה שלי, האורח היחיד שהשווער שלי הזמין לומר ברכה בחופה מהצד שלו היה מרן הגרא"ל. כמו כן, יש תמונה מפורסמת מחתונתו של הרב שטיינמן, שם רואים את מורי חמי עומד מאחורה, כבחור צעיר. הוא היה אחד האנשים הבודדים שהשתתפו בחתונתו של מרן.

"לפני מספר שנים צעד חתני ברחוב חזון איש בבני ברק, וראה שיש התגודדות סביב הבית של מרן הגרא"ל שטיינמן, התברר שעוברים עכשיו לקבל את ברכתו וחתני החליט לנצל את ההזדמנות ולהתברך מפיו. כשהגיע לפני מרן הוא הציג את עצמו כ'נכד של הרבנית רעכא שטרנבוך'. לאחר מכן סיפר לי שמרן הגרא"ל התרגש מאוד כשהזכיר את שמה כי הוא הכיר את פעילותה משווייץ בה התגורר באותה תקופה, וכאמור הוא הפליג בשבחה מספר פעמים באוזני תלמידיו ובני ביתו, והובאו הדברים בספר הנפלא 'כאיל תערוג'.

"בין היתר סיפר מרן ששמע מרעייתו הרבנית תמר ע"ה, שהסבתא רעכא שטרנבוך היתה משמשת כמדריכה לבנות ב'בתי' בשווייץ, והרבנית שטיינמן היתה עומדת מאחורי הדרך ומקשיבה לשיעורים שמסרה לחניכות שלה, והיא שמעה שבמשך שנה שלימה מסרה הרבנית שטרנבוך שיעורים כדי לבאר את הפיוט 'אדון עולם'... וסיפר זאת כשבח גדול על היותה אשה משכלת לדבר ה', שיכלה להאריך כל כך בדיבורים נעימים ומושכים את הלב במשך זמן רב כל כך כדי לבאר פיוט אחד מהתפילה.

"יהי רצון שיעמדו מעשיה הגדולים לזכות, ושנזכה ללכת בדרכים גדולות אלו, להשתדל לסייע לכל יהודי באשר הוא בלי לעשות חשבונות 'מה הסיכוי' ואם זה שווה את המאמץ, אלא פשוט, לעשות כל מה שאפשר למען הזולת, ולסמוך על הקב"ה שהוא כבר יעשה את החלק שלו..."

ידידי רבי אברהם לייב שינבויים שליט"א מביא סיפור נפלא, על יהודי יקר שהבן שלו בחור בן עליה נפלא הגיע יום אחד לאמו וביקש: "ערב חג כעת והייתי רוצה חליפה חדשה לשבת". האמא השיבה: החליפה של שבת שלך במצב מצויין, ללא רבב, אין סיבה לקנות". היא ראתה שהבן לקח זאת קשה, אז אמרה..

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מחבר ספרי 'להאיר' ומרבני ישיבת 'תורת בתפארתה', על הדרך הנכונה להוכיח את הזולת

אלה הדברים (א.א.)

ידידי רבי אברהם לייב שינבויים שליט"א בספרו פנינים על התורה. מביא סיפור נפלא, אמנם המספר סיפר זאת כסיפור על השגחה פרטית, אבל הוא מוביל את זה בתפיסתו החינוכית לנושא שלנו. סיפר יהודי יקר, יש לו בן, בחור בן עליה נפלא. יום אחד הוא בא לאמו וביקש: "ערב חג כעת והייתי רוצה חליפה חדשה לשבת". האמא השיבה: "החליפה של שבת שלך במצב מצויין, ללא רבב, אין סיבה לקנות". היא ראתה שהוא לקח זאת קשה, והוסיפה: "אני לא שוללת לגמרי. אבא יבוא ונדבר איתו". זה קצת הרגיע אותו. כשהאבא הגיע והבחור ביקש ממנו, האבא חזר פחות או יותר על הדברים שאמרה האמא: "בסך הכל לפני חצי שנה קנינו לך חליפה, ומצבה מצוין. אינני רואה סיבה לקנות חליפה חדשה. אם אתה חושב אחרת - תגיד לי".

לא עבר זמן והוא מקבל הודעה מרשת החנויות שהוא עלה בהגרלה, ויש לו זכות קניה ברשת מזון גדולה על סך אלף חמש מאות ושקלים. התברר שהבן קנה חליפה ונכנס להגרלה, וזכה בסכום כפול ממה ששילם.

אך בזה לא תם הסיפור. סיפר האבא: "לקראת פסח באותה שנה הלכתי לקנות הלבשה לקראת החג ולחנות אחד מילדי שחל לאחר ימי ספירת העומר. נכנסתי למשרד של חנות הלבשה שבני קנה את החליפה וסיפרתי לאחד מהשותפים שהיה שם את הסיפור. הוא כל כך התרגש לשמוע את ההשגחה הפרטית שהגיעה דרכו, ושמח ששיתפתי אותו בסיפור, עד שביקש לעזור לי בהוצאות הביגוד לחתונת בני ביד נדיבה. השפע של הוצאות תלמוד תורה לא פסק גם כאן. תודה לבורא עולם!

הוא, כאמור, סיפר את הסיפור בהקשר להשגחה פרטית, אבל הרב שיינבויים לוקח על הסיפור מזווית אחרת: גם האבא וגם האמא מבינים שהילד לא צריך חליפה. מילא אם זה היה רק האבא, היית יכול לומר שגבר לא מבין בזה, או שהוא קצת חסכן... אבל גם האמא, שהיא טיפוס פדנטי, טענה שהוא לא צריך,

אמר הבחור: "אני חושב שבחצי השנה הזאת עמלתי רבות, עשיתי הרבה שטייגען, השתדלתי להביא מבחנים של מאה כל שבוע. אבל אם אתם חושבים אחרת, ובפרט אם יש לכם קושי - אני מקבל זאת והכל בסדר".

אמר לו האבא: "תראה! אם אתה שואל אותי האם אתה צריך חליפה או לא? התשובה היא שאתה לא צריך! אבל אם אתה שואל האם מגיעה לך חליפה או לא? בטוח שמגיע לך!" והוא הוציא את כרטיס האשראי, ואמר לו: "לך תקנה".

הבחור נסע לירושלים, לחנות שהוא חפץ בה, ומשם הרים טלפון לאביו: "החליפה שאני חושק בה עולה שבע מאות שקל". "אין בעיה", אמר אביו.

אשתו שעמדה לידו לא היתה מרוצה. מצבם הכלכלי דחוק, ויש חליפות בארבע מאות וחמישים שקל. ובפרט שהנער כלל לא צריך חליפה, והוא קונה כזו חליפה יקרה...

אמר לה האבא: "מה את דואגת? אני נתתי לך את החליפה הזו בשביל התורה, וזה בכלל הוצאות בניו לתלמוד תורה, זה לא בחשבון. מה אכפת לך? אלוקים משלם! שייקח בארבע מאות חמישים, שייקח בשבע מאות, מבחינתי זה אותו דבר".

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים. מעיד אני נאמנה, כי לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אלה הדברים (א א)

בתחילת החומש עוסקת התורה בתוכחתו הארוכה של משה רבנו, אשר הוכיח את כלל ישראל בימיו האחרונים קודם שנפרד מהם. הגאון הקדוש רבי נתן נטע שפירא זצ"ל, בעל 'מגלה עמוקות', כתב כי אפילו התיבות הראשונות של החומש - "אלה הדברים", טומנות בחובן תוכחה נוראה על זהירות הדיבור. הן הגמרא במסכת בבא בתרא (קסה, א) אומרת: "מיעוטן בעריות, רובן בגזל וכולן באבק לשון הרע". באה התורה ורומזת ב'אלה הדברים' על ענין זה, שכל אחד ואחד ישמר בדיבורו, מבלי לדבר סרה בחברו.

מתוכחתו של משה רבינו יש ללמוד הרבה מאוד. ראשית, ניתן להפיק הרבה מוסר והתעוררות בעבודת השם, על ידי ההעמקה בכשלונותיהם של בני דור דעה - דור המדבר, ובגילוי השורש והמניע שהביא אותם לידי מכשול. התבוננות בנקודות התורפה והנסיגות שהתנסו בהן, יש בכוחה להועיל לנו הרבה. שנית, יש ללמוד הרבה מדברי התוכחה עצמה, שזהו הנושא המרכזי בפרשתנו. כיצד מוכיחים בצורה ראויה ונכונה, וכיצד תשפיע התוכחה ותועיל לטובה על מי שמוכיחים אותו.

ראש וראשון מה שעלינו ללמוד מפרשת התוכחה היא, שצריך להיות משה רבינו כדי להוכיח כראוי... לא כל אחד ראוי להיות מוכיח. ידועים דברי הגמרא במסכת ערכין (טז, ב): "אמר רבי אלעזר בן עזריה, תמינהי אם יש בדור הזה מי שידע להוכיח!". כי כדי שיוכל האדם להיות מוכיח, עליו להיות נקי בנקיות מופלגת מכל נגיע ואינטרס פסול, וחף מכל חשבון צדדי.

הגאון הצדיק רבי דב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', אודות הסבא מסלבדקה, סיפר אודות מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שכאשר הלך פעם ברחובות העיר סלבדקה יחד עם חתנו הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, לימים ראש הישיבה, נגלתה למול עיניהם פירצה חמורה בגדרי התורה וההלכה על ידי בני עולה.

באופן טבעי התלהטה רוחו של רבי אייזיק, והחל להחיש צעדיו כדי למחות בחומרה באותם פורצי גדר. אך ה'סבא' עצר בעדו. "קודם תבדוק את עצמך אם אין לך כאן איזה חשבון אישי", והוסיף: "לפעמים יכול אדם למחות רק מתוך קנאה", ולא יספ...

שנים רבות לאחר המקרה אמר רבי אייזיק שר לשומעי לקחו, כי בשעת מעשה לא הבין בדיוק את תוכן דברי ה'סבא', אבל לאחר

כמה שנים, כאשר נכנס יותר לעומק בעבודת השם, בחן את מידותיו והכיר את כוחות נפשו, החל להבין עד כמה הדברים נכונים ואמיתיים. אדם מסוגל לפעול מתוך כוונות ומניעים נסתרים שכלל אינו מודע להם והם שמנחים את דרכו... נורא נוראות!

אין זה פשוט כלל ועיקר להיות 'מוכיח'

אין זה פשוט כלל ועיקר להיות 'מוכיח'. הנקיות שנדרשת לכך היא כמעט למעלה מהשגת אנוש. גדולי ישראל ובעלי המוסר השקיעו כוחות רבים ועבודה מייגעת כדי להגיע לרמת נקיות ושלימות באותה נקודה שמבקשים להוכיח, כדי שאכן יהיו מסוגלים לקיים זאת מתוך זכות הלב ומניעים טהורים.

הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר בענין זה סיפור נאה על הסבא מנובהרדוק, מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל:

כידוע, הסבא מנובהרדוק עבד כל ימיו לבדוק אם קיימת 'נגיעה' בכל מעשה שעשה, והיה בוחן וחוקר תמיד אם אכן מעשיו נעשים בתכלית השלימות והנקיות הנדרשת.

דוגמא אחת לכך נציין; היתה פעם תקופה שהישיבה היתה במצב כלכלי דחוק מאוד, וכמה מרבני הישיבה התבקשו ללכת ולהתרים גביר מסויים שגר במרחק רב מהישיבה, אך בחוץ היה קור גדול.

חלקם טענו כי אין טעם כלל ללכת עד אליו, מאחר ונסיונות העבר מלמדים שבין כך אותו גביר אינו תורם מאומה לישיבות ולמוסדות תורה.

אולם ה'סבא' התעקש שכן ילכו עד ביתו של הגביר, ורק שם, כשיעמדו מחוץ לביתו, ינהלו את הדיון אם להיכנס אליו או לא. "ראו", הטעים הסבא את פשר התעקשותו, "כעת אנחנו משוחדים בגלל הקור ששורר בחוץ. אולם לאחר שנעשה את הדרך, נוכל לדון רק לגופו של ענין, בלי כל נגיעות והטיות..."

סיפור זה הקדמתי לספר, אך כדי לסבר את האוזן מהי נקיות! על כל פנים, רבי משה אהרן סיפר אודות ה'סבא' את המעשה הנפלא הבא:

באחד ממסעותיו, התאכסן ה'סבא' בביתו של יהודי אמיד, ובעת שהותו בביתו התעניין אצלו - כיצד מצב הכשרות בעיירה? האם הכל מהודר בתכלית ההידור? המארח הרהר לרגע, ואמר ל'סבא' כצופן סוד: "לא הייתי אוכל משחיטתו של השוחט המקומי כאן. כי מרננים עליו שיש בו נטיה של מינות..."

"מה שאתם חושבים", הגיב ה'סבא' בחריפות, "אני אינני מחוייב להאמין, כי יש לשוחט חזקת כשרות. אבל לעומת זאת, אתם ודאי אינכם יכולים לאכול יותר משחיטתו של השוחט המדובר, כי שוית אנפשוך חתיכא דאיסורא, ולדברייך לא ניתן לסמוך עליו..."

"לא! לא!", מיהר המארח לומר, "אני עצמי כן סומך עליו, אבל רק חשבתי שה'סבא' כן יקפיד להחמיר. זה... זה רק ספק", המשיך לגמגם, "אלו רק שמועות ובודאי צריך לדון כל אדם לכף זכות..." "רואה אתה?" אמר לו ה'סבא' בנימת תוכחה. "כשזה לא נוגע אליך, הרי שהחמרת לאחרים ללא היסוס. אבל לעצמך, אתה לפתע יודע לומר שאסור להאמין לשמועות!"

אם נדמה לנו כי יש חסרון אצל אחרים, עלינו לקשוט עצמנו תחילה, לבדוק היטב היטב שאין לנו שום נגיעות, וכי החיסרון לא מצוי אף אצלנו. כי כדי להוכיח מישהו צריך נקיות מופלגת. אסור להוכיח סתם כך!

מזכיר הדבר, מעשה שהיה עם מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, שפעם אחת מצא נפוליאון זהב בשוק המוסלמי, והכניסו לכיסו. היה שם יהודי אחד קנאי שנטפל אליו ואמר לו: "רבה! מה עם השבת אבידה?", השיב לו רבי יוסף חיים: "רובם נוכרים..."

"אכן", השיב הקנאי, "אך מה עם קידוש השם?". הרב לא השיבו. הקנאי המשיך ללכת אחרי הרב ולהציק, עד שבשלב מסוים הרב עצר ואמר לו: "אתה יודע מה, אני רואה שאתה כל כך רוצה לקדש את השם, אתן לך את המטבע בהלואה, תקדש עמה שם שמים ותשיבנה לאובד, ואחר כך תחזיר לי מטבע..."

מיד נשתתק הלה ונסתלק. קידוש השם רק על חשבון אחרים, לא על חשבוננו...

על מה התענה הסבא מסלבודקה?

אספר סיפור נפלא שימחיש נקודה זו ביתר חדות:

שמעתי מידידי הגאון רבי יעקב משה בולק שליט"א, ר"מ בישיבת קמניץ לצעירים, כי לפני שנים רבות שמע מפי הגאון רבי מנדל אטיק, מגדולי גאוני ירושלים, מקרה שהיה עד לו בימי צעירותו - בעת שלמד בישיבת מיר:

ידידו של רבי מנדל באותן שנים, היה הגאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, מגדולי תלמידי מרן ה'חזון איש' זצ"ל. רבי משה יהושע היה נוהג מידי יום להשכים קום ולהתפלל שחרית כותיקין, אחר כך ללמוד כמה שעות בשקידה ולהגיע לישיבת מיר לסדר א'.

אירע פעם שאיחר מעט, וראש הישיבה, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ניגש אליו להוכיחו. רבי משה יהושע עמד בראש כפוף, שמע את התוכחה בכובד ראש, וקיבל על עצמו בלי נדר לבוא בזמן ולא לאחר יותר.

כשעזב רבי אליעזר יהודה את המקום, שמעו אותו אומר למלווהו: "כמה צער יש לי להוכיח אברך כה חשוב כמו רבי משה יהושע לנדא! הרי מי כמוני יודע שהוא לא איחר לחינם - הוא הרי קם מוקדם ורגיל להתפלל ותיקין, והיום כנראה התעסק באיזו מצוה חשובה ולכן איחר. אך מה אעשה, שכל איחור מפריע לתפקודה של הישיבה, ומחובתי הוא לדאוג לישיבה..."

תוכחתו של רבי אליעזר יהודה לא נאמרה בלי מחשבה וחקירה. הוא ידע היטב את הנתונים, והחלטתו להוכיח היתה מושכלת לחלוטין. כשתוכחה נאמרת ממקום כזה של נקיות, היא מביאה תועלת.

שמעתי פעם מהרב הגאון רבי מרדכי סמפולניסקי שליט"א, חתנו של הגאון הצדיק רבי אהרן חדש זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כי בהזדמנות מסויימת ישבו בני המשפחה ושוחחו עם הסבא הגדול הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, משגיח ישיבת חברון, אודות דרך חינוכו של רבו, מרן הסבא מסלבודקה זצ"ל.

אחד הנוכחים הזכיר את העובדה המפורסמת שמספרים על הסבא, כי היה נוהג להתענות לזכות תלמידים שהתקשו בלימודם ועלייתם הרוחנית. אך רבי מאיר הגיב בהחלטיות: "הכרתי את הסבא היטב, ולא היתה דרכו להתענות על תלמידיו. אולם כן אוכל לומר לכם על מה הוא כן התענה: הוא התענה על עצמו! על כך שלא הצליח למצוא דרך ומסילה ללב התלמיד!"

סיפר פעם הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל

בדומה לזה, סיפר פעם הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, כי פעם מצאו את אביו מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, כותב לעצמו פתק בעיצומו של חול המועד, את לשון הפסוק במשל: "עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך" (יד, כה), ומכניסו לכיסו.

אחד התלמידים הרהיב עוז ושאלו: "מהיכן מצא ראש הישיבה היתר לכתוב בעיצומו של מועד דבר שאינו אבד?". השיבו רבי אהרן: "אצלי זה בגדר דבר האבד. מאחר ובימי החג באים אלי המונים לשחר את פני, ועלול אני לראות את מגרעותיהם וחסרונותיהם. לכן כתבתי לעצמי את הפסוק שיעמוד מול עיני למזכרת, ויעורר אותי להפנות את הדברים לעצמי. תמצא את המגרעות והחסרונות של עצמך ולא של זולתך..."

חשבת לעצמי שאני רוצה לזכות אותו בכך שביום היארצייט, אכנס ברכת כהנים המונית ברחובה של עיר. ב"ה היוזמה צוברת יותר ויותר תאוצה, ובשנה האחרונה כבר היו לנו כ-400 כהנים!!

רבי אברהם ישעיהו שטרן, מספר על דמותו המופלאה של אביו איש החסד הפלאי רבי שמואל יצחק שטרן זצ"ל, ועל ברכת הכהנים ההמונית שתתקיים בשכונת הר נוף בירושלים

אליעזר (לייזר) רוט

כשמזכירים דמויות של חסד מהדור הקודם, אין ספק שאחת הדמויות הבולטות היא דמותו של רבי שמואל יצחק שטרן זצ"ל, איש שכל כולו חסד, אשר היה מוצא בכל רגע ורגע הזדמנות כדי לגמול חסד עם עוד כמה יהודים. קראנו לו 'איש של חסד', ובכך לא זכינו לכוון לדעת גדולים, שכן מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, אמר עליו שבעשיית החסד שלו, הוא הגיע לדרגה של מלאך...

"הסיפור היה כשמרן הגראי"ל שמע על כך שאבא זצ"ל גמל חסד גדול מאוד, והפסיד סכום כסף גדול כדי להטיב עם אדם שהרע לו מאוד זמן לא רב קודם לכן", מספר בנו הרב אברהם ישעיהו שטרן 'בלחט"א. "אבא הסביר בפשטות שהוא הרגיש שמנסים אותו משמים לראות אם הוא יעבור חלילה על 'לא תיטור' ויימנע מגמילות חסד עם אדם בגלל שהרע לו, ולכן הוא התגבר על הניסיון וגמל עמו טובה, תוך שהוא משלם על כך מחיר כלכלי משמעותי. על כך אמר הרב שטיינמן, שזו דרגה של מלאך..."

הרב שטרן זצ"ל, היה חבר בהנהלת בית היתומות הירושלמי 'בית לפליטות' והשקיע רבות בפיתוח המוסד שהציל נפשות רבות מישראל. כמו כן ייסד את בית ההחלמה ב'בית וגן' שלאחר מכן עבר ל'טלז' סטון', וכן ייסד גם את 'קרית בנות'.

רבי שמואל יצחק היה יהודי תלמיד חכם, אבל את עיקר הייעוד שלו ראה בעשיית חסד, ואכן זכה להירשם באותיות של זהב בדברי הימים של אנשי החסד היהודיים בדורות האחרונים.

שוחחנו עם בנו, הרב אברהם ישעיהו 'בלחט"א, ששמח על ההזדמנות, כדי לגלות טפח וטפחיים מדמותו המיוחדת של אביו המנוח.

מנתח מוח ב'מושב זקנים'

"אם אנחנו רוצים לדבר על מעשי החסד של אבא זצ"ל, אנחנו צריכים לחזור אחורה, לסיפור שאירע לפני 85 שנה, כשאבי היה ילד כבן חמש שנים.

"באותן שנים הם עוד התגוררו בארה"ב. אמו היתה בתו הבכורה של הצדיק הנודע רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל, ממקימי עולה של תורה בארה"ב ומי שרבים מכירים אותו כדמות המרכזית בספר 'הכל לאדון הכל' אותו חיברה בתו, הרבנית רוחמה שיין, דודתו של אבי מורי.

"כדרכם של תושבי ניו יורק, גם הם יצאו בימות הקיץ המהבילים אל הקאנטרי, להתרחק מעט מהלחות הגבוהה שבניו יורק סיטי, ולהתבשם מאוויר ההרים הצלול והנעים.

"צעד הילד בן החמש יחד עם עמו, באחד ממשעולי הכפר בו שהו, והנה לפתע הגיחה משאית כבדה מעבר לעיקול הדרך, סתתה רק במעט מהכביש אל השוליים הצרים. די היה בכך כדי להעיף את הפעוט למרחק של כמה מטרים, וכשהוא צנח על הקרקע נחבט ראשו בסלע חשוף.

"סתתא שלי, לא איבדה עשתונות, היא מיהרה לרוץ, הרימה את הילד שהיה פצוע ואצה רצה אותו לבית הרפואה הקרוב.

"אלא שבמקומות מהסוג הזה לא היו באותן שנים בתי חולים, וכדי להביא אותו לחדר מיון אמיתי עם רופאים שמסוגלים לנסות לטפל בכזאת פציעה, היה צורך להשיג רכב, ולנסוע כברת דרך לא מבוטלת.

"בצר לה פנתה סבתא ע"ה ל'מושב זקנים' שהיה בקרבת מקום התאונה, שם, בבית האבות היו כמה אחיות ואולי גם רופא ששהו במקום כדי לטפל בקשישים, ולשם היו תושבי האזור פונים כשהיו זקוקים לסיוע רפואי דחוף.

"סתתא היתה מספרת, שכשהיא הגיעה עם אבא לבית האבות הזה, הוא כבר נהיה לה מאוד כבד בידיים, והיתה מאוד מבוהלת. נכנסה

עם הילד המדמם לבית האבות, והחלה להתחנן ולבקש עזרה. האחיות חשו לעזרתה, אבל כשראו ילד עם פגיעת ראש חמורה כל כך, נרתעו לאחוריהן, פחדו אפילו לגעת בו.

"והנה אירע נס של ממש. פתאום הופיע בבית האבות בנה של אחת הקשישות השוהות במקום. הלה היה רופא, מנתח בכיר בבית חולים מפורסם. לא רק שהוא הגיע לבקר את אמא שלו, אלא שהוא גם הביא אתו את התיק האישי שלו עם הציוד הרפואי.

"הוא ראה את הילד הפצוע, ומיד תפס פיקוד על האירוע. "פנו לי חדר והכינו לי שולחן ניתוחים מאולתר", הוא דרש. הוא הביא את התיק מהאוטו, שפך חומר חיטוי על השולחן, השכיב את הילד והחל לנתח אותו ניתוח חירום מאולתר, שהציל את חייו. תוך כדי הזעיקו אמבולנס והרופא ליווה את אבי לבית החולים, שם המשיכו הרופאים להיאבק על חייו, עד שהצליחו לייצב את מצבו. אבא יצא מכלל סכנה, החלים, התאושש ושוחרר לביתו כאחד האדם.

"לימים סיפר לי אבי, שבתקופה שלאחר מכן, אמא שלו לא ידעה את נפשה מרוב אושר על הנס המופלא שאירע לבנה האהוב. כבת לרבי יעקב יוסף הרמן, היא קיבלה חינוך מיוחד במינו ואת החינוך הזה העבירה גם לבנה:

"החיים שלך ניתנו לך במתנה גמורה", היא אמרה לאבי. "הקב"ה נתן לך מתנה, וזה אומר שיש לך שליחות מיוחדת. מסתבר שיש לך תפקיד מאוד חשוב כאן בעולם, שבגללו נעשה לך כזה נס גדול נגד דרך הטבע. לכן, כשתגדל קצת, אני רוצה שאתה תמצא את התפקיד שלך, תבין מה השליחות שלך, ותיישם אותה בעקביות, כי לכן ניצלת...".

"אין צורך לומר שהשליחות בה בחר אבא זצ"ל, היתה השליחות של חסד. הוא פשוט הפך את החסד לדרך חיים, וכשנפטר בגיל 77 וחצי, עשינו חשבון וגילינו שהוא חי 72 שנה אחרי התאונה ההיא, 72 כמניין 'חסד' - ללמדך שאכן החיים ניתנו לו במתנה כדי שיגמול חסדים".

פה הוא עוזר לאלמנה ופה הוא עוזר לאשתו

"אני אספר כאן כמה אנקדוטות שיינתנו לנו קצת הצצה לדמותו של איש החסד המופלא הזה, והאופן שבו הוא התייחס למעשי החסד", ממשיך הרב שטרן את דבריו.

"דרך העולם, שיש אנשים שגומלים הרבה מאוד חסדים בבית פנימה. הם מסורים מאוד לאשה והילדים, נותנים להם הכל מכל הלב, משתדלים מאוד לעזור למשפחה הקרובה, אבל בחוץ הם כמו כל אחד, רגילים. עוזרים כשזה מסתדר. לא מאוד מתאמצים.

"יש אנשים שאצלם סדר העדיפויות שונה. הם מסורים לכולם, מרימים פרויקטים של גמילות חסדים, מחתנים כלות יתומות ומאכילים יתומים ואלמנות, אבל בתוך הבית קצת פחות... אין להם זמן להשקיע במשפחה הקרובה כי הם עסוקים בלעזור לכל היתר.

"אבל אבי מורי היה איש חסד במלוא מובן המילה, וזה אומר שהוא היה כל היום גומל חסדים, בבית ובחוץ. פה הוא עוזר לאלמנה ענייה עם עשרה יתומים, ופה הוא עוזר לאשתו שמגדלת את ילדיו, פעם אחת הוא שולח כסף לפרנס יתומים, ובד בבד עוזר לבת שלו להכין

שיעורי בית, כי.. גם זו גמילות חסדים!

"אבל זה לא הכל. הרי הוא היה איש חסד מפורסם וידוע, הוא ניהל את 'בית לפליטות', הקים את 'קריית בנות' ואת ההחלמה לילודות, שמטרתו היתה לארח יולדות יתומות שאין להן אמא שתעזור ותסייע להם בשבועות הראשונים שאחרי הלידה. בכל מקום שהוא הלך ידעו, הנה יש לפנינו איש חסד.

"היו מי שיגידו, מצוין, הוא איש חסד, אפשר לומר שהוא מקיים את מצוות גמילות חסדים במלוא מובן המילה. אבל הוא לא ראה את זה כך, הוא המשיך לחפש הזדמנויות לגמול חסד, כולל חסדים 'קטנים', הוא לא הסתנוור מהחסדים הגדולים שהוא עשה, ולא הרגיש 'שבע' מעשיית חסד.

"בתקופה האחרונה של חייו הוא שאל אותנו אם אנחנו חושבים שבשמים הוא יוכל לומר שהוא הקדיש את חייו כדי לגמול חסד עם אחרים. הוא פחד שזאת תהיה טענה מוגזמת, אולי הוא לא מספיק עזר לאחרים...

הוא לא יודע מה מחכה לו בשמים

"אבא אמר לי פעם שהוא לא יודע מה מחכה לו בשמים, הוא מאוד מקווה שיינתנו לו שכר על החסדים שהוא עשה, אבל הוא לא בטוח בזה: "אצלי זה בכלל לא מגיע מבחירה", הוא אמר, "חינכו אותי ככה, אני לא מסוגל לוותר על הזדמנות לעשות חסד, מעולם לא היה לי ניסיון או קושי לגמול חסד, זה הנטייה הטבעית שלי, אז מי אומר שאקבל על זה שכר???"

"למרות שהוא ראה את החסד כשליחות העיקרית שלו בעולם הזה, הוא תמיד הסתיר את מעשי החסד שלו באופן יוצא דופן.

"סמוך לבתינו היתה חנות נעליים, ולימים סיפר לנו הבעלים של החנות, שאבא היה נותן לו מדי פעם סכום כסף לא מבוטל, ואמר לו להשתמש בזה כדי לעזור לאנשים שמתקשים לשלם עבור הנעליים, לעשות להם הנחות, או מבצעים מיוחדים כביכול, ולמצוא דרכים

רוצה לתת לרב מתנה מיוחדת ליום ההולדת שלו, אני יכול להביא עוד כמה כהנים לברכת כהנים במניין שחרית המתקיים בביתנו מדי בוקר.

"הרמתי את הכפפה וארגנתי לו 40 כהנים! מרן היה כל כך נרגש, ודמעות זלגו מעיניו בזמן ברכת הכהנים, הוא הודה מעומק לבו על המתנה המיוחדת כל כך..."

"בכל אופן, מאחר וזו היתה דרכו של אבא, חשבתי לעצמי שאני רוצה לזכות אותו בכך שביום פטירתו, אכנס כהנים רבים לברכת כהנים המונית ברחובה של עיר. אני עצמי ניגש לפני התיבה, כי זה היארצייט של אבא שלי, ואני משלם לכהנים שיבואו לברך את ישראל באהבה, ומאחר ויש מספר רב של כהנים, מגיעים בהתאם גם הרבה מאוד מתפללים שרוצים להתברך מפיהם, כך אני זוכה ומזכה את אבי מורי גם שאלפי יהודים עונים 'אמן' על הקדיש והברכות שאני אומר ביארצייט שלו. ב"ה היוזמה צוברת יותר ויותר תאוצה מדי שנה, ובשנה האחרונה כבר היו לנו כ-400 כהנים בלי עין הרע!"

"סיפרתי על כך למורי ורבי מרן שר התורה זצ"ל, והוא אמר לי "אין לך מושג איזה חסד גדול אתה עושה עם אבא שלך, לא היית יכול לתת לו שום מתנה גדולה יותר מזו!"

"אני לא אמנע מלהזכיר ווארט נפלא שאמר אחי רבי אליהו מנחם מרדכי שטרן שליט"א, שמבטא היטב את המהות של אבא: הכתוב אומר "טוב שם טוב משמן טוב ויום המוות מיום היוולדו". לכאורה מה הדימוי של שם לשמן ואיך זה קשור ליום המוות? אלא אמר אחי היקר, ששמן הוא הנוזל הכי חזק מכל הנוזלים. עם איזה נוזל שרק תנסה לערבב אותו, השמן תמיד יצוף למעלה. כך גם שם טוב של אדם תמיד יצוף ויעלה, אבל בדבר אחד הוא חזק יותר משמן... אם תשפוך שמן על הקרקע הוא לא יצוף, אלא ייספג, ואדם, כשמגיע היום של "ואל עפר תשוב", השם הטוב שלו צף ועולה, עוד יותר ממה שהיה מתפרסם בחייו. זה מבטא כל כך חזק את המהות של אבא זצ"ל, גם בחלוף 12 שנה מהסתלקותו, שמו הטוב עדיין נשמע למרחוק, אני כל הזמן פוגש אנשים חדשים שמספרים לי שהם נעזרו על ידו וקיבלו ממנו טובה וכדו', השם הטוב ממשיך להתלוות לשמו, רבי שמואל יצחק בן רבי יום טוב ליפמן שטרן זצ"ל.

לסיום פונה הרב שטרן לציבור עם הודעה חשובה: "הציבור מוזמן, כהנים לוויים וישראלים, לתפילת שחרית וברכת כהנים המונית, ביום שישי י"ב באב, בבית הכנסת 'אמרי שפר' וברחבת ביהכ"נ בהר נוף, כולם מוזמנים!"

כדי להזייל להם את העלות או אפילו לתת להם נעליים בחינם, בלי שיידעו שמישהו תרם כסף לטובת העניין.

"המוכר במכולת סיפר שפעם אבא עשה קנייה והבחין בכך שהמוכר מסרב למכור בהקפה לגברת שעמדה לפניו בתור, כי החוב שלה כבר היה גדול מדי. אבא לקח פרטים, בירר מי הגברת ומה המקרה, ולאחר שהתרשם שאכן מדובר במקרה מצוקה ולא בהתנהלות כלכלית מופקרת, הוא כיסה את החוב שלה, ודאג לאפשר לה לקנות גם לאחר מכן במחיר מסובסד, בעוד שהמוכר התבקש לומר לה שזה מגיע מארגון הצדקה השכונתי שביקש למחוק חובות של כמה לקוחות..."

"מעשה דומה היה עם אחותי שתחי', שבימי נעוריה היתה לה חברה שבאה מבית עם יכולות כלכליות מאוד נמוכות. אותה חברה היתה באה הרבה לבתינו ומתארחת אצל אחותי בתדירות גבוהה, וכשהיא עמדה להתחתן, אחותי ביקשה מאבא שידאג לה ויסייע לה לממן את הוצאות החתונה כי אין מי שיעזור לה..."

"אבא אמר שהוא מבין את הצורך, אבל הוא לא יכול לפתור את הבעיות של כל העולם. "את הילדים שלי אני מחתן, אני לא יכול לעזור לכולם". כך הסביר.

"אחותי הרגישה מאוד לא בנוח בשביל החברה, ובמשך שנים הלכה עם תחושת 'חמיצות' על כך שהיא לא הצליחה לעזור לחברה שלה ולשכנע את אבא שייסייע בנתינה כספית הגונה.

"כשנסתלק אבא, גילתה אותה חברה שאבא פנה אליה ישירות ונתן לה סכום כסף גדול מאוד לכיסוי הוצאות החתונה, הוא דאג לה כמו אב שדואג לבתו, אבל בתנאי שלא תספר על כך לאיש, וגם לא לחברתה, הבת שלו..."

הרמתי את הכפפה וארגנתי לו 40 כהנים!

"באופן כללי היה אבי מורי מחבב מאוד את המצוות", מספר הרב שטרן, "אבל ביתר שאת היתה לו חביבות מיוחדת מאוד למצוות ברכת כהנים. כמו דברים רבים אחרים, גם את זה הוא קיבל מבית הוריו, גם הדוד שלו מרן הגרר"פ שיינברג שהיה חתנו של רבי יעקב יוסף הרמן, היה נוהג לשלם כסף לכהנים שיכוונו עליו בברכת כהנים בארץ בעת שהיה יוצא לחו"ל.

"אגב שמעתי שגם מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א נהג כך כשהיה שוהה בחו"ל, ובכלל החיבה המיוחדת שיש למרן שליט"א לברכת כהנים היא דבר עצום ונפלא..."

"לפני זמן מה אמר לי הגבאי של הרב שטרנבוך שליט"א, שאם אני

גליון זה מוקדש
לעי"נ איש החסד
רבי שמואל יצחק, בן רבי יום טוב ליפמן שטרן זצ"ל
י"ב באב תשע"ב
ת.נ.צ.ב.ה

אותו בחור מחוצף, היה ישן איתי בפנימייה. באותו לילה הוא העיר אותי כשהוא רועד מפחד. הוא הבין כמה גדולה הייתה החוצפה שלו, ותיאר לעצמו שלמחרת הוא צפוי לעמוד בפני ההשלכות של המעשים החמורים הללו. מיד בבוקר הוא ייקרא אל המשגיח ויקבל את ה'פסק' שלו. אני התקשיתי לרחם עליו, אמרתי לו 'תאכל את מה שבישלת, לא היית צריך להתחצף'.

למחרת, אחרי תפילת שחרית, הוא ראה שהרב נימן מדבר עם המשגיח, 'בוודאי הם מדברים עלי', אמר לעצמו. 'עכשיו זה יגיע... המשגיח יודע לעשות את זה הרבה יותר טוב מראש הישיבה'. אבל המשגיח לא בא!

בסדר א' למדנו ביחד, ממשיך ומספר הרב שטרן, והרב נימן עבר לידם, התעניין במה הם עוסקים ודיבר אתם בלימוד. כשסיים המשגיח הלאה כאילו לא ארע דבר. אחרי מנחה הבחור כבר התפוצץ: 'מתי כבר יבוא העונש? אי אפשר ככה למשוך אותי'.

בערב החבר כבר לא החזיק מעמד, לא היה איכפת לו להיענש, אבל שתיגמר כבר ההמתנה הנוראה הזאת... הוא נכנס לרב נימן ובפנים כאובות ביקש סליחה על מעשיו והתנהגותו, ראש הישיבה לקח את ידו וליטף אותה, ואמר לו "תלמידי היקר. אבא שלך עובד במע"צ, הוא מרוויח מעט מאוד כסף, ומתוך הלירות הבודדות שהוא מקבל בחודש, חצי לירה הוא משלם לישיבה שתחנך אותך. תראה כמה חשוב לו שתלמד בישיבה ותהיה תלמיד חכם. אתה הבן הגדול בבית, אם אתה תהיה תלמיד חכם, רוב הסיכויים שגם האחים שלך יצעדו בעקבותיך וילכו בדרכך. אבל אם אתה תהיה פועל פשוט ותקטוף תפוזים, גם הם יהיו קוטפי תפוזים. עכשיו אני שואל אותך, למה אתה עושה את זה לאבא שלך? לאמא שלך? איך אתה ככה גוזר עליהם אכזבה נוראה כל כך ומפח נפש כזה גדול. בהתנהגות שלך אתה לא רק מאכזב אותם ממך עצמך, אלא מכל האחים שלך, הצעירים ממך. אתה גוזר את הדין של כל המשפחה שלך, שלא יהיו שם תלמידי חכמים, שלא יהיו יהודים שומרי תורה ומצוות. למה?"

"הבחור הזה תפס את עצמו בעקבות אותה שיחה והתחיל להשקיע את כל כולו בתורה", מספר הגרי"מ שטרן שליט"א. "עד היום הוא יושב והוגה בתורה. אני מכיר אותו ויודע כמה שהוא מתמיד עצום, וזה למרות שהוא לא קיבל שום 'שטעלע' (משרה)', ואין לו שום תפקיד תורני וכדומה, הוא לומד פשוט כי חשקה נפשו בתורה.

"אבל הסיפור עוד לא נגמר. בחתונה של אותו בחור, כמה שנים מאוחר יותר, הגעתי להשתתף בחופה. גם הרב נימן היה שם. הוא פגש אותי, כשהבחור המתמיד הזה צעד אל החופה, עומד להתחתן עם בת למשפחה חשובה של רבנים ותלמידי חכמים מופלגים ועומד להקים בית יהודי אמיתי של תורה והתמדה. הרב נימן ניגש אלי, צבט לי בלחי בחביבות ושאל אותי 'נו, אז מי צדק? סטירה הייתי צריך לתת לו, או צביטה חביבה בלחי'."

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

באותה עת, כינויים שליליים הוטחו על עולם התורה, כהיום כן אז, היו מי שחיפשו כל הזמן לדבר סרה בלומדי התורה ולהציגם כאנשים שאינם תורמים דבר לחברה. הסבא מסלבודקה נאבק בעמל רב למען בניין קומתו של תלמיד הישיבה בכך שהטמיע בו תחילה בעיני עצמו תחושת חשיבות עצמית ורק אחר כך בעיני הסובבים אותו.

השיטה שלו הייתה "גדלות האדם". הרב שך היה אומר: "דער גרעסטע ג'וליקע'ס [גדולי הפרחחים...] למדו אצל הסבא מסלבודקה, והם העבירו את התורה לדורות הבאים. היו בחורים שהיה להם ארון מלא בספרי השכלה, והסבא מסלבודקה שתק והחדיר בהם גדלות האדם וגדלות התורה, והם נשארו בחורי ישיבה וגדלו והיו לאנשים. זוהי השיטה.

צבט לי בלחי בחביבות ושאל אותי

סיפר רבי יחיאל מיכל שטרן, רבה של עזרת תורה: למדתי בישיבה קטנה "אור ישראל" בפתח תקוה, שבראשה עמד רבי יעקב נימן זצ"ל. היה לי חבר חדר שהיה בחור 'לא מי יודע מה'. מנהג היה לו לרבי יעקב נימן, שכשהיה יוצא לאסוף כסף בבית הכנסת הגדול, היה לוקח אתו לדרך בחור, מדבר אתו בלימוד ומחזק אותו.

יום אחד הלכתי אני עם ראש הישיבה. היה זה באמצע הסדר. לפתע אני רואה מולי את החבר שלי. רמזתי לו שיזוז הצידה כדי 'שלא יחטוף על הראש'... אבל הבחור, ברוב חוצפתו המשיך ללכת לקראתם, כאומר: 'לא אכפת לי'... כשנפגשו, שאל אותו ראש הישיבה: 'נו, לאן הולכים עכשיו? והוא, בלי להתבלבל ענה: שהוא הולך למקום שאין רוח חכמים נוחה הימנו... בלשון המעטה'. הייתי בטוח, מספר הרב שטרן, שהוא הולך לספוג סטירת לחי מצלצלת, והרב נימן יגיד לו: 'קח את החבילות שלך ולך הביתה'. הרי אין צורך להסביר כמה חמור הדבר הזה שתלמיד ישיבה הולך לכזה מקום רחוק כל כך כמה שאמור להיות מקומם של בחורי ישיבה...

להפתעתי, הרב נימן אמר לו:

אבל, להפתעתי, הרב נימן אמר לו: 'איך אתה הולך ככה, רק עם חולצה? עכשיו חורף. אתה עלול להצטנן. אמא שלך תגיד שאני לא דואג לך. תחזור לישיבה, קח סוודר ותלך'. והבחור ממשיך בלי להתבלבל: 'הרב! אני אאחר את שעת הארוע'. אמר לו ראש הישיבה: 'אני יודע שעוד שיש פעם שניה. לך קח סוודר, ותלך בפעם השנייה'. הבחור הלך לישיבה, לקח סוודר והלך... אני ממש התפוצצתי אבל באותו רגע כמובן לא פציתי פה.

"אמנם, לאחר מכן נכנסתי לראש הישיבה ואמרתי לו שאני לא מבין את ההתנהלות שלו. ככה מתנהגים לכזה בחור חצוף? ראש הישיבה היה צריך לתת לו סטירה ולזרוק אותו לצמימות מהישיבה. ראש הישיבה שמע לעצתי ונתן לי סטירה קלה. "כמה שנים אתה כבר ראש ישיבה?" הוא שאל אותי, "אפילו לא יום אחד, אני ראש ישיבה כבר 50 שנה, את החינוך תשאיר לי".

"אני אומר לכם את האמת", אמר הגר"א גניחובסקי לתלמידיו. "לא הצלחתי להבין, מה מסתתר מאחורי הנהגתו המשונה של ראש הישיבה. איזו הנהגה זו? הוא מספר שוב ושוב את אותו הדבר לעוד אחד ועוד אחד, מה פשר הדבר???"

מגיד המישרים ומגיד השיעור ב'עמוד היומי'
רבי אהרן רבינוביץ שליט"א, בשיחה מיוחדת לימי בין המצרים

אליעזר (לייזר) רוט

הימים ימי בין המצרים, זמן שבו אנחנו מבכים מרה את חורבן בית המקדש שכידוע נחרב בגלל שנאת חינום. רבינו החפץ חיים כבר כותב בהקדמה לספרו, שמאחר ובית המקדש השני נחרב בגלל שנאת חינום, מוכרחים לומר שהגאולה תבוא רק אחרי שנתקן את החטא שבגיננו יצאנו לגלות, ולכן שומה עלינו להרבות באהבת חינום. לרגל הימים הללו, אנו מביאים כאן שיחה ששמענו מפיו של מגיד המישרים הגר"א אהרן רבינוביץ שליט"א, מגיד שיעור ב'עמוד היומי' בבית המדרש 'כולל חצות' בביתר עילית, ומזכה את הרבים בדברותיו הנפלאות.

"כמובן שאהבת חינום זה נושא מאוד רחב, יש לו הרבה ענפים ושריגים", פותח הרב רבינוביץ את דבריו, "אבל ברשותכם אני רוצה להתמקד בענף אחד ויחיד, של מתן מחמאות והארת פנים לזולת. זה מאוד קל לביצוע, אין צורך במאמץ גופני, זה לא עולה כסף, אין צורך לחפש אחר המצווה הזאת במקומות שונים ומשונים, ואפשר לקיים אותה בכל עת, ובכל זאת, המצווה הזאת היא אחד מהדברים שצריכים חיזוק באופן תמידי, ולוואי ונזכה לזה.

"סיפר הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, לתלמידיו בישיבת טשעבין. "לפני זמן השתתפתי באיזו שמחה, וכשהגעתי למקום, ראש הישיבה כבר היה שם", כוונתו היתה לראש ישיבת טשעבין הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל.

"הושיבו אותי על יד ראש הישיבה", סיפר הגר"א גניחובסקי, "והוא סיפר לי שכשהגיע למקום, הוא בדיוק ראה את אחד מגדולי הדור יוצא מהאולם.

"אחרי דקות אחדות הגיע מאן דהו והושיט ידו לשלום לראש הישיבה, ושוב סיפר לו ראש הישיבה שכשהוא הגיע לכאן, הוא ראה את אחד מגדולי הדור יוצא מכאן.

"במשך כל הזמן שישבתי באותה שמחה, כל מי שבא לדבר או להחליף מילה עם ראש הישיבה שמע ממנו את אותה 'בשורה מרעיש' על כך שכשהוא הגיע לכאן הוא ראה את אחד מגדולי הדור שהגיע לכבד את השמחה בנוכחותו...

"אני אומר לכם את האמת", אמר הגר"א גניחובסקי לתלמידיו. "לא הצלחתי להבין, מה מסתתר מאחורי הנהגתו המשונה של ראש

הישיבה. איזו מן הנהגה זו? הוא מספר שוב ושוב את אותו הדבר לעוד אחד ועוד אחד, מה פשר הדבר???"

"אבל אחרי זמן מה הבנתי פשט בהנהגתו... ראש הישיבה בחוכמתו הרבה ירד לסוף דעתם של בעלי השמחה, והבין שזו משפחה שמתכבדת מאוד מאוד בכך שאחד מגדולי הדור הגיע להשתתף בשמחתה. העובדה שאותו גדול הטריח את עצמו לאירוע שלהם, היא כבוד עצום בשבילם, וככל שיותר אנשים יודעים על כך, הכבוד גדול יותר!"

ישב ראש הישיבה וחשב לעצמו

"ישב ראש הישיבה וחשב לעצמו, הרי אני ממילא יושב כאן וצריך לשבת זמן ממושך כדי לכבד את בעלי השמחה. בין כה וכה אנשים ניגשים כל הזמן ומושיטים לי יד לשלום, ואני צריך להחליף עם כל אחד כמה מילים כי הרי זה הנימוס המקובל. אם כן, למה שלא אנצל את ההזדמנות, שאותן כמה מילים שאחליף עם כל אחד מהבאים, יהיו מילים של מצווה! אני מספר את הסיפור על בואו של אותו גדול, המשפחה מתכבדת בכך, וכולם מרוויחים!!!"

"כמובן שצריך להיות כזה גאון מופלג במידות כמו הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, כדי לרדת לסוף דעתו של הגרב"ש שניאורסון

זצ"ל, אבל הרעיון הזה הוא רעיון עצום ונפלא. איזו הבנה בנכבי נפש האדם! איזו ירידה לעומק של מחשבתו ורצונו של הזולת, כמה רגישות ותפיסה חדה יש פה, להבין בדיוק מה ישמח את השני ויגרום לו להרגיש יותר מוכובד.

"הסיפור הזה מלמד אותנו, איך אפשר עם קצת מחשבה להרוויח כל כך הרבה זכויות ולגמול כל כך הרבה מעשי חסד, עם אפס מאמץ, בלי שום טורח ובלי להשקיע איזו השקעה מיוחדת. רק להפעיל את הראש ולהשתדל להיטיב עם הזולת. זה הכל!"

אני רוצה להיכנס אתכם לכמה רגעים לביקור בגן עדן...

"רבותי, אני רוצה להיכנס אתכם לכמה רגעים לביקור בגן עדן... לא אוכל לתאר במילים איך נראה הפאר וההדר, איזה ריח נפלא מורגש שם בגן עדן כמו שהגמרא מספרת שרבי יהושע בן לוי מכר את הריח שנדבק בגלימה שלו בדמים מרובים, אי אפשר לתאר בכלל את התחושה המיוחדת ששוררת שם, 'עין לא ראתה' כפשוטו ממש. אבל אנחנו ננסה בעיני בשר שלנו לנסות לדמיין מה קורה שם בגן עדן. כמובן שהשכר הכי גדול מקבלים על לימוד התורה שהוא כנגד כל המצוות האחרות. אבל הרי יש עוד תרי"ב מצוות, ועל כל אחת ואחת מהן מקבלים שכר עצום ונפלא.

"כך למשל על מצוות הצדקה, שהיא אחת המצוות הגדולות והיקרות, צדקה תציל ממות, ולא בכדי, כי זאת מצווה גדולה ועצומה מאוד ואף שאין אנו מבינים ואין אנו יודעים מתן שכרן של מצוות, זה ברור שמצוות הצדקה היא מצווה גדולה ועצומה עד מאוד. הרי 'סתם מצווה' שלשון חז"ל זה בדרך כלל מצוות צדקה, כמו שאנחנו רואים שהדוגמה שחז"ל מביאים להעוסק במצווה פטור מן המצווה, זה שהוא פטור מלתת פרוטה לעני.

"פתאום נשמעת תרועה של חצוצרות, מלאכים יחפזו, דרמה גדולה מתחוללת בשמי מרום. הנה מגיע ליישיבה של מעלה יהודי שזכה לתרום בחייו סכומים עצומים לפרנסת עניים. הוא חילק וחילק בחייו סכומים עצומים לפרנסת עניים. הוא חילק וחילק בחייו סכומים עצומים לפרנסת עניים. הוא חילק וחילק בחייו סכומים עצומים לפרנסת עניים.

"כמובן שכל השערים נפתחים לפניו, מריעים בחצוצרות, מכים בתופים, מלאכים רצים לפניו כדי לכבדו, התרגשות גדולה מאוד עם כניסתו של אורח נכבד ורם מעלה שכזה. איזו זכות נפלאה, מראים לו את השכר העצום שהוא הכין לעצמו ברוב חוכמתו כששהה בעולם הזה, ארמונות ענקיים המשתרעים על פני מרחבים אינסופיים, בוסתנים של עצי הדר מפיצי ריח משכר, מזרקות זהב וכסף, טיילת עם גינות פרחים ושושנים משובבי עין ומרחיבי לב...

"אנחנו הרי נמצאים בעולם גשמי ואין לנו שמץ של השגה בשכר הרוחני של גן עדן, לכן אנחנו נאלצים להשתמש בתיאורים גשמיים כדי קצת לנסות לדמיין מה קורה שם בגן עדן, אבל כמובן שהשכר הוא רוחני וזך ואינו דומה בשום צורה לשום דבר גשמי שאנחנו מכירים.

"בכל אופן, אותו עשיר שמח ומאושר, אכן הקב"ה בירך אותו בכסף

וזהב, והוא השתמש בהם בחכמה רבה, אין מאושר ממנו! "והנה מתחוללת דרמה גדולה עוד יותר. שוב נשמעת תרועת החצוצרה, גודים עצומים של מלאכים רצים, משהו ברמה אחרת לגמרי! השערים נפתחים, קבלת הפנים מפוארת באופן בלתי נתפס, לוקחים את המיליונר החדש להיכל הענק שבנה לעצמו בזכות מעשיו הטובים. הפעם אלו לא סתם ארמונות, מדובר בבנייני פאר עצומים ונוראים, בגובה של קילומטרים, המרחבים, היופי ההדר, כל אלו כפולים פי כמה וכמה ממה שזכה אותו עשיר שעליו סיפרנו קודם.

"חושב לעצמו המיליונר הראשון מבין השניים, אם אני זכיתי לכזה פאר והדר בזכות זה שתרמתי מאות מיליונים לצדקה, העשיר החדש שהגיע בוודאי תרם מאות מיליארדים לפי הכבוד העצום שעושים לו.

"הוא מתקרב, מסתכל, ומזהה את האיש... זה לא אחר מאשר השומר שהיה עובד אצלו. הוא היה יושב ב'בודקה' שבכניסה לביתו, פותח את השער ונועל, פותח ונועל. אם הוא זוכר נכון, אותו שומר היה מקבל משכורת של 6,500 שקלים בחודש. מה שאומר שאם הוא היה נותן מעשר כספים במסירות נפש, הוא הצליח לתת 650 שקלים לצדקה מדי חודש, לכל היותר. אם הוא היה בעל מסירות נפש גדולה עוד יותר, אולי הוא נתן חומש לצדקה - 1,300 שקלים. למה הכריזו על כך שהגיע מיליונר? למה נותנים לו כזה שכר עצום כאילו שהוא תרם מאות מיליארדי דולרים בזמן שבמשך כל ימי חייו הוא נתן אולי כמה עשרות אלפי שקלים - פחות ממה שאני הייתי נותן בשבוע אחד!!!

הוא ניגש בצעדים נמרצים למלאך הממונה ושואל: "איך זה ייתכן???", הוא שואל, "מה זה? הוא קיבל איזו ירושה ענקית ותרם את כולה בלי ששמענו על כך???"

כל כך מהר הספקת לשכוח, רק לפני כמה שבועות למדו בבא בתרא דף ט' - "א"ר יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות."

"אתה נתת הרבה מאוד פרוטות לעניים שנקשו על דלת ביתך, והמאבטח של הבית שלך, חילק להם הרבה מאוד חיזוקים ומחמאות וחיזוקים ודברי פיוס. כל פעם שאתה הרווחת שש ברכות, הוא הרוויח 11 ברכות!"

אני רוצה לספר לכם שתי עובדות שהיו עם גדולי ישראל

"אתם חושבים שהסיפור הזה לא היה ולא נברא?", שואל הרב רבינוביץ, "ובכן, תתפלאו לשמוע שזה קורה כל יום בשמים. כל יום מגיעים לשם אנשים שתרמו צדקה ואנשים שפיזרו חיזוקים ומחמאות, ותמיד אלו שפיזרו חיזוקים ומחמאות זוכים לשכר גדול יותר!

"רבותי, אני רוצה לספר לכם שתי עובדות שהיו עם גדולי ישראל. אני בטוח שחלק מהקוראים מכירים את העובדות הללו, אבל אני יש לי שאלה קשה עליהן, ואולי בסייעתא דשמיא נוכל גם ליישב אותה.

כששמע זאת בעל ה'לשם', הוא פרץ בבכי

"המעשה השני שאספר, סופר על ידי מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויבעך זצ"ל, ששמע אותו מפי עד נאמן שהיה בחדרו של בעל ה'לשם' בזמן שהמעשה הזה אירע:

"לחדרו של בעל ה'לשם', הגאון רבי שלמה אלישבע זצ"ל זקנו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, נכנס פעם יהודי מבני עדות המזרח, ושאל אותו "האם כבודו הוא הרב אלישבע, מחבר ספר 'לשם שבו ואחלמה'. השיב לו ה'לשם' בחיוב.

"אמר לו היהודי הנ"ל: "ידע כבודו שבאתי הנה מבגדד שבעיראק לחונן את אדמת הקודש של ארץ ישראל, ולפני צאתי לדרך נכנסתי להיפרד ממורנו רבי יוסף חיים, בעל ה'בן איש חי', והוא אמר לי שאם אני נוסע לירושלים, הוא מבקש לעשותי שליח אל כבוד תורתו, לומר לו שביום שבו הגיע ספרו 'לשם שבו ואחלמה' לידי רבה של בגדד, הוא עשה אותו יום משתה ושמחה, לאחר שראה כמה דברים נפלאים שכתבתם בספרכם, ולאחר מכן עיין בספר מתחילתו ועד סופו, ושאל ממנו תועלת רבה מאוד!".

"כששמע זאת בעל ה'לשם', הוא פרץ בבכי והודה נרגשות ליהודי שהביא לו את הבשורה המשמחת. לאחר מכן קם ממקומו והוציא מבין כליו תכריך כתבים, והראה לאותו יהודי: "ראה, יש לי כאן מספיק כתבים כדי להדפיס חלק שני של ספרי 'לשם שבו ואחלמה', אבל נמנעתי מלהדפיס את החלק השני כי חשבתי שאין בו שום תועלת ושאל אחד אינו לומד בו.

"מאז הדפסתי את ספרי ועד עתה", השלים בעל ה'לשם' את דבריו, "מעולם לא אמר לי אדם שהוא מצא תועלת כלשהי בספרי, ועל כן חשבתי שחבל לי לטרוח ולהתאמץ בשביל ספר שלא יביא תועלת לאיש... אם הייתי יודע שרבה של בגדד מצא תועלת בספרי, וכי לא הייתי מדפיס את חלקו השני???".

"שני הסיפורים האלו מלמדים אותנו לימוד נפלא מאוד", ממשיך הרב רבינוביץ את דבריו, "כמה גדול כוחה של מילה טובה.

"אנחנו לא מדברים על אנשים פשוטים, מדברים על גדולי עולם! רבי איסר זלמן מלצר שהיה ארי שבחבורה, ואם תאמר שהוא היה נער צעיר, מי לנו גדול מבעל ה'לשם' שהיה מקובל קדוש ונורא וגם הוא קיבל חיזוק גדול מתגובה חיובית על ספרו.

"על אחת כמה וכמה אנו אנשים פשוטים, שלפעמים כל עצם קיומם תלוי בשאלה איך אנשים מתייחסים אליהם, כמה מעריכים אותם, ואם מישהו שם לב שהם קיימים בכלל... כמה חשוב לתת מחמאה ולומר מילה טובה!"

"המעשה הראשון היה עם הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שעלה לארץ הקודש והשתקע בירושלים. ביום הראשון שלו, הוא הגיע לבקר בביתו של הגאון רבי ראובן זלמן בענגיס זצ"ל, בעל ה'לפלגות ראובן' שהיה דיין ב'עדה החרדית' והתגורר בבתי נייטין בירושלים. "זה היה קצת תמוה. ברור שכשמגיע אדם גדול הוא רוצה כמובן לפקוד את בתיהם של גדולי העיר ולשוחח עמם בלימוד, אבל כבר ביום הראשון? עוד לפני שהספיק לסדר את חפציו בבית הוא מיד רץ לרב בענגיס? ולמה דווקא לרב בענגיס, הרי ירושלים היא עיר מלאה חכמים וסופרים וגאוני עולם.

"מסתבר שגם הרב בענגיס עצמו שאל את אותה שאלה, והגרא"ז מלצר הסביר את עצמו באותו ביקור.

"כשהייתי נער צעיר, שלח אותי אבי מורי ללמוד בישיבת וולוז'ין אצל הנצי"ב מוולוז'ין. אני באתי ממשפחה מאוד ענייה, בגדיי היו בלויים ונעליי קרועות, וכשהגעתי לישיבה גיליתי שאני הבחור הכי עני בישיבה. אף אחד שם לא היה עשיר גדול, אבל בגדים כאלו קרועים כמו שלי לא היה לאף אחד! הרגשתי מאוד לא נעים, ואחרי יום אחד בישיבה בליבי גמלה ההחלטה לברוח ולחזור הביתה, הרגשתי כל כך מושפל ועלוב.

"ואכן, למחרת ארזתי את החפצים המועטים שהיו לי והתחלתי לצעוד בדרך היוצאת מהישיבה. פתאום הגיע בחור שלא הכרתי, מבוגר ממני בכמה שנים טובות, ושאלתי אותו: "קוראים לך איסר זלמן?", השבתי בחיוב, "אתה הבחור החדש שהגיע אתמול לישיבה?", הוא שאל, ואמרתי לו שכן, זה אני...

"אה, טוב לראות אותך", אמר לי הבחור המבוגר, "בלילה עשיתי פה 'משמר' ולמדתי, וראש הישיבה, הנצי"ב, אמר שהבחור החדש, איסר זלמן מלצר, שאל שאלה טובה בשיעור, והוא חזר על השאלה שלך, לאחר מכן שוב חזר עליה וכן עשה פעם שלישית וכל פעם אמר שהבחור החדש שאל את השאלה הזאת..."

"אני לומד כאן כבר כמה שנים, ואני אומר לך שאם ראש הישיבה התלהב מהשאלה שלך כל כך, מובטחני שאתה תהיה גדול בישראל!!!".

"המשיך רבי איסר זלמן את הסיפור ואמר: "כשסיים אותו בחור את דבריו, סבתי על עקבי, הנחתי את החפצים שלי בקרן זוית והתיישבתי מיד ליד הגמרא, חזרתי לתלמודי. הבחור הזה הציל את חיי, כל הרוחניות שלי נזקפת לזכות המילה הטובה שהוא אמר לי... והבחור הזה היה הרב ראובן זלמן בענגיס..."

"כששמע הרב בענגיס את הדברים, הוא פרץ בבכי של התרגשות".

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501
זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

יצא מוישי החוצה מהרכב, ומיד הבין מה הסיפור. אחד הגלגלים נקרע, זה לא משהו שאפשר לפתור עם קצת קצף שמחדירים לגלגל. בכזה מקרה חייבים להחליף גלגל, ובכן... צריכים לרוקן את הרכב מהמשא הכבד שהועמס עליו. לך תוציא מהאוטו 13 דלתות פלדלת... זה פשוט בלתי אפשרי!

הרב אברהם פוקס על רכב שנתקע, כרטיס האשראי שבוטל, ונפלאים דרכי ד' יתברך

הרב אברהם פוקס

ותִּשְׁבוּ בְּקִדְשׁ יָמֵיכֶם רַבִּים (דברים א מו)

בני ישראל הולכים במדבר 40 שנה, מ"ב מסעות, האור החיים הקדוש אומר, שהיו את המסעות והמקומות שהם חנו בהם, שמלכתחילה היו צריכים לעבור בהם. והיו את המסעות שהגיעו אליהם רק מחמת חטא המרגלים שנשארו במדבר ארבעים שנה.

ימי חייו של האדם מורכבים ממסעות רבים, מחניות רבות, ואומרים בשם הבעל שם טוב שכל יהודי יש אצלו את אלו מ"ב המסעות מיום הוולדו ועד מותו. ישנם מסעות נעימים יותר וישנם פחות, הצד השווה לכולם הוא שכל המסעות הם על פי ה', על פי יחננו ועל פי ה' יסעו, והוא בחמלתו עלינו, כרחם אב על בנים, דואג לטוב ביותר עבורנו, והוא יודע הכי טוב מה טוב עבורנו.

ברצוני לשתף את הקוראים, בסיפור נפלא

הסיפור שלנו עוסק בשני חברים שהפכו לשותפים עסקיים. הם ניהלו עסק רווחי מאוד והצליחו בשותפות שלהם.

ביום מן הימים התגלע ביניהם ויכוח גדול מאוד, עד כדי כך שהאחד, נקרא לו מוישי לצורך העניין, איים על חברו שהוא יפרק את השותפות, והחבר השני יחנן, החליט שהוא לוקח את ההכרזה הזאת צעד אחד קדימה, ומתחיל לפרק אותה בפועל.

הצעד הראשון שעשה יחנן היה לבטל את כרטיס האשראי של העסק, אחד מהם, זה שהיו עליו הו"ק ותשלומים.

כמה ימים לאחר מכן נסע מוישי עם הרכב של החברה, וקנה 13 דלתות פלדלת במחיר מציאה. העמיסו את הדלתות על הרכב של החברה רכב מסחרי גדול וחזק שיכול לסחוב משא כבד של חברת שברולט מדגם סוואנה, והוא יצא לדרכו, ובעודו נוסע בכביש ירושלים תל אביב, פתאום הרגיש שהוא מאבד שליטה על הרכב.

הוא הצליח איכשהו להטות את המכונית לשול הדרך, ובסייעתא דשמיא מופלאה הצליח לעצור אותו ממש מתחת לגשר, מה שסיפק לו צל והגנה מפני השמש היוקדת.

יצא מוישי החוצה מהרכב, ומיד הבין מה הסיפור. אחד הגלגלים נקרע, חתך משמעותי לאורך הצמיג. זה לא משהו שאפשר לפתור עם קצת קצף שמחדירים לגלגל כדי להתגבר על הפנצ'ר. בכזה

מקרה חייבים להחליף גלגל, וכדי להחליף גלגל, ובכן... צריכים לרוקן את הרכב מהמשא הכבד שהועמס עליו.

לך תוציא מהאוטו 13 דלתות פלדלת... זה פשוט בלתי אפשרי! הוא לא מצליח להרים אפילו דלת אחת, שלא לדבר על כך שאין לו איפה להניח את הדלתות הללו.

הוא ניסה להתקשר ל"ידידים", אבל כשהמוקדן שמע עם מה הוא מתמודד, הוא התנצל מכל הלב... "ידידי, נכון שאנחנו ידידים, אבל מדובר במקרה שמצריך מכשור מקצועי, ג'ק של כמה טון, כמו בפנצ'ריה, צר לי אבל אין למתנדבים שלנו דבר כזה, אין לי אפשרות לעזור לך".

בעודו מנסה לטכס עצה, הטלפון שלו מצלצל: "שלום, מדבר דורון מחברת UMI שירותי רכב".

"וואו, כל הכבוד לכם", שואג מוישי משמחה, "איך ידעתם שאני תקוע בצד הדרך, יש לכם מעקב על כל המכוניות שמכרתם???"

דורון קצת התבלבל: "משה, לא התקשרתי כדי לחלץ אותך, אלא כדי להודיע לך שכרטיס האשראי שלכם מבוטל, ולכן התשלום השישי של שירותי הדרך שלנו לא כובד... אבל אם אנחנו כבר מדברים, זה בדיוק השירות שאנחנו נותנים, במה אוכל לעזור???"

המשך בעמוד 21

אני אראה להם את המבנה הישן של ישיבת מיר, אני עוד זוכר את הרב פינקל זצ"ל שהיה יוצא מכאן כשהוא מוקף ב-50 בחורים שליוו אותו בדרך לביתו, והיו מתפלפלים אתו בלימוד. איזה מחזה נפלא זה היה! הנה, פה ישיבת 'אנשי מעמד', אני זוכר כמו היום את הגאון רבי יואל דייטש זצ"ל שידע את כל הש"ס בעל פה, כאילו היה ספר פתוח לנגד עיניו.

רבותי, בואו ניקח את זה כפרויקט. לחזק את הקשר עם הילדים, להשפיע עליהם

הרב עמרם בינעט

אלה הדברים אשר דבר משה (א א)

באחרונה חגגתי בשעה טובה את חתונתה של בתי שתחי', בחתונה התקיימה בשמחה גדולה ב"ה ופינו מלא שבח ושירה לבורא עולם על כל החסדים הגלויים והסמויים שליוו אותנו לאורך כל התקופה, ובכלל, בכל ימי חיינו.

בשבת 'אופרוף', הוזמנו לשבות בירושלים, שם אירחה אותנו משפחתו של החתן כמקובל, ובלכתי ברחובותיה של ירושלים, הכתה בי הרגשה שאני מפספס משהו. הרגשתי שמהו מבעבע בתוכי ומנסה לחדור לתודעה שלי ללא הצלחה.

ואז ראיתי פרויקט גדול של בנייה, כשעליו מוצבים שלטים שונים, בהם אחד שעליו נכתב "מאחורי כל אבן מסתתר סיפור". שלט נוסף הכריז בקול גדול: "מאחורי כל גדר מסתתר סיפור".

האסימון נפל! הרי אני גדלתי פה לא רחוק, בשכונת מאה שערים, יש לי כל כך הרבה סיפורים לספר על השכונה הזאת... על האנשים שהילכו בין סימטאותיה, על בתי הכנסת המיוחדים שפזורים בתוכה, על בעלי החנויות הקטנות שאצלם היינו קונים כל צרכינו... כל כך הרבה סיפורים!

ואתם יודעים מה? את הסיפורים האלו לא סיפרתי מעולם לילדים שלי. זה מה שהציק לי. הרי כשאני צועד בירושלים, אני ממש נזכר בסיפור שמסתתר מאחורי כל גדר ומאחורי כל אבן, אז למה אני שומר את זה לעצמי ולא משתף את הילדים?

באותו רגע גמלה בלבי החלטה

באותו רגע גמלה בלבי החלטה, בעז"ה בימי 'בין הזמנים הקרובים', אני לוקח את הילדים שלי לטיול ב'מאה שערים' וב'בית ישראל'.

אני אראה להם את המבנה הישן של ישיבת מיר, אני עוד זוכר את הרב פינקל זצ"ל שהיה יוצא מכאן כשהוא מוקף ב-50 בחורים שליוו אותו בדרך לביתו, והיו מתפלפלים אתו בלימוד לכל אורך הדרך.

איזה מחזה נפלא זה היה!

הנה, פה ישיבת 'אנשי מעמד', אני זוכר כמו היום את הגאון רבי יואל דייטש זצ"ל שהיה יושב כאן ושוקד על תלמודו. רבי יואל ידע את

כל הש"ס בעל פה, כאילו היה ספר פתוח לנגד עיניו. הוא עצמו, רבי יואל היה מספר שבילדותו הוא גדל על קול ניגון הגמרא של הגאון רבי ישראל יעקב פישר ראב"ד 'העדה החרדית' שהיה יושב כאן בבית המדרש ולומד בקול.

"אמא היתה מעירה אותי משנתי", סיפר רבי יואל דייטש, "היא היתה אומרת לי "יואל, קום, כבר האיר הבוקר, כבר שומעים את הרב פישר לומד בבית המדרש...".

ומה עם בתי אונגריין והדמויות המופלאות שהילכו שם? אני זוכר את דמותו ההדורה של הגאון רבי מאיר ברנדוספר זיע"א שהתקיים בו כי מציין תצא תורה, את מרא דכולא תלמודא הגאון רבי מרדכי אהרן שיינברגר, את המשפיע המופלא הגה"צ רבי משה וובר זצ"ל ועוד דמויות מופלאות שהילכו פה בכל סמטה ובכל רחוב דבר יום ביומו.

אני יכול להאריך עוד בתיאורים נלבבים ונפלאים על ירושלים של מעלה, אנשי היישוב הישן, יהודים של צורה שמילאו את השכונה הזאת, רבים מהם היו יהודים קדושים וטהורים, היו שוקדים על תלמודם שעות על גבי שעות, וחיו בצניעות ובדחוקות, מה שלא הפריע להם לחייך ולשמוח בכל עת.

אבל לא על 'מאה שערים' ועל 'בית ישראל' בעתי לדבר, אלא על

הצורך להעביר את הלפי"ד לדורות הבאים.

הרי הילדים שלנו קולטים בלי סוף מידע, יש ספרים, עיתונים, מכשירים שונים ומשומנים שהילדים נחשפים אליהם בכל מקום שבו הם צועדים.

רוב המידע שהילדים שלנו קולטים, מגיע מחוץ לבית. ללמוד הם לומדים בחיידר, סיפורים הם קוראים בספר ומידע מהעולם הם מקבלים מהעיתון.

אבל איפה הרוח? איפה התוכן החינוכי?

כשאבא מספר לבנו סיפור על ילדותו, הוא מעצב בזה את האישיות של הילד. הילד שומע איך אבא מתלהב כשהוא מדבר על תלמיד חכם פלוני, על הרב ההוא ועל ראש הישיבה הזה.

ההערצה הזאת שננסכת בקולו של האב, חותרת חתירה אל תוך לבו של הילד, ונותנת לו להבין מה חשוב בחיים, מה הדבר הנכון לעשות, מי הם האנשים הרואיים להיות מושא להערצה ומודל לחיקוי.

אני זכיתי לגדול במאה שערים

אני זכיתי לגדול במאה שערים, האזור כולו אפוף הוד קדומים ובאמת לא חסרים סיפורים. אבל גם מי שגדל במקומות אחרים יכול לאתר לא מעט זכרונות ילדות, להסתובב עם הילדים, להיכנס אתם למכולת שבה הייתם קונים לחם וחלב, אם היא עדיין קיימת.

להראות להם את המקום שבו היה יושב השמש הזקן של בית הכנסת שלכם, זה שהיה מסור בכל לבו לכל שדבר שבקדושה ובכל רגע פנוי היה לומד משניות או אומר תהילים. אפשר להראות להם את הבית שבו התגורר הרב שלכם, את הדרך שהייתי צועדים כל בוקר לחיידר, והאנשים שהייתם פוגשים בדרך.

כמובן שיש כאלו שילדיהם מכירים את מחוזות הילדות שלהם, אם

הסבא והסבתא חיים - לאורך ימים ושנים - ועדיין מתגוררים באותו המקום, הנכדים מטבע הדברים מכירים יותר. אבל יש כאן עוד משהו, מעבר לזכרונות מהשכונה בה התגוררנו כשהיינו ילדים.

יש כאן רעיון רחב הרבה יותר. קודם כל יש הורים שלמרבה הצער אין להם קשר עם הילדים, השיחות שלהם עם הילדים מסתכמות בעיקר במתן פקודות או במקרה היותר טוב, דאגה לשלומם ולשיחות קצרות שנועדו לוודא שהם מרגישים טוב ולא חסר להם כלום.

זה חבל מאוד. לכל ילד יש אבא אחד ואמא אחת. דמות של אבא ואמא היא דמות שיש לה יכולת השפעה עצומה!

תחשבו רגע מה קורה לילד בחיידר, הוא עובר ממלמד למלמד, כל שנה מלמד אחר. יש מלמדים שמצליחים לדבר אליו ולכבוש את לבו וממילא יש להם השפעה עליו, אבל יש גם מלמדים שהקשר שלהם עם הילדים יבשושי וחסר חיים. ההשפעה שלהם על הילד בהתאם.

יכולה לעבור על ילד שנה שלמיה שאין לו שום שמות שמשפיעה עליו באופן חיובי. לפעמים זה יכול להיות גם שנתיים, שלוש, ואפילו כל שנות הילדות.

במשך כל הזמן הזה, אבא ואמא שלו פוגשים אותו כל יום, יושבים איתו כל שבת, ולא מנצלים את ההזדמנות כדי להשפיע עליו לטובה. לא חבל???

רבותי, בואו ניקח את זה כפרויקט. לחזק את הקשר עם הילדים, להשפיע עליהם, להשתדל ככל יכולתנו שההשפעה תהיה לטובה, השפעה מועילה. נספר להם סיפורים שמקרבים אותם לתורה ולמחזקים אצלם את יראת השמים. צריכים להשקיע בזה, צריכים לתת את כל כובד המשקל לעניין הזה, כי אם אנחנו לא נחנך את הילדים שלנו, הם בוודאי לא יחנכו את עצמם...

"חכם לב יקה מצוות"

חיזוק מיוחד ממורינו
מרן שר התורה
זצוק"ל

"זה ענין גדול
וכל כהן נוסף
זה הידור
בדאורייתא של
ברכת כהנים
וברוב עם
הדרת מלך"

וברך את המשתתפים במעמד
שיזכו להתברך בברכת כהנים
לפי כל הפרושים

הודעה משמחת

כהנים בואו בהמונכם וברכו את הקהל

לכבוד יום היארצייט של אבי מורי, איש החסד

רבי **שמואל יצחק** בן הרה"צ רבי יו"ט ליפמן **שטרן** זצ"ל

יתקיים כמידי שנה מעמד

ברכת הכהנים המרכזית

ביום שישי י"ב באב תשפ"ד (16.8.24)

בבית הכנסת אמרי שפר, רחוב קצנבלובגן 1 הר נוף.

8:00 ברכות השחר, 8:10 הודו, 8:20 ברכו,

8.45 (משוער) מעמד ברכת כהנים המונית

הכהנים יתרכזו במרפסת ויברכו את הקהל מחוץ לבית הכנסת

גברים מתבקשים לעמוד במדרכה ונשים מעבר לכביש

החותם בברכת התורה

אברהם ישעיהו שטרן

גא להביא טליתות

כיבוד קל

מזכרת מיוחדת

מילגות לכהנים

המעמד באישור
משטרת ישראל

הוא לא ידע את נפשו, הבחור ניסה לדבר שוב עם הפקיד האטום ולשכנע אותו אך נתקל בפרצוף אטום ובאמירה לקונית שנמתין לאנשי הביטחון. הזמן לא עמד מלכת ועד שאנשי הביטחון הגיעו, ועד שהפרוצדורה נמשכה הבין מידענו שאת הטיסה הזו הוא כבר הפסיד.

מה למדתי מהסיפור שנזכרתי במהלך קריאת מגילת איכה ביום תשעה באב

מאת: הרב ישראל היימן

הַשִּׁיבֵנו ה' אֵלֵינוּ וְנִשְׁבֶּה חַדְשׁ יָמֵינוּ פְקֹדֶם (איכה ה' כא)

בסיפור דלהלן נזכרתי שנה אחת ממש במהלך קריאת מגילת איכה ביום תשעה באב.

היה לי חבר טוב - בחור חסידי, שלמד בישיבה אחרת סמוכה למקום לימודי. בדרך כלשהי נוצר בינינו קשר חברי שהוביל ללימוד משותף מפעם לפעם בעיקר בנושאי מחשבה ומוסר. היינו מתמקמים אחת לכמה שבועות בבית כנסת סמוך לישיבות בהן למדנו ומעמיקים חקר בנושאים שונים.

באחת הפעמים בהן נפגשנו סמוך לתחילת זמן חורף הגיע ידידי כשבאמתחתו בקבוק שתיה קטן ומיני תרגימא, הוא ביקש ממני לברך ולטעום ואז הוא יספר לי מדוע הוא עורך כאן את ה'קידוש' זוטא וזה.

הבחור הזה הוא חסיד של אדמו"ר מפורסם שמקום מושבו במדינה רחוקה. הוא לומד כאן בארץ בישיבה שאינה קשורה לחסידות אליה הוא משתייך מחמת מספר סיבות בעיקר של התאמה, אבל את הנסיעות לרבי בחגים ובזמנים מיוחדים הוא משתדל שלא להפסיד. המציאות הזו שכאמור הייתה מוכרחת ייצרה קושי לא קטן, בעוד שבישיבה של החסידות נוסעים כל הבחורים במרוכז ובצורה מסודרת, הוא לא תמיד יכול להצטרף אליהם ומפעם לפעם הוא צריך להסתדר בכוחות עצמו בנסיעה ארוכה ומפרכת שגם מזמנת קשיים רוחניים. הוא תמיד לקח את כל זה בחשבון והתמודד עם כורח המציאות, אבל בנסיעה האחרונה התרחש משהו פלאי ממש. כבר באלול כשניסה ידידי לבדוק את האפשרות להצטרף לקבוצה שנוסעת לרבי לחגי תשרי התברר לו שהפעם אין שום אפשרות. רוחו נפלה כשהתברר מחמת כמה צירופי סיבות שהוא יוכל לטוס רק ביום לפני ערב יום הכיפורים, מה שאומר שבימים הגדולים הללו הוא יצטרך לעבור את בית הנתיבות כאן ושם, את הנסיעות במטוס עצמו, ובכלל, לא היה לו חשק לבזבז את הזמנים הגדולים האלו על טיסה וכל הנלווה אליה.

אבל אלו העובדות ואיתם צריך להתמודד...

הוא גם עשה חשבון שכיון שיום כיפור באותה שנה יצא ביום חמישי ולא יהיה לו זמן להתארגן לסוכות כמו שצריך שם, הוא נטל עימו כל מה שהיה אפשר מהארץ כולל לולב ואתרוג מהודרים. כמובן שהוא

עבר את הפרוצדורה הרגילה של הטפסים המיוחדים אותם צריך להשיג כאשר רוצים להעביר פירות וגידולים מארץ לארץ, כך הגיע הבחור החשוב לשדה התעופה יומיים לפני היום הקדוש כשכולו תקווה לעבור בזריזות את המסע ולהיות כבר בבית המדרש המוכר עסוק בהכנות הראויות לקראת היום הקדוש.

כמו בכל הסיפורים הטובים, כל מה שיכל להסתבך קרה ובגדול

כמו בכל הסיפורים הטובים, כל מה שיכל להסתבך קרה ובגדול. ההסעה לשדה איחרה ובבידוק הדרכונים היה תור כאורך הגלות... מצב הרוח היה באדמה... מחשבות על מה היה אפשר לעשות אחרת וכו' התחילו להטריד את מוחו והכל כבר היה נראה לא שווה את המאמץ.

השיא אירע בסוף הבידוק בטחוני. כל הפקידים שהוא עבר קודם עיינו במסמך המאשר את האתרוג והלולב, חלקם בקשו לראות אותם במו עיניהם, והאישור ניתן. הפקיד האחרון בסיום הבידוק, שניה לפני שהוא משתחרר כבר מהבלגאן הזה ועולה על המטוס, דווקא הוא היה צריך לעשות בעיות. הוא עיין במסמכים והתעקש על פתיחת החבילות. הוא בדק שוב ושוב ובסופו של דבר העמיד את הבחור בצד כי הוא טען שחסרה איזו במסמך וצריך לברר אם הוא לא מבריא דברים בצורה לא חוקית. כך, בשפה פשוטה ובלי

הרבה הצטעצעויות החליט הפקיד שכנראה לא היה בעל תבונה יתירה שיידי צריך בידוק מחמיר של צוות האבטחה. הוא לא ידע את נפשו, הבחור ניסה לדבר שוב עם הפקיד האטום ולשכנע אותו אך נתקל בפרצוף אטום ובאמירה לקונית שנמתין לאנשי הביטחון. הזמן לא עמד מלכת ועד שאנשי הביטחון הגיעו, ועד שהפרוצדורה נמשכה הבין מידוענו שאת הטיסה הזו הוא כבר הפסיד. לא ניתן לתאר את התחושה הקשה, חוסר האונים והמבוכה, מעבר למעמד המשפיל הוא היה בלחץ אמיתי, לא היה בתכנון שלו להישאר כאן ביום הקדוש וכרגע אין לו מושג קלוש איך הוא יכול לטוס ולהיות היכן שחשקה נפשו בעוד רק קצת יותר מיממה. כשסוף סוף שיחררו אותו לנפשו הוא הביט בשעון וניסה לרוץ קדימה, רק כדי לחזות מהחלון הגדול בזנב המטוס כשהוא נוסק אל היעד בלעדיו. מושפל מובס ומצוברח חזר יידי לבית הנתיבות כדי לטלפן להוריו ולספר להם על הצרה שניחתה עליו, רק שלפתע הוא החל להרגיש כאבים חזקים בביטו שהלכו והתגברו מרגע לרגע. בשארית כוחותיו הוא קרס על ספסל סמוך וחייג להוריו. הוא לא האריך בדברים, מהר מאד הוא הבין שהוא צריך עזרה מסוג אחר לגמרי. הוא תפס מונית שלקחה אותו חזרה במהירות לבני ברק תוך שהוא סובל מכאבים חזקים, שם איבחנו התקף אפנדיציט מתקדם שהבהיל אותו לטיפול מיידי שמנע את ההתפרצות ברגע האחרון. את יום כיפור הוא עשה בחדר התאוששות כשהוא מודה לבורא העולם שהעמיד את הפקיד הנכון במקום הנכון... רק לחשוב על כך שההתקף היה קורה באמצע הטיסה בין שמים לארץ אי שם מעל הים הגדול... כאמור באחת השנים בזמן קריאת מגילת איכה נזכרתי במעשה הנפלא הזה. עם סיומה של מגילת איכה אנו כופלים ואומרים: "השיבנו ה' אליך

ונשובה חדש ימינו כקדם. כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד. ואז חוזרים שוב: השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם". מדוע חוזרים על הפסוק הזה, הלא אם מקומו מתאים יותר אחרי הפסוק הקודם מדוע לא קבעו הנביא אחריו, ואם יש סיבה למה המגילה נגמרת במילים כי אם מאוס מאסתנו, מדוע אכן אנו חוזרים לפסוק הקודם? כנראה ישנם בעניין כמה ביאורים, אבל ההרגש שצף לי באותו זמן היה בדיוק המסר מהסיפור דלעיל. לפעמים אדם מתאונן על צרה שמתרגשת עליו, הוא לא מבין מה רוצה ממנו בורא כל עולמים ומהי התכלית של המצב אליו הוא הגיע. אבל כנראה שבכל מצב קשה טמון גרעין של טוב וצמיחה, כל נפילה היא מבוא לתקומה. ואדרבה, רק כאשר ישנה נפילה ניתן לקום ממנה, אם לא הירידה לעולם לא היה האדם מגיע לעליה. נמצא שבתוך הבעיה עצמה תמיד טמון הפתרון או על כל פנים המבוא אליו. לא צריך להגיע להפסד של טיסה ואפנדיציט מתפרץ בשביל להבין את זה... בכל פעם כשאנחנו במצב של חוסר אונים זה אמור להביא אותנו לעשייה מחודשת ולצמיחה מתוך החושך. גם הגלות המרה בה אנו שרויים היא כזו, רק אחרי שישנו מצב נורא כזה של 'מאוס מאסתנו' מציאות נוראה של 'קצפת עלינו עד מאד', ניתן להגיע להשתקקות עמוקה ולזעקה של 'השיבנו ה' אליך ונשובה', לרצון מתוך מעמקי הנפש ל'חדש ימינו כקדם'. לכן כופלים את הפסוק שוב אחרי הסיכום של תמצית הגלות לאמור, כל מציאות הגלות באה לא בשביל שנשב על הארץ ונתאבל וזהו... האבל הזה אמור להביא אותנו לרצון חדש ומעמיק של בקשת קרבת ה' מחדש. "השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם" - במהרה בימינו!!

המשך מעמוד 17 | הרב אברהם פוקס

יותר מדי בפרטים שוליים... רק בזכות ביטול כרטיס האשראי, שזה ממש לא דבר שולי מבחינתם, הם התקשרו אלי ממש ברגע האמת, ואפשרו לי להמשיך הלאה בלי שום עוגמת נפש...". מה בעצם הסיפור הזה מלמד אותנו? לפעמים אתה מבטל לחבר שלך את כרטיס האשראי כדי להכות בו ולהכאיב לו, אבל הקב"ה חשבה לטובה, מתברר שדווקא עזרת לו מאוד, והוא יהיה אסיר תודה לך על כך שניסית לצער אותו... אבל מה שיותר חשוב זה שהסיפור הזה חריג בכך שבהם אנחנו רואים את הסוף הטוב. בדרך כלל אנחנו לא רואים את הסוף הטוב, אלא צריכים פשוט לדעת ולהאמין, שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ושכל דבריו אמת וצדק, ונאמן הוא בורא העולם שיוביל כל אדם בדיוק במסלול שנקבע לו, ואין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימה.

התברר לו שכשהם קנו את הרכב, פחות מחצי שנה קודם לכן, הם גם שילמו תוספת קטנה עבור 'שירותי דרך', והחברה המשווקת את הרכב בעצם מתחייבת לתת שירות לכל סוג של תקלה, במיוחד לכלי רכב מסחריים... הוא הוציא מכיסו כרטיס אשראי אחר, נתן מספר, התשלום כובד ובאותו רגע יצא צוות של החברה כדי לסייע לו. הם הגיעו עם 'ג'ק מקצועי של כמה טון' כמו שהסביר לו המוקדן של 'ידידים', וכעבור רבע שעה המשיך מוישי ברכבו עם הדלתות הכבדות, והגיע אל היעד בשמחה ובלי עגמת נפש מרובה. "כשיוחנן ביטל את כרטיס האשראי, הוא חשב שזה יגרום לי עגמת נפש", הוא אומר, "אבל בפועל התוצאה היתה חסד גדול שהוא עשה עמי. אני בכלל לא ידעתי שיש לנו 'שירותי רכב', לא הייתי מעלה על קצה דעתי שאני יכול לבקש עזרה מהחברה שמכרה לנו את המכונית, כדי לתקן פנצ'ר... גם יוחנן לא ידע על כך, זה פשוט עוד איזו חתימה שהחתמו אותנו בשעת הרכישה בלי להרחיב לנו

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הדירה הייתה מלאה ברהיטים ישנים ועבשים, והמון המון ניירת, בין הניירות הם גם מצאו סכומי כסף גדולים מאוד אך ישנים, כלומר מעטפות מלאות בשטרי - לירות ישראליות, דפים שבזמנו היו שווים סכום נכבד ביותר אבל כיום אין מה לעשות עמם..

על יהודי שהיה בשכונת כרם שבירושלים ושמזו

רבי אליהו אליעזר פלס זצ"ל, איש מורם מעם ת"ח וירא ועוסק בצ"צ באמונת חכמים

מאת: הרב צבי גטקר

את הסיפור שאני רוצה לספר שמעתי באופן אישי מבעלי המעשה. בסיפור כשלעצמו ישנו מסר עצום, אבל עיצומם של ימים מביאים בכנפיהם מסר נוסף, העולה מן המעשה.

יהודי היה בשכונת כרם שבירושלים ושמזו רבי אליהו אליעזר פלס זצ"ל, איש מורם מעם ת"ח וירא ועוסק בצ"צ באמונת חכמים.

משפחה ברוכת ילדים גדל האיש, בדירה צפופת מימדים, אך עם שמחה ואוירה טהורה, דלת ממולם התגוררה אשה ערירית, שעלתה לארץ בצעירותה ומעולם לא הקימה בית.

כשכנים טובים הזמינו אותה מעת לעת לסעוד עמם סעודות שבת וחג, והאשה נהנתה מהאוירה ומהילדים שהכניסו אור לחייה. עם הזמן אותות הזיקנה ניכרו בשכנה, והרב פלס הבין בחושיו הרחמניים כי צריך יותר עזרה, וכך היה שולח את בני ביתו לעוזרה בכל מה שאפשר, הוא גם הודיע לשכנה חגיגית כי בכל עת ובכל שעה היא מוזמנת לדפוק בביתם ולבקש את כל צורכה.

האשה הזקנה יותר, וכבר ממש הייתה צריכה סיוע בכל צעד ושעל, ובכלל צעידה בחדר המדרגות עד אל ביתם של משפחת פלס היה קשה יותר, ולכן החליט הרב פלס לפרוץ את הקיר שבין דירתם לדירת השכנה ולהתקין דלת, כך שבכל זמן שהוא, השכנה תוכל לפתוח את הדלת ולבקש דבר מה, או סתם להיכנס ולשבת בסלון שוקק החיים.

ואכן כך היה, לא פעם באמצע שהרב או הגברת פלס ארגנו ארוחת ערב לילדים, יכלה השכנה לפתוח את הדלת ולבקש, 'אליהו בבקשה תשלח לי גם לחם עם משהו לארוחת ערב', כך הכניסו משפחת לבייתם עוד נפש, שאין להם כל קשר משפחתי איתה, אבל הם יודעים כי היא עני שמוטל עליהם כשכנים, ועשו זאת בשמחה ובאוויר על מצוות חסד והכנסת אורחים שכזאת.

וכמו שאנו אומרים כל בוקר, "פירותיהם בעולם הזה", יום אחד בסעודת שבת הודיעה להם השכנה חגיגית כי היא הלכה לעורך דין וכתבה צוואה ע"פ חוקי המדינה ועפ"י חוקי התורה בו היא הורישת את כל נכסיה למשפחת פלס, תדעו היא אמרה, כשאני ילך לעולם האמת יהיה לכם סו"ס דירה רחבת ידיים..

ואכן לאחר שנים חלטה האשה את חולייה האחרון ממנו לא קמה,

משפחת פלס טיפלו בכל הנצרך ולתפילות לע"נ, כפי הנהוג. לאחר שבעת ימי האבל התפנה הרב פלס לטפל ב'ירושה', ואכן בירך הרב פלס את ברכת הטוב והמטיב, ב"ה משמים שילמו לו על צדקותו ומאמציו שלא ע"מ לקבל כל פרס, וכעת הוא יכול להרחיב את דירתו חנים אין כסף.

לאחר הפינוי, הכניסו רהיטים חדשים

הדירה הייתה מלאה ברהיטים ישנים ועבשים, והמון המון ניירת, בין הניירות הם גם מצאו סכומי כסף גדולים מאוד אך ישנים, כלומר מעטפות מלאות בשטרי - לירות ישראליות, דפים שבזמנו היו שווים סכום נכבד ביותר אבל כיום אין מה לעשות עמם..

לאחר הפינוי, הכניסו רהיטים חדשים, סוף סוף יכלו הגדולים לקבל פינה משלהם, ובסעודות השבת היה אפשר כבר לקום מהמקום בלי לחשוב כמה יצטרכו לזוז עם כסאם..

עברו עוד שנים מספר, והרב פלס אירס את בנו שיחי', כמובן שאחרי אירוסין מגיעה החתונה, ועם החתונה מגיעים הוצאות מרובות, הרב

וברור זה העלה נכסים נכבדים שעזרו לו למחייתו ולחיתון הילדים בכבוד ובנחת.
"שלח לחמך על פני המים כי ברוב ימים תמצאנו", והקרה קיימת לעולם הבא.

המסר שעולה מהמעשה הזה, ברור, אך בימים אלו חשבתי ע"פ דברי הגאון הרב דב הכהן קוק שליט"א, להפיק מכך מסקנא. הרב קוק שואל כך: ימי בין המצרים ימי צער ואבלות המה, אבלים אנו על חורבן בית מקדשנו ומצטערים בצער הגלות. ההלכות והמנהגים הרגילו אותנו להתייחס כי ימים אלו מסמלים את ריחוק 'הבנים מעל שולחן אביהם', ימי ציון הגלות מהקרבת אלוקים - השראת השכינה. אמנם בספרי הקודש אנו מוצאים כי אלו ימים של צפיה לגאולה, ומבואר בחז"ל כי הוא זמן לידת המשיח, וראוי לביאתו. ואף דורשי רשומות דרשו את הפסוק "כל רדפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א,ג), כך: כל רודפי-יה - כלומר כל מבקשי השם ורודפי השגת קרבתו - השיגוה בין המצרים - בימי בן המצרים הצליחו להשיג את בקשתם. לכאורה זו סתירה.

והתשובה עונה הרב קוק עפ"י דברי הראשית חכמה, אכן הימים הם ימים של ריחוק מהשראת השכינה, אבל כשהשכינה בגלות, כשהשכינה כביכול זועקת ומתחננת על נפשה, כביכול 'תנו עוז לאלוקים', זו הזדמנות פז שלא ניתנת בכל יום, אם בכלל.

נחשוב על סיפורה של משפחת פלס שאמנם פעלה לש"ש, וקיבלה שכרה משלם. אך נדמה בנפשנו כי מישהו לוחש על אוזנו כי מרחק קצר מבתינו ישנו יהודי ישיש וגלמוד ומליונר שכתב בצוואתו כי מי שילוה אותו מידי יום לתפילת שחרית בסוף ימיו, יקבל בבוא היום את כל הונו, וכי לא נהיה אנחנו אלו שרצים לתפוס את ה'זכות' ללוות אותו אל בית הכנסת?.

אומר ה'ראשית חכמה', זמן הגלות, הוא הזדמנות, כביכול השכינה צריכה את מי שיחזק את בנינה ויחזיר שכינה למקומה, בקיום מצוות, בלימוד תורה, ובתפילה וציפייה לעצם הגאולה. אומר הרב קוק, ימים אלו שבהם יש התעוררות של צער השכינה, ששוב חוזרים ימי הצער והקושי, זו הזדמנות יותר גדולה להסתכל על חזון הנביאים, ודעת כי זו הזדמנות לתפוס ולרדוף את קרבת האלוקים.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

פלס רוחש בשפתיו תפילה כל העת, למי שזן ומכלכל אותו ואת משפחתו הברוכה, ב"ה הוא מגיע לעת נישואי ילדיו כשאין עדיין על כתפיו ולו חוב כספי אחד, ורובן העולמים שסייע לו עד כאן, בוודאי ימשיך לסייע לו, אנה ה'.

ביום שבו היו צריכים לארגן סכום נכבד, לאחר שחזר הרב פלס מתפילת שחרית, הטלפון מצלצל, שלו' אומר הקול שמעבר לשפופרת, אני מדבר עם מר אליהו פלס, כן ענה, כפי שמופיע לי אמר האיש שהזדהה כעו"ד מדופלם מאזור המרכז, אתה הוא היורש של גברת... אכן אמר הרב פלס, אוקי סיכם העו"ד, יש לנו משהו לדבר תוכל להגיע למשרדי, הצהריים?.

וכך מצא עצמו הרב פלס בחום היום מחפש את משרד עו"ד פלוני אלמוני ושות' ברחובה של עיר במרכז הארץ.

כשנכנס קיבלו אותו בכבוד, הגישו לו משקה, וללא הקדמות מיותרות החל העו"ד ואמר, אני ביקשתי להיפגש איתך בהקשר לשטח קטן שהיה ע"ש של הגברת המנוחה, שעליו מתעדים לבנות כעת מגדל דירות, כעו"ד של הפרויקט אנחנו מבקשים לקבל את הסכמתך למכור לנו את חלקת השטח הזניח שבמתחם המתוכנן, כמה תרצה?, הרב פלס שכבר יודע ביום ובלילה את אזור הסכום שהוא נצרך לו אמר את הסכום, עו"ד חכך בדעת, ולבסוף הודיע בסדר מתקבל, ותיכף הגיש לו המחאה בנקאית על כל הסכום יחד עם ערימת מסמכים לחתימה..

הרב פלס יצא מהפגישה כשאבן גולה מעל ליבו, הצורך המעיק לחתונת הבן מאחוריו. ב"ה, איך בורא העולמים סידר בחסדו בהשגחה מופלאה שבדיוק כיום שהוא נצרך לסכום הכסף הגיע תורו מבין בעלי החלקות לקבל את הטלפון, ואת הסכום הנדרש.

עברה עוד שנה וב"ה הרב פלס מארס את הבת,

עברה עוד שנה וב"ה הרב פלס מארס את הבת, חתן ת"ח זה כבר לא משהו שבא ברגל, וההתחייבויות גדולות, וכן, בדיוק כפי שניחשתם ממש בדד ל"ין הגיע טלפון מעו"ד בירושלים שמנהל את נכסי בית החולים פלוני, ומבקש לדבר איתו כיורש של המנוחה..

ובאורח פלא גם הפעם הוא יוצא עם סכום נכבד מאוד שממש משנה את כל התמונה וההתמודדות עם ההוצאה המשמחת. לאחר שכך קרה, כבר הבין הרב פלס כי עליו לברר מהם נכסי האשה,

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מתחילת הסדר ועד סופו, ולומד בשקידה גדולה עם החברותא הרב הצדיק רבי יונה מנטל זצ"ל, כשרק מידי פעם היה מסתכל סביבותיו לסקור את חניכיו. כך גם כאשר נשא דברים נלהבים על עבודת התפילה, כולנו היינו עדים שלא היה רק 'נאה דורש' אלא אף 'נאה מקיים'.

כשאדם נוהג בנקיות כזו, דבריו מתיישבים על לב השומעים וקונים שביתה בלב. תוכחותיו חדרו בנו לעצמות ממש, ועד היום רישומן ניכר בנו.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים.

מעיד אני נאמנה, כי המשגיח ידע בהחלט להתנהג עם תלמידיו ביד תקיפה - אבל לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש.

הוא ידע להוכיח קשות ואף להעניש, אבל כולם אהבו אותו. מדוע? כי הרגשנו תמיד שהתוכחה שלו נקייה, ר"יין'. הוא אף פעם לא תבע מאיתנו דברים שלא תבע מעצמו. כשהוא דיבר על התמדה, כולם ידעו שהוא אוהז בזה. הוא עצמו היה נמצא

דין תורה מעניין נקרה לפתחו של רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל. המתדיינים היו בעל מסעדה יוקרתית ועובר אורח צמא שקנה אצלו כוס מים, האחרון טען כי קנה במסעדה כוס מים קרים, וכאשר בא לשלם, השית עליו בעל המסעדה סכום כסף לא מבוטל עבור כוס המים

וגם מדוע אכל הרבי תפוח...?

הרב ישראל ליוש

יָדַע שׁוֹר קָנְהוּ וְחָמֹר אֲבוֹס בְּעָלְיוֹ יִשְׁרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן
(הפטרט שבת חזון)

מברך עליו ואתה מברך עליו! אלא מאי...? הסביר הרבי: "אני קם בבוקר מביט מעבר לחלון ורואה עץ תפוחים נאה, ליבי מתפעם ומתרגש ממעשי הבריאה הנפלאים, ואז מתעורר בליבי רצון עז להודות לקב"ה על בריאתו הפלאית, והרצון הזה עז ואינו מרפה ממני... כיצד אוכל להודות לו על הבריאה הנפלאה שברא בעולמו...? רק ע"י ברכה מעומק הלב בהתרגשות ובשמחה 'ברוך.. ה' אלוקינו... בורא פרי העץ...' אוכל לבטא את התרגשותי, ומאחר שאסור לברך ברכה לבטלה, מבקש אני מהגבאי תפוח כדי לברך ולהודות... "אתה גם עושה כך, מברך ואוכל, אבל קצת אחרת, אתה יוצא לרחוב, רואה עץ תפוחים ומתאוה לאכול אחד מהם, אלא שאסור לאכלם בלא ברכה, ע"כ אתה מברך עליו, אוכל ומספק את תאוותך... "יוצא, אם כן, סיכם הרבי, שאתה מברך כדי לאכול, ואילו אני אוכל כדי לברך..."

דין תורה מעניין נקרה לפתחו של רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל. המתדיינים היו בעל מסעדה יוקרתית ועובר אורח צמא שקנה אצלו כוס מים, האחרון טען כי בצימאונו הרב קנה במסעדה כוס מים קרים, וכאשר בא לשלם, השית עליו בעל המסעדה סכום כסף לא מבוטל עבור כוס המים, 'מדוע שאשלם על כוס מים מחיר כה מופרז?' טען הקונה. ואילו בעל המסעדה טען לעומתו: 'חנותי איננה קיוסק פשוט, בו אתה משלם על כוס המים בלבד, זאת הרי מסעדה יוקרתית! התשלום הוא גם עבור המקום הנאה, הכיסאות הנוחים וההגשה המכובדת'. שמע הרב את טענותיהם ברוב קשב, ופסק כי בעל המסעדה צודק, והקונה חייב לשלם לו את מלוא הסכום הנדרש... והוסיף הג"ר שמואל סלנט זצ"ל כי עתה הוא מבין את תקנת חז"ל לברך ברכת 'שהכל נהיה בדברו' על כל כוס שתיה, ומדוע לא תקנו ברכה זו אף על שאר המאכלים? אלא - אומר ר' שמואל - יכול אדם לחשוב בלבו: 'וכי מה אני כבר שותה, כוס מים פשוטים?! דווקא אז, כאשר אנו נהנים מהדבר הכי פשוט לכאורה, נכריז בקול גדול 'שהכל נהיה בדברו', ה כל כולל ה כל נהיה בדברו, אנחנו מודים כאן לא רק על המים, אלא אף על היכולת להחזיק בידנו את כוס השתיה. הכרזתנו איננה רק על הרוויה צימאוננו, אלא אף על הפלא הגדול בכל מערכת העיכול הענפה הפועלת בקרבנו. בברכה זו אנחנו מכירים שוש ושוב בעובדה כי הכל במאמרו והכל בכוחו, ואין שום בריה עלי אדמות שיכולה לקוף אצבע למטה בלא רצונו יתברך מלמעלה.

ביקש פעם הגה"ק בעל החידושי הרי"מ זי"ע מחסיד אחד שביקר אצל הגה"ק מקאצק זי"ע: אמור לי דבר חידוש ששמעת ממנו! השיב לו החסיד שהרבי מקאצק תמה: איך אדם שמברך ברכת המזון לא נעשה ירא שמיים, הרי אי' שאברהם אבינו ביקש מהמלאכים שיברכו ברכת המזון אחר האכילה, ועי"ז הכניסם תחת כנפי השכינה, שהרי התבוננו שמברכים למי שהאוכל שלו...? אמר לו החידושי הרי"מ: עד שאתה מתפלא כיצד אין האדם נעשה ירא שמיים מברכת המזון, אני מתפלא כיצד אינו נעשה ירא שמיים מהאכילה עצמה, הלא נאמר: "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו". בספר 'מעין המועד' הסביר את המו"מ של הצדיקים זי"ע עפ"י דברי הגר"א על הפסוק: ידע שור וגו': השור מכיר את בעליו וע"כ הוא כנוע וקשוב לו. לעומתו החמור אין בו דעת ואינו מכיר את אדונו, ופעמים שהוא מתעקש ואינו רוצה לישא בעול. וכדי להכניעו נדרש למנוע ממנו את אבוס מאכלו, וכך הוא לומד, בכוח הזרוע, מי מאכילו ולמי ראוי להקשיב. כן הדבר אצל עם ישראל, ראוי שיכירו את בוראם ע"י הידיעה שהוא מנהיג את העולם וממנו צריך לירא, ואלו המכירים בזה נקראים 'ישראל' שהם חריפים ובעלי תורה, זהו מאמר הכתוב: 'ישראל לא ידע'. ואף אם אינם בדרגה זו, אלא הם נקראים 'עם' - פשוטי העם, מ"מ צריכים להכיר את בוראם ע"י התבוננות במאכל שהוא נותן להם, שהרי ברצונו, חלילה, הוא יכול למנוע מהם את המאכל, וכנגדם אמר: 'עמי לא התבונן'.

מו"מ אחר היה בין החסיד ורבו, ואף הוא מלמדנו פרק באמונה הנלמד ממאכלנו: ישב החסיד אצל מורו ורבו הגה"ק רבי אהרן מקרלין זי"ע וראה שהגבאי מגיש לפניו תפוח, והרבי נוטלו, מברך עליו ברכת בורא פרי העץ ואוכל. הרהורים עלו במוחו: הנה גם הרבי אוכל תפוח...! רבי אהרן חש במחשבותיו של תלמידו, ואמר לו: "יודע אתה מה ההבדל ביני ובינך?! הרי אני אוכל תפוח ואף אתה אוכל תפוח, אני

המתח, ההלם והתדהמה שאחזו את התלמידים היו גדולים מדי על הילדים בגיל כל כך צעיר, אולם ר' דוד לא התפעל ממעשהו והמשיך להסביר את תוכן הלימוד לתלמידים כאילו מאום לא קרה

מעשה נפלא ממי שקיים הלכה למעשה את 'לא תגורו מפני איש'

מאת: הרב אליהו שור

התמלא בזעם רב תוך רצון לעשיית מעשה לאלתר, אלא שמעמדו כקצין מכובד לא הרשה לו לעשות זאת, ולכן לא הראה את זעמו כלפי חוץ.

הילדים, על אף גילם הצעיר הבינו שאם גורלם אולי לא נחרץ, באשר גילם הצעיר יעמוד לרחמים, הרי שגורל רבם ודאי נחרץ שהרשעים יגלוהו לסיביר לשנים ארוכות מאוד, אולם לא היה מה לעשות, ובשכך השתררה דממה כבדה בחדר.

אולם כעבור אלפית השניה וכשראה ר' דוד שהתלמידים אינם מרוכזים דיים במה שהוא מסביר להם עקב ביקורו הבלתי צפוי של הקצין הרוסי המרושע, ניגש אליו ר' דוד, ובלי להתבלבל הרים את ידו ובתנופה רבה הנחית על ראשו של הקצין סטירת לחי מהדהדת ומצלצלת!

המתח, ההלם והתדהמה שאחזו את התלמידים היו גדולים מדי על הילדים בגיל כל כך צעיר, אולם ר' דוד לא התפעל ממעשהו והמשיך להסביר את תוכן הלימוד לתלמידים כאילו מאום לא קרה.

הקצין האדים והחוויר חליפות, אחר הרים את רגלו ופנה ללכת. תושבי העיירה חששו מהתוצאות המרות שעלולות לבוא על ר' דוד כתוצאה ממעשהו, באשר סטירתו המצלצלת לא התפרשה כסטירת לחי גרידא אלא כמרידה במלכות כולה, שכן אם סטירתו זו אינה נקראת מרידה במלכות, מה כן נקרא מרידה? אולם למרבה הפלא, עברו שבוע, שבועיים ואפילו חודש ושום חייל או קוזק לא הגיע לר' דוד על מנת להענישו על חוצפתו. וכך משעברו הימים נשתכח המקרה.

וואס הייסט? הייתי עסוק בהסבר קושית התוס'

בהזדמנות פגש ה'בית הלוי' את ר' דוד והביע בפניו את תמימתו הכיזד לא חשש לסטור על לחיו של הקצין, מעשה שנחשב לקו אדום בהחלט.

השיבו ר' דוד בהתרגשות: "וואס הייסט? הייתי עסוק בהסבר קושית התוס', כשהתלמידים מרוכזים למוצא פי כדי להבין את הדברים על בוריין. ובאמצע מגיע אדם, תהא חשיבותו אשר תהא, ומפריע בעבודת הקודש ולהבנת התלמידים.

וכי לא סטירת לחי מצלצלת מגיע לו?!

מה אתם הייתם עושים ר' יושע בער, וכי לא הייתם מסלקים אותו כלעומת שבא בהיותו מפריע לילדים להבין את דברי התוספות?!" סיים בתמיהה.

לא תגורו מפני איש!

עוסקים אנו במוצות 'לא תגורו מפני איש' הכתוב בפרשתינו, לפנינו מעשה נפלא ממי שקיימה הלכה למעשה! במרחבי רוסיה בשנת תרמ"ח התגוררו יהודים רבים יראים ושלמים, אולם יהודים הרי הם בגלות, וכך סבלו לעיתים מהצקות השלטון. באותה תקופה הורה הצאר וגונדיה דיליה על גזירה חדשה, קשה מכולן, הצאר הורה לאסור הלימוד בתורה הקדושה, וכל שכן שלא להקהיל קהילות בענין. עם ישראל אינו נכנע לרודפיו ולמציקיו. וכך החלו להתארגן לאט לאט מחתרות מקומיות של קבוצות תלמידים שלמדו בהסתר ובהיחבא הרחק מעיניהם הפקוחות של שוטרי הבולשת הרוסית, ודבקו בתורה הקדושה ובנותנה.

כזו הייתה גם כיתתו של הנער חיימ'ל סאלאוויצ'יק - שהוכר לימים בכל רחבי העולם היהודי כמרון הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, ומתווה דרכה של השיטה העיונית הכי מקובלת בעולם התורה והלמדנות - כשאביו, הבית הלוי מבריסק זצ"ל לא הסכים להיכנע לגזירה המרה והאיזומה, ומיד שלח חרש את בנו חיימ'ל לכיתת הילדים שהתארגנה תחת שרביטו של רבי דוד, יהודי ירא שמים שכיניו בבריסק היה: "דער בלינדער" (- העיוור), בשל התעקשותו לסגור את עיניו בכל עת לבל ישל ח"ו בראיה אסורה כל שהיא, ומיד החלו בלימודם ברוב חשק, תוך הרגשה של 'גירא בעינא דשטן' לאמור: "על אף שתגורו גזירות ככל העולה על רוחכם לא תשתכח תורה מישראל ח"ו, באשר דביקתנו בד' ובתורתו היא נצחית וקיומית, על אף כל הצוררים שקמים עלינו לנתקינו ממקור חיותנו, יכול נוכל להם, כשהם יכלו במהרה ואילו אנו בתורתנו נאחז לעד ולנצח נצחים!"

כשראה ר' דוד שהתלמידים אינם

מרוכזים דיים במה שהוא מסביר להם

מספר ימים החזיק הדבר מעמד, כשהילדים לומדים בשקידה ובהתמדה. עד שיום אחד הגיע אורח לביקור...

ובאיזה אורח מדובר?

קצין רוסי בכיר!

שעקב הלשנה שקיבל על כיתת הילדים שמתאספת לה למטרה בלתי חוקית... טרח ובא במיוחד כדי לבדוק האם הדברים אכן נכונים. וכשראה הקצין שהעובדות שסיפרו לו אכן נכונות, וכי הילדים מתאספים ללמוד תורה על אף האיסור שהוטל עליהם.

9 הדברים שהשתנו מזמן שחרב בית המקדש

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

א. "מיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח.). וההסבר: השכינה שרתה בביהמ"ק, ומאז שנחרב הבית, כביכול אין להקב"ה מקום להשראת השכינה, והשכינה נמצאת במקדש מעט - בבתי כנסיות ובתי מדרשות שיושבים ולומדים תורה, ע"כ אין לקב"ה אלא ד' אמות של הלכה עם לומדי התורה. ב. אמר רחבה אמר רבי יהודה: עצי ירושלים של קינמון היו, ובשעה שהיו מסיקין מהן, ריחן נודף בכל ארץ ישראל. ומשחרבה ירושלים נגזזו ולא נשתייר אלא מעט כשעורה, ונמצא באוצרות המלכה 'צימצאי' (שבת ס"ג.). ג. משחרב מקדש ראשון בטלה שירא פרנדא (מין משי יקר), זכוכית לבנה ורכב ברזל. ו"א אף יין קרוש הבא משניר הדומה כעייגולי דבלה (סוטה מ"ח:). ד. אמר רבי שמעון בן אלעזר: הטהרה ביטלה טעם הפירות וריחם, המעשר ביטל שומן הדגן (שם מ"ח.). ה. מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב, ונעשו שמים צימוקין לעולם, יש שנה שגשמיה מרובין, ויש שנה שגשמיה מועטין, יש שנה שגשמיה יורדין בזמנן, ויש שנה שאין גשמיה יורדין בזמנן (תענית י"ט:). ו. משחרב ביהמ"ק הראשון, בטלו ערי מגרש הלוויים, ופסקו אורים ותומים, ופסק מלך מבית דוד (סוטה מ"ח:). ז. משחרב בהמ"ק ניטלה עצה, ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות (מגילה י"ב.). ח. מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים, וניתנה לחכמים. ו"א לשוטים ותינוקות (ב"ב י"ב.). ט. משחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפילה... שערי דמעה לא ננעלו (ברכות לב.).

ספר דברים או ספר התוכחות?

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן" (א, א) שמותיו של ספר דברים: ספר החמישי מה' חומשי תורה נקרא בתפוצות ישראל 'ספר דברים'. שם זה אינו מוזכר במקורות חז"ל, ומופיע שם זה לראשונה בספרי הראשונים. אמנם במדרש תנאים (דברים לג א) ובמדרש דברים רבה (מהדורת ליברמן, פ"א א) נזכר בשם 'ספר אלה הדברים', ובמאמרי חכמינו מצינו שמות נוספים לספר זה: א. ספר משנה תורה - במסכתות הש"ס (ברכות כ"א: מגילה ז.). מוזכר ספר זה בשם 'משנה תורה'. ב. 'ספר הישר'. בגמ' (ע"ז כ"ה.) הובאו ג' שיטות לבאר דברי יהושע שאמר (שמואל ב' י"א י"ח) 'הנה כתובה על ספר הישר', ורבי אלעזר מפרש 'ספר הישר' זה משנה תורה (ספר דברים), וקרו ליה ספר הישר, דכתיב (דברים ו י"ח) 'ועשית הישר והטוב בעיני ה'". ג. 'ספר תוכחות' - בתנא דבי אליהו (רבה פ"ד ד"ה שלא ביצר הרע) קרא ספר זה 'ספר תוכחות', ונקרא כן ע"ש דבריו הראשונים, שבו מוכיח משה לבני" בדברי מוסר, כדברי רש"י בשם הספרי (אוצר פלאות התורה).

ידיעות נפלאות אודות התמנות של חכמי ישראל

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם ואשימם בראשיכם" (א י"ג) ידיעות נפלאות אודות התמנות של חכמי ישראל - בפסוקי הפרשה מבואר התמנות הראשים של בני ישראל, והנה במשך תולדות עם ישראל מצינו דברים נפלאים אודות 'התמנות' לרב ואב בית דין, ואעתיק מקצתם:

התמנות רבי אלעזר בן עזריה לנשיא - הגמ' מספרת (ברכות כ"ח.) שבאותו יום שהתמנה רבי אלעזר בן עזריה להיות נשיא היה רק בן שמונה עשרה שנה, ואמרה לו אשתו: אין לך שערות לבנות של זקנה, ונאה לדרשן להיות זקן. והתרחש לו נס, ושמונה עשרה שורות שערות נתהפכו להיות לבנות. וזהו מה שאמר רבי אלעזר בן עזריה 'הרי אני כבן שבעים שנה', ולא 'בן שבעים' שנה באמת, והוא מפני שהיה נראה כבן שבעים שנה, מפני שנעשה לו נס הנ"ל שהפכו שערותיו להיות לבנות.

בן כמה שנים היה רב"ע כשנתמנה לנשיא - בגמרא (שם) איתא שהיה רבי אלעזר בן עזריה בן י"ח שנה ביום שנתמנה לנשיא, אמנם גירסא אחרת הביא האבודרהם 'ז"ל בפירושו להגדה של פסח (ד"ה אמר רבי אלעזר) בשם הירושלמי, שראב"ע היה בן י"ג שנה בלבד בעת שנתמנה לנשיא ישראל, וזה לשונו: "אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה, ולא אמר בן שבעים שנה, אלא שקפצה עליו זקנה, כדאמרין בירושלמי דברכות (פ"ד ה"א) שלא היה כי אם בן י"ג שנה, ובשביל שלא יבזהו כשנתמנה לנשיא, ושמו לא יהיו דבריו מקובלים, נעשה לו נס לכבודו מן השמים, ובאו לו י"ג שורות של שער לבן כמנין שניו, והיה דומה לאיש שיבה". דעה נוספת מצינו בירושלמי שם (פ"א ה"ו), שרבי אלעזר בן עזריה היה באמת כבן שבעים שנה, דאיתא שם בירושלמי על כוונת רב"ע במה שאמר 'הרי אני כבן שבעים שנה', שבא להודיע: "אף על פי שנכנס לגדולה (והגדולה מקצרת ימים (ירושלמי שם)) האריך ימים". וביאר ה'חרדים' בפירושו על הירושלמי שם: "ופליגא ברייתא זו אבבלי וכו', ולדעת ברייתא זו, הא דאמר הרי אני כבן שבעים ולא בן שבעים, אולי היה בן ס"ח או ס"ט וקרוב לע' היה" (אוצר פלאות התורה).

ובעניין הרבנות איתא בגמ' (ברכות נ"ה): 'ג' דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם... והמנהיג עצמו ברבנות', דאמר רבי חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו (דכתיב וימת יוסף וכל אחיו (רש"י)), מפני שהנהיג עצמו ברבנות. וכעין זה איתא במסכת פסחים (פ"ז:): 'אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה'. ובמשנה (אבות א, י) תנן: 'ושנא את הרבנות'.

מי שטובע בנהר ומתיירא על חיו, אינו מפחד שיגנבו בגדיו

"לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא" (א"י"ז) פירש רבי צבי הירש פרבר זצ"ל (בכרם צבי), מי שטובע בנהר ומתיירא על חיו שלא ירדו למצולות, אינו מפחד שיגנבו בגדיו משפת הנהר, כי פחד גדול מבטל פחד קטן. וכן בשעה שהאש בוער בביתו אינו מפחד שיגנב רכושו ע"י מכבי האש, כי מורא גדול מבטל מורא קטן. וזהו כוונת הפסוק 'לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא', דמאחר שהמשפט לאלוקים הוא, יש לפחד ממנו שלא לעוות המשפט, א"כ 'מורא גדול' מהקב"ה צור עולמים שבידו נפש כל חי, יבטל את 'המורא הקטן' מבני אדם (רבי משה שטרנבוך שליט"א).

כאשר יש פסק דין לטובת אחד הצדדים, הצד שהפסיד יוצא בכעס

כשמדקדקין להעמיד הכל על דין תורה - נוצרת שנאת חנם - הגמ' (ב"מ ל:): אומרת: לא חרבה ירושלים, אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה, ולא עשו לפנים משורת הדין. דברי הגמ' טעונים ביאור, כי בפשטות, מי ייתן והיה כל עם ה' מקיימים את התורה כפי הדין והדת ומעמידים את דבריהם על דין תורה. וכי בשביל שלא היו נוהגים במידות חסידות ולפנים משורת הדין, היו הם ראויים לכוזה עונש? עוד קשה קושיית התוס' על הגמ' שם, שבגמ' יומא אמרו שירושלים חרבה מפני שנאת חנם. מיישב ה'באר שמואל': שתי הגמרות הללו משלימות זו את זו, ואין כאן שום סתירה: כוונת הגמ' בב"מ - שהעמידו את דבריהם על דין תורה - אינה על בני אדם פרטיים, אלא על בתי הדינים שהיו אז בירושלים. הגמ' (בסנהדרין) אומרת, שכאשר בא דין תורה לפני ב"ד, מצווה עליהם לנסות לפשר בין הצדדים, ולהגיע לפשרה המוסכמת על שני הצדדים. רק בלידת ברירה, כשאין מצליחים לפשר, יש עליהם לחתוך את הדין ולהעמידו על דין תורה. הגמ' בב"מ אומרת, שבירושלים לא נהגו כן, אלא תמיד היו מעמידין את הדין על דין תורה, ללא פשרות, וזה הביא לחורבן.

וכיצד? - כאשר עושים פשרה, שני הצדדים יוצאים מרוצים, ויש ביניהם לבין עצמם וביניהם לבין הדיניים אהבה, אחווה ושלוש ורעות. אבל כאשר יש פסק דין לטובת אחד הצדדים, הצד שהפסיד יוצא בכעס, ומתעוררת בלבו שנאה על בעל דינו ועל הדיינים. שנאה זו - בוודאי שנאת חנם היא, וזו שנאת החנם הגדולה שהביאה את החורבן, כדברי הגמ' ביומא (ומתוק האור).

קושיה נוספת מקשים הכיצד זה נענשו בעונש כה נורא על שהעמידו דבריהם על דין תורה, והרי הגמ' (שבת) אומרת דברים אחרים: 'לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת' ו'בשביל שלא הוכיחו זה את זה', ועוד סיבות אחרות. מבאר ה'לב אליהו' זצ"ל יסוד עצום: ודאי שהיו בהם את כל העברות המנויות בגמ' שבת, ובוודאי עיקר העונש היה על עבירות חמורות אלו, אך לו היו ישראל נוהגים זה עם זה לפנים משורת הדין, ולא היו מדקדקין להעמיד דיניהם על דין תורה - אזי גם מן שמים לא היו מדקדקים איתם, והיו נוהגים עמם מידה כנגד מידה לפנים משורת הדין. וכיון שהעמידו דבריהם על דין תורה, גם מהשמים נהגו עמם במידת הדין, ונתנו להם את העונש הראוי על העברות המנויות בגמ' שבת (ומתוק האור).

מיד שורה רוח הקודש בקרבו

'כל המתאבלים על ירושלים זוכים ורואים...' - כתב התנא דבי אליהו (רבא פ"ד): "כל חכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמיתו, ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודן של ישראל כל ימיו, ומתאוה ומיצר על כבוד ירושלים וביהמ"ק ולישועה שתצמח בקרבו - מיד שורה רוח הקודש בקרבו" (הובא ב'מסילת ישרים' פי"ט).

עד אנה בכיה בציון ומספד בירושלים. תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

כיצד נפתח בשבת מקרר ששכחו לנתק בו את הנורה?

מקרר ששכחו לנתק בו בערב שבת את נורת התאורה הנדלקת בעת פתיחתו - לדעת האגרות משה והגר"ח קניבסקי זצ"ל, מותר לומר לגוי לפותחו, משום שמלאכה הנעשית בדרך אגב [פסיק רישא] באמירה לגוי, מותרת, כנ"ל. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל, יתכן כי מלאכה זו אינה נחשבת כמלאכה הנעשית בדרך אגב, אלא כמלאכה הנעשית במתכוון, משום שהפעלת הנורה קבועה ומתוכננת בכל המקררים שבזמננו, והרי זו אמירה לגוי לעשות מלאכה; ולכן, לדעתם, ההיתר לומר לגוי לפתוח את המקרר הוא רק באופן שאינו יודע שהנורה תידלק בעת הפתיחה. וכמו כן, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, מותר לומר לילד לפתוח את דלת המקרר כדי להוציא מאכל שהוא חפץ בו, משום שנחשב שעושה זאת לצורך עצמו, ובתנאי שאינו יודע שהנורה תדלק בעת הפתיחה.

האם הסרת כפתורי ההצתה של הכיריים וחסומת אפשרות הגדלת האש מתירה את איסורי ה'שהייה' וה'חזרה'?

חכמינו ז"ל גזרו על איסור 'שהייה' מחשש שיעשו מלאכה להגדלת האש. ואם בוצעה חסימה באופן שעשיית המלאכה להגדלת האש תהיה כרוכה בטירחה להסרת החסימה - וכגון נעילת מקום האש במנעול - לדעת השולחן ערוך, החסימה אינה מתירה את איסור השהייה; אך באופן שהסרת החסימה תזיק לתבשיל, אין איסור שהייה. ולדעת הרמ"א - במקרה של חסימה כזו, אין איסור שהייה כלל; ואילו באופן שהסרת החסימה תזיק לתבשיל, אין איסור שהייה גם אם הסרת החסימה אינה כרוכה בטירחה. היתר זה מכונה 'טיחה בטיט', על שם סתימת פי התנור בטיט שהיתה נהוגה בעבר, באופן שהרוצה להפוך את הגחלים שבתוכו צריך לקלף את הטיט תחילה.

והסרת כפתורי ההצתה של הכיריים שבזמננו, או נעילתם - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל, קשה להכריע שנחשבות כ'טיחה בטיט'. אולם, לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, הסרת הכפתורים נחשבת כ'טיחה בטיט'. ואף לדעת הרמ"א, היתר 'טיחה בטיט', אינו אמור אלא לענין 'שהייה' בערב שבת, ולא לענין 'חזרה' או 'נתינה בתחילה' בשבת עצמה, האסורות [גם] משום שנראָה כמבשל בשבת, ולא רק משום חשש לעשיית מלאכה. ובנוגע לאיסור 'הטמנה' - יש אומרים, ש'טיחה בטיט' מתירה גם איסור זה, משום שאיסור הטמנה הוא מחשש לעשיית מלאכה לחימום התבשיל, ובאופן זה אין לחשוש לעשיית מלאכה, וכנ"ל. ויש אומרים, ש'טיחה בטיט' אינה מתירה את איסור הטמנה.

האם מותר לחמם תבשיל על ה'בלעך' במקום הרחוק מהלהבה?

אפשרויות החימום של תבשיל בשבת: א. מותר לחמם תבשיל המבושל לגמרי, באופן שאין בו איסור בישול כלל, על גבי סיר מלא, משום שאין זה דרך בישול. אולם, אסור להניחו ישירות על הכיריים, גם כשאין בהן איסור 'שהייה', ואף אם התבשיל מבושל לחלוטין, רותח, ותוספת בישולו אינה רצויה. ב. טס מתכת המונח על האש [פח', 'בלעך'], ויש בו מקום הרחוק מהלהבה במידה כזו

שלא ניתן לחמם עליו תבשיל - לדעת האגרות משה והגר"נ קרליץ זצ"ל, מותר להניח על מקום זה תבשיל בשבת; ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל אסור להניחו שם, אם משום שכל הטס נחשב כמקום הלהבה, ואם משום שאין לתת לכל אדם את תורתו בידו לשיער היכן יוכל התבשיל להתחמם והיכן לא, משום שהדבר עלול להביא לידי מכשול. אולם, גם לדעת האגרות משה, במקומות ציבוריים, כבתי מלון וכדומה, לכל הדעות יש להחמיר.

מדוע אסור להניח תבשיל על כירה חשמלית העתידה להידלק בשבת על ידי שעון?

המניח סיר ובו תבשיל על גבי הכיריים בשבת, ובא אחר והצית את האש - השני בלבד עבר על איסור 'בישול', אולם, גם לראשון אסור מדרבנן להניח תבשיל על הכיריים על מנת שיתחממו כאשר יבוא לאחר מכן אדם אחר ויצית את האש. ולכן, לדוגמה, אסור להניח תבשיל על הכיריים כאשר ידוע שגוי עתיד להצית בהן אש לצורך עצמו. וכירה חשמלית או תנור העתידים להידלק על ידי שעון - כתב החזון איש, שאין בהם את האיסור דרבנן הנ"ל, משום שלא אסרו אלא 'השתתפות' בבישול הנעשה בידי אדם, ולא בבישול הנעשה מאליו; ובכל זאת, אסור להניח עליהם תבשיל בשבת, משום שכאשר יתחילו לפעול, יהיה זה מצב של 'נתינה בתחילה' האסורה בשבת, ויתחייב להסיר את התבשיל; ובתבשיל שאינו מבושל לגמרי, נחשב הדבר גם כ'גרמא' של מלאכת בישול.

האם מותר לאכול תבשיל שחומם על ידי גוי בשבת? והאם מותר לומר לעובד זר להניח מאפה בתנור שמפעיל לצורך עצמו?

אסור לומר לגוי להניח תבשיל על הכיריים בשבת על מנת לחממו, באופן שבו אסור לישראל לעשותו בעצמו. ובדיעבד, הדין כך: אם התבשיל היה ראוי לאכילה לכתחילה גם ללא החימום - אם מחמת שטרם הצטנן לגמרי, ואם מחמת שהוא ראוי לאכילה לכתחילה גם בהיותו צונן - מותר לאוכלו. ואם ללא החימום לא היה התבשיל ראוי לאכילה לכתחילה - אם מדובר בתבשיל נוזלי, אסור לאוכלו אף לאחר שיצטנן, עד שיחלוף במוצאי שבת זמן המספיק לחימום התבשיל. ואם מדובר בתבשיל מוצק - שמבושל לגמרי ואין בו איסור בישול - לדעת הביאור הלכה, שלצורך שבת

מותר לומר לגוי להניחו על הכיריים, ובדיעבד, מותר בכל מקרה לאוכלו לאחר שיצטנן. ולדעת החזון איש, בין לכתחילה ובין בדיעבד. ברם, כאשר הגוי עושה מעשה שלא נועד בעיקרו כדי לחמם את התבשיל, אלא שאגב מעשה זה התבשיל מתחמם; וכגון, שמניח את התבשיל על גבי תנור חימום וכדומה, ולאחר מכן מפעיל את התנור כדי לחמם את הבית לצורך חולה, והתבשיל מתחמם מאליו - מותר לומר לו לעשות כן; משום שאמירה לגוי היא איסור דרבנן שאין בו מעשה, והקלו בו ב'פסיק רישא', דהיינו מלאכה הנעשית בהכרח אגב מלאכה אחרת. אולם, אסור לומר לגוי להניח תבשיל על גבי כיריים שעתיד להצית בהן אש לצורך עצמו, או להניח מאפה בתנור אפייה שעתיד להפעיל לצורך עצמו, משום שבאופן זה בודאי כוונתו גם לחימום התבשיל או המאפה.

הצטרפו גם אתם ללומדי ה'דף היומי בהלכה'

עכשיו בכל עמדות נדרים פלוס
או במוקד דרשו 02-5609000

בעל הטורים

אין כוונתי למיליונרים, אלא למיליארדרים

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על נסיונות ישראל בתקופה האחרונה קודם ביאת המשיח:

לאחר החורבן הנורא במלחמת העולם השנייה, שמעתי מפי הגה"צ רבי מרדכי פגרמנסקי זצ"ל, שבמלחמה הזאת עברו עם ישראל ניסיון של "בכל נפשך", להיהרג על היותנו יהודים ולקבל הדבר באמונה בלא הרהור על הנהגת השי"ת, אבל מיד לאחר המלחמה ממתין לישראל עוד ניסיון נוסף של "בכל מאורך", לכבד את הקב"ה בממון.

וביאר שכשם שמצאנו במצרים שמתחילה עינו את אבותינו בעבודת פרך, ואח"כ בעת גאולתם זכו לתקופת הרווחה, וכמו שאמרו (בכורות ה:): "אין לך אדם מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים כסף וזהב של מצרים", כמו כן אף לאחר גמר ימי מבול האש של ימי המלחמה האיומה, תבוא תקופת רווחה בגשמיות לעם ישראל, שהקב"ה יעמיד לנו הרבה עשירים, (וכלשונו: "אין כוונתי למיליונרים, אלא למיליארדרים"), והיו מיליארדרים יהודים באופן שלא היה כמותו במשך גלותנו, וכל זה כדי לנסות אותנו אם נדרוף אחרי הממון ונחפש לוקסוס תאוות ותענוגים, וכן לנסות את העשירים אם הם נותנים צדקה מתוך אהבת השי"ת ומתוך שמחה שזכה להיות משלוחי דרחמנא לפרנס עניים ומוסדות תורה וחסד, והוסיף שזהו ניסיון קשה מאוד, לא פחות מהנסיון למסור נפש למיתה בעבור הקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות סא:): "יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאורך". ואלו הם שני ניסיונות שייעד הקב"ה לתקופה האחרונה קודם משיח, בתחילה "בכל נפשך", ולאחר מכן "בכל מאורך", ואשרי מי שעומד בגבורה בנסיון.

(מתוך ביאורים והנהגות ואתחנן)

לומר אם יהיה ת"ח אחד בין מ' אלף אין צריכין לא רומח ולא מגן כי ת"ח מגין עליהם מאויביהם

- בְּרֵאשִׁית וְאֵלֶּה וַיִּקְרָא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים. ס"ת בגימט' יראה. זהו ראשית חכמה יראת ה' ובגימט' תורה.
- ר"ת של ה' חומשים ב' ו' ו' א' בגי' אהיה.
- וסוף האותיות של ה' חומשים מ' מ' י' ו' ל' בגי' הוא אלהינו זה. וזהו ואת אחרונים אני הוא
- בְּאַרְבָּעִים. ב' במסורה. ויהי בארבעים שנה. בארבעים אלף בישראל. לומר אם יהיה ת"ח אחד בין מ' אלף אין צריכין לא רומח ולא מגן כי ת"ח מגין עליהם מאויביהם דאירי התם בת"ח שנא' לבי לחוקקי ישראל והכא נמי כתיב בתריה ענין התורה. שנאמר הואיל משה באר את התורה
- וְאַצְנֶה אֶת שְׂפָטֵיכֶם בְּעַת הַהוּא. כל דיין ודיין בדורו כמשה בדורו וזה הוא את שופטיכם בעת ההוא שיהיה בו
- וְאַצְנֶה אֶת שְׂפָטֵיכֶם בְּעַת. ר"ת ואשב. לומר לך שצריך הדיין שישב
- וְאַצְנֶה אֶת שְׂפָטֵיכֶם בְּעַת הַהוּא לְאמֹר. ס"ת בגי' תמתין בכל דיניך. שצריך שיהיו מתונין בדין
- יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון הָעֹמֵד לְפָנָיִךְ. שגדולה שמושה יותר מלמודה
- וַיִּירָאוּ מִפָּנָיו. בשני יודיין בשביל י' ברכות שנתברך יעקב
- יְרֻשָׁה לְעֵשָׂו. בגי' בשביל מצות כיבוד

(לקט מתוך פירוש 'בעל הטורים' על הפרשה)

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה לְפִי שָׁהָן לְדַבְּרֵי תוֹכָחוֹת (כ"ט)

טובה וברכה באין לעולם

בגמ' בתמיד (כ"ח.) כתוב רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם, טובה וברכה באין לעולם.

בספר כתר ראש הביא מהגר"ח מוואלוז'ין לענין התוכחה שלא לדבר קשות, ודברים קשים אינן נשמעין, רק יאמר בלשון רכה, ואם אין טיבעו בשום אופן לדבר רכות, פטור הוא מלהוכיח.

כתב הגר"א לעולם יראה אדם את חבריו על דבר שעושה לא טוב, כי אם ישמע לו וייטיב את מעשיו, אז כל המצוות שיעשה הם על ידו, ויטול שכר כמו העושה בעצמו, ואם לא ישמע לו אזי יטול את הטוב ממנו, כמ"ש האריז"ל. (ביאור הגר"א משלי י"ב י"ד).

מידותיו של המוכח, שאם הוא נח יוכיחנו בנחת, ואם הוא קשה יוכיח אותו כנגד מידותיו, וימשיל לו משלים ויביא לו ראיה להשלים רצונו.

שצועקים על הנוסעים 'שבת', והנהגה שואל מה זה שבת

לענין הוכחת מחללי שבת בזמנינו, דעת הגר"נ קרליץ שיתכן שהם תינוקות שנשבו ועדיין בכלל "אחיך", וא"כ מצוה להוכיחם על כך. אם לענין לעשות מלחמות על זה על זה כתב שצריך שיקול הדעת גדול והדבר מסור לחכמי הדור, ועכ"פ לא העמי הארצות ולא כל ילד ונער יחליטו אם לעשות מלחמה על זה והיאך לעשות. והביא שפעם התבטא החזו"א על המפגינים על חילולי שבת, שצועקים על הנוסעים 'שבת', והנהגה תמה ושואל מה זה שבת. (חוט שני הל' י"ב)

וימשיל לו משלים ויביא לו ראיה להשלים רצונו

אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח. (ערכין ט"ז:), ובחוט שני ביאר שאין הכוונה שנתבטל דין תוכחה בזמנינו, שהרי השו"ע והרמ"א (בסי' תר"ח) כתבו דיני תוכחה, אלא הכוונה שצריך לדעת איך להוכיח, וצריך לעבוד על זה ולא סתם להוכיח.

כתב המשנ"ב (קנ"ו ד') לגבי צורת התוכחה 'לא ידבר לו קשות עד שיכלימנו, שנאמר 'ולא תשא עליו חטא', אלא יוכיחנו בסתר, בנחת ובלשון רכה, וכ"ז דוקא כשעובר עבירה בסתר, אבל כשעובר עבירה בגלוי כתב המשנ"ב (תר"ח י') שיוכיחנו מיד ואפילו ברבים, כדי שלא יתחלל שם שמים. ובספר חסידים כתב שיש להוכיח כפי

אם היה לנו כסף לבנות בית המקדש

...והנה אם הייתה לנו רשות לבנות בית המקדש, והיה צריך כסף לזה, יודע דָּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִיָּה מְנַדֵּב בְּנֶפֶשׁ חֲפָצָה כָּל מָה שֶׁבָּכָחוּ לָזֶה, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לוֹ גַּם כֶּן חֶלֶק בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּבְעֵינֵינוּ אֵין צְרִיךְ כֶּסֶף כָּלָל, רַק לְהִתְחַזֵּק לְהִתְרַחֵק מִן הַחֲטָא הַחֲמוּר שֶׁל לְשׁוֹן הָרֶעַ וְשִׁנְאָת חֲנָם, וְלֶאֱחֹז בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְקַן הַחֲטָא וְנִזְכָּה לְבִיאת הַמְּשִׁיחַ וּלְבִנְיַן הַמִּקְדָּשׁ.

וְכַמָּה יִתְרוֹמֵם שְׁמוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא הִיָּה הַסֵּבֶה לְבִנְיַן הַבַּיִת, וְכֹאשֶׁר נִמְצָא בְּנִחְמִיָּה (פרק ג'), נִרְשָׁמוּ שָׁם לְצַחַח שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים, שֶׁנִּתְּנוּ חֶלֶק בְּחֻמָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּבֵית גּוֹפָא.

(שמיה"ל ח"ב פרק ז)

אספר לכם מעשה ששמעתי מפי מורי רבי המשגיח רבי שלמה וולבה זללה"ה

הגאון הגדול רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א: אספר לכם מעשה ששמעתי מפי מורי רבי המשגיח רבי שלמה וולבה זללה"ה. למשגיח היתה חיבה מיוחדת לשמוע מבעלי תשובה מה הביא אותם לצעד שלהם. שיחה אחת כזו הוא קיים עם בחור צעיר בוגר ה'טכניון' בחיפה. הלה העיד על עצמו, כי אף אחד ממשפחתו או משכניו לא קרוב לחיי תורה ומי שאחראי לחזרתו בתשובה, הוא יהודי שאף את שמו אינו יודע...

וכך תיאר הבחור באזני המשגיח: "הטכניון בו למדתי היה רחוק מביתי רחוב אחד בלבד כאשר בין שני הרחובות מפרידה צומת ובה מעבר חציה עם רמזור. צומת זו די מרכזית והמון אנשים חולפים בה. לי היתה שעה קבועה מדי בוקר בה הייתי חוצה את הצומת בדרכי לטכניון, כאשר עמי חולפים עוד המון אנשים. אחד מהם היה מזדמן לשם גם כן מדי בוקר באותה השעה בדיוק, אלא שאותו אחד, שגם חבש כיפה לראשו וחזותו היתה של שומר תורה ומצוות, היה היחיד שגם דאג מדי בוקר לברכני ב'בוקר טוב', זאת מבלי שהיתה לנו היכרות מוקדמת.

"אחרי תקופה התחלתי להרהר מדוע מתוך ההמונים החוצים את הצומת דווקא הוא מברכני בכזה מאור פנים?, היתה לי תחושה שה'בוקר טוב' הזה קשור איכשהוא לכיפה שהוא חובש על ראשו, והחלטתי לחקור את הקשר הזה. התחלתי איפוא לבדוק את הענין הגעתי לישיבה לחוזרים בתשובה והנה אני כאן היום".

(שואלין ודורשין פינחס תשפ"ד)

ללא מילים

כשיש מופע גדול כמו סיום הש"ס של דרשו, יש כרטיסים, יש שורה ראשונה, שורה שנייה. כך גם יקבלו את המקום בקבלת פני המשיח.

הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א: היה יהודי בפתח תקוה בשם הרב רובניץ, הוא היה תלמיד של המשגיח בשנחאי, והוא שאל את המשגיח, כתוב באגדות החורבן, שאפילו גויים שבאו להחריב את בית המקדש הם עצרו ילדים יהודים ואמרו להם 'פסוק לי פסוק', היינו תגיד לי את הפסוק שאתה אוהב בו כעת... וכשהם היו שומעים, הם היו נבהלים וממהרים להתגייר... ואילו היום, גם אם יגידו לבן תורה גדול את פסוק לי פסוק, יגידו לו פסוקים, והוא יישאר על המקום, הוא לא ייבהל... איך זה יכול להיות?...

אמר לו רבי יחזקאל לוינשטיין: יש לך שאלות על גוי של פעם?!... ונבין הדברים, מה זה בעצם גוי של פעם?... עלינו להבין נקודת הפתיחה, מה ההבדל בין פעם לבין היום?... פעם היה לב בשר. אך לאט לאט הלב נהיה לב אבן. אבן גמורה! היום אין עם מי לדבר. פעם, אמנם היו עמי הארצות, והיו גם גויים, אבל היה להם לב, כשיש לב - גם אם הוא מושחת במידות - יש עם מי לדבר! כשהיה תופס אותו איזה משהו, איזה פסוק, הוא הזדעזע... היה עם מי לדבר... אך היום הלב הוא לב אבן. ולאבנים אי אפשר לדבר, אבנים אמנם שחקו מים, אבל להבין הם עוד לא מבינים...

נקודת הפתיחה של פעם היתה אחרת! לב של יהודי היה בנוי אחרת! גם כשהיו עמי הארצות, והיו תביעות עליהם, הכל אמת, אבל היה עם מי לדבר כי זה לב בשר, אבל כשהלב הוא אבן - קשה לדבר איתו

כל יהודי אומר שלוש פעמים ביום "ולירושלים עירך", "את צמח דוד", בין כה וכה אתה אומר את זה, קצת יותר תשקיע בכוונה... תחשוב על מה שאתה אומר. "ותחזינה עינינו בשוֹבך לציון ברחמים". יש לך כמה ברכות שבין כה וכה אתה אומר אותם, רק לחשוב יותר, ובאמת לבקש, ובאמת לרצות... קצת לעורר אהבה של אבא לבנים ואהבה של בנים לאבא... קצת להתגעגע, קצת להשתוקק למעלות עליונות... להרגיש קרבת אלוקים לי טוב, להרגיש קשר לבורא עולם. כל כך חבל לאבד את זה.

ואנחנו יודעים, כשיש מופע גדול כמו סיום הש"ס של דרשו וכדומה, יש כרטיסים, יש שורה ראשונה, שורה שנייה. לפי גודל האבילות - כך יקבלו את המקום בקבלת פני המשיח. את הכרטיסים מחלקים היום, היום אתם קובעים את השורה שלכם. השכינה אומרת בא נראה כמה אתה משתתף איתי, ועד כמה אתה מצטער על החורבן. וצריך לדעת שיש מבחן.. האדר"ת אמר שהוא רוצה לבחון את עצמו על יראת שמים, ואיך הוא בוחן את עצמו?... הוא רואה עד כמה אכפת לו מצער החורבן... תבחנו - ותצליחו. אמן.

(קטעים מתוך 'ארחות חיים' דברים תשפ"ג)

לתגובות, הארות, והצעות כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הַמֵּדָת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

כשהמכונית היתה עוברת לידינו, כל גופו של ה"חזון איש" היה רועד. הוא היה אומר בהתרגשות: "שבת... שבת... שבת!" כדי שיחסו לקדושת השבת לא יתעמעם!

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על 'לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת'

אצלנו את האוירה. הם היו מפעילים מעל הראש על 'פול ווליום', ואני והאורחים היינו שרים זמירות שבת על 'פול ווליום'. מי שולט פה במדינה? לא היהודים, אלא החטאים של היהודים. ואם היהודים רוצים להתגבר על אויביהם, יש להם עצה אחת "לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו, כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי" (תהילים פא, יד-טו).

איפה הם עמי הארץ של פעם?

החכם מעביר לילדיו שהשבת היא יום של קדושה והתעלות, יום של שמחה ותחושות קודש. כך הוא משעבד אותם לשבת בצורה נעימה, שיוצרת בהם חשק להמשיך את המורשת הזו בשמחה. לא כן מי שמשדר לבניו ששבת היא יום קשה, אסור ואסור - לא ייפלא אם הם לא יאהבו את היום הזה.

בכל אופן, העיקרון נשאר אחד: הנפשות צריכות להשתעבד לתורה! ואם כבר הזכרנו את יום השבת - איפה הם עמי הארץ של פעם? כידוע עם הארץ אינו מי שלא יודע ללמוד. הוא יכול להיות חתן התנ"ך, חתן המשנה, ואפילו חתן הגמרא... הבעיה שלו שהוא שקרן, אי אפשר לסמוך עליו לעניין מעשרות. אפילו אם יאמר שעושה - לא סומכים עליו. הוא אינו מדקדק במצוות, ולכן אינו נאמן. ועל אותו עם הארץ אומרים חז"ל, שבשבת הוא נאמן על המעשרות, ואם יאמר בשבת שעושה - סומכים עליו. הטעם לכך הוא שאימת שבת עליו. בשבת הוא מפחד לשקר. עד כדי כך שבת היא יום של קדושה.

נו? היכן הם עמי הארץ של פעם, שבשבת הם היו מפחדים לשקר רק כאשר עם ישראל ילך בדרכי ה', יש הבטחה שהאויבים יכנעו מיד! (קטעים מלוקטים מתוך אריה שאג - בין המצרים ופרשת וילך)

העולם מנוהל בהשגחה פרטית מדוקדקת, הן ברמה האישית והן ברמה הציבורית.

לפני תקופה הציקה לתושביה החרדים של שכונת רמות תופעה מטרידה: מידי ליל שבת נשמעו מנגינות מזרחיות וקולות ירי שהגיעו מכיוון הכפרים הערבים בסביבה. אפשר לנתח את התופעה ולומר שהיא קשורה לגורמים מדיניים, פוליטיים וחברתיים, אבל מי שיודע שהעולם אינו הפקר, זוכר ש"לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת" (שבת קיט ע"ב)

"חללו בה את השבת" אין הכוונה דווקא לעשיית מלאכות בשבת; די בכך שעושים את השבת חולין כדי שתחשב כמחוללת. אם מנוחת השבת מופרעת על ידי הערבים, אות הוא שאנו עצמנו איננו נזהרים מספיק שלא תעשה חולין!

בילדותי זכיתי לשמוע את שיעורו של מרן ה"חזון איש" זי"ע מידי ליל שבת בביתו. לאחר השיעור היינו יוצאים יחד עם ה"חזון איש" לטייל ברחוב המכונה כיום רחוב חזון איש. כשהיינו רואים מרחוק פנסי מכונית, ה"חזון איש" היה מסתובב כדי לא לראות חילול שבת. תוך כדי כך הוא היה מפטיר: "מסתמא זה לא יהודי, יהודי אינו מחלל שבת!"

כשהמכונית היתה עוברת לידינו, כל גופו של ה"חזון איש" היה רועד. הוא היה אומר בהתרגשות: "שבת... שבת... שבת!" כדי שיחסו לקדושת השבת לא יתעמעם!

בשעתו, גרתי בסביבה מעורבת, שהתגוררו בה גם משפחות חילוניות רבות. השכנים בדירה שמעלי היו משחקים בקלפים עד שתיים או שלוש לאחר חצות מידי ליל שבת. המשחקים האלה לא היו שקטים ולא עדינים, כל הסערה הזאת התחוללה מעל הראש שלנו, בשעה שאנחנו יושבים לסעודת שבת. הרגשתי שאני מוכרח לחזק את קדושת השבת אצלי בבית, והבאתי אורחים שחזקו

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 639
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אילו לא עלינו אלא להעמיד
הצדיק הזה דיינו

פעם הלכו רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה לרומי. באו למקום אחד אצל יהודי אחד, מכל מאכל שהביא לפניהם, הלך תחילה לחדר אחד, ואחר כך הביא לפניהם המאכל. וחשדו שמביא את המאכל לפני ע"ז, והם אוכלים זבחי מתים. שאלו אותו למה הוא עושה כן? השיב להם, שיש לו אב זקן והוא נדר נדר שלא יצא מן החדר עד שיראה חכמי ישראל. אמרו לו שיאמרו לאביו שיבוא לפניהם. כשבא שאלו אותו למה נדרת הנדר? אמר להם אבקשכם שתתפללו על בני שאין לו בנים שיוליד. אמר רבי אליעזר לרבי יהושע שהיה בקיא בכישוף, ראה מה תעשה להסיר הכישוף, כי חשד שכישפו את היהודי. אמר רבי יהושע שיביאו לו זרע פשתן, הביאו לו, הוא זרע את הזרעים על גבי לוח, וצמח מיד פשתן, התחיל לתלוש הפשתן עד שהוציא מכשפה אחת בשערה. אמר לה שתתיר כישוף שעשתה, אמרה שאיננה רוצה להתיר, אמר לה שאם לא תתיר או ימסור אותה למלכות, אמרה שאינה יכולה להתיר, לפי שזרקה את הכישוף לים. גזר רבי יהושע על שר הים ופלטו ליבשה. התפללו עליו שיוליד בן, נולד רבי יהודה בן בתירה. הם אמרו אילו לא עלינו אלא להעמיד הצדיק הזה דיינו.

(ירושלמי סנהדרין ז, יג)

פרשת השבוע

היום הזה אחל תת פחדך ויראתך על פני העמים וגו' ורגזו וחלו מפניך (ב' - כ"ה)

על נפשם שלא יפלו ברשת הצבא, כי אז היתה גזירת המלכות שכולם צריכים לשרת בצבא, וכידוע היה הדבר כרוך בהרבה נסיונות. וענה להם מרן מהר"י, שאביו הרה"ק מרן השר שלום זיע"א אמר בשם הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א, שכשאדם מישראל אינו מקלקל הצלם אלקים אשר עליו, אינו צריך לירא כלל מעול המלכות. ופירש בזה את הפסוק "זבניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע" כלומר, שאין מערבים טוב ברע, רק המה בבחינת כולו טוב, המה יבואו שמה, ולהם אתגנה והם ירשוה, והוסיף שבספה"ק איתא, שכאשר ישנה גזירה קשה על ישראל, עומד אליהו מלאך השלום ומתחנן לפני הקב"ה, שיבטל הגזירה ושישלח אותו לבשר להם בשורה טובה שהגזירה בטלה. ולכן ה"ת מארבע תיבות הללו, אשר ל"א יידעו היום, הוא אליה, להורות שאליהו מתחנן ומבשר שאנשים הללו אשר לא ידעו טוב ורע כנ"ל. אינם נכללים בהגזירה. דיבורים הללו סיים הרב מסטרעליסק את סיפורו, עשו רושם בשמים, ואף אחד מבני חבורה זו לא נלקח לצבא.

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א סיפר: פעם נסעתי ביחד עם הבעש"ט הקדוש זיע"א, וכשהגיע זמן תפלת מנחה, ירד הבעש"ט מן העגלה, נכנס לעובי היער ועמד שם בתפלה ליד עץ גבוה אחד. שמעתי רעש נורא ביער, אשר כל עציו רעדו ורעשו, חיות ובהמות הרועים על ידם, רצו בבהלה, וכל היקום קם כאילו לתסיסה. נכנסתי בעובי היער, הגעתי לארבע אמותיו של הבעש"ט, ראיתיו עומד ליד אחד העצים מבלי לנוע כלל, הוא עמד בתפלת שמונה עשרה. כשעקר רגליו ויצא מבין עומק היער, אמר הבעש"ט לתלמידיו, אם מתחזק האדם ביראת שמים, מכניס הוא את היראה בכל העולם, כל אחד לפי מדרגתו.

וזבניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע (א' - ל"ט)

סיפר הרה"צ רבי אברהם לאנדמאן זיע"א מסטרעליסק, שנכנס פעם יחד עם חבורת אברכים צעירים אל הרה"ק מהר"י מבעלזא זיע"א, לבקש

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:07 ת"א: 8:09 ר"ת: 8:42

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:53 ת"א: 7:08

פרשת דברים-חזון

ראש השודדים התגייר וחזר בתשובה

המגיד הגדול מקאזניץ הרה"ק רבי ישראל הופשטיין זיע"א נולד בעיירה הפולנית הקטנה אופאטוו בשנת תקמ"ו ונסתלק לבית עולמו בשנת תרט"ו. אביו ר' שבתי היה כורך ספרים עני וירא שמים. במשך שנים רבות לא זכו לפרי בטן, עד שקיבלו ברכה מהבעל שם טוב הקדוש זיע"א ונולד רבי ישראל. כבר מצעירותו הצטיין רבי ישראל בכשרונות בלתי רגילים, ובהתמדה רבה בלימודים, הוא היה תלמידו של המגיד הקדוש ממעורייטש זיע"א. מאוחר יותר קיבל על עצמו את תפקיד המגיד בעיר קאזניץ. והתפרסם בכל העולם כצדיק וקדוש, ובעל מופת.

פעם אחת היה זה במוצאי שבת קודש, אחרי תפילת ערבית, יצאו מאות המתפללים לחצר האחורית של בית הכנסת, יחד עם רבם, כדי לקדש את הלבנה תחת כיפת השמים, עננים כבדים שטו במרומים וכיסו מרבית הזמן את הלבנה, עיני הצדיק היו מופנות אל השמים, ומבטו כאילו חדר אל מעבר לעננים, ואחרי זמן לא רב התפזרו להם העננים והלבנה יצאה והתגלתה במלוא הודה והדרה, והמתפללים הרבים החלו לומר בדביקות את הפסוקים המוכרים שאומרים ב"קידוש לבנה". הם היו כל כך שקועים בתפילה עד שלא השגוהו בסכנה הפתאומית שארבה להם, כנופיה של שודדים שהסתובבה ביערות הסמוכים, חדרה אותו ערב לעיר קאזניץ, כדי להתנפל על אנשים ולקחת את כספם ואת רכושם, כאשר שמעו השודדים את רעש התפילה ליד בית הכנסת, החלו לנוע באותו כיוון כדי להתנפל על האנשים שהתכנסו שם, ולשדוד את כספם, הם לא ידעו כי ליהודי היוצא במוצאי שבת מבית הכנסת, אין בכיסו אפילו פרוטה אחת.

כאשר התקרבו השודדים למקום נמלטו היהודים על נפשם, וחזר בית הכנסת התרוקנה בין רגע, ונשאר במקום רק המגיד הקשיש שעמד על מקומו בעיניים עצומות, כשהוא אומר את פסוקי קידוש הלבנה בדבקות עצומה, הוא היה כל כך מופשט מהגשמיות באותה שעה, שכלל לא ראה ולא שם לב למתרחש מסביב. ראש השודדים שהיה איכר מגודל, מגושם וחזק מאד, ניגש אל הצדיק בריצה, כשפיו מלא קללות נמרצות, הוא הרים את ידו כדי לכבד את הצדיק במכה הגונה, אולם המגיד הקדוש לא הבחין בו כלל, הוא עמד בעיניים עצומות ורק שפתיו רחשו תפילה, כאשר הוא חזר שלוש פעמים על הפסוק הידוע אותו אומרים בקידוש לבנה

בשני כיוונים הלך וחזור, "תיפול עליהם אימתה ופחד בגדול ורועך ידמו כאבן" הוא חזר על הפסוק לאט לאט שלוש פעמים, כמי שסופר פנינים. דבר זה הרגיו את השודד עוד יותר, הוא המשיך לקלל את הו"ד - היהודון, ועמד להתנפל עליו בחמת זעם, אולם אז קרה משהו בלתי צפוי, הוא קיבל לפתע שיתוק ונשאר על עמדו בפה פעור, וידו שעמדה להכות את הצדיק נשארה מורמת למעלה כתלויה באויר. חבריו השודדים ראו את המתרחש, ואף הם נעמדו מבולבלים ומתוסכלים כשאינם מסוגלים לזוז ממקומם, כאילו תרדמה עמוקה נפלה עליהם.

בינתיים סיים הצדיק את התפילה והלך לביתו, רק עכשיו אחרי שהצדיק כבר לא היה במקום, התעוררו השודדים מהשוק בו היו נתונים, הם רצו אל מנהיגם וקראו לו לברוח מן המקום, ונבעתו לראות כי הלה אינו מסוגל להניע איבר, ואין באפשרותו לזוז מן המקום, הוא עמד שם משותק כולו, מכף רגל ועד ראש, פיו פעור ועינו בוהות. נכחו השודדים שהיו אנשים פרימיטיביים ולא ידעו את נפשם, הם החלו להצטלב ולהתרוצץ מסביב כשהם לא יודעים מה לעשות. פתאום נזכר אחד מהם במה ששמע פעם ואמר: אתם יודעים מה קרה כאן? זה היה הרב הזקן ששיתק את המנהיג שלנו, הרי זה הרב המפורסם של קאזניץ שהוא אדם קדוש, אנשים אומרים שיש לו כוחות פלא נעלים, והוא כבר הראה מופתים רבים, הראש והמנהיג שלנו עשה שטות כאשר הרים ידו על היהודי הקדוש הזה. "ומה עושים עכשיו?" שאלו חבריו את השודד שאמר את הדברים הללו, "בואו ניקח את המנהיג שלנו אל הצדיק ונבקש ממנו סליחה ומחילה" אמר השודד.

¹ אמרו ועשו, הביאו את מנהיגם המשותק אל הצדיק, והעמידוהו לפניו כפי שהוא, משותק ולא מסוגל לדבר או להניע אבר. שאל אותם המגיד מה אתם רוצים? והם ספרו ואמרו לו: "רב קדוש, אנחנו, כלומר הפרנסה שלנו היא ביזה ושוד, ומאחר שקשה לחיות משוד רק מהיער, חשבנו להיכנס הערב לעיר, ראינו הרבה יהודים ליד בית הכנסת עומדים ומתנועעים, וחשבנו לאסוף מהם קצת כסף, אולם הם ברחו על נפשם, ורק הרב הקדוש נשאר עומד על מקומו, והנה המנהיג שלנו עשה שטות והרים את ידו על הרב הקדוש, ונשאר משותק כמו שהוא ניצב עתה לפניך, אנחנו מבקשים את סליחת הרב הקדוש ואנחנו נשבעים בשם המנהיג שלנו ששוב לא נעשה דבר כזה, ואנחנו מבקשים שהרב הקדוש ימחול לו וישחרר אותו מהתרדמה העמוקה שנפלה עליו.

משל ונמשל

בחינת פרודור לאותו טרקלין נאה ומתוקן

משל לרוכל אחד שהיה נוהג לנסוע לערים הגדולות ולקנות בהן סחורות, ואחר כך היה מחזר על העיירות הקטנות וכפרי הסביבה כדי למכור בהם אותן סחורות, ומזאת היה מתפרנס. ועליכם לדעת שפרנסה זו לא היתה קלה כל עיקר, אמנם רבים הם הסוחרים העושים כל ימות השבוע חוץ לביתם, אולם הללו, לשבת קודש הם חוזרים ובאים הביתה, ומתענגים על יום המנוחה בקרבת בני משפחותיהם, ואילו אותו יהודי היה מתגלגל בדרכים שבועות רבים, ומתייסר בנדודים קשים עד שעלתה בידו למכור את סחורתו, ורק אחת לחודש ולפעמים אף אחת לחודשיים בלבד, היה חוזר ובא לביתו. פעם אחת ארע ופגשו בו אחדים ממכריו כשהוא מסובב באחד המקומות, וראו שהוא שרוי בעצבות גדולה ובדכדוך הנפש. שאלוהו הללו לאשר קרהו ולפשר העצבות שהוא שרוי בה? סח להם צרתו כי אשת נעוריו מתה עליו רחמנא ליצלן. וכי עתה אין לו עוד בית לאן לחזור, אחרי טלטולי הדרכים. אמרו לו אם משום זה בלבד הרי אין הדבר נורא כל כך, כלום לפני כן, לא היית מתגלגל בדרכים חדשים על חדשים בלא בית, ובלא מקום מנוחה? נאנח הלה בשברון לבו והשיב להם, כיצד אתם מדמים דבר לדבר? אמנם גם עד כה מתגלגל הייתי בדרכים וזמן רב מרוחק הייתי מביתי, ברם תמיד ידעתי שיש לי בית, וכי בסוף הטלטולים והנדידות, אשוב ואבוא לביתי אשב ליד שולחני ואשכב לנוח במיטתי, אולם עתה לאחר שאשתי אינה עוד בחיים, הרי שוב לא נשאר לי כלום ובשעה שאני חושב כי אין לי עוד בית לשוב אליו, קשים ומרים עלי חבלי הנדודים שבעתיים משהיו.

הנמשל: הנה כזה הוא ההבדל שבין הצדיקים לרשעים, העולם הזה הרי אינו אלא בבחינת פרודור לאותו טרקלין נאה ומתוקן, כל דרי מטה נדים ונעים ומתגלגלים כאן, אלא שלצדיקים יש תקווה שלאחר כל טלטולים והנדידות, לאחר שימכרו כאן בעולם השפל את מעט הפרקמטיה, ויקבלו תמורה את חלקם לעולם הבא, הרי יהא להם לאן לבוא, אחרי כל הלבטים שנתלבטו כאן, יהא מזוומן להם ומקום מנוחה לעולמים, ומכיון שכן אף צער הנדודים אינו גדול כל כך, ואילו הרשעים להם הרי אין כל תקווה, הרי אין להם בית לחזור אליו בשובם מן היריד, ולכן ודאי שיסורי נדודיהם קשים יותר, כי בסוף הטלטולים מקום לא יהיה להם לנוח בו מעמל הדרך.

(בשם ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א)

התפלא המגיד מקאזניץ פליאה גדולה ואמר: לא שמתו לב כלל שמישהו העליב אותי, אולם אם הדבר הוא כך כפי שאתם אומרים, אני מוכן לסלוח למנהיג שלכם בתנאי אחד, אם הוא יבטיח לי שלעולם לא ירים יד על יהודי, והוא וחבורתו שוב לא יעשו עוול לשום יהודי בעולם. אנחנו מוכנים להבטיח, אולם הראש שלנו אינו מסוגל להוציא מלה מפיו, אמרו השודדים, ניגש הצדיק אל ראש השודדים, הביט הישר לתוך עיניו ואמר לו בקול תקיף "אתה מבטיח שלעולם לא תעשה ליהודי שום רעה?" "אני מבטיח, אני נשבע" גמגם ראש השודדים שהמלים יצאו מפיו מקוטעות, מיד כשאמר זאת, חזרה אליו לשונו והוא החל להתנצל ולבקש סליחה עם דמעות בעיניו.

הצדיק אמר לשודדים שמכאן ואילך עליהם להפסיק לעסוק בשוד ובזיוה, ועליהם לחפש פרנסות אחרות, הוא השביע את ראש השודדים ואמר לו כי הוא מוחל לו אולם רק שהוא וחבריו יעמדו בהבטחתם. כאשר סיים הצדיק את דבריו הרגיש ראש השודדים שכוחותיו חוזרים אליו, והוא מסוגל להניע את ידיו ורגליו. כנופיית השודדים הלכה לה, ושוב לא שמעו עליה בעיר.

כעבור זמן רב חזר ראש השודדים בחשאי ובא לביתו של המגיד מקאזניץ, הוא סיפר לרבי כי מאז אותו מקרה הוא אינו מוצא מנוחה לנפשו, המצפון מציק לו ומייסר אותו על מה שעשה קודם, ורגש עמוק של חרטה מקנן בלבו. הוא אמר לצדיק כי הוא רוצה לחזור בתשובה שלמה, ורצונו להיות יהודי. המגיד מקאזניץ ניסה להניא את האיש מכוונתו, אולם כאשר ראה שכוונתו רצינית, הוא הדריך אותו כיצד ובאיזה אופן הוא יכול להתגייר ולהיות יהודי. ואכן ראש השודדים לשעבר נהיה לגר צדק, ומכאן ואילך הוא השתדל לעשות טובות ולעזור ליהודים ככל שרק יכל. את שנות חייו האחרונות הוא עשה בבית המדרש של העיר קאזניץ, מקום שם הוא התפלל בדבקות ואמר תהלים יומם ולילה.

צ'ין אדם לחברו

זכות מעשה חסד

מסופר: הרה"ק רבי שמחה זיסל ה"סבא" מקעלם זיע"א (יומא דהילולא ח' מנ"א), חלם באחד מלילות עשרת ימי תשובה חלום מדהים. והנה בחלומו רבנו יונה מגירונדי זיע"א, מחבר הספר "שערי תשובה", מגיע עוד מעט לבית הכנסת המרכזי בקעלם, ועומד לשאת דרשת מוסר לקראת הימים הנוראים. התרגשות ותכונה בעיירה. וכמו כל היהודים, גם ה"סבא", יצא לכוון בית הכנסת. לשמוע את דרשתו של רבנו יונה. כשהגיע סמוך לכניסה, ראה לפניו שומר גברתן זעוף פנים, אשר הודיע לו: "אתה אדוני לא נכנס!" ה"סבא" מקעלם השתומם, "אני לא נכנס?" הוא שאל בשפה רפה "אני הסבא מקעלם". "לא מעניין אותי מי אתה, אתה לא נכנס!" חזר השומר על הצהרתו המחוצפת, ומאידך נתן לכל מי שרק רצה, להיכנס ולתפוש מקום טוב. "יסלח לי כבודו" אמר ה"סבא" בענווה "אבל אני הרב של העיר הזו", "אני ראש הישיבה". נו, אז מה? השיב השומר באדישות. "אני מרביץ כאן תורה לכל האנשים שאתה רואה כאן, אני מורה ופוסק הלכות". נו, אז מה?! המשיך השומר בשלו. הסבא היה המום והוסיף "תשמע נכבדי, אתה אולי לא מבין, עם כל הענווה, אבל כל התורה והחכמה והמוסר של קעלם בעשרות השנים האחרונות, זה ממני". השומר היה עקשן, וכאילו המילים הרכות והמתחננות של הסבא, עברו הרחק מעל ראשו.

ה"סבא" עצם עיניו, ולא האמין. איזה ביוון. כל התושבים בפנים, והוא בחוץ. רק לו אין זכות לשמוע את הדרשה המופלאה של רבנו יונה, אוי לאותה בושא, או לאותה כלימה. ואז צץ רעיון במוחו. "תשמע יקירי, אתה אולי לא יודע, אבל אני האבא של נחום זאב, המכונה וועלוול. הוא הבן שלי". "מה? באמת?" אורו עיניו של השומר הקשוח. "חבל שלא אמרת זאת קודם. אם נחום זאב הוא בןך, אזי אין שום בעיה, הכנס פנימה בכבוד, בכבוד רב". "תודה" אמר ה"סבא" וצעד קדימה ובדיוק ברגע זה

הוא התעורר מן החלום. אין דרשה, אין בית כנסת, אין רבנו יונה. חבל. ה"סבא" הועיק מיד את בנו ושאל "הסבר לי בני יקירי, מה פשר הדברים? הלא בוודאי יש לחלום הזה אחיזה, יש בו מסר. מה עשית? במה זכית שבזכותך נתנו לי להכנס. וועלוול היה מופתע, המסר מהשמים הדהים גם אותו. "אולי אבא" אמר "אולי זכות מעשה חסד קטן שעשיתי עם יהודי לפני מספר חודשים. בעצומו של חורף גיליתי שסוליות נעלי קרועות לחלוטין, השלג הקפיא אותי, הלכתי לסנדלר ושם ראיתי זוג נעליים גבוהות עם פרווה. במשך חודשיים שלושה אספתי פרוטה לפרוטה, ואפילו לווייתי מכאן ומשם, כדי לאסוף את הסכום הגבוה שעלו נעלי הפרווה. נכנס בי יצר רע, מן דחף לא לקנות נעליים רגילות, רק את נעלי הפרווה. ואכן לפני כשבועיים רכשתי אותן והנחתים בארון עד לערב שבת כדי לחדשם.

והנה בליל שישי דפיקה בדלת. אני פותח, ובפתח ניצב לו שם קבצן יהודי, שפוף רוה, וביקש צדקה. הכנסתי אותו ברויות פנימה, הושבתי אותו ליד התנור. הגשתי לו כוס תה חם, ועגות, פירות, ודאגתי שישבע וירגיש טוב. שלשתי לידו כמה רובלים כדי שיוכל להתקיים בימים הבאים. הוא הודה לי בחום רב וביקש לצאת. ובעודו פותח את הדלת, מנשק את המזווה, ובחוץ השלג נערם לגובה רב, וכבדרך אגב אני מביט לכוון רגליו, ולא מאמין!!! היהודי יחף, רגליו נפוחות ופצועות. נקרע לבי בקרבי. ביקשתי שימתין, ניגשתי לארון, שלפתי משם את זוג נעלי הפרווה. ביקשתי שינעל אותם, והם תאמו לרגליו באופן מושלם, ממש יכולתי להבחין בו, כאילו הוא נולד מחדש, זיק של אושר ושמחה פרץ מעיניו. הוא הודה וברך אותי ויצא לקעלם המושלגת. זה הכל".

ה"סבא" מקעלם נשק את בנו ואמר "בני אהובי, אין לי ספק שחסד אדיר זה, שנבעה מלב טהור, היא שפתחה לי את הדלת של בית הכנסת לשמוע את דרשת רבנו יונה..."

הילולא דצדקיא

יום ראשון ז' מנ"א

הרה"ק רבי ישכר דב ב"ר אריה יהודה מולאטשוב (תקנ"ה)

הגה"ק רבי משה גרינוולד ב"ר עמרם (ערוגות הבושם - תרע"ו)

הרה"ק רבי אליעזר רוזנפעלד מאושפיזין הי"ד ב"ר יהושע מקאמינקא (תש"ג)

הרה"ק רבי שלום נח ב"ר משה אברהם (הנתיבות שלום" מסלונים - תש"ס)

יום שני ח' מנ"א

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מיאס

ב"ר אהרן משה בעל ה"קרני ראם" (תרכ"ו)

הרה"ק רבי שמחה זיסל (הסבא מקעלם)

ב"ר ישראל נחומ'ס (תרנ"ח)

יום שלישי ט' מנ"א

הרה"ק רבי דוד פורקעס (תלמיד הבעש"ט הק' - תקל"ד)

הרה"ק רבי יעקב יצחק ("החווה" מלובלין) ב"ר אברהם אליעזר הלוי (תקע"ה)

יום רביעי י"א מנ"א

יששכר בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ח)

רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה (אברבנאל עה"ת - רס"ח)

הרה"ק רבי מרדכי בנעט אב"ד ניקלסבורג ב"ר אברהם (תקפ"ט)

יום חמישי י"ג מנ"א

הרה"ק רבי הלל מפאריטש ב"ר מאיר (תרכ"ד)

הרה"ק רבי יצחק בלאזר ב"ר שלמה (תרס"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נטיליא הבן רבינו שלום א"א מדרום "ב"א אוד"ר רפרוס ז"מ הרש"ל על המעשרים.

לשון הרע (י"ז)

א) ידוע גודל חובו מצות התוכחה, וידוע שמי שאזננוי תשמענה דברים אסורים גם הם נכוות, הנה כי כן ראוי ליראי ה' וחושבי שמו, בעמדם בקהל אנשים, בתי כנסיות של עמי הארץ, המרבים דברם, והן בכלל לשון הרע, אשר הם בעוון נעשה כהיתר גמור, ואין איש שם על לב להיזהר, כי לא ידעו מהו לשון הרע, ראוי להזהירם ולהזכירם, ולומר למדבר כלך מלשון הרע זה. (פלא יועץ, ערך לשון הרע)

ב) כשם שאסור להוציא דיבה על חבירו, כן על חפציו אסור להוציא דיבה, וזה מצוי מאד בעוונותינו הרבים שחנווני אחד מוציא דיבה על נכסי חנווני אחר, וכל כהאי גוונא מפני הקנאה, וזו היא לשון הרע גמורה מדאורייתא. (חפץ חיים, הלכות לשון הרע, כלל ה' סעיף ז')

לע"נ הרה"ק

רבי יעקב יצחק ("החווה" מלובלין)

ב"ר אברהם אליעזר הלוי זיע"א

נלב"ע ט' באב תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת דְּבָרִים - כְּבוֹד הָאָדָם עֶרְךָ עֲלִיּוֹן

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל... בַּמִּדְבָּר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף" (דברים א', א')

א, הלכה א): "דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו".

לרב יהונתן אייבשיץ זצ"ל היה בן בשם דן. מסופר כי הבן בהתחלה יצא לתרבות רעה ולאחר מכן נעשה בעל תשובה.

אחד מגדולי הדור הגיע למקום מגורי הכלה כדי לחגוג את אירוסיו בנו. זו אותה עיירה שבה גר דן. הבן של רבי יהונתן הזמין את אותו גדול יחד עם המחותנים אליו לבית.

כאשר הגיעו, הם ראו שפתח להם שולחן כיד המלך! הם חששו- מה עם הכשרות? למרות שהיה זה לאחר שחזר בתשובה שלימה, הם לא נגעו בכלום.

המארח דן נפגע עד עמקי נשמתו! באותה השנה נפטר הרב והמחותן ל"ע.

ערך עליון ביהדות הוא כבוד הזולת. בגמרא (ברכות י"ט) כתוב: "גדול כבוד הבריות, שדוחה לא תעשה שבתורה".

צריך לעשות את תשובת המשקל על ידי ריבוי אהבת חנים. יהי רצון שנזהר מאוד בכבוד הזולת ונזכה לבניין בית-המקדש במהרה בימינו, אמן.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

צאת לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	ריבון תם
יום	18: 53	20: 04	20: 55
ת"א	19: 11	20: 01	20: 52
מיטב	19: 14	20: 04	20: 55
ב"ל	19: 11	20: 01	20: 53

אנחנו מתקרבים ליום המר והנמנה- תשעה באב! אין חתונות, אין בשר ואין מוזיקה. מפני מה בית שני נחרב? מפני שנאת חנים. בדור של בית-המקדש השני היו מקפידים במצוות של בין אדם למקום אבל היו נגועים במצוות של בין אדם לחבירו!

בפרשה כתוב: "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף בֵּין פְּאָרְן וּבֵין תְּפֹל וְלִבְן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב" (דברים א', א').

רש"י הקדוש פירש: "מנה כאן את כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודו של ישראל".

משה רבינו מלמד אותנו כיצד לנהוג בכבוד הזולת. גם כשאתה מעיר- צריך לעשות זאת בנחת וברמז!

בילקוט שמעוני כתוב: "אמר משה: אם אני אומר להם במפורש, אני מלבין פניהם ואין לי חלק לעולם הבא! לכן אני אומר ברמז".

הגמרא (גיטין נ"ז ע"א) מצטטת ברייתא: "אמר רבי אליעזר, בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה, שהרי סייע הקב"ה את בר-קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו".

למרות שבר-קמצא היה עוכר ישראל- בייטוסי וחכמי ישראל רצו שיוציאו אותו מהמסיבה, אבל כאשר המצב הוא ששני יהודים לא מסוגלים לשבת יחד- הרי שזה גורם לחורבן ירושלים.

כולנו מכירים את דברי הירושלמי (יומא, פרק

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
ההצלחת אברהם גורגי' בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ניה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ניה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורגי' בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זורי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קטנט בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורן חיים בן שלי

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה – צוּם תְּשַׁעָה בְּאָב

מהו יום תשעה באב ובאלו מקרים פטורים מתענית זו?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשעה באב הוא יום תענית מדרבנן ושיא תקופת האבלות של ימי בין המיצרים. תענית זו היא החמורה מבין ארבע התעניות על חורבן בית המקדש. בניגוד לכל שאר התעניות מדרבנן שמתחילות בבוקר, תענית זו מתחילה בערב וכוללת את כל חמשת העיניים הנוהגים ביום כיפור. התענית כוללת גם מנהגי אבלות מיוחדים, כגון: ישיבה על הרצפה ואיסור לימוד תורה. בתחילת התענית נוהגים לקרוא בציבור את מגילת איכה.

במשך היום נוהגים לומר קינות על חורבן הבית ואסונות אחרים. רבותינו מציינים חמישה אירועים שקרו אצל אבותינו בתשעה באב:

- א. נגזר על אבותינו (דור המדבר) שלא יזכו להיכנס לארץ ישראל בעקבות חטא המרגלים.
- ב. בית-המקדש הראשון נחרב- בידי צבאו של נבוכדנצר השני, מלך בבל.
- ג. בית-המקדש השני נחרב- בידי טיטוס שעמד בראש הצבא הרומי.
- ד. העיר ביתר נלכדה- בימי מרד בר-כוכבא תחת שלטון האימפריה הרומית. בעיר ביתר היו רבבות מישראל.

ה. העיר נחרשה - טורנסרופוס הרשע ממלכי אדום חרש את ההיכל ואת סביבותיו לקיים: "צִיּוֹן שְׂדֵה תַחְרָשׁ" (ירמיהו כ"ו, י"ח). הכל חייבים בתענית תשעה באב - אנשים ונשים. נער מגיל בר-מצווה וכן נערה מגיל בת-מצווה חייבים להתענות. נשים מעוברות מתענות אלא אם כן יש בעיה רפואית, כגון: חוסר דם, לחץ דם גבוה וכדו'. מכל מקום מעוברת שלא מרגישה טוב, יכולה לשתות מים, כדי שלא לגרום נזק לעובר.

נשים מיניקות פטורות מהתענית עד שלושים יום מזמן הלידה. לאחר מכן חייבות לצום, למרות שכתוצאה מהצום החלב מתמעט. כל חולה - אפילו שאין בו סכנה- פטור מלהתענות, כלומר, מי שנפל למשכב מחמת חולי או שיש לו חום - וכן מי שיש לו סכנת למעלה מהרגיל או לחץ דם גבוה. אבל סתם מיחוש לא פוטר מן התענית. (בכל מקרה יש לעשות שאלת רב לאחר התייעצות עם רופא).

מי שפטור מהצום אינו צריך לאכול פחות מכשיעור וגם לא צריך שיתענה מספר שעות. אומנם כמה מהפוסקים האחרונים כתבו, שאם אפשר נכון שהחולה יחמיר ולא יאכל וישתה בליל תשעה באב, כדי שישתתף בצער עם הציבור, אבל בבוקר רשאי לאכול ולשתות כפי צרכו ללא הגבלה. הפטור מהצום ייזהר לא לאכול דברי מותרות ופינוקים אלא יאכל מאכלים פשוטים לצורך בריאותו.

הדְּבָקוֹת בְּבוֹרָא עוֹלָם

חסיד אחד בשם רבי עוזר וינוקורבסקי נקרא מספר פעמים להתייצב בפני שלטונות הצבא לוועדה רפואית כדי לבחון את כשירותו לצבא. בכל פעם הוא היה שרוי במתח וחרדה גדולה. בצר לו הוא פנה אל רבי לוי יצחק שניאורסון וביקש את ברכתו והדרכתו כדי שיזכה להינצל מציפורניהם של אנשי הצבא. כשהרב ראה את צערו וסבלו של אותו חסיד, נתן לו הדרכה מפורטת מה לעשות - באיזה יום ובאיזו שעה יתייצב לפניו, אלו פרקי תהילים יאמר לפניו כן וכמה מטבעות ייתן לצדקה.

"בעת שתעמוד סמוך לדלת הכניסה, צייר במחשבתך את שם ה', רק לאחר מכן תיכנס אל אנשי הוועדה", הרב ציווה. הרב נתן את ברכתו והבטיח לו שלא יאונה לו כל רע. בחלוף מספר ימים החסיד חזר לרב ואמר: "באותו יום שבאתי לשם, עשיתי בדיוק כפי שהורית לי, לאחר שנכנסתי לבניין הוועדה, נכנסתי לחדר הגדול. בחדר עמדו מספר שולחנות. ליד כל שולחן ישב רופא מומחה אשר תפקידו היה לבדוק את המועמד בתחום הרפואי שהוא התמחה בו".

"עברתי את הביקורת של כל אחד מהרופאים הללו, איש איש בתחום שהוא מופקד עליו. כל אחד מהם רשם על גבי הגיליון את חוות דעתו. לבסוף לאחר שעברתי את סדרת הבדיקות, ניגשתי אל הפקיד לקבל את ההחלטה הסופית של הוועדה. הפקיד הסתכל עלי במבטי חמלה, ושאל אותי: 'מה מתרחש איתך מסכן שכמוך? כל אחד מהרופאים מצא אותך חולה במחלה אחרת!' באותו הרגע הוא נתן לי מכתב שחרור. בזכותך רבי, קיבלתי שחרור מהצבא", החסיד סיים את דבריו. (מעובד מתוך 'תולדות לוי יצחק')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב ברוך מרדכי פרנקל זצ"ל

הגאון המקובל הצדיק הרב ברוך מרדכי פרנקל זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ס (1800) לערך. מצאצאי הט"ז והב"ח. עוד בצעירותו נודע בשקדנותו וכי לגדולות נועד. בהמשך שימש כדומ"ץ קליינווארדיין וראש חסידי אשוואר. רבינו היה מפורסם בצדקתו וחסידותו ומקובל גדול. אמרו עליו שהיה מה-ל"ו הצדיקים שבדור.

מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. גאון בנגלה ובנסתר. לאחר שפרצה מחלת החולי-רע הגדולה רח"ל ונפטרו בשבוע אחד חמישים ושמונה נפשות ל"ע מסר את עצמו כפרה למען הכלל. נפטר ב-ח' מנחם אב ה'תרט"ו (1855). חי כ-55 שנים. ציונו בקליינווארדיין. מיד לאחר פטירתו המגיפה נעצרה.

סבא (מצד אביו): ר' ישראל איסר בכטר. **אביו:** הגאון ר' אליהו בכטר. **אימו:** מרת מעניא (בת ר' אהרון יעקב). **אשתו:** מרת מרים לאה (בת ר' ישעיה דוד מטשאאר). **בניו:** ר' צבי הירש רייך, ר' יהודה תאומים. **בנותיו:** מרת ברכה (נישאה לרה"ק ר' פנחס אלימלך רייך זיע"א נכד הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ובזיווג שני לר' מאיר שפיצר מטאהש), מרת מעניע (נישאה לגה"ק ר' מאיר שפיצר מטאהש), מרת רכיל (נישאה לר' שלמה גולדנברג), מרת שרה (נישאה לר' צבי שוורץ).

פ עם אחת הגיע איש לרבינו בשמיני עצרת. באותו הזמן רבינו נפרד מן הסוכה. האיש סיפר כי הוא חולה קשה ל"ע. הוא היה אצל רופאים רבים והם התייאשו מלמצוא רפואה עבורו. באותו הזמן היו מספר אנשים במקום וכולם רקדו בשמחה.

במהלך הריקודים רבינו לקח תפוח שהיה מונח על שולחנו ונתן לאיש החולה ואמר לו: **"קח, תברך, תאכל ובעזרת ה' תתרפא"**. ברגע שאותו חולה אכל מן התפוח, הוא התרפא לחלוטין באופן פלא!

בשנת ה'תרט"ו פשטה בקליינווארדיין החולי רע הגדולה רח"ל. בשבוע אחד נפטרו חמישים ושמונה נפשות רח"ל. רבינו הלך לאב"ד קליינווארדיין (הגה"ק ר' אברהם יצחק וויינברגר מח"ס 'פני יצחק' זיע"א), ואמר לו:

"רבי, העניין רע מאוד וצריכים לעשות דבר. צריך לדבר עם הבית-דין של מעלה. אם רבינו יסכים לדבר עם בית-דין של מעלה - מה טוב, ואם רבינו מסרב, אני מוכן ללכת ולדבר עם בית-דין של מעלה, כי די לנו בכל כך הרבה נפטרים!".

הגאון ר' אברהם יצחק סירב ולכן רבינו אמר לו שלוקח זאת על עצמו. רבינו מיד הלך לביתו ולקח בידו את ספר הזוהר הקדוש, ועסק בו. תוך כדי כך רבינו חלה את חוליו האחרון ממנו לא קם והוא התבקש לגנזי מרומים ביום ח' מנחם אב, ערב תשעה באב ה'תרט"ו (1855). מיד לאחר מכן המגפה נעצרה ולא נפטר אף אחד מהיהודים ויהי לפלא.

לפני הסתלקותו זוגתו הרבנית הצדקת מרת מרים לאה ע"ה סיפרה כי בדעתה לחזור לבית אביה בעיר אשוואר. אבל היא חוששת שאם תעשה כך, אולי היא לא תזכה להיקבר לידו כי המרחק בין קליינווארדיין לאשוואר הוא גדול וכשהיא תיפטר מן העולם לא ייקחו אותה מרחק כל כך ארוך ולכן יקברו אותה באשוואר אבל היא רוצה לזכות להיקבר לידו.

רבינו השיב לה: "אני אתן לך סימן - כשיארע שלא יהיו לך נרות להדליק לכבוד שבת קודש, אז תדעי שביום שלישי בשבוע תסתלק מן העולם ועל ידי זה תוכלי להקדים לבוא לקליינווארדיין ולהיקבר על ידי". ואכן לאחר פטירת רבינו חזרה לבית אביה בעיר אשוואר.

חלפו עשרים שנה. הרבנית מרים לאה הגיעה לשבת קודש לק"ק טאהש כדי לבקר את יוצאי חלציה. מחמת סיבה מסוימת לא היו לה נרות להדליק בשבת קודש. לאחר השבת מיהרה לנסוע תיכף משם. כשביקשו ממנה להישאר עימם עוד מספר ימים השיבה כי היא לא יכולה להתעכב אצלם. עוד הוסיפה ואמרה: **"מאחר והשבוע אני אפטר מן העולם, אני רוצה להגיע לקליינווארדיין במהירות כדי שיקברו אותי ליד בעלי"**.

כששמעו את דבריה תמהו מאוד שכן היא היתה בריאה בגופה ובנפשה. כשראתה את פניהם השיבה להם: "אל תתמהו, כך בעלי אמר לי, כי סימן יהיה בידי כשלא יהיו לי נרות לשבת קודש, אסתלק ביום ג' שלאחריו". כשם שאמר כך היה, היא נפטרה בקליינווארדיין ביום שלישי ונקברה ליד קברו של בעלה רבינו זיע"א.

כשהגיעה בת רבינו מרת ברכה לפרקה, אביה (רבינו) הרה"ק ר' ברוך מרדכי בא בחלום לרה"ק מטאהש זיע"א ואמר לו שנמצא חתן בעבור בתו והוא נמצא כעת בישיבת קליינווארדיין. מדובר בחתן אחד שהגיע ממדינת דינבורגין. רבינו גם ציין את שמו בחלום - ר' מאיר. באשמורת הבוקר הרה"ק מטאהש זיע"א דאג להעביר את דבר החלום לבתו של רבינו. הוא הוסיף ואמר כי מדובר בחלום אמת ולכן **"ניסע ונלך יחד לעיר קליינווארדיין, ובעזרת ה' יתברך תבואי כבר היום בקשר השידוכין"**.

כאשר הגיעו לעיר קליינווארדיין, הרה"ק מטאהש זיע"א נכנס לבית מדרשו של הגה"ק בעל 'פני יצחק' זיע"א. שם הרה"ק זיע"א חקר ושאל: "האם הגיע לישיבה בחור בשם מאיר ממדינת דינבורגין?". הבחורים ששם השיבו כי אכן הגיע בחור מאותה מדינה וצינו כי שמו המלא הוא ר' מאיר שפיצר.

הרה"ק מטאהש חקר ודרש לדעת מה טיבו של בחור זה. **נודע לו שהבחור מאיר שפיצר נמנה על הבחורים ממצוני הישיבה והוא מופלג בתורה ובראית שמיים טהורה, עד שרבו מינה אותו לראש הישיבה**. באותו מעמד באו בקשר השידוכין בתו של רבינו מרת ברכה עם ר' מאיר שפיצר.

כְּחֹן שֶׁל מִילִים

ולהיות איתנו תמיד.

זכרתי במאמר חז"ל (יומא כג.) שהמלמד בחיידר אמר לנו: "הנעלבין ואין עולבין, שומעין חרפתן ואין משיבין... עליהן הכתוב אומר, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". אמרתי לבורא עולם: "ריבוננו של עולם, אני סולח לילדים שמציקים לי וצוחקים עליי. העיקר שתקבל את התפילה שלי". הרגשתי שרק ה' יכול לעזור לי. זה נתן לי ביטחון עצום. בסיום תפילתי הרגשתי הקלה גדולה בלב ושבתי לבית בשמחה.

לאחר מספר שבועות אמא חזרה לבית. גם אנחנו הילדים שבנו לבית. ערב אחד ניגשתי לאמא ואמרתי לה שמציק לי להיות עם אף גדול. היא ליטפה אותי בחום ואמרה: "תדע לך שלכל אחד יש קשיים בחיים. אף אחד לא מושלם. יש כאלו עם בעיות במשפחה שלהם ויש עם בעיות בפרנסה. יש כאלו שיש להם בעיות בבריאות. תשמח שלך יש בעיה חיצונית. תשמח, שאנחנו בריאים ויש לך מידות טובות. דווקא הקושי שיש לך - זה מה שיבנה אותך ותהיה גדול בישראל".

על הקיר היתה תלויה תמונה של אחד מגדולי ישראל. אמא הצביעה על התמונה ואמרה: "אתה רואה את הצדיק הזה? גם לו היו קשיים אבל הוא התגבר ובזכות זה זכה להיות עבד ה' עצום. תדע לך בני היקר שמי שצוחק עליך זה מראה שהוא עצוב באמת. הוא מחפש לשמח את עצמו במה שהוא צוחק עליך. אבל זה לא מוסיף לו שמחה. אין לו מספיק שְׁכָל להבין, שאסור לצחק על אחרים, שהרי אין אדם מושלם".

עברו שנים רבות. כיום אני משגיח בישיבה. הדברים שאמרה לי אמא מהדהדים עדיין באוזניי. הרגשות ההשפלה שעברתי נצרבו בזיכרוני. אני משנן זאת לילדיי ולתלמידיי ובעיקר לעצמי. גם כאשר אני רואה את אחד מילדיי או תלמידיי שאינו נוהג כשורה, אני מוכיח אותו בדרכי נועם ונזהר מאוד שלא לפגוע בו. הרגשתי בעמקי נפשי כמה קשה וכואבת הפגיעה שאדם פוגע בחברו. עד כמה מילים טובות יכולות לבנות, וכמה מילים לא טובות יכולות להרוס.

אני משתדל מאוד שלא לומר לשום ילד או תלמיד "אתה לא מוצלח" או "אין לך שְׁכָל" או שאר משפטים שמשפילים את הנפש, אלא לומר: "זה לא מתאים לך להתנהג כך, אתה בחור טוב" וכן הלאה. משפטים של חיזוק ועידוד.

בכל הזדמנות אני משתדל להחמיא ולרומם ולהחזיר בלב הסובבים אותי, כמה הם יקרים וטובים. אותה תוצאה שהרגשתי על נפשי, אני רואה גם אצל אחרים. מילים טובות, מחמאות ופרגונים הם אלו שבונים את הנפש ונותנים כוחות להמשיך להתעלות בעבודת ה'.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך 'מתיקות הפרשה'. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו עד כמה צריך להיזהר שלא לפגוע באף אחד. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

נולדתי עם אף גדול מהרגיל. כילד עם פראוף קטן זה בלט מאוד. בדרך כלל זה לא הפריע לי, אבל היו שני ילדים גדולים ממני שגרו בשכונה. בכל פעם שהם ראו אותי, הם שאלו אותי: "היכן אפשר להשיג אף גדול כזה כמו שיש לך?" ומיד הם פרצו בצחוק.

היו עוד כמה ילדים בת"ת או במקומות שונים שלעגו לי. אבל השכנים הציקו לי יותר מכולם. בכל פעם שהבחנתי בהם מרחוק, הייתי עובר לצד השני של הרחוב ופותח בריצה כדי לא להיתקל בהם.

כשהייתי כבן שבע גילו לאמא שלי את המחלה הידועה רח"ל. הייתי ילד ולא הבנתי את משמעות הדבר, אבל ראיתי שאמא פחות מתפקדת והיא חלשה מתמיד. היא היתה צריכה לעבור ניתוח וטיפולים ולא יכלה לטפל בנו. עברתי לבדי לגור אצל דודתי. בתור ילד לעבר דירה ולהסתגל לשנויים זה לא דבר קל. בטח כשעוברים למשפחה אחרת ולשכונה אחרת. גם החשש לשלום אמי כרסם בשלוות הנפש שלי. השתדלתי לחזק את עצמי וקיוויתי לטוב.

שבוע אחד אבי הגיע לבקר אותי ביום רביעי. הוא אמר שאמא מרגישה יותר טוב. היא בעז"ה תבוא לשבת הביתה ואני אבוא להיות איתה. הוא גם אמר שאמא מאוד חלשה וצריך להיזהר לא להכביד עליה. כ"כ שמחתי לשוב הביתה.

לקראת שבת אבי בא לקחת אותי הביתה. הרגשתי מאושר מאוד. היתה לי הרגשה של שלוה שהיתה חסרה לי באותה תקופה. במוצאי שבת הלכתי עם אבא לתפילת ערבית. בדרך הוא אמר שאמא צריכה להמשיך טפולים וגם שעדיין אין לה את הכוחות לטפל בנו ולכן הוא יחזיר אותי לבית הדודים אחרי ההבדלה.

הרגשתי צער עמוק בלב. דמעות הציפו את עיני. חיזקתי את ליבי וקיוויתי שאמא תבריא ואוכל לשוב הביתה ולהתאחד עם הורי, אחי ואחיותיי, כמו בימים עברו.

בסיום התפלה אבי התעכב מעט בבית הכנסת ואני יצאתי החוצה. לפתע הבחנתי בשני הילדים שהיו נוהגים להציק לי. לפני שהספקתי לברוח הם נצמדו אלי ושאלו בקול: "היכן אתה נמצא כל הזמן? מזמן לא ראינו את האף הגדול שלך!". רציתי להיבלע באדמה מרוב בושה. רצתי לעזרת הנשים של בית הכנסת, קרסתי על אחד הכיסאות ופרצתי בבכי חסר מעצורים. אחרי דקות ארוכות של בכי חשבתי בליבי שאם אני כבר בוכה, אני אתפלל על אמא שתבריא לגמרי ולא יישאר אצלה זכר מהמחלה - ותוכל לשוב הביתה.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יחיאל בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	קסאנש בת דגיטו ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל

גליון
באר
התשעה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

דברים - תשעה באב

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת דברים - תשעה באב

- בזכות האמונה עתידין להיגאל - התחזקות באמונה הטהורה בפרט בימים אלו..... ב
- ה' אלוקיך עמך - כאילו נבנה בית המקדש בימיו..... ז
- יברך אתכם כאשר דיבר לכם - ריבוי הטובה הבאה על ידי ה'רעה'..... י
- בין אדם לחברו - אהבת ישראל, הרחק מהמחלוקת..... יג
- ירושה נתתי - לשומעים חרפתם ואינם משיבים..... יז
- רב לך שבת - קדושת השבת ובפרט בימי בין המצרים ושבת חזון..... יט
- על אלה אני בוכייה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל..... כ
- בכה תבכה - תפילה ובקשה לבניין בית המקדש בב"א ועל הגאולה העתידה..... כג
- ובנו חורבות עולם וקרא לך גודר פרץ - בניין בית המקדש על ידי העמדת גדרים וסייגים..... ל

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת דברים - תשעה באב

זכות האמונה עתידין להיגאל - התחזקות באמונה הטהורה בפרט בימים אלו

אמרו חז"ל (שבת קי"ט), 'לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה, שנאמר (ירמיה ה א)

שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה', ונכלל בדברי הגמ' שהחסרון במידת האמונה (עי' סוטה מה:). היא היתה סיבה להביא את חורבן הבית

ועיה"ק ירושלים, אמור מעתה, בוודאי ההתחזקות באמונה היא תהא סיבה המקרבת את בניין בית מקדשנו ותפארתנו בנאולה השלימה במהרה בימינו.

ובך אמרו חז"ל (תנחומא בשלח י) 'ואין הגלויות עתידות להגאל אלא בשכר אמנה, שנאמר (שה"ש ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואו תשורי מראש אמנה וגו', ואומר (הושע ב כב) וארשתוך לי באמונה'.

א. מעיקרי יסודות האמונה הטהורה הוא כמאמר הכתוב (להלן יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך', וכך אמר הקב"ה לאברהם אבינו ראש המאמינים 'התהלך לפני והיה תמים' (בראשית יז א), וביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (דרכי פקודיך מ"ע ב' מילה), כי הנה אברהם אבינו התבונן וחקר בדעתו עד שהשיג שיש מנהיג לבירה, עד שנגלה אליו 'בעל הבירה' ואמר לו 'התהלך לפני והיה תמים', עזוב את החקירות וחיפוש טעמי המצוות, אלא עשה את מצוותי וחוקותי כי כן ציוה המלך. וזה לשונו, להורות גם לבניו אחריו שא"א לו לבוא לתכלית טעמי מצותיו ית"ש וזה כל האדם לשמור ולעשות ולקיים. ואמר לו הש"י 'התהלך לפני והיה תמים' - עשה המצות כאשר צווך ה' אלקיך, וזה הוא הצלחת נפשך ורוחך ונשמתך מבלי הביט אל חקירה בשכל המוגבל בחומר, כי הוא ית' הוא היוצר והבורא הוא היודע הטוב לנו ולנשמותינו, עכ"ל.

כיו"ב כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (פרשת שלח תרע"ז) בזה"ל, אך הנה כתיב תמים תהיה עם ה' אלוקיך, פירש"י אז תהי' עמו ולחלקו, ומתנאי התמימות שלא יחקור על העתידות ולא יתחכם לילך אחר דעתו אלא להיות בטל לרצון השי"ת. וכמו שאמרו ישראל על הים 'אין לנו אלא דברי בן עמרם'.

ובכלל זה נלמד שעל האדם להיות 'תמים' ולא לנסות להיות 'אויבער חכם' - להתחכם ולומר שהיות ולא שייך אצלי טעם המצווה (כפי הנדמה ל'רוחב' דעתו...) על כן מותר לי לזוז ימין ושמאל...

מעשה נורא נוקב עד עמקי השיתין שמענו מבעל המעשה, רב חשוב אשר איתן מושבו באריזונה שבארזה"ב ושמו הרב אברהם אבולעפיה מה שאירע ממש באחרונה ב'פרשת חקת' שנה זו. הרב שליט"א הוצרך ליסע מתוקף תפקידו לטפל באיזה 'גט', והוצרך לטוס במטוס מאריזונה לטאראנטא, 'סוכן הנסיעות' מצא עבורו ב'השגחה פרטית' מקום אחרון בטיסה זו (טיסת ההמשך של נסיעה זו), מיהר הרב ויצא לדרך, משעלה על המטוס מצא שבמקום הסמוך למושביו יושב איש נכרי מבני 'כוש', איש מגושם אשר מידות גופו ארוכות וגדולות לאורך ולרוחב. בלית ברירה נתיישב על מקומו בסמוך לאותו איש.

משהתיישב על מקומו אבה הרב להפיס מעט את דעתו של הנכרי על כן פתח עמו בשיחה, וכה אמר לו, שמי אבולעפיה, מה שם מעלת כבודו, אמר לו הנכרי ש'ההה, הרב הבין שכוונתו להשתיקו כאומר ש... ש... לכן שתק ולא פצה פיו יותר. הרב שרצה לקיים מצות 'ובלכתך בדרך' פתח ספר קודש על התורה בפרשת השבוע - זאת חקת התורה ועיין בו, תוך כדי עיונו הוא מבחין שהנכרי מגלה ענין בספר הפתוח שבידו, ואינו פוסק מלהציץ ולעיין גם הוא בספר הקודש, אחר זמן הראה הנכרי על שתי התיבות חקת התורה ושאל את הרב, הגידה נא, מה כתיב באלו שתי התיבות, הרב שהבין שהנכרי אינו יודע ומכיר בלשון הקודש אמר לו, הספר הוא ספר של יהודים והלשון הוא לשון הקודש, אבל הנכרי התעקש דייקא על שתי תיבות הללו - מה כתוב כאן... אמר לו הרב כתוב כאן 'חקת התורה', ולימדו איך אומרים את שתי התיבות הללו. תוך כדי דיבור הגביה הנכרי את שרווליו (בית יד) בגדו והראה לרב שעל בשרו חקוקים בכתובת קעקע שתי תיבות הללו בלשון הקודש - חקת התורה, תמה הרב עד מאד ובפליאה

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

ג

עצומה שאלו מה עניינך ל'חקת התורה', ענה הנכרי, מיד כאשר נולדתי, חקק לי אבי בידי את התיבות הללו, כשהוא אומר שלמד זאת ממדינת כינא (סינים - China) שאם חוקקים תיבות הללו על הרך הנולד יש בזה סודות נפלאים וסגולות לילד לכל ימי חייו.

הרב הבין שיש דברים בגו, ולכן אמר לנכרי שאין דבריו מתקבלים וניסה מכמה צדדים להבין את אשר לפניו, אך הנכרי אמר שגם הוא מחפש כבר ארבעים שנה מה משמעותה של חקיקה זו, וכבר הפך את העולם כולו ולא מצא את המשמעות, וכלל לא חשב שאלו 'אותיות' רק דימה שאלו צורות מסוימות, ועתה ראה שאלו אותיות באיזה שפה בעולם. הרב הבין שאכן, הנכרי אין לו כל שמץ ידיעה בענין זה יותר ממה שאמר לו, אלא שבסוף דבריו אמר לו הנכרי, עוד אבי חי, פנה אליו וחקור אותו על הענין. הרב ביקש ממנו את מספר הטלפון של האב, מיד כאשר ירד מהמטוס התקשר אל האב, ופתח עמו בשיחה (כמובן בשפת הענגליש) תחילה מסר לו 'דרישת שלום' מבנו, ישבתי בסמוך אליו בטיסה ונהנתי ממנו, אשטח בפניכם שאלתי, הנה ראיתי על ידיו חקוקים שתי תיבות מתורתנו הקדושה חקת התורה שמא תואילו בטובכם להגיד ולספר מה טמון מתחת זה... ענה האיש שלמד זאת ממדינת כינא (סינים) שאם חוקקים תיבות הללו על הרך הנולד יש בזה סודות נפלאים וסגולות לילד לכל ימי חייו. אמר לו הרב, אנא ממך, גלה לי את האמת... האיש ניסה בכה וכה, עד שהרב בחכמתו הצליח להביא את האב לידי הודאה, ופרץ בבכי תמרורים, וכה אמר, שמע נא, הנה אנכי תלמיד ישיבת פוניבו המעטירה, בימי בחרותי למדתי בה, ודבוק הייתי מאד במורי ורבי הגאון הגדול רה"י הראמ"מ שך זצ"ל, ימי הבחרות עברו עלי מתוך שקידה בתורה, וכיו"ב אחר נישואיי ישבתי בכולל ועסקתי בתורה, הגיעו ימים ועול הפרנסה הכביד עלי מאד, ובאותו זמן הוצע לי לעבוד באיזה משרד (אפיס), כשהעבודה היא רק בחלק משעות היום, וכך אוכל להשאר לעסוק בתורה ברוב היום, נכנסתי למו"ר הרב שך והצעתי בפניו את ה'הצעה', הרב שך שקל את כל הצדדים והורה לי לקחת עלי את התפקיד, וכך היה במשך זמן, רוב היום עסקתי בתורה בקדושה וטהרה, ובמקצת שעות עבדתי (יחידי) באותו אפיס, ועול הפרנסה הוקל לגמרי מעל צווארי.

כעבור זמן אירע דבר, כי ההנהלה הכניסה 'מנקה' אשה גויה מבני כוש לנקות את המקום באותם השעות שאני עבדתי שם, מיד עליתי למו"ר הרב שך, לשאול בעצתו כדת מה לעשות, הרב שך ששמע את הנעשה, פסק נחרצות, אסור לך להמשיך לעבוד באופן זה, כי יש בזה איסור גמור של 'יחוד', כאשר שמעתי את 'פסקו' החילותי להתחנן ולבכות, רבי, ומה יהיה עם מצב הפרנסה... כל השלום הבית יתפרק, עוללים שאלו לחם ואין... פתח לי הרב שך 'שולחן ערוך' אבהע"ז סמן כ"ב והראה לי שנפסק מפורשות שאסור להתייחד גם עם נכרית. אבל... רבי... מה ענין יש לי עם נכרית כושית, אין לי כל קירוב הדעת עמה... ענה לי הרב שך נחרצות - מאך נישט קיין 'חכמות', (אל תתחכם) זאת חקת התורה, זאת חקת התורה, אז די תורה לאזט נישט טאר מען נישט (אם התורה אוסרת הרי זה אסור), כאומר, אין כל מקום להתפלפל ב'טעמים' ולומר, מה טעם אסרה תורה, ואז לומר אין לי כל שייכות לטעם זה, אלא כל מה שאסרה תורה וגם מה שחז"ל אסרו, הרי זה אסור בתכלית... ללא נתינת טעם והתירום.

למעשה, לא עמדתי בנסיון, לא יכולתי לשלוט על עצמי במקום חסרון פרנסה כה גדול, והמשכתי לעבוד באותו מקום, לא אאריך, אלא כך הוה מעשה, סוף דבר נתפרקה החבילה, גרשתי את זוגתי, עזבתי את הבית ואת צאצאי הרכים... ונישאתי לאותה נכרית, נסענו למקום מוצאה, ובכל הזמן עמד לנגד עיני המחזה, איך שמו"ר עומד לנגדי ומכריז מאך נישט קיין 'חכמות', (אל תתחכם) זאת חקת התורה, זאת חקת התורה, אז די תורה לאזט נישט טאר מען נישט... מחזה זה לא מש מנגד עיני אלא רדף אותי יומם ולילה לא ישבותו.

כאשר נולד בני מאותה נכרית קראתיו בשם 'שך' (ולכן חשב הרב כשהנכרי אמר ששמו 'שך', שהוא אומר שה... בכוונה להשתיקו, ובאמת היתה כוונתו לומר את שמו, אלא שה-ך' לא נשמע, כדרך שהגויים קוראים את השם שך כשנכתב לפי שפתם shach) וגם מיד חקקתי על בשרו את התיבות חקת התורה כדי שאזכור הוראת מו"ר, ואזכור היכן הייתה נפילתי לתהום ולבאר שחת... כאשר הייתי חכם בעיני, וחשבתי להתחכם נגד התורה, כי טעם האיסור אינו שייך לדידי וראה עד היכן הגעתי... ומאז ועד עתה חיי אינם חיים, בנפילה אחת סתמתי על עצמי את הגולל לדורות עולם, הנני זרוק בקצה העולם - אך שבור ורצוף כל הימים (ונקווה שבקרוב יחזור בתשובה ויקיים בו אם יהיה נדחך בקצה שמים משם יקבצך).

וללמדך, יבוא איש ויאמר, מה רע ב'כלי' זה, או מה רע שאלך למקום פלוני המפוקפק, ממילא אנכי מואס בכל ה'רע' שהכלי מציע, איני עוסק בו רק בחלק שיש לו ממנו טובה עצה ותושיה (והמציאות מוכחת שאין 'טוב' בזה כלל), מה לי ולכל הרע אשר בקרבו, דע - אין אפוטרופוס, אין עצה ואין תבונה נגד ה', וכבר הוכיחה המציאות המרה עשרות

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

מאות ואלפי מקרים של 'חכמים' כמותך, אשר דרך שם נפלו מאיגרא רמא לעמקי השאול תחתית, ועדיין הם שקועים שם בכל רמ"ח ושס"ה שלהם, ה' ירחם עליהם ועל בניהם.

ראה נא מה עלה לו ב'חכמתו', עבר על איסור תורה, הגיע לשאול תחתית ועד עתה אינו מוצא לעצמו מנוח, ומספר שבכל העתים עמד לנגדו צורת מו"ר הגוער בו זאת חקת התורה... זאת חקת התורה... הבה נהיה חכמים ונבונים, ומעיקרא נעמיד לנגד עינינו את ציווי התורה, ונשמור עצמנו מעיקרא להשאר בגדרי התורה והקדושה.

ואכן זהו הריסת חומות הדת, כשהיצר מסית את האדם להיות 'אויבער חכם' - להתחכם כנגד תקנות חכמי הדורות בתואנות שונות. וכבר אמרו שכל עצם הווייתו ומציאותו של המן הייתה על ידי 'סברות עצמיות' שנשא 'שאול המלך' ק"ו בנפשו במלחמתו עם עמלק, שאמר 'ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה' (יומא כב:), ולכן חמל על אגג וממנו יצא המן (אף שברור ופשוט שאין לנו כלל השגה והבנה בשאול המלך, מ"מ ללמדנו באה תורה). והתיקון לזה הוא ללכת 'קאפ אין וואנט' (ראש בקיר) מבלי להבין כלום, רק לעשות מצוות ה' בתמימות וללא התחכמויות, וזהו עול מלכות שמים שלימה.

אגב, מעשה נורא בענין ה'יחוד', סיפר לי הרב הצדיק הגדול ז"ל רב העיר אליסקע, שקרא בעצמו בפנקס הקהל של עיר ליסא מקום רבנותו של הגאון רבי יעקב ז"ל בעל ה'נתיבות המשפט' ועוד, מעשה נורא שאירע עם בתו של הנתיבות, שהיתה אלמנה, ובתה עמדה להנשא, ונסעו עם ערל אחד לאיזו עיר לקנות בגדים וצרכי חופה עבור הכלה, הערל ידע מזה, והוליכם לביתו בערמה, וקרא לחברו, ושדדו את כספם, קשרום בחבלים והדליקו את התנור כדי להשליך אותם שם ולשורפם, שלא ישאר זכר מהם. בינתיים הניחו הכסף על השלחן והתדיינו ביניהם האין לחלק הכסף, נפתחה הדלת ונכנס קצין גרמני לבית, וברחו הרוצחים, והקצין התירם והחזיר להם כספם, והוליכם עד לאכסניא בעיר.

בלילה בא הנתיבות בחלום אל בתו, ואמר לה דעי כי כאשר נתוודעתי מצרתכם עליתי אל מקום גבוה ובקשתי רחמים עליכם ולא הועיל, כי עברתם על איסור יחוד עם הערל, ועליתי למקום גבוה יותר, והתחננתי שיעמוד לי זכות התורה שהרבצתי בישראל בחיבורי נתיבות המשפט וכו', והצלתי אתכם. ומעתה תהיו זהירות באיסור יחוד, כל זה סיפרה הבת לאנשי הקהלה בעיר, והם כתבו זאת בפנקס לזכרון עולם (הובא בלב אליהו עמו רפ"ד), ע"כ.

מעתה נאמר, הזהירות הלזו היא באיסור דרבנן (כי היחוד של שתי נשים עם ערל אינו אלא מדרבנן) לא פחות מכן הוא כל מה שרבנן בכל הדורות הרחיקו וגזרו עליו 'איסור' גמור, והרי בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל פסק בפסק דין גמור שיש איסור להתייחד עם ה'כלים', ראה נא כי הן היו מוכנות להשרף בשריפה, והנתיבות בקש רחמים ולא הועיל, והוכרח להפוך עולמות בכדי להעביר את רוע הגזירה ולהמתיקה, הבה נשמור נפשנו וננצל מכל רע, אדרבה נזכה לחיים טובים ארוכים ומאושרים.

וכמאמרו של הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על מה שנאמר (זכריה ב ט) 'ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב', ולכאורה לשון הפסוק אינו מדוקדק, שהיה צריך לומר 'נאום ה' בראש דבריו (- 'נאום ה' אני אהיה לה חומת אש') או בסוף הפסוק (אני אהיה לה חומת אש נאום ה'), ומדוע נכתבו תיבות אלו באמצע הפסוק ושלא במקומו, אלא שחומת אש קאי על נאום ה', לומר לך, ש'נאום ה' - דברי ה' ומצוותיו צריכים להיות כחומת אש סביב שאי אפשר לזוז הימנה ימין ושמאל...

וכך סיפר כ"ק האדמו"ר מראחמסטריווקא ארה"ב זצוק"ל, פעם היה אצלי איזה 'יהודי פשוט' מרוסלאנד (רוסיה), ובתוך דבריו הזכיר שבכל עת שהותו ברוסלאנד היה שומר תורה ומצוות הוא ובניו כל הימים - אף תחת שלטון הקומוניסטים, וכשהחשבתי את הדבר בהפלגה גדולה של חשיבות על שעמדו בנסיונות קשים ומרים ולא נכנעו ליצר ולשלטון הרשע, נענה היהודי ברוב תמימות, כשאינו מבין מה רבותא יש בדבר, וואס הייסט מסירות נפש... אז גאט לאזט ניט טאר מען ניט - וכי מה מסירות נפש יש בדבר, הרי אם הקב"ה אוסר עלינו ענין פלוני אסור להמרות את פיו... (הובא באמרות טהורות, פרשת בשלח).

הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה אומר, כי הנה מצוי ביותר כאשר ילך אדם ברחובה של עיר ויראה כותל אשר זה עתה צבעו אותנו, ופיתקא מאירת עיניים תלויה עליו 'צבע טרי' - להזהיר את ההולכים ושבים לבל יתקרבו, בכדי שלא יתלכלכו ולא ידבק בידם מאומה מן ה... אכן בכל מקום תמצא 'חכמים' שלא יעצרו בעצמם ויושיטו ידם לבדוק האם באמת יש כאן צבע טרי... לעומת זאת לא שמענו מעולם על איש ההולך בסמיכות לעמוד חשמל (עלעקטריק) הנושא שלט המזהיר עוברי אורח - 'סכנת מוות', שיבדוק האם אכן מי שנוגע כאן נעשה מסוכן למות...

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

ה

ואף שמצוות האמונה בהשי"ת נוהגת בכל עת ובכל ומתפללים² ביותר לנחמת ציון וירושלים ולבניין בית זמן, אך כעת הזמן גרמא - ימים בהם אנו מצפים מקדשנו ותפארתנו - להשריש בנפשנו ביותר את

והחילוק ברור ופשוט, האדם מוכן 'לסכן' עצמו שידבק בו מהצבע הטרי, אך את נפשו שומר ביותר ואינו מוכן להיכנס לספק ספיקא של סכנת מוות... וזאת עלינו להחדיר היטב היטב, כי 'עבירה' אינה 'צבע טרי' אלא 'סכנת מוות'...
ב. בענין התפילה בפרט בזמננו - זמן הגלות. הנה ידוע מאמר מצדיקי אמת, על הכתוב (תהלים פט כז) 'הוא יקראני אבי אתה, א-לי וצור ישועתי', כי בכל מצב שיהודי נמצא בו, אם יעורר בקרבו לדעת כי הקב"ה הוא אביו אוהבו ומתוך כך יבוא לקרוא - הוא יקראני אבי אתה - בזעקת 'טאטע'ניו העלף' (אבי אבי עזור לי והושיעני), אזי א-לי וצור ישועתי - יחיש לו הקב"ה ישועה שלימה במהרה.

מעשה נורא הוד מובא בספרי קורות הימים בשידוך שהשתדכו הני תרי צדיקי הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע מצד בנו החתן עם הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע מצד בתו הכלה, באותה שעה קיבל הרה"ק הר"ש על עצמו דמי נדן (נדוניה) בסך עצום - חמש מאות רובל כסף. מיד אחר גמר השידוך החל הר"ש לקבץ את הסכום הנכבד, אלא שבכל עת שכבר היה בידו סכום חשוב חלקו לעניים שנתדפקו על דלתו ובקשו שיעשה עמהם צדקה וחסד להחיותם, שוב קיבץ מעות ושוב חילק אותם, עד שהמשמשים החליטו לעשות 'מעשה', אמרו לרובם, בפעם הבאה, כאשר אך יתקבץ בידו סכום נכבד, הרי הם נוטלים את הממון ומשמרים אותו בידם עד שיהיו בדרך למעז'בוז לעיר מגורי המחותן, וכן עשו.

בשעטומ"צ יצאו לדרך למעז'בוז, אלא שעל אם הדרך שמעו שהרה"ק ה'מאור עיניים' יושב בסמיכות אסור ב'בית האסורים', מהר סרו לבית האסורים, והר"ש שיחד את שומר הפתח במאה רובל (מתוך החמש מאות שהוכנו לנדן) ונתן לו להכנס ולבקר את המאור עיניים, משיצא שאל את השומר, עד מתי אתם מחזיקים את הרבי במאסר, ענה השומר עוד כמה ימים, מיד נתן לו הר"ש את ארבע מאות הנותרים בכדי שישחרר את הרה"ק תיכף ומיד, ומשם יצאו למעז'בוז בידיים ריקות מממון.

ימי השמחה - החתונה, שבע ברכות עברו על מי מנוחות, והגיע זמנו של ר"ש לחזור לביתו, אז אמר לו בנו החתן, אבי, אל תשאירני כאן לבדי, חוששני שחותני הק' יבקש את דמי הנדן, וכמובן לא יהיו תחת ידי, ומה אעשה... ענה לו הר"ש, אם ידרוש ממך את דמי הנדן, פרוש לקרן זוית, ותאמר אוי טאטע (והייתה כוונת קדשו שבקדושתו ירגיש בזה ממקום מושבו ויסדר את העיניים).

עבר זמן והרר"ב לא ביקש מאומה מחתנו, עד שבערש"ק שמע החתן שחותנו הרר"ב אומר שיר השירים, ובהגיעו לפסוק (א יג) 'צרור המר דודי לי' חזר עליו כמה וכמה פעמים בהתלהבות, וחשב החתן שהרר"ב מתכוון לרמז לו היכן הוא ומה קורה עם 'צרור הכסף' של 'דודי' כלומר אוהבי המחותן שליט"א, נתמלא פחד ורתת ומיהר לקיים צוואת אביו, פרש לקרן זוית, וזעק אוי טאטע. כשגמר הרר"ב אמירת שיר השירים פנה לחתנו ואמר, היינטיגע יונגעלייט (האברכים של היום) רק קורה משהו קטן ומיד הם רצים לאביהם... (כי הרר"ש הרגיש בזעקת בנו וכבר סידר זאת עם הרר"ב, ומי יעמוד בסוד קדושים), ע"כ המעשה.

ולדין, נראה מכאן חיזוק נפלא בענין התפילה, כי איתא במדרש (תנחומא בפרשתן א), כשצפה משה שעתיד בית המקדש ליחרב, והביכורים עתידים ליפסק (ומבואר שם שבהבאת הביכורים היה המביא עומד ומתפלל, ומבקש רחמים על עצמו ועל כל בני ישראל, ומעתה אחר החורבן היכן יתפללו), עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין שלש פעמים בכל יום, לפי שחביב תפלה לפני הקב"ה יותר מכל מעשים טובים ומכל הקרבנות. ועתה בא לו איש יהודי ומתלונן, מהו שאמרו עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין שלש פעמים בכל יום, והרי ראשי וליבי בל עמי, אין אתי יודע עד מה. וכי ידעת כיצד נראית תפילתי. לזה נדמה לאותו מעשה, כל עוד שאביו הרה"ק ר"ש היה שם היה לבו שלו ולא חשש כיצד ישיג מה שחסר לו, ורק כשהלך האב חשש על כך ואמר לו אביו עצה פשוטה לך לקרן זוית ותזעק 'אוי טאטע' והכל יבוא על מקומו בשלום. אף אנו כל עוד שהבית היה קיים היו חיינו על מי מנוחות, ועתה לדאבון לב צרות שונות ומשונות מעל ראשינו... לזה, גם אנו נזעק אוי טאטע בכל עת צרה בכל עת מחסור. ואם הרה"ק ר"ש הרגיש ממרחקים בזעקת בנו אוי טאטע, ומיד חש לעזרתו, כאשר ראינו שכבר בא אל הרה"ק רר"ב, עד שהרר"ב כבר ידע ש'מסרו' אותו למחותן על כך שדורש את דמי הנדן, ק"ו בן בנו של ק"ו שאבינו שבשמים ירגיש ממרחק מרחקים בזעקתם 'אוי טאטע' אף ללא תיבות ופירוש המילות, ויחיש ישועתנו במהרה.

בפרט חודש זה הנקרא חודש 'אב', בוודאי זעקת אב... אב... תעלה למרום ותחיש ישועתנו.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

האמונה השלימה, ו'בזכות האמונה עתידים להינאל' ידי ההתחזקות באמונה יצא מגלות לגאולה, וכמו שכתב (ילקו"ש הושע תקיט) א.

ואין הדברים אמורים דייקא לעניין הגאולה הכללית, אלא גם לגבי גאולת הפרט מכל צרותיו, שעל אלא גם לגבי גאולת הפרט מכל צרותיו, שעל אלא גם לגבי גאולת הפרט מכל צרותיו, שעל

ואולי יש להעמיס ענין זה בנוסח שאומרים 'הן גאלתי אתכם אחרית כראשית', שהגאולה העתידה אשר אנו מייחלים עליה תבוא עלינו כראשית - היא גאולת מצרים, פוק חזי מה היה בגאולת מצרים, בני ישראל עבדו עבודת פרך תחת יד מצרים ולא היתה יכולת בידם להתפלל רק 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו' (שמות ב כג) כמו שאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' ז"ע (פרשת שמות אות ב) בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זצ"ל וז"ל, שאפילו כח הדיבור לא הי' להם רק צעקו אוי ווי... אנחה זו עולה למעלה, וזעקה זו היא יקרה עד למאוד למעלה. וגם אחרי שיצאו משם בהיותם על הים בים סוף אבה לשמוע מהם שוב את ה'קול פשוט' (וכדלקמן), וכיו"ב ממש יהיה בגלות האחרון אשר גם אנו סחופים ומערבבים ואין בנו דעת ומח לכוון בתפילתנו - לא יבהל מכך אלא יתחזק ויזעק עכ"פ קול פשוט 'אוי טאטע' יבוא הא-ל ויחיש לגאלנו וישלח במהרה משיח צדקנו.

וכך כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' (שמות ד"ה א"י ויזעקו), שהנה ידוע מה דאיתא במדרש (שמו"ר כא כו) על הזמן בו היו ישראל חונים על ים סוף, וכך איתא שם 'היה הקב"ה מבקש לשמוע את קולם פעם אחרת ולא היו רוצין, מה עשה גירה לפרעה לרדוף אחריהם, שנאמר (יד י) 'ופרעה הקריב', מיד ויזעקו בני ישראל אל ה', באותה שעה אמר הקב"ה לכך הייתי מבקש לשמוע קולכם, שנאמר (שה"ש ב יד) 'יונתי בַּחֲגֵי הסלע השמיעני', השמיעני קול אינו אומר אלא 'השמיעני את קולך', אותו הקול שכבר שמעתי במצרים, לכך כתיב את קולך, עכ"ד המדרש. וצריך לבאר מהו המיוחד באותו הקול שכבר שמעתי במצרים שהיה הקב"ה מבקש לשמעו בשנית, וביותר תמוה מה שאמרו במדרש ולא היו רוצין - מדוע באמת לא רצו בני ישראל.

ומבאר ה'דברי ישראל' על פי מה שאמר הרה"ק מקאזמיר ז"ע, וז"ל, אבל מי שאינו בדעת השלם, עיקר התפילה כתינוק קטן שאינו יכול לדבר עדיין שום דיבור לבד אשר קורא אבא אבא, ומזה לבד נתעורר רחמנות גדול מאביו לבנו כאשר עינינו רואות, וכמו כן עיקר התפילה וכו' העיקר שיהיה בבחינת תינוק שאינו יכול לדבר כלל רק לקרות קול פשוט אבא אבא, ובוזה בודאי נתעורר רחמנותו הגדולה, עכ"ל. ועל פי זה מבאר, כי כידוע (פע"ח שער חג המצות פ"א) בגלות מצרים היה 'גלות הדעת' ולא היו יכולים להתפלל אלא לזעוק טאטע טאטע... (אבא, אבא...) ועלתה זעקתם השמימה, ובצאת ישראל ממצרים היתה גם גאולת הדעת, וממילא 'היו מתפללים בכוונות ומוחין כמובן, אבל הקב"ה היה מבקש לשמוע עוד הפעם את קול התפלה ששמע במצרים מקירות ליבם אבא אבא, ולא היו רוצין רק להתפלל בכוונות ובמוחין, על כן הביא עליהם את פרעה, והיו נבוכים בארץ סגר עליהם המדבר, ולא יכלו להתפלל מתוך 'מוחין' אלא לזעוק טאטע, טאטע... או אז אמר הקב"ה לכך הייתי מבקש לשמוע קולכם, אותו הקול ששמעתי במצרים...

ג. הסכת ושמע לדבריו הנפלאים של הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (מחנה ישראל פכ"ו) וז"ל, עוד צריך האדם לידע שעיקר טובה השלמה העתידה בימי הגאולה יהיה מגיע לכל אחד ואחד לפי גדר האמונה וההתחזקות שהיה לו בהקב"ה בעת הגלות בין העכו"ם, שאם רפה ידו אז חס ושלוש מתבזבז על ידי זה שולחנו לעתיד לבוא, וכמו שאמרו רז"ל (סוטה מח:) על הפסוק (זכריה ד י) 'מי בז ליום קטנות', מי גרם לצדיקים שיתבזבו שולחנם לעתיד לבוא, קטנות אמונה שהיתה בהם שלא האמינו בי. אבל אם הייתה אמונתו שלמה בה, והתבונן תמיד בכל העניינים שאירעו לו שבוודאי עושה הקב"ה עמו זה לטובה - יתרום עבור זה מדרגתו מאד מאד לעתיד לבוא, ויהיה שולחנו שלם ממולא כל טוב.

ד. והרי לפניכם מכתב נפלא שקבלנו מאחד מבני עליה מחשובי בני החבורה בעי"ת בית שמש, וז"ל, אפתח במשל חידתי, במלך גדול ונישא, אשר מלך על עם רב ומדינה גדולה ועצומה, ועם זאת ערך מלחמה וקרב בשכניו כדרך הממלכות מאז ומקדם, זה מתגרה בזה, וזו חורשת און לזו, וכן הילך. ויהי כאשר גברה המלחמה, והמלך שלח את שר צבאו לשדה הקרב ללחום פנים אל פנים במלכות האויב, ותקש המלחמה עד למאוד. וכשמוע המלך אנקת נתיניו, ובראותו כי נתונים המה לחרפה ורעב, אזר מתניו ונחלץ חושים לשלוח ביד הרצים ולהביא אל שר

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

הריהו כאילו הוא יושב תחת גפנו ותחת תאנתו כמו בהשקט ושלווה, וכאשר יהיה לאחר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו".

ה' אלוקיך עמך - כאילו נבנה בית המקדש בימי

בפרשתן (ב ז), 'ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר, ופירשו בה צדיקים, שע"י שמשריש את האמונה הטהורה בקרבנו שה' אלוקינו עמו, והוא משנית עליו בפרטות בכל עת ובכל שעה, ומעולם לא הסיר

ונתבטל הצער וכל גזירות רעות, עכ"ל (בשנינו). ומסיים שם בזה"ל, וזהו עצמות הגאולה, והוא בכל אדם ובכל זמן, והוא סוד גלות מצרים שיש בכל אדם ובכל זמן 'מן המצר קראתי י-ה' (תהילים קיח ה) 'בצר הרחבתי לי' (שם ד ב) שזהו הגאולה עצמו.

וכך מבארים בשם הבעש"ט הק' זי"ע הא דאיתא בגמ' (ברכות לג.) 'כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, מי שיש בו דעה ושכל יודע שהקב"ה עמו ואין זה גלות כלל, אלא אף בגלותו

הצבא אוצר מלא וגדוש באבנים טובות ומרגליות לחזקו ולעודדו, וגם בהן יוכל לרכוש מזון ומחיה ולכלכל עמו כהוגן, וכן יהא בידו לרכוש כלי מלחמה משוכללים. עוד צירף במשלוח זו מפות ורשימות מדוייקות ושאר טכסיסי מלחמה למען יוכל לשריין את העם במגן האלף, ויידע להשיב נקם לחורפו עד כלותם.

בד בבד ידע המלך היטב, כי ישנם בלשים רבים לוטשי שבעים ושבע עיניים אצים ורצים אחר כל זיק וניצוץ מידע היוצא מארמונו. וא"כ חשש המלך שמא הללו יארבו ויחפשו אחר השליח שימנה לתפקיד זו. מה עשה המלך בדעת ובתבונה, נטל את האוצר והטמינו לתוך שק בלוי ומכוער ביותר, ואף החביאו וכיסהו בזבלים ובטשולנט שעבר עליו הפסח... וד"ב, ויקרא לנערו משרתו והלבישו בבגדים בלואים וסחבות, משל היה חובק אשפתות, ויצו עליו לאמר מהר קח את השק והביאו כמו שהוא לשר הצבא. חזקה עליו פקודת מלכו, וימהר הנער לעשות כדבר המלך. ואכן כך ניצל מעינא בישא, שהרי כל רואה מסיק בדעתו אין זה אלא גרף המאוס. מעתה בהתקרבו אל שר הצבא הכירו שר הצבא ונטל ממנו משאו. ואך למותר, כי ברגע שפתח השר את שקו, ותעל צחנתו הבואש עד לב השמים, קרוב לחנק ממש. והנה אם בסכלות ובפזיזות ינהג השר, יפול לעצבות ויבכה על מר גורלו, באומרו, לא דיו שאני נאבק עד כלות הנפש למען המלך ועמו וזהו שכרי... עוד מכלימני ומביישני במשלוח מנות גרוע מעין כזאת. ובשברון לבו בקרבו אמור יאמר מה לי ולצרה הזאת, הלא טוב לי מותי מחיי רח"ל.

אך באם יבין וישכיל מי הוא אשר שלח אלי כזאת... הרי זה מלכי אהובי חמדת ליבי, וא"כ בוודאי לא שייך בשום פנים ואופן שיש כאן שמץ של שמץ כוונה לצערני, ובוודאי פשוט וברור שדייקא כאן גנוז מאוצר הטוב של מלך, וידע נאמנה שמתוך הצרה עצמה ימצא לו פדות ורווחה, על כן החל לנבור באשפה למצוא את הסגולה, ואכן גילה את האוצר הנפלא, שמח והודה הן על האוצר הבלום, והן על שהשכיל להבין שדווקא בדרך זו של גילוי בתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, עי"ז הגיע לכך. ואכן רק עי"ז הצליח למגר את שונאיו כליל, ויגדל מאוד בעיני המלך ושריו עד למאוד. והן הן דברי הבעש"ט הק' זי"ע (הו"ד בס' תשואות חן פר' וישב) לבאר עניינו של נחום איש גמזו, שבכל דבר שאירע לו, גם בשעה שסכנה עצומה ריחפה עליו ועל עמו, הבין שבוודאי 'טוב גניז גווה', כי מאתו יתברך לא תצא הרעות, רק שעתה הטוב גניז בגווה, וע"י אמונתו בזה, ואומרו גם זו לטובה, נתעלה הטוב שאכן היה גנוז בגווה, ויצא לאור, עי"ש.

ה. והרחיב הבעש"ט זי"ע לבאר עניין הגלות בדרך משל, למלכה שעברה על אחד מחוקי המלכות אשר עונש קצוב בצידו שכל העובר עליו עונש יענש בגלות, ומאחר ש'מלך במשפט יעמיד ארץ' והינו 'שומר חק' על כן לא היה בידו ברירה אלא לשלחה לארץ אחרת אשר מעבר לים, והנה באותם הימים היו הספנים כאומה בפני עצמה, שלא היו כפופים למרות המלך ולחוקיו, אלא יכלו לעשות כטוב בעיניהם הרעות... וכל מי שנזקק להפליג בספינה היה מפחד שמא יתנכלו אליו הספנים שהיו אנשים מושחתים ורעי מעללים. ותיכף משעלתה המלכה לספינה נעשה לה רע על הלב וחושך בעיניים כשראתה מי ה'מושל' עליה, ונפל עליה פחד נורא מי יודע מה יעלה בגורלה, כשאין מידם מציל. אך דבר אחד לא ידעה המלכה, כי הספן הראשי הנקרא רב החובל היה המלך בכבודו ובעצמו שהתחפש בדמות ספן, ואילו היתה יודעת מכך אזי לא היתה נתונה בהרגשת צר ומצוק, כי המלך נמצא איתה עימה בכל עת ובכל שעה, הוא המוליך ומביא אותה הנה והנה, ומה לה לפחד... ועל דרך זה ממש הוא עניין הגלות, כי הגם שהגלה אותנו הקב"ה אך ה'ממונה' עלינו הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא שוכן איתנו ממש, ואדרבה גדולה

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

ממנו השגחתו העליונה ואהבתו הגדולה, על ידי זה אכן יקויים בו 'לא חסרת דבר' - לא יחסר לו מאומה. כי כאשר האדם זוכה להרגיש שהוא מונהג ביד הקב"ה, כי הוא וכל אשר לו, חלקו וכל גורלו מופקדים

'בידיים נאמנות' בידי אביו שבשמים, ידיעה זו נותנת לו כח ועיוזו ושמחה, וגם בשעות הקשות ביותר לא ימוטו רגליו, כי הוא מאמין ויודע שה' אלוקיך עמך, הוא נמצא עמו על כל צעד ושעל, לא עזבו ולא יעזבו אותו, וכל הנעשה עמו הוא בהשגחה פרטית ומדוקדקת

השגחתו ית' עלינו במצב זה, ואילו היינו יודעים ומאמינים שאין אחד בעולם שיכול להרע לנו, והקב"ה נמצא עמנו, וכמו שנאמר 'עמו אנכי בצרה' שוב לא היה זה 'גלות'.

ו. ידוע שהגה"ק רבי חיים מיכאל בער ווייסמאנדל זצוק"ל פעל גדולות ונצורות בימי 'המלחמה' הנוראה, והציל אלפי אלפים מאחינו בני ישראל מציפורני הרשעים ימשי"ו, אמנם, אינה ה' לידו אפשרות להציל עוד כמאה אלף איש, ולדאבון לב היו מפריצי העם שבפעולות שונות גרמו למנוע הצלה זו. הדבר גרם לרבי מיכאל בער צער גדול וייסורי הנפש, ולא הצליח למצוא נוחם לנפשו, בצר לו נכנס אל הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע ושפך בפניו את כאב לבו - על דם בני ישראל שנשפך, בו בזמן שכבר היו סמוכים ונראים אל ההצלה, אלא שה'רשעים' מנעו זאת. הריי"צ הקשיב לכל דבריו בדומיה, ובסיימו נענה אליו בשלהבת אש - און ווער האט דאס אלעס געטוהן (מי הוא זה אשר עשה כל זאת), כאומר, הרי הכל נעשה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, אף הרשעים לא היו יכולים לעולל אם לא שכך היה רצון הבורא, ואין לנו שמץ השגה בהנהגת ה'. וסיפר רבי מיכאל בער שדברים הללו הפיחו בו רוח חיים, ובכוחות מחודשים הקים את 'ישיבת נייטרא' לשם ולתפארת.

סיפר אחד מזקני הדור מחסידי באבוב, כי בימי המלחמה איבד את כל בני משפחתו, ב"ב וצאצאיו, ואף רבו נתעלה לשמי רום, והיה שבור ורצוף עד עמקי נשמתו ולא ידע לשית עצות בנפשו. עד שנגלה אליו הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע בחלום הלילה, והתמרמר בפניו על רוע המצב, ויען לו הרבי, שמע נא פירוש דברי הכתוב (דברים יא יז) 'חרה אף ה' בכס'. כי אף במצב של חרה אף - אף בעת זעם וחרון אף, הרי ה' בכס - הקב"ה שורה בתוככם כדכתיב (תהילים צא טו) 'עמו אנוכי בצרה', ומשגיח עליכם בהשגחה פרטית ומדוקדקת. דברים אלו הפיחו בו רוח חיים והחזיקו אותו בכל הזמנים הקשים.

בסוף שנת תש"ג נערכה אסיפת רבנים, וישב שם גם יהודי פליט מניצולי ה'מלחמה' שתיאר בפני המשתתפים את הזוועות הנערכות בבני ישראל דבר יום ביומו ביורופ (איירופה), ובסוף דרשתו נענה ביגונו ובלבולו כי רב זיי טועהן און ער שווייגט' (וכל זה הם עושים והוא הקב"ה שותק)... נזדעק הגאון רא"ז מעלצער זצ"ל בכל כוחו זיי טועהן... ער טוהט. זיי טועהן... ער טוהט. (כלומר, וכי 'הם' עושים... והרי 'הוא' עושה את הכל) בחשבון ממעל שאינו מובן תמיד ליושבי הארץ קרוצי חומר.

פעם נשאל המשגיח הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היאך עמדו לו כוחותיו לעמוד בעוז, לעבור את כל מוראות ותלאות ה'מלחמה', ועל כולנה בעת שהכביד באחרונה כשאיבד את בתו היחידה תחת ציפורנם של הרשעים הארורים. באותה שעה עמד על גבי השולחן בקבוק, הוריד ר' גד'ל את הפקק שמעל הבקבוק וטמנה בין אצבעותיו, ואז אמר לאברך, אמור נא לי - היכן נמצא הפקק של בקבוק זה, אמר לו האברך הריהו מסתתר תחת אצבעות ידיך. הוסיף ר' גד'ל ושאל, אם ייכנס כעת אדם מבחוץ ויחפש את הפקק האם ימצאנו, ענהו האברך בלאו. ואם יודע לו שהפקק נמצא בין קפלי אצבעותיי האם ימשיך ויחפש. שוב ענהו האברך בלאו, כי אם הוא יודע שהפקק מסתתר בינות האצבעות מה לו עוד לחפש הרי הוא כבר נמצא. נענה לו רבי גד'ל - כיוצא בו ממש עברתי את ימי המלחמה - בידיעה ברורה שבתוך ההסתרה הגדולה - 'אכן אתה קל מסתתר', והנה ה' נמצא עמדי ושומר עלי, ומאחר שידעתי שהוא נמצא לידי (אף שהוא מסתתר תחת כל אלו הצרות עדיין הוא נמצא), הבנתי שמה לי לחפש אחריו.

ז. וכך כתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע על הפסוק בפרשתן (ב ז) 'כי ה' אלוקיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך את המדבר הגדול הזה' וגו', וז"ל, הנה הפרשה הזאת קריאתה תמיד בט' ימים שאחר ר"ח אב עד ט' בו, ומרמז הפסוק בכמה עניינים, להזכיר את אשר עברנו ממקום למקום וה' אלוקינו היה עמנו להורות שגם כשאנו עוברים בין המצרים (ומר"ח אב עד ט' בו) עדיין לא יטוש ה' את עמו ונחלתו, וכמו שהולחנו במדבר בארץ לא עבר איש, 'וה' הולך לפניכם' וגו' כן בימים הללו אשר נקראים גם כן מדבר וגיא צלמות וכו' הקב"ה הולך לפנינו ולא יטוש אותנו עולמית.

הרפואה, עול השידוכים, עול החינוך והנחת, עול הבית על כל צרכיו, ושאר הצטרכויותיו המרובים, ובעצמו נושא את משא צרותיו הקשה עליו מנשוא, הרגשה זו אפיקורסות גמורה היא, כי המאמין בה' יודע אל נכון שהקב"ה נושא על גביו כביכול אותו עם כל חבילות צרותיו, ומה לו להתאונן כל כך, ישליך על ה' יהו מנשוא, והוא יכלכלהו'.

בזאת רמז הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף זי"ע (פר' צו, חוקת ועוד, בשם ה'אלשיך') בדברי ההפטרות (לפרשתן, ישעי' א ג) 'ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל

מתוך רחמים ואהבת ה' שאי אפשר להשיג אפס מקצהו, והכל בכל מכל הוא רק למוכתו האמיתית והשלימה'.

ודע שכשם שהאמונה היא סם חיים ומביאה את השמחה לאדם, כך לעומת זאת הדאגה והצער מוכיחים על חסרון באמונה השלימה^ט, וכפי שביארו בכתוב בפרשתן (א יב) 'איכה אשא לבדי מרחם משאכם וריבכם', וברש"י, 'משאכם - מלמד שהיו אפיקורסים', ולכאורה צריך ביאור, היכן מרומז בתיבת משאכם שהיו אפיקורסים, אלא, כי מי שמרגיש משאכם - שהמשא שלו הוא, שהוא נושא לבר את עול פרנסתו, את עול

ח. משל נורא הוד המשיל הגה"ק ה'חפץ חיים זי"ע, לבאר מדוע אנו רואים היום שיש לבני ישראל צרות כה גדולות, צרות שונות ומשונות ה"י. מדרך הסוחר הגדול (סיטונאי - wholesaler) שמוכר סחורה לסוחרים קטנים יחידים, והרי לסוחרים הקטנים אין כל כך הרבה מעות 'מזומנים' תחת ידם, לכן הם משלמים סכום קטן בעת שהם נוטלים את הסחורה, והשאר נשאר עליהם חוב ב'הקפה'. לשנה הבאה שוב באים הסוחרים, נוטלים סחורה ומשלמים שוב רק מקצת מהתשלום ואת השאר מצרפים לחוב של שנה שעברה עליהם לטובה, וכך החוב הולך וגדל משנה לשנה... פ"א הגיעו הסוחרים ל'שוק' ונדהמו לשמוע שהסוחר מודיע, רבותי, השנה תם ונשלם כל ה'משחק', כל מי שרוצה סחורה ישלם את כל הסכום במזומן (קעש) וגם יסדר את כל החוב שיש לו מהעבר... המה שמעו כן תמהו, נבהלו נחפזו ושאלו את הסוחר מה יום מיומיים, וכי הסוחר אינו מרגיש בטוב... מדוע לא יסמוך על ה'הקפה', ענה הסוחר - פשוט ביותר, אני סוגר את ה'עסק', נער הייתי וגם זקנתי, זה לי שנה אחרונה ביריד, על כן הנני מבקש ודורש בכל עוז ותעצומות לקבל ממכם את כל החובות, וגם תשלום מלא על הסחורה של השנה הזאת...

והנמשל פשוט, היה להקב"ה 'געשעפט' (עסק) ששמו 'גלות', היה לו בו תכלית של תיקונים ועניינים, ולמעשה היו בני ישראל בגלות, ונשארו ב'חוב' - והשטן עמד וקטרג שלא פרעו את כל המוטל עליהם, אכן, הקב"ה שהוא אב הרחמן ארך אפיים ורב חסד, 'דחה' להם את הפרעון לדור הבא, אבל גם דור זה לא פרע הכל, אדרבה, הוסיפו עוד חוב על חוב הישן... אבל עתה אמר הקב"ה הנה אנכי סוגר את ה'גלות' הנני נועל את העסק הלזה על מסגר ובריח, אבל לשם כך עליכם לפרוע את כל החוב, חדשים גם ישנים.

מעתה, אל ניבהל מתוקף כבדות הגלות והצרות הקשים המתגברים ל"ע, כי אדרבה הרי"ז סימן ומורה באצבע שהנה קרב ובא זמן גאולתנו, התייצבו ונראה את ישועת ה' בקרוב ממש בב"א.

ט. וכמו שרמז הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפרשתן (ג טו) 'ולמכיה נתתי את הגלעד', שלכן לא נכתבו 'נקודות' בספר התורה, כדי שנוכל לדרוש את פסוקי התורה כפי הצורך. וכך יש לדרוש כאן, 'ולמכיר' (בניקוד פת"ח), הקב"ה אומר, סימן זה נתתי להכיר על ידו האם האדם מאמין ומכיר בהנהגת ה', והוא - השמחה, כי המכיר בהנהגת ה' אינו דואג לעולם, וזהו 'ולמכיר, נתתי את הגל-עד', השמחה והגילה הם עדים נאמנים שהוא מכיר את הקב"ה (הובא במרום הרי"ם).

י. מעשה בעני שהיה מהלך בצידי הדרכים כשתרמילו על גבו, עבר לידו אחד העשירים כשהוא נוסע במרכבתו ההדורה, וראה את ההלך עייף ויגע מעמל הדרך והמשא, נכמרו רחמיו והזמינו לעלות על עגלתו, והנה הוא רואה שאף בשהותו על העגלה ממשיך ההלך לישא את משאו הכבד על גבו - וכל גופו כואב מטורח המשא, תמה העשיר בפניו - מדוע לא יניח מע"כ את תרמילו וחבילתו הכבדה על קרקע העגלה, ויען המסכן, וכי לא די בכך שהנני מטריח את מע"כ לשאת אותי מרחק גדול כזה, האם יש צדק בכך - שאעמיס גם את משאי על עגלתך, אין זה אלא מן היושר שהעגלה תישא רק אותי, ואילו את המשא הכבד אשא בעצמי... נצטחק העשיר, ואמר, שוטה שכמותך, וכי כעת אין העגלה נושאת אותך ואת תרמילך גם יחד, אינך מועיל במאומה בנשיאת המשא בעצמך, מדוע תתייגע לריק להחזיק המשא עליך.

כיו"ב, אדם הדואג - שאינו משליך כל יהו על ה', בחשבו - לא אטריח כל כך את הבורא - אלא אשא בעצמי חלק מדאגותי, ובזה אסייע לבורא כביכול לישא אותי... הרי זה שוטה גמור... כאותו הלך שחושב שמיקל מעל גבי

יברך אתכם כאשר דיבר לכם - ריבוי הטובה הנאה על ידי ה'רעה'
בפרשתן (א יא), 'ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם',
 הקשה הרה"ק ה'דרכי תשובה' ממונקאטש זי"ע (תפארת בנים עמ' תריד) בלישנא דקרא שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל כי 'דיבור' הוא לשון קשה [וכמו שנאמר 'דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות', בראשית מב ל], ואילו 'אמירה' היא לשון רכה, ואם כן צ"ב, מה שייד לומר 'ויברך אתכם כאשר דבר לכם', היה לו לומר כאשר אמר לכם. ומבאר, כי באמת מפי עליון לא תצא הרעה, אלא הכל הוא 'הבשר' והכנה לריבוי הטובה, וכנגד כל 'רעה' עתידה לבוא טובה גדולה, ועל דרך שנאמר (תהלים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה', וזהו שאמר להם משה, שכאשר דבר לכם בדינים קשים בן יברך אתכם בריבוי הטובה".

לא ידע עמי לא התבונן, בדברים אלו מוכיח הנביא את בני ישראל מדוע לא התבוננו מי מפרנסם וממלא כל מחסורם. ולכאורה צריך ביאור, בשלמא טענה הראשונה - ידע שור קנהו, טענה היא על בני ישראל, מדוע השור יודע מיהו בעליו, ואילו אתם אינכם מכירים בצורכם וקונכם, שהוא בורא ומנהיג את כל הברואים. אבל הטענה הב' - וחמור אבוס בעליו, מה טענה היא זו על בני ישראל שאינם יודעים היכן מונח מאכלם, וכי מנין להם לדעת היכן מונח מאכל ומשקה שלהם. אלא כך ביאורו של מקרא, החמור אינו דואג על אבוסו כי הוא יודע בבירור שבעליו יספק כל מחסורו, כיו"ב בא הנביא בטענה לבני ישראל, מדוע הנכם דואגים על פרנסתכם, במאכל ומשתה, וכל מחסורכם, מדוע אינכם סומכים על ה' הזן את העולם כולו. כי אכן מי שהאמונה מושרשת בלבו, יודע אל נכון שאין כל סיבה לדאוג דאגת הפרנסה הניתנת לו ממילא ע"י הקב"ה".

העגלה, הרי אף לדברך - עדיין אתה וכל משאך נמצאים כביכול על הקב"ה, ומדוע תיגע לריק בדאגות מיותרות... (כע"ז בח"ח עה"ת בשלח, עמוד קה).

יא. אגב אורחא, משל נפלא מובא בשם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, לבן מלך שלא הלך בדרך הישר, ואביו נתמלא עליו כעס, וכעונש על אורח חייו שלחו אל בין מקבצי נדבות עניים מרודים, כדי שיחוש טעמו של עוני. בן המלך ישב ביניהם, עד שנהפך להיות כאחד מהם, ושכח לגמרי את מוצאו. לימים התעוררו עליו רחמי אביו המלך, ושלח אחד ממשרתיו לשאול אותו מה מחסורו ומה בקשתו, שמח בן המלך כי עתה יוכל למלא משאלותיו, והשיב לשליחו של אביו מתוך שמחה עצומה - הנני מבקש מאבי שישלח לי 'תרמיל' חדש, והוא התרמיל שהעניינים מקבצי הנדבות מעיר לעיר נהגו להשתמש בו, הואיל ותרמילי הישן נתבלה. והנמשל, אנו בני ישראל בני המלך, גלינו לגלות הארוכה, וכל כך שקענו בגלות, שלעתים קרובות אין השגותינו מגיעות אלא עד כדי תפילה לתרמיל חדש, ורק משתבוא הגאולה ונגאל גאולה שלמה, אז נרגיש ונדע שיש דברים נעלים יותר שהיינו חסרים בגלותנו המרה.

כעיו זה אומרים משל נורא בשם הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע מעשה בילד קטן שלקחו ממנו את אביו, את אמו, את ביתו, ובכלל זה את כל כלי משחק שלו, והוא עומד ברחובה של עיר, בוכה וזועק, רוקע ברגליו ומיילל על כלי המשחק שנטלו וחטפו ממנו, עומד לו בצד איש נבון, וחושב, מה אירע לו לילד זה, וכי נשתבשה עליו דעתו, העמידוהו עירום וחסר כל, ללא אב ואם, ללא קורת גג לראשו, והוא מקונן ומיילל על משחק...
 אף אנו, בגלותנו הקשה, הקב"ה (אבינו) התרחק כביכול מאתנו, שכינוה הקדושה (אמנו) נסתלקה מעלינו, את הבית החריבו לנו, לגלות נשלחנו, ואנו עומדים וממררים בבכי על שטויות, על משחקים שחסרים לנו... רבש"ע מלא משאלותנו ותן לנו... וכי אמנם, השתבשה עלינו דעתנו...

לאידך, יש כאן לימוד זכות עצום על בני ישראל, כי בתוך כל אותה 'השתבשה דעתנו' ראו נראה את בני ישראל עוסקים בתורה בישיבות ובכוללים, בהיכלי התורה ובשיעורי תורה, מחפשים קרבת ה' בתפילה, מנסים להרגיש איזה טעם במצוות, אכסוף נועם שבת, וכי יש לך לימוד זכות גדול מזה.

יב. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בפרשתן, שנה ראשונה) וז"ל, ולכן חודש זה נקרא אב שהוא עתיד להיות אב לכל חדשים, מאחר שנעשו בו רעות מוכרח שיהיו בו טובות מרובות יותר מכל חדשים, על דרך מה שאמר הכתוב 'שמחנו כימות עניתנו', עכ"ל. והרי ש'זמן' שנעשו בו רעות סימן הוא על הטובות העתידים להתרחש באותה תקופת השנה, וכן על דרך זה גם ב'נפש', שהצרות הגדולות הבאות על האדם הם סימן טוב לניסים ונפלאות העתידים לבוא עליו.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

יא

וכה כתב הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (אלון בכות' על איכה) לבאר במה שנאמר (איכה ג מג) 'סכותה באף ותרדפנו הרגת ולא חמלת', שלכאורה יש לתמוה שהלא 'סכותה' הוא לשון כיסוי והגנה [כמו

הרה"ק ה'תפארת צבי' (רבי הערשלע מספינקא) זי"ע (פרשת ויגש) דקדק בלשון הכתוב הנזכר 'שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה', א. מהו 'שנות ראינו רעה' וכי רק 'ראינו' את הרעה והרי הרגשנו אותה על בשרנו כמחט בבשר החי. ב. מהו אומרו 'שמחנו כימות עניתנו' היה לו לומר 'היטיב' עמנו כימות עניתנו - כי החסרון ב'עניתנו' אינו רק מיעוט השמחה אלא עצם הצער הייסורים והמכאוב, ו'היפוכו' היא הטבה (לא השמחה)... ומבאר בקדשו, כי אנו מאמינים בני מאמינים שכל הנהגת ה' אינה אלא טובה וברכה ואין בה 'רעה' כלל, אין בה אלא ראינו רעה - שנראה כמו שרעה מתרגשת לבוא עלינו, ולזה אמר שמחנו ולא היטיב עמנו, כי ה'טובה' כבר הייתה לנו מראשית דבר - אף בימים שנראה היה לנו כי רעה נחלתנו, גם אז כבר היה באמת 'כולו טובה' ולא חסרנו כל 'טובה'. ומה חסרנו, את ה'שמחה' בהנהגת ה' עמנו - כי היה נראה כזמני רעה... לזה מבקשים שמחנו כימות עניתנו.

ורמז זאת הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע (פנחס ד"ה למה) בעצם זמן החורבן בתשעה לחודש, כי איתא בספרי המקובלים בצורת האות ט' שראשה כפוף לתוכה, ולרמז כי 'טובא גניז בגווייה', כלומר שאף כשאין רואים את הטובה, אך האמת היא שטובה גדולה טמונה וגנוזה בתוכה, ועל כן 'קרא עלי מועד' ביום התשיעי לחודש ללמד על ריבוי הטובה שפעל הקב"ה בתוך החורבן הנורא.

יג. ביאור נפלא כתב בסוף הקדמת ה'שב שמעתתא', על הפסוק בתהילים (עז יא) 'השכח חנות א-ל אם קפץ באף רחמי סלה', כי גם בעת הסתר פנים וחשיכה ידוע נדע כי רבים רחמי. הבה נתבונן, וכי שכח הקב"ה מלחון ולרחם (חנות מלשון חונן), אין זאת אלא כי אם קפץ והטמין בתוך הנראה כ'אף' את 'רחמי סלה', והכל רחמים וחסדים.

מאמר יקר עד מאוד אמר בעל 'נתיבי ישורון' שליט"א, שהנה ידוע כי יש ד' עולמות בבריאה, אצילות, בריאה, יצירה ועשייה, זו למעלה מזו. כלומר, 'עולם האצילות' הינו עולם הגבוה ביותר בו אין לנו השגה כלל, למטה הימנו 'עולם הבריאה' הוא עולם המלאכים, ולמטה ממנו הוא 'עולם היצירה' והעולם התחתון ביותר הוא 'עולם העשייה', הוא העולם בו אנו חיים. ומעתה יש לתמוה במה שנאמר (ישעיה מה ז) 'יוצר אור ובורא חושך', שנמצא ש'החושך' גבוה במעלתו מן האור, שכן הקב"ה בורא חושך ויוצר אור, והרי 'בריאה' גבוהה במעלתה מ'יצירה', והיאך יתכן כזאת, אלא כך הוא ביאור הדברים, כי הנה מדרכו של עולם, שכאשר יאיר עליו אור עצום וחזק ביותר (כגון אם יעמידו מול עיניו פנס חזק ביותר) הרי מיד תפול עליו מכת סנוורים, ולא יראה בעיניו אלא חושך, כי אין בכח העין להחזיק ולקבל אור גדול כ"כ, וריבוי האורה גורם ל'שבירת הכלים'... כן ייאמר לכל 'חושך ענן וערפל', כי באמת אינו חושך וצער אלא ריבוי טובה באופן נורא עד שאין לו לאדם 'כל' להבין ולהשכיל עומק הטובה הצפונה בו, ומשום כך נסגר ונסתמא מאור עיניו עד שנראה לו כחושך ולא אור... ומשום כך נאמר בדקדוק יוצר אור ובורא חושך, כי אכן החושך הוא אור גדול פי כמה וכמה מן ה'אור', אלא שאין לנו 'כלים' להשיגו...

וכמו שהמליץ כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בטעם שכינו חז"ל את ה'סומא' בלשון 'סגי נהור' (מרובה האור), ולכאורה מה מקום לשם זה שאינו אלא ההיפך הגמור ממש מן הקצה אל הקצה, אלא שנודע מה שפירשו בהא דכתיב (קהלת ב יג) 'יתרון האור מן החושך' - לית נהורא אלא מגו חשוכא, וככל שיגדל ויתרבה החושך כך לעומתו יתרבה האור, נמצא שהסומא שאינו רואה כלל ושרוי תמיד בחושך עתיד להיות 'סגי נהור' כפשוטו, כי הרעה אינה אלא הכנה לטובה, וכבר מעכשיו ניתן לכנותו בשם נכבד זה כי הוא 'נידון' על שם סופו...

כללא דמילתא, כל הצער והייסורים הם אך ורק לטובה, וכמו שפירש הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש סוף דרוש טו ד"ה ודע) את הפסוק (תהלים מט ה) 'אפתח בכינור חידתי', ולא מצינו שום חידה במזמור זה, אלא, ה'חידה' הסתומה' היא הקושיא שכל איש מקשה על ה'פעקעלע' שלו (על חבילת היסורים שלו) מדוע נגזר עליו לסבול כל כך הרבה יסורים ומכאובים, ע"ז אמר 'בכינור חידתי', כי נודע בכינור כאשר ידחק בנימא ישמע קול, ויותר אשר דופק באצבעו בנימא ודוחקו - יותר משמיע קול, וכן הדבר בבן אדם, יותר שסובל דוחק וצער ויגון, יותר ריחו נודף ומאיר נשמתו, ככינור המשמיע קול ערב ונגוני ביותר דוחקו ודופקו, ולכן אמר בכינור חידתי, עכ"ל.

באמת לא כן הוא, וזה בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, כלומר והם תולין היסורים שלהם בי, שאני רוצה ח"ו לייסרן, ידע שור קנהו וכו' היינו שאפילו בעל השור ובעל החמור רוצים בטובות בהמתם והבהמות יודעים מזה. עכ"ל. וכלומר שהנביא מוכיחם איכבה יעלה בדעתכם שהקב"ה עושה לכם רע ח"ו, והרי אפילו שור וחמור יודעים ומכירים בבעליהם שרוצים רק להיטיב להם, וקל וחומר בן בנו של ק"ו אלף פעמים שכל עסקיו של הקב"ה אינם אלא להטיב לבניו אהוביו.

ואף בשעה הקשה לישראל, בזמן חורבן בית מקדשנו ותפארתנו עדיין לא סרה אהבתו ית', וכל אותו עונש היה ברחמים גדולים, וכמו שכתב בספר 'אגרת הטיוול' (להגה"ק רבי חיים אחי המהר"ל מפראג, אות א) כי בכל 'מגילת איכה' לא נזכר שם 'אלוקים' המורה על מידת הדין אלא רק שם הוי"ה שהוא שורש הרחמים, ומבאר מעם הדבר 'להודיע כי ברוגז רחם יזכור כי לא בשטף חמה ישפוט עמו', והיינו שכל הצרות אינם אלא ב'רחמים' ולא על ידי דין ורוגז ח"ו.¹

ואדרבה דייקא בשעה שהקב"ה מביא ייסורים על האדם והוא נמצא בשפל המצב או אז מתעוררת חיבה עזה ויתירה², וכמו שכתב הרה"ק

היה נשאר מהם שריד ופליט ח"ו, אך מאחר שגלו לארץ לא להם עמדה להם הבטחת הקב"ה 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלוקיהם'. וזהו שאמר הכתוב סכותה והגנת עלינו באף - בהבטחת 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם', כי אלמלא שהגלינו לבין האומות והיינו נשארם בארצנו אזי היה מתקיים בנו חלילה 'הגנת ולא חמלת', אך מאחר שגלינו מארצנו התעוררה ביותר אהבתו ית' לבניו חביביו השרויים בין אויביהם, ודייקא הגלות היא שעמדה לאבותינו ולנו. ונמצא שה'אף' הוא ה'סכותה' הגדול ביותר ששייך.

וזוה פירש בספר 'אזור אליהו' (להגה"צ רבי אליהו לערמן אבד"ק וויסקיט, מתלמידי הרה"ק מקאצק) את הכתוב בהפטרה לשבת חזון (ישעיה א ב-ג) 'בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן', וז"ל, כי כל עסקו של השי"ת הוא לבנות טובות לבני ישראל, אך קודם ההטבה נראה לפעמים החיפך, כי בן דרכו יתברך בכדי שעי"ז תהיה ההטבה על צד היותר טוב, ואיש אשר לא יבין את זאת מדמה בדעתו שהשי"ת עושה לו רע ח"ו, אבל

יד. הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע נשא משלו לאב שיצא עם בנו לדרך ארוכה בין ההרים, והנה מבחין האב שניתק סלע מראש ההר, ועוד כמעט רגע תפגע האבן בבנו ותמחצנו תחתיה רח"ל, על כן קפץ האב והעמיד עצמו באמצע - באמרו מוטב יכנס הסלע בי ולא בבני. כך הקב"ה שפך חמתו על עצים ואבנים מרוב אהבתו לבניו. ורמז לדבר מזל אב אריה, שהנה אריה רומז על 'מידת החסד' (כמבואר בספרים) וזהו 'מזל אב אריה' שהאב נוהג כארי - בחסד וברחמים, אלא שהחסד היה בהסתר, וכמו שכתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ד"ה דב) לפרש את הפסוק (איכה ג י) 'דב אורב הוא לי ארי במסתרים' שכלפי חוץ היה נראה הקב"ה בעת החורבן כדב אורב, אך במסתרים - בפנימיות הנהגת הבורא הייתה הנהגתו מבחי' ארי, שהמטרה הייתה מקשה אחת של חסד ורחמים (עיי"ש).

טו. כעין זה פירש הגר"א מווילנא זי"ע (שיח יצחק בסידור אשי ישראל, ומקורו מפני' הגר"א שה"ש א טז) בלשון התפילה 'אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו', שאהבה רבה אהבתנו היינו בימי האבות ובזמן יציאת מצרים, ולאחר שחטאו בעגל חמלה חמל עלינו, ולא עוד אלא שהיא גדולה ויתירה מאהבתו הראשונה, וכלשונו 'שהשפעת עלינו עוד יותר טובה מבראשונה וכו' להיות שוכן בינינו שלא היה לנו מקודם'.

מעין הדברים כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (נח תער"ד ד"ה בספר יצירה) שבתוך ה'נפילה' טמון ומכוסה הישועה, ומדייק בזה לשון הכתוב (מייכה ז ח) 'כי נפלתי קמתי', שלא נאמר 'אחרי נפלתי קמתי' אלא 'כי נפלתי', וכלשונו, שהקימה איננה דבר נפרד לגמרי מהנפילה, אלא שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה. וכמו שבכלל כך גם בפרט, אשר בנפילת הפרט גם כן טמון בה עניין קימה, והמשכיל על דבר טוב יריח תיכף בנפילה את הקימה העתידה. עכ"ל.

באמת אמרו, כי אין לנו להמשיך הלאה בקריאת ה'גליון', אלא צריך לעשות הפסקה ליתן רווח להתבונן בדבריו המחזקים כל ברכיים כושלות בכל העניינים, איש איש בנגעו ומכאובו - איש איש ונפילתו, יחזור וישנן דבריו הקדושים שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה, וממילא אתה בן אדם, מה לך כי תיפול רוחך בקרבך, והרי

(ד"ה או יאמר איכה) שמושה רבינו אמר להם לבני ישראל מה שתלוי בעסק החורבן והנאולה אנכי לבדי אשא זאת. ועליכם אינו מוטל אלא לתקן את הריב והמחלוקת ושנאת חנם שבכם, וזהו אומרו 'טרחכם משאכם וריבכם', עליכם מוטל טירחה ומשא קודש לתקן את ריבכם ושנאת חנם, ואז במהרה יבוא הגואל.

והזמן מבקש את תפקידו להתרחק משנאת חנם ולתקן את ריבכם באהבת ישראל, כי עי"ז נוכח לבניין בית המקדש, וכדאיתא בגמרא (יומא ט:): 'ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קיצם, אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם', ונתבאר בראשונים (תוס' הרא"ש ועוד), שבחורבן בית הראשון 'נתגלה עוונם' היינו שגילו לנו

ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) 'על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש דאיתא שם לא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב בית המקדש^{טו}, עד כאן, והוא פלא (וכבר עמד בזה ה'משנה למלך' בספרו 'פרשת דרכים' עיי"ש). אמנם בשום שכל והערת לב יש לומר בזה כי בעת הפרידה מתעוררת אהבת רעים במלא תוקפה ועוזה, ובשעת חורבן הבית עת צאת בני ישראל לגלות המר והנמחר הזה נפרד כביכול קוב"ה מבניו על כן נתעורר אז אהבה עזה ועצומה ביניהם.

בין אדם לחברו - אהבת ישראל, הרחק מהמחלוקת בפרשתן (א יב), 'איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם', ומבאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע

בתוך כל הקושי והנפילה הקב"ה מחכה עליך ומסייע לך לקום, ולא עוד אלא שבתוככי הנפילה נמצא כל יסוד הבניין החדש...

ידוע מה שאמרו חז"ל (אסת"ר פתיתחא יא) שבתשעה באב נולד משיח, ורמזו לה הרה"ק מסטרעליסק זי"ע בלשון הפסוק (תהילים ל ו) 'כי רגע באפו חיים ברצונו', שאין לך רגע באפו יותר מתשעה באב בו כעס הקב"ה על ישראל והשליך משמים ארץ תפארת ישראל, אך באותה שעה כבר 'חיים ברצונו' - שניתן חיים וחיות למשיח בן דוד הנקרא 'חיים' (אוה"ח להלן טו ז). ובדרך זה מבאר גם מה שנאמר (איכה ג א) 'אני הגבר ראה עני בשבט עברתו', כי 'עני' מרמז על מלך המשיח שעתיד להתגלות כ'עני ורוכב על חמור' (זכריה ט ט; סנהדרין צח). וראה הנביא את לידתו באותו היום בו הוכינו 'בשבט עברתו'. ונתבאר בספה"ק טעמו של דבר להולדת משיח צדקנו דייקא ביום המר והנמחר, שהיה זה להורות לבני ישראל ש'עדיין חביבותא היא גבן' (שבת פח:), שלמרות כל מה שעשו וכל העונש שבא אליהם עדיין לא סרה אהבתו ח"ו, ואדרבה לית נהורא אלא מגו חשוכא, ואותו חושך ענן וערפל נורא של חורבן הבית הוא המצמיח קרן ישועה, וככל שיתרבו הצרות הרי זה מורה על האהבה העזה ועל ריבוי ההכנה להביא את הטובה הגדולה שאין למעלה הימנה.

וכך גם ביארו במה שנאמר (איכה ב ח) 'חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו', שתיכף מיד שחשב ה' להשחית את חומת בת ציון ולהחריב בית המקדש כבר 'נטה קו הבניין' לביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו, וכמו שאמרו חז"ל (ב"ב ג:), 'לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחרית'. וללמד לכלל ולפרט בעת 'חורבן' כל אחד ואחד לפי עניינו בגשם וברוח, שלא יתייאש ולא יפול ברוחו ח"ו, אלא ידע נאמנה שבאותו הזמן כבר מכינים בשמים את יסודות 'הבניין' החדש אשר גדול יהיה כבודו מהבית הקודם...

טז. חיזוק נפלא כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (מכתבי קודש עמ' קמח) 'מה שהאיר השי"ת לי ברוב חסדיו בעידן עקתא שבאו מים עד נפש, כי מבשרי אחזה למתעמק באהבת האב לבן בג' אופנים'. ומבאר כי המדרגה הנמוכה היא בשעה שהבן נמצא על יד האב ומשתעשע עמו ונותן לו מתנה לגודל אהבתו. ב. בשעה שנתרחק הבן ואין לאב יכולת לראותו ולהשתעשע עמו וליבו נמס ברוב געגועים. ג. אך למעלה מכל זה הוא בעת שרופא צריך לעשות ניתוח לבנו להציל את חייו, והאב הרחמן צריך להחזיקו בידיו בכל כוחותיו שלא יאבק עם הרופא ויפריע אותו מלנתחו, או שאין ברירה והאב בעצמו צריך לנתחו ולשפוך דמו כמים, אין לתאר במילים את האהבה הבעורת בלב אב זה, לנו מתפוצץ מרוב אהבה וכלפי חוץ רואים את מעשה אכזריות מצד האב. ומסיים בזה"ל, אבינו אב הרחמן, הרחמנות והאהבה שלו היא למעלה מכל השגה אנושית, וכשצריך לנהוג עם הפרט או עם הכלל במדת הדין אין לתאר את האהבה דווקא בשעה שמדת הדין ר"ל מתגברת. עכ"ל.

ובזה מבאר את דברי המדרש, כי אכן, אין לך מועד לישראל בתוקף אהבת ה' לבניו כיום תשעה באב בו הוצרך 'לנתח' אותם...

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

היום מחזיקים בטומאה לשנא חנם, ונוהגים כדרך הצבועים - בפיו שלום ידבר עם רעהו ובלבו ישים ארבו, וישמח במפלתו ותקלתו, ולחכם ייחשב בעל התחבולות אשר 'ציד בפיו' ורובב על שני הסעיפים, ועד היום הזה עדיין לא השכילו לגלות ולראות עד כמה מתועב הדבר לפני הקב"ה^י, ועדיין לא חזרו בתשובה שלימה על זה, לכן 'לא נתגלה קיצם' ואנו יושבים זמן רב בגולה, כי כל זמן שהסיבה המביאה את החולי לא תוסר, אי אפשר לרפאות החולה בכל מיני מרקחת וסמים שבעולם.

זכה כתב הגה"ק החיד"א זי"ע (דברים אחרים דרוש ו), ואנן מה נענה, כי כל היום אנו מצטערים על חורבן הבית ועל הגאולה, ולא דעת ולא תבונה בנו לומר הלא בחורבן בית שני היו התנאים רבים בתורה ומעש"ט ועכ"ז חרב בעוון שנאת חנם, ואם עתה אין אנו באחדות ויש שנאת חנם, איך יתכן שיבנה בית המקדש כיון שסיבת חורבנו לא פסקה ממנו, ואיך אנו אומרים כי לישועתך קוינו כל היום ונצפה לישועה ושנאת חנם

בכתובים מהי הסיבה שנחרב, והיינו מחמת שעברו על ג' העבירות החמורות (ונלמד מקרא עיי"ש בגמ'), לכן 'נתגלה קיצם', שהיה קץ לגלותם בסוף שבעים שנה. אמנם, בבית שני שלא נכתב במקרא על מה נחרב, עדין לא נתגלה מתי יבוא סוף וקץ לגלותנו. הקשה הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש דרוש ז), מה ענין זה לזה - וכי מפני שגילו לנו בפסוק מפורש מהו חטאם לכן נתגלה קיצם. ועוד, הרי מה שלא נתגלה עוונם בבית שני הוא מאחר שכבר לא היו נביאים בבני ישראל, וכבר לא נכתבו כתבי הקודש (ולא מחמת שיש איזה הפרש וחילוק בין עוונת אלו לאלו).

אלא מבאר היערות דבש', ש'נתגלה' הכוונה שהוברר העוון לבני ישראל עצמם, שהם עצמם הבינו שיש עוון בדבר, הראשונים נתגלה עוונם וידעו שעברו על ג' החמורות והכירו שזה גרם את החורבן, ממילא השכילו אחר החורבן לשוב בתשובה על כך, ולכן היה קץ לגלותם לאחר מלאות שבעים שנה. אך בבית השני שעוונם היה 'שנאת חנם', מזה עדיין לא שבו, ועד

יז. יש שביארו לשון 'שנאת חנם', שלכאורה אין זה 'חנם' שהלא השנאה באה על זה שהזיק לו או דיבר עליו וכן כל כיו"ב, אלא צריך לומר, דהאש הבווערת בפיסת עץ קטנה תוך רגעים ספורים, אמנם אם יוסיפו לה עצים הרי היא בווערת למשך שעה, ובהוספת שמן ועוד חפצים הבווערים תבער האש כמה ימים, וכן הלאה. כללו של דבר, כפי רוב השמן שיוסיפו למדורה כן תוסיף האש לבעור. כיו"ב היא אש המחלוקת, אם לא יוסיף הלה לענות לו וכדו' תשקע האש מעצמה ותכבה, אך אם זה יענה וזה יצעק ויגרור אחרים וכיו"ב - אזי אי אפשר לידע עוד כמה ימים ושנים תמשך המחלוקת. ועל הוספת השמן - הגערות והצעקות אמרו שהוא בחנם, כי אם לא היה מחזיר לו תיכף בכפלי כפלים לא הייתה האש מתפשטת למרחק גדול כל כך...

יח. מעשה ברבנית חשובה אחת שהיתה 'מטופלת' בבעל חולה ל"ע הנצרך לעזרה רבה על כל צעד ושעל, והיה הגה"צ רבי מאיר בראנדסדארפער זצ"ל מחזק אותה תמיד ודורש בשלומם וטובתם כל הימים, פעם אחת התקשר אליה רבי מאיר בערב ראש השנה לברכה לקראת השנה החדשה, ובתוך הדברים שאל אותה האם מגיעים אנשי חסד לעזור ולסייע, והשיבה שלא מפסיקים לעלות ולהגיע לכאן בכל עת מצוא לסייע בכל מה שצריך, אמר לה ר"מ, אבקש ממכם, לאחר שתדליקו את הנרות לכבוד ר"ה 'תספרו' זאת אל הקב"ה, ותאמרו לו שיש אברכים יקרים העומדים לסייע לכם, כי אין דבר אהוב לאב יותר מלשמוע 'דברים טובים' אודות בניו בשעה שהם צריכים לכך (בעמדם ביום הדין)...

יט. ידוע דבר המעשה (הובא בשבחי האר"י) שהאריז"ל עשה באיזה זמן הסגר עם עשרה מתלמידיו, ותיקן חדרים לנשים והטף, וחדרים לתלמידים. והיה מזהיר אותם תדיר, שמא יזהרו באהבת אחים ורעים זה עם זה, ושלא תדרוך רגל המחלוקת במחנם כלל וכלל, פעם אחת בערש"ק פרצה מחלוקת ביניהם, אשר החלה בנשים ומשם נתפשטה עד ראשי המשפחות תלמידיו הגדולים של האריה"ק, לעת ערב יצא האר"י עם החברים כמנהגו לקבל השבת, ומוהר"ר רבי חיים וויטאל ראהו שפניו נפולות, לאחר שסיימו התפילה שאלו מהרח"ו ליגון זה מה עושה, אמר לו האר"י מפני שראיתי בעת קבלת שבת את הס"מ ואמר זה הפסוק - 'גם אתם גם מלככם תיספו' (שמואל א' יב כה), ולא נחתם גזר הדין אלא בעבור שנעשה היום קטטה ביניכם, כי כל זמן שהיה שלום ביניכם לא היה לשטן בית כניסה לקטרג, ואכן באותו זמן נסתלק לשמי רום רבן של ישראל.

אלא ביאורו, הסנה - הוא השנאה שיש בין אדם לחברו, וה'אש' היא הצרות הרבות העוברים על עם בני ישראל ה"י, והסנה בוער באש היינו הנהגת בני שמכאיבים זה לזה בקוצים (כדוגמת 'הסנה' שהוא מלא קוצים) זה מבעיר את אש הצרות והגלות.

ובלשונו של ה'כלי יקר', בקוצים הללו המשמיעים קול כשהם בוערים באש, כך ישראל אפילו בזמן שאש הצרות מתלקחת סביביו, מכל מקום כל אחד לחברו קוץ מכאוב וסילון ממאיר, כמנהג דורות הללו. ותמיד משמיעים קול... וזו עיקר סיבת הגלות, מצד השנאה והקנאה שביניהם יותר מבכל האומות, ובעלי הלשון השמיעו את כל ישראל אין נקי, כי תצא אש המחלוקת מסלע המחלוקת, האבות מבערים אש והבנים מלקטים עצים - על כן בערה בהם אש ה', לכך נאמר והסנה איננו אוכל, כי אעפ"י שאש התלאות יבער ביעקב, מכל מקום מציאות הסנה נשאר קיים בכל דור 'ואיננו אוכל' כי לא יכלו הקוצים מן כרם ה' צבאות בית ישראל, עכ"ל. ובוה מבאר נמי מה שאמרו מתוך הסנה, כי כל 'לבת האש' של אורך הגלות והצרות

עדיין בנו, אוי ואבוי כי זה דומה לנוטע אילן וכידו השנית ברזל לחותכו ולשרשו, וכה מעשהו יום יום, היש שטות גדול מזה, ומה יצדק אנוש במעשים טובים כל עוד מומאתו בו שנאת חנם, ואיך לא נחוש על עון חילול שמו הגדול זה כמה מאות שנה בעונותינו. ואפשר כי זה הוא טעם שצריך לצפות לישועה כלומר להתעורר לסלק שנאת חנם, דלא אפשר שיבנה עד שיתוקן סיבת חורבנו, וכיון שהוא מצפה לישועה מוכרח לסלק שנאת חנם, שאם לאו איך יצפה והוא הגורם להחזיק בחורבנו, עכ"ל.

ואמרו צדיקי הדורות² כי כל הצרות המתרגשות וזבאות לעולם עד עצם היום הזה אינם אלא מפני אותו יצר הרע של 'שנאת חנם' שעדיין מרקד ביננו³. הבט נא בדברי ה'כלי יקר' בפסוק (שמות ג ב) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל'. ולכאורה קצת תמוה א. מדוע אמר הסנה בוער באש, הרי האש בוערת ולא הסנה והיה לו לומר 'האש בוער בסנה' ב. מהו בלבת אש מתוך הסנה, הרי האש עצמה בוערת ולא הסנה מבעיר אותה.

כ. בלשון הזה אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כי אין לנו להסתיר ולומר בלחש 'לתוך בית ידינו' (שרוול הבגד) כי כל הצרות הם מפני שנאת חנם, אלא צריך להודיע בראש כל חוצות ולזעוק בקול גדול... עד שישמע הלב'... כא. מעתה יתבאר לנו עוד בטעם שנקטו חז"ל בלשונם שנאת חנם, אף שלכאורה אין זה 'בחנים' אלא כי פלוני 'עשה' לי, הזיק לי וכו'... וכמו שביאר הגה"צ רבי מתתיהו סלומון זצ"ל משגיח דשיבת ליקווד בדרך משל 'למלמד' שמסר שיעורו בפני התלמידים, והיה שם ילד אחר שלא נח אפילו לרגע אחד, וכל הזמן השתולל והפריע בידי, זרק חפצים לארבע רוחות השמים ואף העביר פתקים לשאר התלמידים, קצף עליו המלמד והיכהו במקל עץ שראשו השני היה סכין חדה כתער וחתך את ידי הילד... נרעשו ההורים על מעשהו הנורא של המלמד, וזעקו עליו, שומו שמיים, מדוע עוללת כה לילדינו וחתכת את ידי בחינם. נענה להם המלמד בפליאה, וכי לזה 'חינם' ייקרא... והלא הוא השתולל מבלי להשים רסן למעשיו וביושר 'קנה' לו את העונש... גערו בו ההורים, אוי כסיל שכמותך, וכי כך הוא שורת הדין לחתוך ידיים לילד שמפריע... אפילו אם נסכים שמגיע לו עונש על התנהגותו הרעה, אך עונש איום כזה אינו אלא בחינם שלא לפי ערך המעשה כלל וכלל...

כיוצא בדבר ייאמר לדידן, יודעים אנו מפי ספרים וסופרים ומאמינים אנו בדברי חז"ל כי כל הצרות והרעות אינם אלא מפני שנאת איש את רעהו, ונמצא שעל ידי שאתה שנאת את רעך מחמת שפגע והזיק אותך בגופך או בכבודך, או שגנב ונטל ממנוך שלא כדין, או בנה בשטח שלך - אתה מגביר את מידת הדין רח"ל בעולם וגורם לאסונות ח"ו, ועתה בואו חשבון, וכי אין זה בחינם... האם ראוי שאנשים ימותו בגלל שהוא פגע בך...

והנה אילו היה המלמד מתנצל כי באמת רצה רק להכות את התלמיד על ידו מכה קלה במקל של עץ, אלא שלא הבחין שבצדו השני של העץ יש סכין חד של ברזל, במקום מכה שחשב להכותו קרהו האסון הזה באונס, יהיה בהתנצלות כזו קצת טעם, אבל זה ברור, שמכאן ואילך אם שוב יקרה לו כן בוודאי לאכזר ופושע יחשב בעיני הבריות וגדול עונו מנשוא. כן אנחנו עם ישראל, אם כי יש בידינו לטעון כי לא הכרנו מראש עוצם סכנת חרב החדה של שנאת חנם ומחלוקת ההורסת את יסוד הקדש והמקדש, אבל כעת אחר אשר בעינינו ראינו את החורבן הנורא שרק העבירה של שנאת חנם גרמה זאת, אם מכאן והלאה לא נבין ונשכיל כי תגובה של שנאה על דברים פעוטים וקטני ערך לחינם תחשב הרי בזה אנו באמת נתחייב בנפשנו רח"ל.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

פרשתן שנאמר (ג כב) 'לא תיראום כי ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם', ומיד לאחריו מתחלת פרשת 'ואתחנן אל ה' - שמשנה רבנו התפלל שיזכה להיכנס לא"י, וכתב 'בעל הטורים' (ריש פר' ואתחנן) שמשנה רבינו אמר חזקתי את ישראל אולי ירחם עלי, הרי לך חשיבותו של המחוקק את רעהו², שעם כל ה'מדרגות' העצומות של משה רבינו, שהיה אב לנביאים וידעו ה' פנים אל פנים, מ"מ לא מצא זכות בעצמו לעורר רחמים על ידה לבטל את הגזירה של 'מי מריבה' שיוכל להיכנס לא"י, אלא במה ש'חזקתי את ישראל'.

נוראות מצינו בדברי מרן ה'בית יוסף' זי"ע אודות חומר הפגם של המונע עצמו מלהעתיר דברי חיזוק ועידוד לזולתו³, שהנה כתיב (ג ד-ה) 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא

הוא 'מתוך הסנה', מתוך שיש בהם דלטורין, ודבר שפתיים אך למותר.

ודע, כי אין הקב"ה מוחל ומוותר על החטא הנורא של צער הבריות⁴, נוראות מצינו בספה"ק 'מגלה עמוקות' (וירא ד"ה ויאמר ה') על הפסוק (בראשית יח ב) 'ויאמר ה' זעקת סדום כי רבה וחטאתם כי כבדה מאוד, ארדה נא ואראה הכצעקתה וגו' וז"ל, 'זעקת כי רבה' - בין אדם לבריות, 'וחטאתם כי כבדה' - בין אדם למקום. והקב"ה מוותר על בין אדם למקום ולא על בין אדם לחברו, זהו שאמר ארדה נא ואראה הכצעקתה משום אותו זעקת סדום דהיינו בין אדם לחברו, שזו היא עיקר חטא שלהם, עכ"ל.

אדרבה, יקנה לעצמו 'לשון טובה', לדבר טוב לכל יהודי, ואין מעלה יתירה הימנה, ומצינו בסוף

כב. וכבר כתב המהר"ל מפראג זי"ע (נתיב גמילות חסדים פ"ג) לבאר הא דאיתא בגמ' (ב"מ ל:) 'אמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין', פירוש מאחר שהעמידו דבריהם על דין תורה דייקא, ולא רצו לעשות לפנים משורת הדין לכן לא הקילו עמהם כלל, ומזה בא החורבן ע"י מדת הדין שהיתה שולטת בהם להחריב אותם. אבל אם היו עושים לפנים משורת הדין גם הקב"ה היה נושא להם פנים אע"ג שהיה להם חטאים אחרים, ולא היה בא ה'חורבן' אלא היה משלם להם עונש אחר, והרי הכתוב אומר (תהילים פ"א ג) 'אמרתי עולם חסד יבנה', ומדבר זה עצמו יש ללמוד גם כן כי הרחקת החסד הוא חורבן העולם.

סיפר הרה"ח ר' חיים ארנפעלד ז"ל ששמע מהרה"ק מקלויזנבורג זי"ע בליל יום הכיפורים מיד אחר המלחמה הנוראה, לבאר בלשון הכתוב (דברים לב יח-יט) 'צור ילדך תשי ותשכח א-ל מ'חללך, וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו', צור ילדך - הקב"ה מיטיב לכל ונותן להם חיים פרנסה וכבוד וכו' וכו', תשי, ותשכח א-ל - והרי הם שוכחים מכל טובותיו של הבורא וממרים כנגד רצונו, על זה מחוללך - מלשון מחול-לך, הקב"ה מוחל על חטאים אלו שבין אדם למקום, אך וירא ה' וינאץ - על מה יתרבה ויתגדל כעסו, מכעס בניו ובנותיו, על זה שמכעיסים ומכאיבים לבניו ולבנותיו, ע"ז אינו מוחל.

כע"ז אומרים משמיה דהגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע במה שנאמר (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבת וינאץ בזעם אפו מלך וכהן', שכביכול שכח ה' והעביר את חטאם אשר חטאו במועד ושבת - שחללו שבת ויו"ט, ועל מה ינאץ בזעם אפו - על מה שעשו למלך ולכהן, שעל כך אינו מוחל.

כג. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמירת הלשון, ח"ב פ"ז), הבה נתבונן, אם יערכו 'דינער' (מסיבת התרמה) לרגל 'בנין בית המקדש השלישי' אזי ללא כל ספק שכל איש יתן את כל הון ביתו באהבה עבור מטרה גדולה זו, הוסיף ה'חפץ חיים' ואמר, אם כן, הרי הנביא אומר ושביה בצדקה - והיינו שבנין הבית השלישי נבנה על ידי קיום מצוות צדקה, עלינו להרבות בצדקה כל אחד עד כמה שידו מגעת, כי כל פרוטה לצדקה נחשבת כתרומה עבור בנין הבית השלישי. ולדין ייאמר, שאין הכוונה רק לנתינת מעות כפשוטו, שמה יעשה מי שאין לו מעות, אלא הכוונה לנדיבות הפה - שיחזקו בני ישראל זה את זה במילה טובה ורוח נדיבה.

כד. מעתה ישא כל אחד קל וחומר לעצמו, שאם כה הקפיד הקב"ה על מי שאינו מדבר 'דברים טובים', הרי קל וחומר בן בנו של קל וחומר למי שמדבר 'דברים רעים', דברי גנאי וזלזול בזולתו או לשון הרע וכיוצא בו. הנה נודע המעשה בקמצא ובכר קמצא שעל ידו נחרב בית המקדש, וכמובא בגמ' (גיטין נו.), שלאחר ש'השליך' את בר קמצא מסעודתו וביישו לעיני כל, הלך בר קמצא וסיפר למלך 'מרדו בך יהודאי', שאלו המלך 'מאן יימר', והשיב בר קמצא שישלח עמו המלך קרבן לביהמ"ק ונראה האם יקריבוהו, ובדרכו 'שדא ביה מומא' (הטיל בו מום) בניב

ירושלמי - לשומעים חרפתם ואינם משיבים

בפרשתן (ב ה), 'כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר',
 ופירש רש"י, ירושה לעשו - מאברהם, עשרה
 עממים נתתי לו, שבעה לבם, וקיני וקניזי וקדמוני הן
 עמון ומואב ושעיר, אחד מהם לעשו והשנים לבני לזמ,
 בשבר שהלך אתו למצרים ושתק על מה שהיה אומר
 על אשתו אחותי היא, עשאו בבנו'. וכתב הגה"ק ה'חפץ
 חיים' זי"ע (מאמר כבוד שמים פ"א אות ה') בזה"ל, ולפעמים
 זוכה על ידי חסימת פיו שמתקיים העולם על ידו, בגון
 בשעת מריבה, שמתבזה והוא כובש את עצמו שלא
 לענות, כמו שאמרו חז"ל (חולין פט.). על הפסוק (איוב כו
 ז) 'תולה ארץ על בלימה, על מי העולם קיים על מי
 שכולם פיו בשעת מריבה'. והוא מדה במדה, דלפעמים
 על ידי העוונות נתרבו הקטרוגין ויכול העולם להכילה,
 וע"י מדה הקדושה הזו סותמין את פיהם. וראה נא
 אחי עוד, שאפילו לזט שלא היה אדם חשוב כל כך,
 שהרי בכתוב (בראשית י"א) נכתב עליו 'ויסע מקדם',
 ופירש רש"י 'הסיע עצמו מקדמונו של עולם' (אמר אי
 אפשר לא באברם ולא באלוקיו) אפילו הכי מפני ששמע
 שאברהם אמר אחותי היא ושתק, עשאו הכתוב כורעו
 וחלק לו ירושה כמו שפירש"י, ומיניה נידון בקל וחומר,
 כמה טובות יגיעו מארון הכל כשאישי הישראלי חוסם
 פיו מלדבר² בשעת מריבה וכיוצא בזה³. עכ"ל.

תדרוש שלומם וטובתם כל ימך לעולם'. והקשה ה'בית
 יוסף' (דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה
 הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על 'דבר מועט
 כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה תגדל
 שבעתיים שהלא בני ישראל לא היו צריכים ללחם ומים
 כי היה להם 'לחם מן השמים' וכן היה להם מים לשתות
 ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל, דיש לומר שאמר 'על
 דבר' רוצה לומר בעבור שלא נתנו להם 'דיבורים' טובים
 וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר' בשביל הדיבור, עכ"ל
 [והוכיח זאת מהכתוב (יש"ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו
 חז"ל (שביעית י"ח) שהוא מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח
 לומר אל תכבדוני, וכן בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם
 ומים' נחשב ל'דבר מועט' ואילו מניעת דברים
 טובים וניחומים גרמה לעונש גדול כזה עד סוף כל
 הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה הדבר תמוה - וכי
 לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון ומואב צריכים בני
 ישראל, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים
 נהנה ומחיה נפשו בדברי חיזוק וניחומים⁴, ואפילו אם
 הם באים מ'פחות שבפחותים', כי גדול כוחה של 'מילה
 טובה' לרומם את הנפש ולהפיח רוח חרשה, ומעתה
 אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, שהלא כח
 הדיבור הוא בכל עת 'דבר בעיתו', ומה טוב.

שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין, דזכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא' וכו', ופירשו בזה בדרך הרמז כי בני
 ישראל יודעים שאפשר 'להרוג' ולפגוע על ידי ניב שפתיים - בדיבור שלא כהוגן, וכן בדוקין שבעין - בקריצת עין
 להרע, אולם לדידהו לאו מומא, גויי הארצות אומרים שאין זה נחשב כמום... ואי אפשר להרוג אלא בכלי זיין כפשוטו...
 וכבר ביארו צדיקי הדורות לדורותיהם בלשון הכתוב (בראשית מט ו) 'כי באפם הרגו איש' כי פעמים סגי בעקימת
 האף (קרימען מיט די נאז) על פלוני כדי להרגו ולרצחו נפש.

כה. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן
 ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע
 לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים
 קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו
 נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהנית
 מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו
 יהיה ממי שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

כו. ואין לתאר ואין לשער גודל הנחת רוח שיש לפני אבינו שבשמים ית"ש מאותה 'חסימת הפה'... וכדמטו משמיה
 בשם הגה"ק משמלויא זי"ע את לשון הכתוב (תהילים עו יא) 'חַמַּת אָדָם תּוֹדֵךְ שְׁאֲרִית חַמַּת תַּחְגֵּר', שכאשר האדם
 מתמלא חמה והוא שותק ומתאפק הרי זה נחשב כ'קרבן תודה' לפניו ית', ולא עוד אלא שארית חמות - מה
 שנשאר מאותה חמה בקרבו פנימה, כשכבש כעסו ולא שפך חמתו על... הרי כביכול תחגור בה, שהקב"ה כביכול
 חוגר עצמו בה, כחגור על בגדיו.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

נוראות כתב הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (אלות בכות איכה ג ל) לפרש בלשון הכתוב (תהלים ד ה-ו) 'ודומו סלה, זבחו זבחי צדק' בזה"ל, דידוע דהמלכין פני חברו ברבים כאילו שופך דם, דאזיל סומקא ואתי חיורא, ואותו הנעלב כששומע חרפתו ואינו משיב, ומקבל אותו באהבה, הרי דמו נשפך לרצון לפני ה', וכאילו נזרק דמו למזבח, והוא כבישת היצה"ר ביותר. וזהו שאמר ודומו סלה היינו דמביישין ליה והוא מקבל אותו באהבה ודומם, הרי שפיכת דמו לרצון זבחו זבחי צדק^כ, עכ"ל^{כט}.

כעין זה אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' במה שנאמר (שם קמז ב) 'נדחי ישראל יכנס', ר"ל, מה שיהודי 'זוחה' ומתאפק (הו בדיבור שאינו כהוגן והו בשאר מיני התאפקויות מלמלא תאוותיו) אותם הקב"ה אוסף ומכנס לאוצרותיו, כי הם חביבים לו יותר מהכל... כז. וכה אמר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות חת"ס, דרוש כב, ח"ג כב). לבאר בלשון שאמרה חנה בתפילתה לאחר שנולד לה בנה שמואל 'עלץ לבי בה' רמה קרני בה" (שמואל א' ב א), וז"ל, אמרה כי על ידי שהיתה נעלבת ולא עולבת (שכידוע שצרתה פנינה היתה מקנטרת אותה בעבור הרעימה, והיא לא השיבה לה) ולא חסה על צער עוה"ז רק בה' שמחה כשמח ביסורים, על כן היה לישועה לה, עכ"ל, וזהו הרמז בלשון הכתוב כי עלץ לבי בה' ר"ת 'עלב', ובגין כך שהיתה 'עלוב' ולא עולבת על כן זכתה שהרים ה' קרנה.

וכך היה מעשה שהסתיים בכי טוב כפול ומשולש לאחרונה, וכפי ששמענו מאחד מבני החבורה, איתן מושבו בניו יורק שבארה"ב, אברך זה היו לו ג' ילדים, כש'הקטן' ביניהם כבר הוא בן י"א שנים... ולא נאריך בכל הקשיים שעבר, רק זאת נאמר, שהרופאים נבאו לו 'שחורות' שאבדה תקוותו לזכות לעוד ילדים. והנה בימות הקיץ אשתקד נכנס בער"ש ל'מאפייה' (בעקריי) לקנות לכבוד שב"ק, ושם נהוג שהקונים לובשים על הידיים בתי יד (כפפות, הענטשיך) בטרם יגשו לפשפש ב'סחורה' - ב'מזונות' (מיני מאפים) ובחלות, אך משום מה אותו אברך לא קיים את המנהג... וכששלח את ידיו לאחוז בחלות פתח אחד מה'קונים' וגער בו בקולי קולות - וכי הכל צריכים לקנות ממה שנגעת בידיך... וביזה אותו נוראות, ונשפך דמו כמים ממש, ועל הכל משום שכולם שתקו ועמדו מנגד והרגיש שהם מסכימים עם אותו שבייש... ולא היה אפילו אחד שישתתף עמו בכאבו ובצער. מיד נשא עיניו למרום ולחש תפילה מעומק קירות לבבו, אבי שבשמים יהיו בזיונות הללו לזכות שתי אחיותיי המחכות בכליון עינים להיוושע בפרי בטן, אחת עומדת וממתנת כבר ארבע שנים, והשני' מצפה כבר שש שנים ומחצה. ואכן שמע אלוקים את תפילתו, ולא זו בלבד ששתי האחיות נפקדו בבנים, זו בערב פורים וזו בערב פסח, אלא גם ה'מתפלל על חברו' נושע ונולד לו ילד לאחרונה (למרות כל 'נבואות' הרופאים), בינו והתבוננו שלוש ילדים שנולדו בזכות שתיקה שלאחר הבזיונות, ויש קונה ג' עולמות בשעה אחת...

עוד היה מעשה כעין זה, אחד מהרבנים ישב בשנה שעברה בעידן רעוא דרעוין ב'הרים' שבניו יורק והאריך הרבה מאוד בדברי תורה עד שכבר יצאה שבת והרב עדיין יושב ודורש, ותקצר נפש אחד מהמסובים ופתח את פיו שלא בחכמה, והחל זועק כנגד אותו רב, טירחא דציבורא... מדוע אתה מאריך בדברים שאין בהם טעם... וככה שפך עליו קיתון של ביזי בזיונות לעיני קהל ועדה... שתק הרב וקיבל באהבה. וניגש אחד מהנוכחים אל הרב שליט"א ואמר לו, זה לי כשש שנים שהנני מחכה להיוושע מאז הולדת בני הקטן, אנא ברכני בזכות השתיקה על הבזיונות, ואכן נענה לו וברכו מקרב לב, ואח"כ אמר לו, לא בן אחד רק שניים... וכך הווה לפני כחודש ימים נולדו לו תאומים בריאים ושלמים למזל"ט.

וכבר כתב המלבי"ם (תהלים סט יג) וז"ל, בעת ששיחיו בי יושבי שער, ושותי שכר עושים ממני נגינות להתלוצץ, בעת ההיא 'אני תפלתי לך', כי העת הזאת שהם מתלוצצים עלי היא 'עת רצון', ובעת ההיא תפלתי, 'אלוקים ברב חסדך ענני'.

כח. באמת אמרו כל חורבן בית המקדש נגרם מחמת שבר קמצא שנתבייש לא היה מהנעלבים ואינם עולבים... ואילו היה שותק ומקבל סאת הבזיונות באהבה לא היה נחרב ביהמ"ק... הבה נדמה לעצמנו, אילו באמת היה שותק - הרי כשהיה עולה למרום לאחר אריכות ימיו ושנותיו היו מקבלים אותו 'בכבוד מלכים', כשהיו מודיעים לו שבזכותו בית המקדש קיים, והוא זה ש'העמיד' את ביהמ"ק... מעתה יתבונן כל אחד בנפשו עד כמה כדאי ו'שווה' לשתוק, כי יתכן שכשיגיע לב"ד של מעלה יגלו לו שהיה העולם עומד להיחרב ורק בזכותו ניצלו כל יושבי תבל, מאחר ששתק כשהלבינו פניו ולא השיב למחרפהו, ומגיע לו שכר על שהציל רבבות רבבות אלפי בני ישראל די בכל אתר ואתר, וכמו שאמרו חז"ל (חולין פט.). אין העולם מתקיים אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה. כט. ובכלל הדברים, גם מי שמוותר לחברו ומוחל לו על כל מה שפגע וציער אותו והזיק לו - שאין ערוך למעלתו ואין קץ למתן שכרו בזה ובבא.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

יט

רב לך שבת - קדושת השבת ונפרט בימי בין המצרים ושבת חזון

זכה כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה"א.

הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (איכה, ד"ה ואומר אבד נצחו) מסביר את הכינוי שבת 'חזון', שהוא מלשון

'ראיה', שהקב"ה מראה לנו את הייעודים הטובים שהקב"ה מראה לנו את הייעודים הטובים העתידים לבוא עלינו לעתיד לבוא.

ידוע ומפורסם מה שהתרחש בישיבת מיר בעיר הקודש ירושלים תובכ"א, בשנת תשכ"ז היה עת מלחמה בארץ הקודש, בכל עת המלחמה למדו התלמידים בחדר האוכל ששימש להם כעין מקלט מההפצצות, אבל פחד נורא שרר שם שמא יפגע 'פאגאז' (פגז) בבניין הישיבה, וימוטט את הבניין כולו על יושביו, כעבור ימי המלחמה והבחורים כולם נשארו בשלימות גופם ונפשם, עלו על גג הישיבה, ומה מאוד נחרדו לראות שלשה פאגאזים גדולים אשר כרוחו למוטט את כל בניין הישיבה - מונחים בשלימות מבלי להתפוצץ, וידעו כי נס עשה עמהם האלוקים. פנה ראש הישיבה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל אל הבחורים ואמר, בחורים יקרים, אל תדמו בנפשכם שנס זה היה בזכותכם, אלא יודע אני אל נכון בזכות מי ניצלנו, שכן בשהותי בחדר האוכל, ישבה לא הרחק ממני עגונה אחת אשר בעלה עזבה לפני כמה שנים, ועד עתה עקבותיו לא נודעו, היא נשארה לבדה עם עולליה, ומני אז חרפת רעב מנת חלקה, ובקושי מצליחה היא להאכיל את פיות עולליה מהפרוטות המועטות שהיא משתכרת מנקיון חצרות הבתים, ועתה בעת המלחמה הגיעה עם בניה לשהות בחדר האוכל, כי ביתה היה חסר כל הגנה, בעת שגברו ההפצצות פנתה ריבה זו אל אלוקיה בדמעות ואמרה אליו - ריבוננו של עולם, לפניך נגלו תעלומות לב, ידוע תדע שאם אבוא בדין ומשפט עם בעלי יהא הצדק עמי, אבקשך, הבה נעשה 'הסכם', אנכי מוחלת בלב שלם לבעלי על כל העצב אשר גרם לי, ואתה תוותר ותסלח לכל הקהל הקדוש כאן, שינצלו מהמלחמה וסכנותיה. סיים רבי חיים בזעקו מנהמת ליבו, רק בזכות עגונה זאת ניצלנו מהמלחמה...

הוסיף הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (גליון 'קול ברמה') כשהוא אומר ש'מצווה לפרסם'... 'עגונה' זו נפטרה לפני שלוש חדשים (אחרי פסח תשפ"ד) כשהיא בת מאה ועשר שנים, וזכתה להותיר אחריה דורות ישרים מבורכים יראים ושלמים אין פרץ ואין יוצאת (כשבנה בן השבעים הינו 'אברך' הלומד בכלל חזון איש), לידע ולהודיע ולהתוודע מתן שכרם של המוותרים והמוחלים על מה שעשו להם...

וכבר נאמר בתורתנו הקדושה בפרשת משפטים (שמות כג ה) 'כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו... עזוב תעזוב עמו' ובתרגום 'משפך תשבוק מֶה דְּבַלְפֶךָ עֲלוּהִי וְתִפְרַק עִמָּה', היינו ש'עזוב תעזוב' כל טינה שיש בליבך על 'שונאך' זה ותעמוד לעזרו. ומבאר בספר הקדמון 'ברית מנוחה' שהכוונה היא, אם משבק - תעזוב ותסיר כל אשר יש לך בלבך על חברך, אזי תשבוק - תיעזב אף אתה מכל הצרות הבאות עליך, כי הקב"ה עזוב יעזוב מעמך את כל חטאיך ותישאר נקי מכל רבב. על כן זאת עשו וחיו, בימים הללו שאנו עוסקים בבנין בית המקדש, כל אחד יחפש ובוודאי ימצא מי שפגע בו פגיעה עצומה, כשהלה אינו צודק כלל וכלל, ויוותר לו עם כל הקושי הכרוך בזה, עי"ז תבוא לו הצלה וגאולה פרטית וכללית גם יחד, ויבנה בית המקדש בב"א.

ל. וכבר אמרו משמו (דרושי צמח צדק למגילת איכה ששמע מאביו בשם הרב מבא"ד שאמר בהיותו בשב"ק בק"ק בראה"ן) להמשיל את הדבר, למלך שעשה לבנו בגד יקר ומפואר בכל מיני פאר והדר, אך הבן לא השכיל להעריך את חשיבות הבגד ויקרו, ולא שמר עליו כראוי, ונקרע הבגד לכמה קרעים, והוכרח האב לתפור לו בגד חדש, ועדיין לא השכיל הבן להחשיב את יקר תפארת גדולת הבגד החדש, ושוב לא שמרו וקרעו כבתחילה, מה עשה האב ברחמיו על בנו, תפר לו בגד בשלישית, אך הפעם לא נתנו לבנו אלא תלאו במקום שמור, ומפעם לפעם קרא לבנו ואמר לו, ראה בני, זה הבגד מוכן עבורך, אמנם לא תקבלהו עד אשר תשוב מדרכיך הנלוזות ותלמד לשמור את עצמך ובגדיך, אז תשוב לקבל את הבגד המפואר. והנמשל, הקב"ה בנה לנו את בית הבחירה, וכבר נחרב הבית בראשונה ובשניה על אשר לא שמרנו עצמנו מטינוף ולכלוך, על כן בשלישית הכין לנו מקדשינו אלא שעדיין לא נתנו לנו, ובכל שנה ב'שבת חזון', קורא לנו, ומראה לנו - ראו נא את הבית השלישי עומד מוכן לרדת ארצה באש מן השמים, אמנם 'בידכם הדבר' - 'שובו אלי ואשובה אליכם'. אם תפסיקו לטנף מעשיכם ותשמרו עצמכם כראוי מיד אורידנו לכם מן השמים, במהרה בימינו אמן. לא. צדיקי בית באבוב היו אומרים כי המשכיל יראה להרבות ב'תוספת שבת' בכניסת שב"ק זו, ועי"ז הוא מהפך את ימי האבל ליום שב"ק, ונס יגון ואנחה...

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

עפ"י יש לומר לענין ימי בין המצרים שבימות החול נחשב כל היום עת דין ומכאוב (לא רק בשעת מנחה), ממילא כאשר 'באה שבת באה מנוחה' והקב"ה פורש על העולם סוכת רחמים נמתקים הדינים השורים באלו הימים, וכל השבת כולה היא המתקת דינים והתעוררות שיערי רחמים וכולה עידן רעוא דרעוין.

על אלה אני בוכייה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל

נוראות מצינו בכתבי הקודש על גודל הצער שיש לו להקב"ה על חורבן ביהמ"ק, כי 'מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם' (ברכות ג.), וכדכתיב (ישעיה כב יב) 'ויקרא ה' אלוקים צבא-ות לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק'. ובגמ' (תנייני ה:): פירשו מה שנאמר (ירמיה יג יז) 'ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' - אמר ר' אלעזר שלש דמעות הללו למה, אחת על מקדש ראשון ואחת על מקדש שני ואחת על ישראל שגלו ממקומן'. עוד שם בגמ', 'שאני חורבן ביהמ"ק דאפילו מלאכי שלום בכו שנאמר (ישעיה לג ז) 'הן אַרְאָם צַעֲקו חוּצָה מְלֹאכֵי שְׁלוֹם מֵר יִבְכּוּן'.

ובמדרש (איכ"ר פתיחתא כד) איתא דברים המשברים כל לב על גודל הצער שיש למעלה, וכך כתיב שם, באותה שעה היה הקב"ה בוכה ואומר אוי לי מה עשיתי, השריתי שכינתי בשביל ישראל ועכשיו שחטאו חזרתי למקומי הראשון וכו', אמר להן הקב"ה למלאכי השרת בואו ונלך אני ואתם ונראה בביתי מה עשו אויבים בו, מיד הלך הקב"ה ומלאכי השרת וירמיה לפניו, וכיון שראה הקב"ה את בית המקדש אמר בודאי זהו ביתי וזהו מנוחתי שבאו אויבים ועשו בו כרצונם. באותה שעה היה הקב"ה בוכה ואומר אוי לי על ביתי, פְּנֵי הַיְכָן אַתֶּם, פְּנֵי הַיְכָן אַתֶּם, אוֹהֲבֵי הַיְכָן אַתֶּם לְ,

עליהם ביותר בכל מצב שהם נמצאים בו. וכפי שביאר הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"א דרוש י"ג) מה שאמרו בגמ' (יומא נד:) 'שבשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והקשו הראשונים (הר"י מינאש וריטב"א ב"ב צט. וש"ר) שהרי איתא בגמ' (ב"ב צט.) שרק בשעה שעושים ישראל רצונו של מקום אזי פני הכרובים איש כלפי אחיו, אך כשאינם עושים רצונו של מקום פניהם אל הבית, ואם כן כיצד היו הכרובים מעורים זה בזה בשעת החורבן. ומבאר, עפ"י מה דאיתא בירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) שבבית ראשון נבקעה חומת העיר בתשעה בתמוז וחורבן הבית היה באחד באב (כ"א יום לאחר ט' תמוז), וכבר מצינו שתשעה באב באותה שנה היה באחד בשבת (תענית כט.), נמצא שאחד באב חל בעצם יום השבת, ומשום כך היו הכרובים מעורים זה בזה, כי בשב"ק הקב"ה מראה חיבתו לישראל אפילו כשאינם עושים רצונו של מקום לְ.

ובזה מבאר לשון המדרש (עי' זוה"ק ח"ג קעט:): מעולם לא זזה שכינה מישראל ואפילו בשבתות של חול, וכבר עמדו המפרשים לבאר מהו 'שבתות של חול' ופירשו באופנים רבים ושונים, אך להאמור יש לומר שהכוונה היא לשבתות המתחללות שנוהגים בהם מנהג חול, מכל מקום לא זזה שכינה מישראל.

איתא מהרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (מסעי תר"ע) בשם הרה"ק 'היהודי הקדוש' זי"ע ששבתות אלו (וביותר בשבת חזון, עיי' שפתי צדיק ועוד) של בין המצרים - כל ה'מעת לעת' הוא 'רעוא דרעוין', שהרי טעם הדבר שזמן המנחה בשבת קודש הוא רעוא דרעוין (פירוש 'רצון הרצונות' ועת רצון לכל היא), כי בשעה זו בכל ימות השבוע (בעת מנחה) מתגברים הדינים עד מאד, לעומת זה באותה שעה ביום השבת הם נמתקים מקדושת השבת, וכאשר דין נהפך לרחמים הרי הוא שעת רחמים ועת רצון גדול מאד, ולכך באותה שעה רעוא דרעוין אשתבח.

לב. וכבר כתב הרמב"ן (במדבר כח ב) אין במוספי השבת חטאת כשאר כל המוספין מפני שכנסת ישראל בת זוגו והכל שלום, והמשכיל יבין.

לג. בקינות של 'תשעה באב' הננו בוכים ומבכים על הריגת הצדיקים, על מיתת ילדים בלא עת, הנה כתיב בפרשת פנחס (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדי, הרה"ק ה'שם משלמה' זי"ע ממונקאטש (אביו של ה'דרכי תשובה') נלב"ע בכ"א סיון תרנ"ג כשהוא בן ס"א שנה, בנו הגה"ק ה'דרכי תשובה' זי"ע הספידו, איתא בגמרא (מנחות קי) על הפסוק בדה"י (ב ג) 'לעולם זאת על ישראל, א"ר גידל אמר רב זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, ובתוס' (ד"ה מיכאל) יש מי שאומר מקריב נשמותיהן של צדיקים. וכה

מה אעשה לכם התריתי בכם ולא חזרתם בתשובה. אמר הקב"ה לירמיה, אני היום דומה לאדם שהיה לו בן יחידי ועשה לו חופה ומת בתוך חופתו וכו', לך וקרא לאברהם ליצחק וליעקב ומשה מקבריהם שהם יודעים לבכות וכו', מיד אף הם קרעו בגדיהם והניחו ידיהם על ראשיהם והיו צועקים ובוכים עד שערי בית המקדש, כיון שראה אותם הקב"ה מיד 'ויקרא ה' אלוקים צבקות לבני ולמספר ולקרחה ולחגור שק', ואלמלא מקרא שכתוב אי אפשר לאמרו, והיו בוכין והולכין משער זה לשער זה כאדם שמתו מוטל לפניו, והיה הקב"ה סופד ואומר אוי לו למלך שבקטנותו הצליח ובקנותו לא הצליח.

ובכל שנה ושנה חוזר ומתחדש אותו צער ובכיה במרומים, וכמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרוש ז' אב תק"ס, עמוד ש"ז), כי עוז וחרווה במקומו, ואין השכינה שורה מתוך עצבות, אמנם יום תשעה באב נקרא יום מר כדכתיב (ישעי' כב יב) 'ויקרא ה' אלוקים ביום ההוא לבני ולמספר ולקרחה', ולכן טוב ונכון לבל מרי נפש הנבוכים לבכות ולספוד בימים הללו אשר אלוקינו בשמים ממעל עושה כבי והספר לך, כי אז עולה (המתאבל על החורבן) עד גבוה מעל גבוה, ואע"ג דאיהו לא חזי מזוליה חזי, ושומע קולו של מעלה יתברך שמו בוכה כנגדו, וזהו 'בצר לך' בכל צרות גלות הרע והמר הזה, 'ומצאוך כל הדברים האלה'

ספד הדרכי תשובה, הנה מלאך מיכאל מקריב נשמותיהן דל צדיקים ע"ג המזבח, כי הם נעשים כפרה על כל ישראל, אבל הקב"ה מבקש מאתנו שנשוב בתשובה, וממילא אף אם צריך להיות את קרבני לחמי לאשי - מהאנשים שלי היינו הצדיקים, אבל תשמרו שיקרה הדבר רק במועדו ולא יסתלקו ויקריבו אותם ח"ו קודם זמנם (ספר 'תפארת בני' פרשת פנחס ד"ה צו).

עברו שנים, וביום ט"ו תמוז תרפ"ט נסתלק הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא זי"ע חותנו של הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע, והוא אך בן ס"ח שנים, המנחת אלעזר הספידו את חותנו וחזר על דברי תורתו של אביו הללו, שיהיה רק במועדו ולא טרם זמנם, וכשגמר דבריו געה כל העם בבכי, ואמר יהיו דמעות אלו כנסכים שמביאים עם הקרבן ויעלו לרצון לפניו יתברך.

וכך אמרו צדיקים להמליץ (מובא בספרים ברבים, בשם כמה וכמה צדיקים), דכתיב ביוה"כ (שמות ל י) 'וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם', שבא להדגיש שהרי 'מיתת צדיקים מכפרת' (מ"ק כח.) ולזאת אמרה תורה הזהירו נא שתהא כפרה רק אחת בשנה, ולא ימותו הצדיקים באמצע השנה (כי אז תהיה כפרה נוספת, יש שאמרו זאת בלשון תפילה).

לד. ידוע מה שכתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) 'על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש דאיתא שם לא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב בית המקדש, עד כאן, והוא פלא' (וכבר עמד בזה ה'משנה למלך' בספרו 'פרשת דרכים'), ועיי"ש מה שביאר בזה. וביארו עוד כי הנה 'מועד' הוא מלשון 'התוועדות', וכאשר אבינו אב הרחמן כביכול בוכה ומשתתף בצער בניו אהוביו, מקונן ואומר 'אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם', ולעומת זאת בני ישראל יושבים על הארץ ומתאבלים ומתאווננים בצער אביהם שבשמים 'מה לו לאב שהגלה את בניו', הרי הצער והכאב הלזה מקרב אותם לאביהם שבשמים עד שאין לך קירבה והתוועדות גדולה מזו. ובזה ביארו עוד את הטעם שדייקא בתשעה באב נולד משיח, כי אכן האבלות מעוררת רחמים וקרבתו ית' עד שמתחיל להתנוצץ אורה של הגאולה בלידת משיח צדקנו.

ועיקר תכלית הצער והאבלות הוא בכדי שאכן נתעורר ונתקרב אל השי"ת, ו'נחפשה דרכנו ונחקורה ונשובה עד ה''. ועי"ז יעלה שוועתנו עדי מרום ועי"ז אבינו שבשמים יחיש גאולתנו ופדות נפשנו. ונמחיש במעשה שסיפר אב"ד קראסנא שליט"א, מעשה בילד יהודי מתושבי בני ברק שלדאבון לב החל לחוש בעיניו ואט אט איבד את ראייתו, בצר להם פנו לרופאים ידועים ופחות ידועים, הללו שלחו להכא ולהתם, עד שהגיעו לעסקני עולם, ונמצא שרק רופא אחד יחיד ומיוחד הדר במדינת טעקסס שבגולה הוא היכול להביא (בדרכי הרפואה) מזור לעיני הילד ע"י ניתוח, אחר השתדלויות קיבלו תור לניתוח בעוד כחמשה חדשים, והגם שהיה נראה כי הדבר דחוף עד מאד, אך מה יעשו... בין כך ובין כך, נערכו בארה"ק כמה ימי עיון ל60 רופאים מרחבי העולם, וביניהם הגיע לארה"ק גם אותו רופא מומחה ממדינת טעקסס, ימי העיון היו אמורים להימשך במשך ג' ימים, אך למעשה, באמצען אירע איזה אונס גדול למארגן ונגמרו האסיפות אחרי יום ומחצה.

באחריתן של ימים שהוא ט' באב או ימצאוך ויעוררוך, ואז 'ושבת עד ה' אלוֹקִיךְ' שיעלו בכיותך עד ה', והטעם כי אז 'ושמעת בקולו' גם כן, כי הוא אז גם למעלה גנוחי גנת.

עוד כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרוש לו' אב תקפ"ז, עמ' שכו), הנה, בחורבן בית המקדש נתכפרו עוונותיהם של ישראל וכמו שכתב רש"י (יהוֹקָאֵל כ ה, והוא מויק"ר ז א) 'הרי שהיתה שנה זו כבושה לפני המקום קרוב לתשע מאות שנה משהיו במצרים, עוד איתא במדרש (אסת"ר, פתיחות יא). 'והיה כאשר נלכדה ירושלים'... אף ההיא אינה צרה אלא שמחה שבו ביום נולד מנחם (משיח) ונטלו ישראל אפוכי (פרעון שטר חוב) על עונותיהן, דאמר רבי שמואל אפוכי גדולה נטלו ישראל על עונותיהן בשעה שחרב בית המקדש הדא הוא דכתיב (איכה ד כב) תם עוונך בת ציון.

מכיוון שנשארו הרופאים בארה"ק עוד יום ומחצה מבלי מעש, סידרו להם ביקורים בבני ברק, תחילה היו בישיבת פוניבז, משם נלקחו לראות איזה גמ"ח גדול מאד – ורצו להראותם בזה את גודל כח החסדים בקרב בני ישראל, כי מתנהל גמ"ח ענק, ומלווה כספים בסכומים אדירים ללא כל ריבית כלל, מיודענו הרופא מטעקסעס נתפעל עד מאד מכך, וגמר אומר בלבו לקיים אף הוא איזה 'חסד' גדול, למעלה מדרכו וטבעו, בתוך כך נזכר כי הוא שוהה כעת בעי"ת בני ברק, ושם נמצא ילד הממתין ל'חסדיו' שינתח אותו במדינתו בעוד כחמשה חדשים, הבה נגמול עמו חסד, ואנתח אותו כאן ועתה, מיד נדבר עם עסקנים, הללו סידרו לו חדר ניתוח בביה"ח 'מעייני הישועה' אשר בבני ברק, על אתר בירר הרופא אצל ה'מזכיר' (secretary) שלו, והלה נתן לו כתובת (אדרעס) של הילד החולה בעיניו, ואכן, עלה הרופא בגפו, ודפק בבית הילד, אותו ילד חולה פתח לו הדלת, שאל הרופא, שמא אוכל לדבר עם אביך, ענה הילד אבי ישן כעת, אמר לו הרופא מהר נא להקיצו משנתו ולהעירו מתרדמתו, אמור לו שהרופא הגדול עומד על פתח ביתו, ויעש כן הילד, אך האב, קרא אליו מתוך שנתו, מה רופא, מי רופא, הנח לי להמשיך בשינתי, שב הילד ומסר לרופא את דברי אביו, וביקש הרופא שאעפ"כ ישוב להעיר את אביו, אך הדבר נשנה כמה פעמים, עד שרופא ראה שאין אל מי לדבר, וגם נתגנבה בלבו מחשבה, הנה אנכי יוצא מגדרי בכדי לעזור להם, והם אינם רוצים לקבל טובתי, פסע לאחוריו 'עושה שלום' וחזר לביתו...

אחרי כמה ימים פגש העסקן שבבני ברק את האב, ובירר אצלו מה שלום בנו, כיצד הוא חוזר אל עצמו אחרי הניתוח... והאב – אינו יודע מה הוא סח, הניתוח יתבצע בעוד כחמש חדשים, תמה העסקן, וכי לא הלכתם למעייני הישועה, כאשר באיתערותא דלעילא פנה הרופא בעצמו שנסדר לו את ה'חדר ניתוח' בכדי לבצע את הניתוח כעת וכאן בבני ברק... ואכן, למעשה הניתוח התבצע רק לאחר חמש חדשים, ועלה לאב בסך חצי מיליון דולר...

כיו"ב יאמר לדידן, בליל וביום זה אשר יבכון ויילילון וייליון בני, הרי אבינו אב הרחמן נמצא איתנו ורוצה להוציאנו מ'הגלות' ולגאול אותנו אחרית כראשית, קול דודי דופק, ומה הוא מבקש – שנתעורר... אל נהיה כאותו אב שלא התעורר והמשיך לישון הפסיד ג' דברים, א. אכן סידרו לו ניתוח אבל רק לאחר זמן, ב. הניתוח עלה לו חצי מיליון דולר ג. עם קושי רב של 'גלות', שהוצרך להשאיר את בני משפחתו לבד, ולהיטלטל בדרכים וכו'... אלא שימו על לבבכם גודל הצרות של כלל ישראל בכלל ובפרט, עורו והתעוררו, ובזה נחסוך א. שנים על גבי שנים של גלות (ולא רק חצי שנה...) ב. 'מיליארדים' של צרות (ולא רק חצי מיליון דולר). ג. כל עסק הגלות הנוראה.

וכן ייאמר לכל ימי 'בין המצרים' כאשר בימים הללו הקב"ה הוא כ'מלך בשדה' והוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שוועת כל הקוראים בשמו וכל אחד יכול להרהיב עוז ולגשת אל הוד מעלת מלכותו, ולשאול ממנו ככל רצונו כאוות נפשו, כלשון קדשו של הרה"ק ה'עבודת ישראל' (מסעי ד"ה אלה), משל לשר ומלך גדול, אשר בעת שהוא יושב בביתו אזי אימתו מוטלת אשר לא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה, ואין הפשוטים שבאנשים רשאים להיכנס לפני ולפנים. אך כשהמלך נודד במסעותיו ברחבי המדינה, בבחינת 'מלך בשדה', אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שוועת כל הקוראים בשמו... לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם והוא עונה אליהם. וכביכול הקב"ה מכריז ומבקש מאתנו – בימים הללו השכינה בקרבכם, עתה כשאני נמצאת עמכם, שובו אלי, התפללו לפני, אל תמתינו עד שיעבור זמן נעלה זה, והשכינה תעלה ותסתלק למקום מושבה ואז כבר יעלה הדבר סכומים הגונים עם גלות ועינוי הדין, אנא כנה התעוררי נא, חלי נא פני דר כעליון, כל עוד שהשכינה כאן – המלך עדיין בשדותינו, נסדר הענינים ונרוויח בכפלי כפליים, טובה וברכה עם כל הפירושים והענינים.

ועל כן אומר ה'חתם סופר' ולולי דמסתפינא הוזה
 אמינא דיום ט' באב גופיה יום ששון ושמחה הוא,
 שהרי נאמר 'תם עוונך בת ציון לא יוסיף להגלותך'
 אך האבלות והבכי בכל שנה על חורבן חדש בעו"ה
 כי אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו, ונחשב כמו
 שבכל שנה נחרב ביהמ"ק מחדש^{לה}, נמצא שמן הראוי
 היה לשמוח ולהודות לה' ביום ההוא על החורבן העבר...

אלא מכיוון שעוונותינו האריכו קיצנו ומוסיפין יגון על
 און, ההספד החדש דוחה השמחה הישנה^{לו}.

בכה תבכה - תפילה ובקשה לבניין בית המקדש בב"א ועל
 הגאולה העתידה

כתב רבינו הרמב"ן (על עניין 'הנה ישכיל עבדי', ישעיה נג ו,
 נדפס בכתבי הרמב"ן ח"א עמ' שכד) וז"ל, 'אשים את

לה. כי חורבן הבית היה בכדי לכפר עוונותיהם של ישראל, וכדאיתא בחז"ל (תנחומא פר' פקודי, והובא ברש"י שם) על
 הפסוק (שמות לח כא) 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', ונאמר 'משכן' ב' פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני
 חורבנות על עוונותיהם של ישראל, אך עתה שחרב הבית אין לנו במה להתכפר באים עלינו ל"ע צרות וייסורים,
 וכמשל לאחד שהיו לו חובות לרוב ולא היה בידו לשלם לנושים המרובים, שכל זמן שיש לבעל חוב 'בית דירה'
 עדיין ניתן לגבות את החובות על ידי שיקחו ממנו את דירתו וימכרוה, ובממון שיקבלו בעדה יפרעו את החובות,
 אכן אם כבר נמכר ביתו הרי שוב אין להם ממה לגבות את המגיע להם, ואזי מאיימים עליו ומכים אותו עד שישלם
 חובותיו. ועל דרך זה כל זמן שהיה ביהמ"ק קיים היה הבית משכון עבור חובות העוונות, אך בגלות המר והנמרה,
 הקב"ה משלח צרות רבות ורעות עד שישוב האדם בתשובה ויפרע חובותיו...

אמנם עלינו לדעת כי לא חפץ הקב"ה להכות בנו, אלא תכלית כל הצרות הם בכדי לעורר אותנו להתקרב אליו
 יתב"ש, ואם נשים על לב לעבוד את ה' כפי כוחנו ומוחנו ננצל מכל פגע. וכך נשא המגיד מדובנא את משלו, לאב
 שבנו היחיד חלה, פנה האב לדרוש ברופאים מומחים, וכולם אמרו לו פה אחד - במצב כזה יש לשמור מאד את
 הבן שלא ישן אפילו רגע אחד, שכן סכנה גדולה היא שמא תיפול עליו תרדימה עולמית רח"ל, כשמוע האב את
 דבריהם נטל את הכר אשר למראשותיו של הבן בכדי שלא יוכל לישון, כעבור זמן מה הורגל הבן לשכב אף ללא
 כר, וכמעט שנרדם בשינה, מיד נטל האב את המיטה בחשבו שכך וודאי לא יהא ביד הבן לישון, אך אף לזה הורגל
 הבן והחל לשכב על הארץ, עד שלא היה ברירה ביד האב אלא להכותו בכדי שלא יוכל להירדם מחמת הכאב, אך
 גם לזה הורגל הבן עד שהכהו האב מכות גדולות ונאמנות - כשכל מטרתו הוא לטובתו של בן, לבל ישקע בשינה
 ויסתכן. כך הקב"ה מייסר את בניו בכדי שלא ישקעו בשינת העולם הזה לגמרי... אלא יתעוררו לשוב אליו, ואם
 ח"ו אינם מבינים את מהות ותכלית הייסורים אזי מחויב כביכול להוסיף להביא מכות שונות ומשונות עד שנתעורר
 אליו בלבב שלם, אמנם כאשר נתעורר מיד ייפסקו הייסורים, ונס יגון ואנחה.

לו. עפ"ז מבואר הא דאיתא במדרש (איכ"ר א כד) על הפסוק (איכה א ב) בכה תבכה בלילה, מעשה באשה אחת
 שהיתה בשכונתו של רבן גמליאל, והיה לה בן תשחורת ומת והיתה בוכה עליו בלילה, והיה רבן גמליאל שומע
 את קולה והיה נזכר חורבן בית המקדש והיה בוכה עמה עד שנשרו ריסי עיניו, ולכאורה צריך ביאור, מה ענין הבכיה
 על בית המקדש תחת הבכיה בהשתתפות בצערה שמת בנה. אלא, רבן גמליאל ידע והבין ששורש כל הצרות ומקורן
 הוא מחורבן בית המקדש, על כן כאשר שמע את קולה בוכה על צערה הפרטי נזכר בחורבן הבית שהוא הגורם
 למיתת הבן.

נמצא שחורבן הבית ב'תשעה באב' הוא מקור כל הצרות המתרגשות לבוא לעולם, ועל כן יש לנו להתאונן על
 חורבן הבית, וכמו שכתב ה'חתם סופר' (דרוש לז' אב תקנ"ט, ד"ה ירמ"י, עמו שז) 'וכבר מילתנו אמורה שבכל דור ודור חייב
 אדם לראות את עצמו כאילו יצא מירושלים'.

ועל כך קונן רבי אלעזר הקליר (קנינה כד) 'על חרבן בית המקדש כי ה'רס וכי הו'דש אספוד בכל שנה מספד חדש',
 כי אכן בכל שנה ושנה נוסף עלינו בעוה"ר עוד סיבות חדשות ל'הספד' מחמת צרותיהם של ישראל המתחדשות
 שכל מקורם מחורבן הבית, ואינו דומה ההספד בשנת תשפ"ד להספד של שנת תשפ"ג... גלוי וידוע לכל כמה
 קרבנות הקריב כלל ישראל מת"ב שנת תשפ"ג ועד עכשיו, כמה צרות וייסורים וגלויות היו מנת חלקם של אחינו
 בני ישראל, ועל זה דווה ליבנו על אלה חשכו עיננו...

והנה סיפר הגאון רבי שמחה ווסרמן זצ"ל בנו של הגה"ק רבי אלחנן זי"ע הי"ד, כי בהיותו ילד כבן עשר שנים
 זכה להיות בצל קדשו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ביום הכיפורים, והנה באותה שנה לא נשא הח"ח דברי התעוררות

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

אלא רק קודם תפילת נעילה אמר בקוצר אמרים, היאך אפשר לישוב על כסא שלם ונוח בשעה ש'אין השם שלם ואין הכסא שלם'... וגעה כל העם בבכיה.

אחיי ורעיי, אין לנו את מרנא ה'חפץ חיים' שיפתח סגור לבבנו, אך כיצד ניתן לישוב שאנן כשמאות ואלפי יהודים 'יושבים על הארץ' ומתאבלים מרה... ויתכן, כי מטעם זה תקנו חז"ל לישוב על הארץ בתשעה באב, כי אכן אי אפשר לישוב במנוחה על כסאות שלמים... כי חלק בלתי נפרד מהצער והאבלות על חורבן בית המקדש הוא גם על צער בני ישראל ועל הצרות המתחדשות ובאות, ובפרט בכל מה שעבר עלינו בשנה הזאת, מיום תשעה באב שעבר עד יום תשעה באב הזה...

והרבה יש להתבונן במה שאמרו חז"ל על נח, שבעת היותו בתיבה והיה המבול מים על הארץ אזי היה צריך לצער עצמו מפני שהעולם שרוי בצער (כמובא ברש"י לעיל ז ז), מי היה 'העולם' ששרוי בצער - הלוא המה אנשי דור המבול רעים וחטאים עד שהוצרך הקב"ה למחות אותם מן העולם, אעפ"כ העולם שרוי בצער, ומחויב נח להשתתף בצער הציבור, ואם צריך להשתתף בצער אנשים כאלו - עד כמה צריך להשתתף בצערם של ישראל...

ואכן כך היתה הנהגתם של צדיקי הדורות, ולא נביא כאן אלא אפס קצהו, סיפר הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל ראש ישיבת סלבודקה, שבבחרותו היה לן בביתו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ובימי המלחמה (הראשונה) היה החפץ חיים עולה על יצועו מבלי להניח את ראשו על הכר, באמרו 'כשיהודים שוכבים בבונקרים איני מסוגל לישון על כר' (הובא ב'מאיר עיני ישראל ח"א עמ' 90).

על הרה"ק ראי"ה מקאפיטשניץ זי"ע מסופר שבימי המלחמה הנוראה היה מסגף את עצמו במיעוט מאכל, וכתב לו הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע אגרת בזה"ל, נודעתי אשר ידידי כת"ר היה אצל רופא ונתן לו סדר דיעט (-דיאטה) מה שלא לאכול ומה לאכול, וידידי כת"ר שומר לקיים בהידור גדול רק מחצה - הדברים שלא לאכול, ומחצה שניה מה לאכול ממעט בזה, ומנקודת לבבי הנני מבקש את ידידי כת"ר בכל לשון של בקשה ותחנון אשר יחוס וירחם על בני ביתו וכו' ויעזוב את דרכי הסיגוף בכל אופן שיהיו וכו'. והשיב לו הרה"ק מקאפיטשניץ 'בנוגע לפקודת הרופא, הגם כי חזקו עלי דבריו, קבלתי וגמרתי לבלי לבלי אכול בשר בימות החול עד ישקיף וירא ה' ממעון קדשו השמים ויחוס וירחם את שארית נחלתו, ואסלדה בחילה בהעלותי על לבי גודל הצרות והשבר אשר סבלו אחינו בני ישראל עד כי תסמר שערות ראשי וכו'.

כך מובא (דרשות משמר הלוי ח"א עמ' פג) על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל ה'אבן האזל', שנכדו הגאון רבי שניאור קוטלר שהה בבחרותו בעיה"ק ירושלים, וכשעמד להינשא בארה"ב נכנס לזקנו הגדול להיפרד ממנו ולקבל ברכתו, ואכן בירכו ונפרד ממנו ויצא ללוותו וירד עמו שתי מדרגות בלבד, והמשיך רבי שניאור לרדת את כל המדרגות בגפו, ואח"כ שב רבי איסר זלמן לביתו, שאלו אחד מפני מה ירד רק שתי מדרגות ולא יותר, נענה לו רא"ז 'המדרגות שלא ירדתי זה בשביל כל האלפים שלא זכו להתחתן'... (והיתה כוונתו כלפי אלו שנהרגו עקד"ה בשנות הרס עולם בטרם זכו להקים בית), אכן נכדו חביבו ויקירו זוכה להיכנס תחת אפריונו, והשמחה גואה ועולה על גדוניה, אך איך ניתן לשמוח בשלמות כאשר ישנם אלפים ורבבות שלא זכו לכך...

לדידן ייאמר, אין מבקשים מעמנו לישן בלי כר וכסת... גם יכולים אנו לאכול בשר בימות החול... ואף לשמוח בשמחות שבמעוננו ב"ה (ואין אנו במדרגה של 'לא ששתי בתקלת חברי, וכנ"ל), אך לכל הפחות צריך להיות מיצר בצערם של ישראל, להרגיש את ה'ואסלדה בחילה בהעלותי על לבי גודל הצרות והשבר אשר סבלו אחינו בני ישראל עד כי תסמר שערות ראשי'... חלילה לנו להסתובב בשלווה וברוגע כאילו לא נשפך דם ישראל כמים לפני חודש ימים בלבד, או לילך ברוגע מבלי לחשוב על צערם של רבבות עמך בית ישראל אשר הוצרכו לגלות מביתם לחוף מבטחים עד יעבור זעם כשאין להם שמץ של ידיעה עד מתי יהיו פליטים נע ונד... ועל כולנה, גודל החרדה של רבים מבני ישראל... חייהם אינם חיים, אינם יכולים לעצום עין - ו'הוא' מהלך מעדנות מבלי שיפגע משהו משלוותו, וכל מעייניו הם רק לברר אם יש נייעס חדשים...

והלא כה הם דברי תוכחת מוסר של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אשר כתב לאחד 'חסר לך הרגש של ההשתתפות בצער זולתך, והעצה לזה ההשתדלות להיטיבו ולהצילו מצער, והמעשה פועלת על הלב, וכן להתפלל על צרת זולתו אף שאין הדברים יוצאים מן הלב, ואף אם המצטער המוני הדיוט ובזוי' (הובא בקובץ אגרות ח"א קג) - כלומר, שמא תאמר מה אעשה שאיני מרגיש... אלא שכלל נקוט בידינו כי אחר הפעולות נמשכים הלבבות, ואם יעשה מעשים להשתתף בצערנו על ידי שישתדל בטובתו או שיתפלל עליו אפילו שלא בכוונה, סוף דבר יפתח לבנו וכבר ירגיש את צער חברו...

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

כה

זאת ממה שנאמר (ירמיה לא ה) 'בבכי יבואו ובתחנונים אובלים' לח.

ובן כתב הרד"ק ה'חתם סופר' זי"ע (חת"ס פרשת פנחס ד"ה במסורה) לרמוז בקרא (בראשית ט ה) 'אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש', 'דמכם' מלשון דומם ודומיה, לנפשותיכם היינו עינינו נפשנו כלומר 'חורבן הבית',

ישראל בעבור כי הם בגלותם ישימו כל כוונתם בעסקי העולם, ומשים כל אחד כוונה לעצמו ביתו ועסקיו, וראוי להם להיות בוכים ולהתפלל לפני ה' לילה ויום שיכפר על עוון ישראל ויחיש קץ הגאולה לי, כי המשיח בתשובה יבוא מיד וכו'. עכ"ל. וכבר איתא בזה"ק (ח"ב יב:) 'אמר רבי יצחק, פוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא תְלִיא אַףּא בְּבָבִי - גאולת ישראל אינה תלויה אלא בבכי, ונלמד

לז. הגאון רבי דוד פרידלאנדער זצ"ל (אחיו של בעל טל חיים מליסקא שהיה חתן בעל האך פרי תבואה) היה מתלמידי המהר"ם שיק, היה ת"ח וגם עסקן גדול בתקופה הקשה של התפרדות הקהילות באונגארן, לר"ד היתה השפעה גדולה על הקיסר פרנץ יוזעף שהיה נוהג לבקר מפעם לפעם.

באחד הימים כשהגיע רבי דוד לבית הקיסר, אמר לו הקיסר, החלטתי שהעם היהודי אינם מסורים למלכות.. ומדוע, כי אני מצדי עובד קשה להנעים להם את שהותם במדינתנו, שירגישו טוב בארץ הזאת, ולמעשה הם מתפללים בכל שמו"ע שהקב"ה יוליכם מכאן ויחזירם לעיה"ק ירושלים, וכי לא טוב להם במחיצתי ובמחיצת הטובות שהנני מטיב להם.

הבין ר"ד שהיתה כאן איזו 'מסירה' מצד המשכילים וכיו"ב, מה יענה עתה, והנה האיר ה' עיניו וכה פתח לאמר, אדוני המלך, אמשול לכם משל, למלך רם ונישא שהוצרך לסכום אדיר ונורא, והוכרח ללוות את הסכום ממלך אחר, ובלית ברירה הוכרח למשכן את אחד מכתרי המלכות... כעבור תקופה רצה לדעת את שלום הכתר' ומה ייעשה בו, הלך וביקר את המלך שהלווה לו את המעות, ומצא שם שהכתר שרוי בין גלגלי מרכבתו, וכאב לו מאד על אחד מכתרי המלכות ששרוי בבזיון גדול כל כך, בלית ברירה אסף מעות ופרע את החוב, קיבל לידו את המשכון - הכתר, ופנה ללוות מעות חדשות ממלך אחר ומסר לו את הכתר כמשכון, כעבור תקופה בא לבדוק מצב הכתר, ומצא שכתרו מונח אחר כבוד בארון שבו מונחים חמדת משכיותיו של אותו מלך והוא משתעשע עם הכתר, אז רחב לבו - כי הגם שרצה בכל מאודו להחזיר את ההלוואה ולהשיב את הכתר הביתה, מ"מ שמח שבמצב כזה שחייב למשכן את הכתר עכ"פ נמצא הכתר במקום מכובד...

וכך אמר רבי דוד, אדוני המלך, בעוונותנו הרבים הוכרח הקב"ה למשכן את כתרו - והיינו בניו עם קרובו שהם ככתרו, ושלח אותנו לגלות, אבל רצונו לראות מי נוהג בנו בכבוד, וראה שאומות אחרות אינם מבינים בחשיבותנו, לכן נטל אותנו הביאנו לידך - מלך של חסד, מלך טוב ומיטיב, והקב"ה שמח בכל יום שאנו בידך, כמובן שעדיין מוטל עלינו להתפלל לחזור לירושלים, כי עיקר מקום הכתר להיות בבית המלך, בירושלים, אבל כל עוד שמוטל עלינו להיות בגלות - הרי אצלך המקום הכי נכבד, כי אתה יודע כיצד לכבד אותנו - כתר המלך, לשמע הדברים זלגו עיני המלך דמעות מרוב התרגשות.

ולדידן, אנו ככלל ישראל אנו כתרו של הקב"ה, ואם אין מחזיקים אותו בכבוד הרי יש ח"ו צער גדול ונורא לבורא, ולזאת נתפלל בכל עת ושעה, א-ל הביטה דל כבודנו בגוים, עד מתי עוזך בשבי, אנו כתרך - אנא תבוא לראות מה עושים לכתרך - שקצונו כטומאת הנדה, לכן אנא הוציאנו בקרוב מהגלות, מבזים כתר המלך, אנא גאלנו.

לח. כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח חיו ופעלו עמוד תתתי"ז) בא וראה עד כמה נחוצה התפילה על ה'גאולה', לעמוד לפני הבורא ולהתחנן שיושיענו ויוציאנו מהגלות הארוכה הזו. כי הנה התורה אמרה 'ביומו תתן שכרו' (דברים כד טו) ואיתא בגמרא (ב"מ קיא.) וכך נפסק להלכה (ח"מ שלט י) שרק אם הפועל תובע את שכרו עובר בעה"ב בביטול עשה של 'ביומו תתן שכרו' ובלאו של 'לא תלין', אבל אם אין הפועל תובע שכרו (אף שבעה"ב בוודאי מחויב לפרוע חובו, אבל) אינו עובר בכל אלו.

וא"כ, אף אם הגיע כבר זמן הגאולה כי הקב"ה נשבע שיגאלנו, עדיין היא תבוא רק אם אנו נדרוש את הגאולה ונבקש אותה, כי אין תובעים אין חיוב לפרוע דייקא בזמנה, וכאן זה ביותר, כי הבעה"ב שמח כשהפועל מניח לו ואינו תובע ממנו שכרו לע"ע, אבל הקב"ה מצטער בכל רגע בצרתם של ישראל, הוא חפץ וממתין שנבקש מאתו שיגאלנו, ואז יביא מיד את הגואל, בב"א.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

כה המשיל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ממה שנהוג פעמים הרבה בשמחת נישואין, פעמים הרבה שענין החופה והקידושין נמשך זמן רב, ואינו מתנהל עפ"י ה'זמן' והשעה שנקבע מתחילה, ואפילו כשהחתן כבר עומד תחת החופה, פעמים שיארוך זמן עד שהכלה תבוא (ס'שלפט זיך), אמנם כל זה רק כל עוד שלא נכנסה הכלה תחת החופה, אבל ברגע שהכלה נכנסת לחופה כבר נחשב לבזיון אם יאריכו בהכנות, ואז אין מאריכים אלא מיד מקיימים ועושים את הקידושין. כיו"ב, כביכול הקב"ה הוא החתן, וכנסת ישראל היא 'כלה' קרואה בנעימה, על כן, הגם שכבר עבר קציר כלה קיץ ועדיין לא נושענו, אם אנו ניכנס תחת החופה, כלומר נכין עצמנו כראוי לגאולה, ונזעק אל ה' שיושיענו, ונראה לו שאנו כבר מוכנים, כעין הכלה שכבר נכנסה תחת החופה, בוודאי לא יכלים אותנו, אלא מיד יבוא לקדשנו ולגאלנו גאולה עולמית.

מעשה שהיה שה'מגיד מראדין' שהיה נקרא רבי בנימין הצדיק נכנס פעם אל הגה"ק החפץ חיים זי"ע, והח"ח אמר לו, אוי ווי... ר' בנימין, מה יהיה כזאת גלות ארוכה, חשכות גדולה כל כך, מה יהיה. אמר לו ר"ב, אמשול לכם משל, פ"א בעיצומו של חורף קשה יצאו כמה 'בעלי בתים' לדרך הארוכה מביתם אשר בפטערבורג ועד לאודסה, והיא נסיעה שבזמן רגיל אורכת כמה ימים. הם שכרו בעל עגלה נכרי שיקח אותם עם ה'שליטן' (מזחלת שלג) שלו כשבראש שני סוסים בריאים, גם את עצמם הליבשו היטב במעילים טובים וכו'. ובכל זאת על אם הדרך בלילה החלו להרגיש שהם קופאים בקור הנורא, ולכן פתחו את ה'משקה' אשר הכינו מבעוד מועד, הטיבו לבם במשקה ונתחממו עצמותיהם, לא ארך זמן וכולם שקעו בתרדמה עמוקה בהשפעת ה'משקה'. כבר הגיע הבוקר ועדיין הם ישינים, עבר היום כולו - שהרי בימות החורף היום בערבות רוסי' קצר מאד, וכשהם התעררו משנתם ונתפקחו משכרון המשקה ראו שהחשיכה שולטת כעת בעולם, מכיוון שכן הבינו שעוד לא נגמר הלילה, ישבו לדבר זה עם זה, שוב התקררו ושוב שתו ושוב נרדמו, והקיצו כשכבר שוב בא על העולם לילה חדש, והמה חשבו שעדיין באותו לילה הראשון הם עומדים, כי לא ראו אפילו פעם אחת שנעשה 'אור' בעולם.

מכיון שכן שטחו תמיהתם ופליאתם לפני בעל העגלה - כזה לילה ארוך, שאינו נגמר, מה אירע בעולם, נענה להם העגלה, שוטי עולם, על איזה לילה ארוך אתם סחים, זה כבר פעמיים בא היום והאור לעולם, אלא שאתם ישנתם שינה עמוקה עד מאד ולא ראיתם אותו... לכן אתם חושבים שיש רק חושך בעולם.

נענה ר"ב הצדיק, הנה כתיב פסוק נודע (ישעיה כא יא-יב) 'שומר מה מלילה, שומר מה מלילה. אמר שומר אָתָה בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו, שובו אתיו'. וכה פירושו, אנו עומדים ותמהים לפני הקב"ה מתוך כאב עצום, רבש"ע 'שומר ישראל' - מה מלילה מה מלילה - מדוע ליל הגלות הוא כה ארוך, לזה עונה ואמר השומר - אָתָה (כבר בא) בוקר, לשון עבר, כבר כמה פעמים בא לו הבוקר והאיר, כמה פעמים כבר הגיע זמן גאולה, אלא שאתם שקעתם בתרדמה, ואחרתם את הבוקר הלזה עד שכבר וגם לילה - שוב החשיך ובא לילה חדש על העולם, וכך בכל פעם שאני מכין את האור אתם ישינים ומפסידים את האור, ומה העצה לזה, אם תבעיון בעיו - כמו שפירש"י שם, אם תבקשו בקשתכם למהר הקץ אז אכן תבוא הגאולה, שובו אתיו - בתשובה, והיינו שעם תפילה על הגאולה יחד עם תשובה נזכה לבוא הגאולה.

ואפשר להוסיף, כי עוד פסוק כתוב בישעיה (סב ו) 'על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים, כל היום וכל הלילה, תמיד לא יחשו, המזכירים את ה' אל דמי לכם', ובמצודות כתב, הפקדתי שומרים... יתמידו בבכי ואבל כשומרי החומות שאינם זזים מן השמירה, והוסיף לומר כל היום וכל הלילה כי מנהג שומרי החומות לישן ביום ולא כן המה כי יבכו ויתאבלו ביום ובלילה, עכ"ל. והיינו כדאמרן שישמרו את חומות ירושלים - להמתין לגאולה ולבקש עליה, ולא יפסידו את היום, ומחמת כן יחשבו שיש רק לילה אחד ארוך.

מעשה נפלא בענין הציפיה לישועה, כשעלה הגאון הצדיק רבי נפתלי אמסטרדם זצ"ל לירושלים לא חסר אלא דבר אחד (כדלהלן), מיהר ועלה אל הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל ושאלתו בפיו, הנה נצטוונו לעשות לנו רב כמאמר חז"ל באבות (א ו) 'עשה לך רב', ימליץ נא רבינו בפני על רב הדר כאן בירושלים שאקבל את מרותו (והנה, גאון וצדיק מופלג היה רבי נפתלי וכיהן מלפנים ברבנות בכמה עיירות בגולה, אבל בענותותו חסר לו רב). אמר לו רבי שמואל, הגאון הק' רבי יוסף חיים זאנענפעלד אומר 'שיעור' במשניות בכל יום, בין מנחה לערבית, עלה לבית הכנסת ושמע את השיעור, כשתשמע מפיו דבר חדש יהיה לרבך.

למחרת, השתאו בני השיעור לראות את הצדיק הישיש מגיע לשיעור משניות פשוט, ואמנם רק הוא בגאונותו הבין כיצד כולל רבי יוסף חיים כל הסוגיא בפרושו, מיישר את ההדורים ומיישב את הקושיות, אבל עדיין לא שמע

הקב"ה דורש אותנו על כך שאנו שותקים ודוממים על זכבר כתב היעב"ץ (סידור בית יעקב עניני ט"ב חלון ו אות החורבן, מדוע תשתקן ולא תאנהולט בשברון מתניים (ט) אלמלא לא היה אלא עוון זה בידינו - שאין על נפשכם העלובה". מתאבלין כראוי על ירושלים כראוי, די להאריך גלותנו,

כל דבר חדש כי הכל היה לו ידוע מכבר, ועדיין לא נעשה הרי"ח ל'רבו'. עד שהגיעו בלימודם לפרק 'חלק' במסכת סנהדרין וי"ג העיקרים של הרמב"ם בהקדמתו לפרק זה, הזכיר רבי יוסף חיים את עיקר האמונה בביאת המשיח והרחיב בדבריו, ובדבריו ציין שאין בן דוד בא אלא בהיסח הדעת (סנהדרין צז.), כאן התערב רבי נפתלי לראשונה והביע תמיהה שמקנת בלב צדיק שכמותו מזה עידן ועידנים, איך אפשר להסיח את הדעת מהגאולה, והלא אחת השאלות במרום היא צפית לישועה (שבת לא.), בכל תפלת עמידה מעידים אנו בעצמנו 'כי לישועתך קוינו כל היום', ובקדושה קוראים אנו בקול רם 'ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך', וכי יש יהודי שמסיח דעת מהגאולה. ענהו רבי יוסף חיים, נניח שכעת תפתח הדלת ומישהו יכנס ויאמר, רבותי, מדוע אתם יושבים כאן, והרי המשיח הגיע... הלא נתמה ונחשוב בלבנו, האמנם... באמת... והריני שואל את כבודו, כלום יש היסח הדעת גדול יותר, והרי כשמצפים לאורח ומתבשרים שהגיע, לא תוהים לרגע, אלא קמים מיד לקבל את פניו. שמח רבי נפתלי וקרא, אמת, אמת, אמת, יש לי רב, שמעתי דבר חידוש.

לט. בטוב טעם ודעת ביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (גלות ונחמה, עמ' קמז - קנא), כי ענין הבכיה מורה על ההשתתפות של האדם במצב הרוחני של כלל ישראל, ובצער השכינה. פוק חזי ממנהגו של עולם, שהרי בלוית המת רק קרובי המשפחה בוכים, ורק מי שמרגיש קירבה מתעורר לבכי. כך בימים אלו של אבילות על חורבן הקודש והמקדש, נבחן כל אחד כמה מידת קרבתו אל הקדושה, מהי השייכות והשותפות שלו עם עם ישראל ועם הקב"ה. ובזה צריך לעבוד ולחזק את תחושת השייכות... הבוכה מבטא את השייכות לדבר שאבד, את הכאב על החסרון, וכך מתקרב ונקשר יותר אל הדבר. ומסיים שם, מי שאינו מסוגל לבכות בימי 'בין המצרים' על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, עליו לשבת על הרצפה ולבכות בבכי מר על חורבן הקודש בקרבו, על זה שאינו מסוגל לבכות, ועל שלא אכפת לו, ואין לו שייכות לחסרון בית המקדש, כאשר אינו מרגיש את החסרון של בית המקדש, הרי חסרונו ברוחניות ניכר וגלוי. ועל זה ראוי באמת להתעורר בבכי.

וכה אמר הגאב"ד הגריי"ט וויס זצוק"ל בשם הגה"צ רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל לדייק בלשון ה'קנינה' שקונן רבי אלעזר הקליר (קנינה כד) 'על חרבן בית המקדש כי ה'רס וכי הודש אספוד בכל שנה מספד חדש', שלכאורה היה צ"ל על בית המקדש כי הורס וכי הודש, ומהו שאמר על חורבן ביהמ"ק, וכי ה'חורבן' הורס והודש... אלא שעל הא גופא קבנינו, על שאין אנו שמים על לב להבין גודל האבל והצער בחורבן ביהמ"ק... אין אנו מתבוננים בגודל החסר והעדר האורה... ואכן החורבן עצמו הורס והודש...

אגב אורחא, מובא מהשל"ה הק' שאמירת מזמור י' שבתהילים מסוגל לעורר הלב להרגיש בצער החורבן. מסופר שבישיבתו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בפרעשבורג, נהגו בכל יום מימי בין המצרים בהגיע עת חצות היום לערוך תיקון חצות כמובא במג"א (סי' תקנ"א מ"ה) וז"ל. 'ובכוונת האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצות היום ויבכה כמו חצי שעה' (וכך נהיגי עד עצם היום בהרבה קהילות), כשליח ציבור שימש הגה"ק רבי פישל סופר זי"ע שהיה איש מורם מעם, ובכיה רבה בכה על הר ציון ששם, עד שכל הקהל געו אחריו בבכי ויללה, יומא חדא נעדר רבי פישל מבינות לספסלי דבי מדרשא, ושלחו במקומו נער אחד צעיר לימים שיואיל לגשת לפני התיבה באמירת תיקון חצות, אותו נער 'אמר' את התיקון, ואף הנעים בגרונו בסלסולים משל עומד הוא זה עתה בתפילת שבת ויו"ט, ולאחר שתמה אמירת התיקון חצות, נענה החתם סופר ואמר, נער זה צריך בדיקה אחריו אם אינו מכת ש"ץ חלילה... כי היאך יוכל אדם ירא שמים להוציא מפיו את התפילות והקינות על חורבן עיר האלוקים המושפלת עד שאול תחתיה, בכזו שאננות ושאת נפש, כאילו אין זה נוגע לו עצמו, והרבה יש בעובדא זה ללמדנו עד כמה צריך לקונן ולהזיל דמעות כתנים על שריפת בית אלוקינו.

מ. סיפר לי אחד המיוחד מבני החבורה, שלפני כמה שנים נולד לו בן למזל"ט, והנה ב30 שניות (סקונדע"ס) הראשונות לא השמיע הרך הנולד שום קול בכי, ההורים הרגישו שנפשם יוצאת מרוב חרדה דאגה ובעתה, ורק כעבור 30 שניות פתח התינוק בבכי אז נרגעה סערת רוחם ושמחו בלידת בנם למזל"ט אז הבין האב, כי האב מייחל וממתין שבנו יבכה, מה גם שבכי זה הוא 'סימן חיות' של הבן. כיו"ב ייאמר לענין חורבן הבית, הקב"ה יושב ומצפה לקול

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

אחד יאמר בשבילי נברא העולם, ונחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בנוי מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תיעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה מעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה, עכ"ל.

ובלשון המדרש (בר"ר יג ב), על הא דכתיב (בראשית ב ה) 'וכל שיח השדה' - 'בל תפילתן של ישראל אינו אלא בית המקדש, מרי יתבני בית מקדשא, מרי מתי יתבני בית מקדשא' - אדוני, ייבנה בית המקדש, אדוני מתי ייבנה בית המקדש, כי חז"ל דרשו תיבת 'שיח' שהוא מלשון תפילה, כמו 'ולפני ה' ישפוך שיחו' (תהילים קב א), ושדה קאי על בית המקדש (מפרשים), וכלומר, שצריך להרבות בתפילה ובתחנונים על ביאת משיח צדקנו ולישועתן של ישראל, ואתה תקום תרחם

והיא בעיני הסיבה הקרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאנו בגלות בכל מקומות פזורנו, על צוואתנו נרדפנו, לא הונח לנו להרגיע בגוים עם שפלותנו עניינו ומרודנו, לפי שיצא האבל הלו מלבנו...!

וכה כתב הרמח"ל זי"ע ב'מסילת ישרים' (פרק יט) הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד שזה גרם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאווה לגאולה לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם יתברך, ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל - שיתגלה כבוד שמים. ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, וכי מפני תפילתי יתבנסו הגלויות ותצמח הישועה, תשובתו בצדו, כאותה ששנינו (סנהדרין לו.) לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל

בכיותנו על החורבן, ומה גם שבכי זה הוא סימן לחיות נפשנו ברוחניות, כי לא אבדה תקוותנו ועדיין חיים אנחנו, ויש לנו תקווה טובה ואחרית טוב.

מא. וכבר המשיל זאת המגיד מדובנא' לאב עשיר ונגיד ששלח את חמשת בניו ל'עבר הים' לגלות למקום תורה, ויהי היום, ואחד מהילדים ושמו 'ראובן' חלה ל"ע, האחים הדואגים החישו אותו לפני ה'רופא' המומחה הגדול, ולאחר שבדקו ב'שבעה בדיקות' נענה ואמר, דעו נא כי מחלתו של אחיכם אנושה היא ואין תרופה למכתו אלא במיני סממנים יקרי המציאות שכמעט ואינם בנמצא רק תמורת 'ממון ודמים' יקרים, השיבו לו האחים, הסר דאגה מליבך, אבינו עתיר נכסים הוא ובעל יכולת, נשלח לו אגרת ומיד ישגר לנו מאוצרותיו המרובים. תיכף נתישב גדול האחים, וכתב 'מכתב' לאביו, וז"ל, לכבוד אבי מורי שליט"א, בחסדך הגדול, שלח הנה מעות הרבה כי ל'שמעון' נשברו המשקפיים, אף 'לוי' זקוק למעות הואיל ובגדיו כבר מרוטים וישנים ואינם לפי כבודו, אחינו יהודה לווה משכנו סך 450 דינרים וכבר הגיע זמן הפרעון, גם בעד 'ראובן' תשלח מעות הרבה כי הוא חולה הנוטה למות והרפואות שהרופא המליץ עליהם עולים להון תועפות... ושלח את האגרת דרך בית הדואר לאביו. כאשר הגיע המכתב לידי האב חשכו עיניו, וכמעט שלא יצאה נפשו מרוב תדהמה וכעס גם יחד... על כסילותו וטפשותו של בנו ה'סופר'... כיצד הפך את היוצרות והזכיר את דבר מחלתו של ה'חולה' בסוף המכתב כ'טפל', והרי כל שאר צרכיהם כאין ואפס ייחשבו בזו השעה שבני - אחיהם מוטל על ערש דווי וחיו תלויים לו מנגד... והנמשל ברור לכל בר לבב בתוכחה מגולה, לאותם המבקשים מהקב"ה כל צרכיהם, ולבסוף 'נזכרים' להוסיף בדרך אגב גם שייבנה בית המקדש במהרה בימינו... והלא 'בקשה' זו צריכה להיות תמיד בראש מעיינינו.

וב'יערות דבש' (ח"א סוף דרוש יג, דף רנג) איתא, וז"ל, מי שאין דעתו שלימה, לא ירגיש כ"כ בצער החורבן, כמו אנחנו בעוה"ר, שאיננו מרגישים כ"כ חורבן בית מקדשנו, לחסרון דעתנו, ואין שוטה מרגיש. אבל אלה הגדולים שלמי הדעת, הם הרגישו עוצם האבידה בחורבן הבית. ואילו אנחנו היינו משיגים העדר שלמותנו ע"י החורבן ואובדן תפארתנו, לא היה ערב לנו לאכול ולשתות, כי אם להתפלש בעפר.

סח בפני אחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש של"ע נתאלמן מזוגתו לפני כארבע שנים, שאמרה לו בתו הנערה בת 16, שאיננה יכולה לסבול צער מסכנותם של אחיותיה הקטנות, באמרה על עצמה, אני עוד הספקתי להרגיש באהבת אם, עד כמה היתה אמנו ע"ה מסורה אלי ודואגת לכל צרכי, ולכה"פ הנני מכירה חסרון הגדול כאשר 'עקרת הבית' איננה ל"ע, אבל, הקטנות שבבית, ככנות חמש ושש, כמעט ולא זכו 'לטעום' ממסירות אם לילדיה, ואינן זוכרות אותה כלל, ואינם מבינות כלל מה חסר להם ביתמותם. באותה שעה פרץ 'האלמן' בבכי גדול ומר, ואמר לה, עתה הבנתי היטב את מצבנו בגלות הארוכה הלזו, עד שאין אנו יודעים כלל מה חסר לנו, ועל זה לבד היה דווה לבנו.

ציון כי עת לחננה כי בא מועד, וכבר כשל כוח הסבל מצרות הכלל והפרט מרוב אריכות הגלות המר הזה. וזכר הפליגו קמאי בשכרם של המתאבלים על המצפה זוכה ורואה בשמחתה - לשון הווה, שכבר היום רואה בשמחתה (קדושת לוי איכה, ועוד ספרים) ^{מב}. המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה. וכך איתא בזה"ק (שמות נ"ה: ע"פ תרגום), רבי יהודה היה יושב לפני

מב. וכך איתא מהרה"ק ה'תולדות אדם' זי"ע בריש פרשת פקודי כתבה תורה, 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', ובכפל הלשון 'משכן - משכן', פירש"י ז"ל, רמז למקדש שנתמשכן ב' פעמים עבור עונותיהם של ישראל, וקשה לכאורה האיך היה יכול להתמשכן, והרי המקדש היה לבני ישראל כמו כסות יום ולילה, שזמן חזרתו הוא תדיר, ואין זמן מיוחד לזה כמו כסות יום לבד או כסות לילה לבד, ואיך היה יכול להתמשכן. ולא עוד אלא שהוא כמו רחיים ורכב, שהם מדברים שנפשו וחיותו של אדם תלוי בהם, וכתוב (דברים כד ו) 'לא יחבול רחיים ורכב כי נפש הוא חובל' ומכל שכן המקדש שכל שפע וחיות ישראל היה יוצא משם, ובוודאי הקב"ה מקיים התורה הקדושה בעצמו גם כן כנאמר (ישעי' נא ד) 'כי תורה מאתני תצא', ואיך היה יכול להתמשכן.

אבל האמת שהדין הזה אינו שייך רק כשאדם יודע ומכיר ב'חסרון', שחסר לו הדבר הנצרך לו כמו שנצרך לו לאדם כסות יום או לילה, אז מחויב המלוה להחזיר לו בזמנו, וגבי רחיים ורכב אינו יכול כלל למשכנו. אבל אם אינו מרגיש כלל בחסרון, או שאינו מרגיש כלל שהוא חיותו, אז בודאי אין שייך דין זה כלל, וכמו שנאמר על ענין זה (שמות כב כו) והיה כי יצעק אלי... והיינו דוקא בדבר שמרגיש חסרונו עד שצועק עליו כשהוא חסר לו.

אמור מעתה, שכדין עושה עמנו השי"ת ואין עול צדיק וישר הוא, שהשי"ת יושב ומצפה, שישראל עמו יתיישבו בדעתם היטב זאת, איך שנחסר להם המקדש, אשר היה להם חיות הנפש וכסות יום ולילה, ואין לנו במה לכסות עצמינו ובמה להחיות נפשינו, ותיכף ומיד כאשר אדם מישראל מיישב זאת בדעתו ודואג מקירות לבו על חסרון בית קדשנו, אזי מחזיר לו השי"ת המקדש ללבו ומשרה שכינתו עליו וטועם מעבודתו יתברך כל מיני מתיקות ועריבות מעין עוה"ב, וזהו והיה כי יצעק אלי ושמעתי, באם יצעק אדם ע"ז ויתמרמר בכל לבו על החסרון שיש לו מהמקדש, אזי תיכף ושמעתי, וניתן לו המשכון בחזרה כדין התורה, ומשרה שכינתו עליו ויוכל להמשיך כל השפעות טובות לישראל מן המקדש העליון הבא אליו. וכאשר יעזור לנו השי"ת שכל ישראל יחד ישובו בתשובה שלימה לפניו יתברך וכל דאגתם ומאוויים לא יהיה רק לזכות עת לביהמ"ק אשר הוא כל חייהם, אזי תיכף יחזור לישראל המקדש הכללי שהוא לכל ישראל יחד, וכעת בגלות המר מי שזוכה לדאוג עבור המקדש וצועק בכל לבבו תפשו להשי"ת ע"ז אזי מיד נותן לו חלקו הפרטי שיש לאדם במקדש, וטועם מנועם העליון. עכ"ל.

מג. הגה"ק רבי חיים פאלאג'י (בספר 'מועד לכל חי' חודש אב אות סו) מביא בשם ספר 'קטורת המזבח' המקונן על חורבן הבית מכפרים עוונותיו וזוכה לאריכות ימים, ובניו לא ימותו בחייו יראה זרע יאריך ימים.

מפורסמים הדברים שהגה"ק המהר"י אסאד זי"ע היה שומר את הדמעות שהזיל בעת עריכת תיקון חצות, והיה משתמש בהם לעת מצוא להצלת בחורי ישראל מגיוסם לצבא הנכרים (תולדות שמואל, קליין תרצ"ו פ"ט ט - שהיה נותן לטעום מאותן הדמעות. מעדות הרה"ק המהר"י דושינסקי זי"ע, ועוד), וכמו כן הציל בהם מי שכבה מאור עיניו רח"ל, ועוד אותות ומופתים רבים פעל על ידם.

ובכלל הדברים גם הצלת בחורי ישראל מרדת שחת על ידי הצר הצורר רח"ל, וכמו שאמר החת"ס שהבוכה בימים אלו על חורבן הבית זוכה לבנים טובים (הגר"ב מנדלזון גאב"ד קוממיות). והזמן גרמא להעתיר על הצלחת הבנים בתורה ויר"ש, להינצל מן הגזירה הנוראה של 'קרא עלי מועד לשבור בחורי'.

ולאו דווקא לגבי ה'בנים' אף גם לגבי ה'אבות', וכמו שכתב ה'קב הישר' זי"ע (פצ"ג) וקבלה אמיתית היא בידי, כל מי שבליבו תדיר צער על גלות השכינה זוכה לכתר תורה.

אגב אורחא, חידוש נפלא כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דפרקא אות יב), וז"ל, נ"ל, כשילמוד האדם איזה דבר ואינו מבין, יתמרמר על הגלות ויתפלל על הגאולה, עי"ז יתעורר דעתו להתבונן מה שלא ידע וכו', ויתמרמר על הגלות ויתפלל על הגאולה ותתחזק דעתו ויראה פלאות מה שלא ידע. (ע"ש מילתא בטעמא).

מד. הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל היה אומר, שב'קלם' היו מדייקים בלשון הגמ' כל המתאבל, שכידוע היכן שנאמר 'כל' הרי זה בא לרבות, ומה באו חז"ל לרבות כאן כשאמרו 'כל' המתאבל, אלא שלמדו אותנו, שאפילו אם יש בידי אותו 'מתאבל' עבירות ואינו ראוי לראות בשמחת ירושלים, מ"מ עצם האבלות על המקדש מביאה קדושה על האדם עד שכבר יוכל לזכות ולראות בשמחתה (בית קלם עמ' שצו).

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

ידי שנדחי ישראל מתכנסים כאחד לקונן ולבכות על אריכות הגלות המר הזה.

ומטעם זה כתב השל"ה הק' (מס' תענית פ' נר מצוה, מענין העבודה, אות לג) לבאר הטעם שאין אבילות בשבת (ע"י או"ח תקנ"א א), משום שכאמור האבילות היא היא בנין הבית, ואין בנין בית המקדש דוחה שבת.

ובנו חורבות עולם וקרא לך גודר פרץ - בנין בית המקדש על ידי העמדת גדרים וסייגים

בתיב (עמוס ה א-ב), 'שמעו את הדבר הזה אשר אנכי נושא עליכם קינה בית ישראל, נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל וכו' אין מקימה, ומבאר ה'מלבי"ם', שהנה כאשר אדם נופל נפילה שאין בה סכנה הרי אין צורך לבוא לעזרתו ולהקימו אלא הוא מקים א"ע בכוחות עצמו, אמנם אם יפול נפילה מסוכנת עד שאינו יכול להתרומם בעצמו מיד יחושו אליו כל קרוביו וידידיו לעזור אותו. ולזה אמר בת ישראל נפלה, לא תוסף קום - שאין לה כח לקום מעצמה, ואם כן מן הדין היה שכל שרפי מעלה יבואו לעזרתה, ועל כך מקונן הנביא מדוע לא באו לעזרתה. והתשובה היא כאמור בהמשך העניין (פסוק ד) 'כי כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו', ופירש בתרגום יהונתן 'תבעו דחלתי ואתקימו' - תבקשו יראת שמים וע"ז תחיו. וללמדנו, מה גרם לחורבן, הרי הוא החסרון ביראת שמים ולכן נפלה בתולת ישראל ואין מושיע לה, כי התיקון הוא בידה - ומה הוא ה'תיקון', ע"י ההתחזקות ביראת ה' מ"ה.

רבי שמעון והיה קורא, כתוב (ישעיה נב) 'קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו' קול צופיך - מי הם צופיך, אלא אלה הם שמצפים מתי ירחם הקב"ה לבנות את ביתו. נשאו קול - ישאו קול היה צריך להיות, ומהו נשאו קול, אלא כל אדם שבוכה ומרים קולו על חורבן ביתו של הקב"ה, זוכה למה שכתוב אחר כך - יחדיו ירננו, זוכה לראותו מיושב בחדוה, ע"כ.

ודע, שע"י האבילות על חורבן הבית אנו ממשיכים את הקשר והדבקות לבורא כל העולמים. וכך אמר הרה"ק ה'החתם סופר' זי"ע (דרוש לו' אב תקצ"ט) על הפסוק (תהילים קמו ב) 'בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס', שלכאורה צריך ביאור מדוע נאמר 'בונה' בלשון הווה ולא 'יבנה' בעתיד. אלא, על פי שאמרו חז"ל (מכילתא יתרו) כשאתם זוכים אתם מונים לבנינו, וכשאי אתם זוכים אתם מונים לחורבנו, ועומק הכוונה הוא בהקדם מה שאמרו (ר"ה ל. ברש"י ר"ה ל"צ, ועוד) שבית המקדש השלישי ירד בנוי מן השמים - ומי הוא הבונה אותו - ובמה יהיה נבנה, זהו על ידי הבכיה והצער של אבילי ציון המתאבלים על חורבנו, ובכל שנה, בזה שבני ישראל מתקבצים לבכות על חורבנו הרי הם מוסיפים בבנינו, וכשיוגמר זה הבנין ירד למטה הבית בנוי ומשובלל... והנה אנו עוסקים בבנינו זה כב' אלפי שנה - וכמספר השנים שאנו מתאבלין על חורבנו - כן מספר השנים שהוא נבנה כי ההספר והבכי על החורבן הוא עצמות הבנין. ולכן נאמר 'בונה' בלשון הווה, כי הקב"ה הולך ובונה בכל עת את ירושלים על

סיפר הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל, פעם בעת אסיפת הרבנים לדון בענייני השעה, הראה ה'חפץ חיים' זי"ע את דברי ה'תנא דבי אליהו' (רבה פ"כ ד"ה פעם אחת), ולא גלגל הקב"ה והביא פרס ומדי לעולם אלא בשכרו של כורש שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהחריבו העכו"ם את בית המקדש. הוסיף על כך ה'חפץ חיים', שכאשר נחשוב את מניין השנים, נמצא שבאותה שעה היה כורש בן שבע שנים בלבד, ויש לנו להתבונן, מה וכמה משיג ילד (נכרי) רך בשנים להבין את גודל החורבן, ואף על פי כן בזכות שבכה על חורבן הבית הביא הקב"ה את מלכות פרס ומדי לעולם, ק"ו לדידן, כמה שכר טוב יש לבורא ליתן לנו על אבילותנו על החורבן הגדול והנורא.

מה. איתא בגמרא (ב"מ פה:) על הפסוק (ירמיה ט יא) 'על מה אבדה הארץ' - אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר (שם יב) 'ויאמר ה' על עזבם את תורת אשר נתתי לפניהם'. וצריך ביאור, אם החכמים והנביאים לא ידעו על מה נענשו בני ישראל בחורבן ביהמ"ק והגלות, א"כ מה טענה יש על בני ישראל, הרי ק"ו הוא שגם הם עצמם אינם יודעים על מה אבדה הארץ. אלא הוכיח מכאן הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, כי אכן, פעמים רבות ידע האדם בנגעי עצמו אף יותר טוב מהנביאים והחכמים, כי ענין התיקון שייך אצל כל אחד ואחד לפי מה שהוא... וכל אחד יודע את הדברים שבלב שהוא עצמו צריך לתקן ולשפר, וזהו שאמרו 'שאלו לחכמים, לנביאים ולא פירשוהו' ואעפ"כ יש ביד האדם עצמו לדעת היטב מה עליו לתקן, והוא דברים שבין אדם לקונו בלבד.

'ותחזינה עינינו, משא"כ עכשיו אין לנו ראייה כלל, וזהו שאמר עיני נגדה ולא תדמה - דמות עין כלל, עד שישקוף זרא ה' משמים ואז יאירו עינינו כבתחלה ב"ב. וק"ל, עב"ל. וממשיך לבאר מדוע באמת הננו ממששים בצהרים כמו עיוור וסומא, על כך נאמר עיני עוללה לנפשי מבל בנות עירי, וכהמשך לשונו, 'עין כי גבהו בנות ציון ותלכנה נמויות גרון ומשקרות עיניים' (ישעיה ג טז) והיו מסתכלין בעבירה, וע"י כך נענשו בסמויות עין, וזהו שאמר עיני עוללה לנפשי הוא בסיבת מבל בנות עירי שהם גרמו בנויקין כנ"ל מ"ו. וק"ל מ"ו.

ובה ביאר הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (אלון בכות על איכה) במאמר הנביא המקונן (איכה ג מט-נא) 'עיני נגדה ולא תדמה מאין הפוגות, עד שישקוף זרא ה' משמים, עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי' וז"ל, אמר עיני נגדה כל כך עד שלא תדמה - שאבדה צורת ודמות עין כלל. והמקונן אמר (ה יז) 'על אלה חשבו עינינו, דבעו"ה בזמן החורבן ניקח מאתנו מראית העין, כדכתיב (דברים כח כט) 'והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור', ואינם חוזרים לאיתנם עד שוב ה' את שיבת ציון ואז עין בעין יראו. ולזה אנו אומרים בתפלה

ושמעתי להוסיף בזה דבר נפלא, כי הנה אמרו חז"ל (ב"ב יב:) 'מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים', עוד אמרו (סוטה ג.) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', ומעתה יש לומר שכאשר שאלו את הנביאים על מה אבדה הארץ לא ידעו לענות כי היה זה לאחר שחרב בית המקדש וניטלה הנבואה מהם, ולמי ניתנה - 'לשוטים', לכל אחד ואחד ברוח שטות שיש בו משעה שחטא, כי שם ניתן לו כח נבואה לדעת 'על מה אבדה הארץ' ובאיזה דבר עליו להתחזק...

מו. הנה מובא בגמ' (גיטין נו:) שטיטוס הרשע שנכנס לבית המקדש וחיללו בביזיון נורא, עד שקרב אצל הפרוכת המבדילה בין ההיכל לקודש הקדשים 'ונטל סייף וגידר את הפרוכת'... וכן כשחזר לביתו 'נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרגותני (ס-ל גדול) והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירי', והרי שפגיעה במחיצות וב'פרוכות' המבדילות - זהו חורבן הבית והנפש מהחל ועד כלה...

כיוצא בדבר מצינו לגבי היוונים, וכמו שמזמרים ב'מעוז צור' בימי החנוכה 'יוונים נקבצו עלי וכו' ופרצו חומות מגדלי', ולכאורה היוונים הרשיעו הרבה יותר מפריצת המגדלים, שהרי גזרו לעקור את הדת, נכנסו בטומאתם לתוככי העזרה ושיקצו את אבני המזבח, רדפו את יראי ה' והשליטו כפירה בפנית יקרת, אלא מכאן שעיקר ה'חורבן' היה ש'פרצו חומות מגדלי', כי אם נפרצים הגדרות והחומות שוב אין מעצור עד לדיוטא התחתונה...

על פי זה ביארו את האמור ב'מגילת איכה' (א ט) 'טומאתה בשוליה', במשל למה הדבר דומה לאחד שראה את רעהו מתעטף בטלית נאה והתאוה אף הוא להשיג כמותה, מיהר לשאול את חברו היכן קנית טלית משובחת זו, והשיב לו אצל איש פלוני במקום פלוני, הלך הלה וביקש מהמוכר שיתן לו טלית, הביא לו המוכר את מבוקשו, אך הזהיר אותו שיתפור את שולי הבגד בכדי שלא יפתחו כל התפירות, אך הלה לא השים ליבו לדברי המוכר ולא תפר את השוליים, ואכן לא עבר זמן מרובה והחלה הטלית להיפרם ולא נשאר ממנה אלא חוטים חוטים... ותעל חמת הקונה וירץ אל המוכר בשאלת 'למה רימיתני'... והלא שילמתי לך במיטב כספי בשביל טלית משופרא דשופרא והנה נתת לי 'זיבורית דזיבורית' (סו ג.)... השיב לו המוכר, הנה טלית זו היא אכן ממין משובח, ומה אעשה לך כי 'התחכמת' ולא שמעת בקולי לתפור את השוליים... וזהו שאמר הכתוב טומאתה בשוליה, שמאחר שלא נזהרו 'בשוליים', ולא הציבו גדרות וחומות לשמור בשמירה מעולה אזי היה מקום ליצר הרע להיכנס ולהחטיאם עד שנפלו לגמרי.

נוראות אמר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (עיי' בא"ח דרשות, פרשת בהעלותך ד"ה וכי תבואו מלחמה) בדברי חז"ל (בר"ר סה ט) על הפסוק (בראשית כז כב) 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשו' - בשעה שיעקב מרכין בקולו (נחלש מלהשמיע קולו בתורה ובתפלה) ידי עשו שולטות, ולכאורה קשה מדוע הזכירו את ה'ידיים', והרי עיקר כוחו של עשו הוא בחרב, וכמו שברכו יצחק 'על חרבך תחיה' (פסוק מ), וה'יד' אינה אלא אוחות את החרב. וביאר על פי מה שאמרו חז"ל (בר"ר ה י) בשעה שנברא הברזל בששת ימי בראשית התחילו כל האילנות מרתתים ומתייראים, כי עתה נברא הברזל שממנו עשוי הגרון שהוא משחית וגודע את העצים, 'אמר להם הברזל, מה לכם מרתתים, עץ מכם אל יכנס בי ואין אחד מכם ניזוק', כלומר, שאי אפשר לחטוב את העץ על ידי הברזל שבראש הגרון בלבדו, כי עדיין נצרך להשים בתוכו חתיכת עץ שתשמש כ'בית יד', ואז יוכל חוטב העצים להניף ידו בחזקה לגדוע את העץ. נמצא שכל כוחו של ה'ברזל'

כנגד ה'עצים' הוא רק באמצעות ה'עצים' עצמם. וזהו שדייקו חז"ל בלשונם על ידי עשו, שאף שעשו קיבל את כח ה'חרב' מיצחק, אך אי אפשר לחרב בלא בית יד, ועל דרך זה אין עשו יכול להשתמש בכוחו אלא אם יש לו 'סיוע' מיעקב, והיינו באופן שנחלש קול יעקב. ובזה ביאר היטב לשון התפלה (מוסף של שלוש רגלים) 'ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך, ש'יד' זה מורה על ה'בית יד' והסיוע שנתנו בעוונותינו לעשו וממשיכי דרכו, שרק מכח זה היו יכולים להחריב את בית המקדש. וכדרך שהדברים אמורים בכלל כך נאמרו גם לפרט, שאי אפשר ליצר הרע להחריב את בית המקדש הפרטי של כל אחד ואחד אלא אם נותן לו 'יד' - על ידי שאינו עומד כחומה בצורה על גדרי הקדושה. ושומר נפשו ירחק מלסייע לשונא הגדול הוא היצה"ר לכבוש את מקדשו ותפארתו.

ועלינו להעמיד לנגד עינינו הא דאיתא בגמ' (תענית כט.) כי האויבים הציתו אש בבית המקדש בתשעה באב סמוך לחשכה, והיה דולק והולך כל יום עשירי באב, עד שאמר רבי יוחנן, כי אילו הוא היה באותו הדור הרי היה קובע את זמן התענית ל"ב באב, שאז נשרף רובו של היכל, אך מכל מקום תקנו חכמים להתענות בתשיעי ולא בעשירי כי אתחלתא דפורענותא עדיפא... והרי שעיקר האבל והחורבן הוא ב'תחילת החורבן' - כשפרץ את הגדר הראשון ואף שעדיין לא 'נשרף' כולו... כי מאחר שכבר פרץ את הגדרות שוב אין לו מעצור, ומשם תהא נפילתו רח"ל.

משל למה הדבר דומה, לאחד שעמד על גג בניין רם ונישא בן מאה קומות, והתקרב לשפת הגג וכבר החל לטפס על המעקה ברצונו לקפוץ ח"ו, אחזו בו חבריו וידידיו, ואמרו לו וכי נסתר דעתך עליך שאתה מבקש לשים קץ לחייך... אמר להם, וכי ככה תחשדו בי... איני מבקש אלא לקפוץ קומה אחת ותו לא... ומעולם לא שמענו שהקופץ קומה אחת בא לידי מיתה... אמרו לו, אוי לכסיל שכמותך... אי אפשר לקפוץ מראש הגג רק קומה אחת, כי אם אתה 'יוצא מגבול' הגג, סופך להגיע לארץ כמו שעיר לעזאזל ל"ע... כדבר הזה ייאמר לאותם ה'חכמים' בעיניהם האומרים (לעצמם ולאחרים), הנה ברצוננו להישאר בגבול מחנה היראים והשלמים, אלא שאנו רוצים רק לפרוץ גבול אחד ותו לא... ולדאבון לב רבים חללו נפלו מאותה מחשבה נלוזה אשר בעצת היצר יסודה... ובדורנו אנו אין צריך להסביר יותר כלפי מה הדברים אמורים...

מז. כה היה מעשה בעיר פאס שבמדינת מרוקו לפני כמאתיים וחמישים שנה, איש אחד שהיה גביר אדיר אהב לצאת מפעם לפעם למסעות 'ציד', את החיות אשר צד היה מעניק ל'גן החיות' שבבית המלך יר"ה, פעם אחת הצליח לצוד 'גור' אריה קטן בחיים, אלא שהפעם החליט 'לגדלו ולחנכו ל... בביתו, ואכן, לקחו עמו לביתו, ייחד לו מקום בחצר הבית, שם גידל את האריה לתפארת המשפחה כולה, במשך הזמן גדל הגור ונעשה לאריה המסוכן להמית, נטל הגביר חבל וקשרו סביב צוואר הארי, ואת הקצה השני קשרו אל סורגי הברזל שהיו בראש גדר האבנים שהפריד בין חצרו לרחוב העיר, וכך היה סמוך ובטוח שלא תצא תקלה מתחת ידו. כעבור זמן מה הגיעו לפאס שני סוחרים בדים לרכוש סחורה ביריד הגדול, ברצותם לחזור לביתם מצאו שחסר להם חבל לכרוך בו את גלילי הבדים, מכיוון שחזרו אחרי 'חבל' ראה אחד מהם קצה של חבל הקשור לסורגי הברזל אשר בחצר הגביר, נענה האיש ואמר ל'שותפו', הנה מצאתי את שאהבה נפשי, ובמקום לקנות חבילת חבלים שלימה ננתק את החבל אשר מצאתי ובו נשתמש לצרכינו, נענה לו הסוחר השני, חלילה לי מלעשות כן, והרי גזל הוא, אך הלה חמד מאוד את הגזל, ואמר, אף אם נניח שזו עבירה, אך אין זה עבירה גדולה כי אם קטנה... כי כמה שוויו של חבל, פרוטות בודדות ותו לא... ובפרט שהוא צריך אותו 'לצרכי פרנסה'... אמנם השני לא הסכים לדבר בשום אופן, על כן עזבו, והעדיף להתיישב על מקומו בראש העגלה. בינתיים הסוחר ההוא הוציא סכין מחיקו וחתך את קישורי החבל והחל למשוך אותו, משך ומשך עד שהציץ ראש אריה מבעד לסורגים... והבין האריה כי משוחרר הוא לנפשו, ובבת אחת יצא מן החצר, התנפל על הסוחר ונעץ בו מלתעותיו, השמיע הלה קול זעקה, וכשמוע השני את הזעקות סיבב ראשו לראות מה זה ועל מה זה, אך אדהכי והכי כבר היה הראשון מונח כגל של עצמות. ותרב תאניה ואניה, וישבו 'שבעה' עליו עשרים איש (בניו ובנותיו היתומים ואימם האלמנה, הוריו ואחיו ואחיותיו). בעת ניחומי האבלים, נענה אליהם אחד הרבנים, הביטו וראו, פריצת גדר קטן - נטילת חבל כל שהוא, הרגתו לאותו איש והביאה צער ובכיה, מספד ואבלות לעשרים איש היושבים 'שבעה' ל"ע... ללמדנו, כי אף אם נדמה לאדם שאין זה אלא גדר קטן, ומה יארע אם יעבור עליו, אך האמת כי אחריתו רע ומר...

כיו"ב ייאמר לדידן, פעמים שהאדם מתיר לעצמו 'חבל' קטן, פריצת גדר קטן, ואינו מבין שבכך גורם רעה ומיתה לעצמו, ולא לעצמו הוא מחריב עולמו, אלא גם לכל סובביו שנחשך עליהם עולמם ברוב צער בכי ומספד, ועד

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

לג

עב"ל. ומכלל זאת נשמע גם להיפך, שהתחזקות בענייני יר"ש מתוך שמירת העיניים, בעמידה איתנה וחזקה על כל גררי הקדושה^ג היא שתחיש לנו את הישועה לזכות ל'זתחוינה עיננו' בשוב ה' לציון ברחמים.

אבינו מלכנו^מ רחם עלינו, והפך לנו את יום המר והנמהר ליום חג ומועד, ונעלה יחדיו לחוג אותו כולנו כאחד בירושלים הבנויה^ה, ובמהרה יקיים בנו השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם^{יב}, אכ"ר.

שנעשה דבר כבר 'נסתם הגולל' ואת הנעשה אין להשיב, על כן ישמר ויזהר מבעוד מועד, ויטיב לעצמו ולכל סובביו. בשנות המלחמה הנוראה נשאל הרה"ק הקדושת ציון^ו מבאבוב זי"ע הי"ד היכן הקב"ה... היאך הקב"ה מעלים עיניו ונותן לרשעים ימ"ש להשמיד להרוג ולאבד את היהודים. השיב הקדושת ציון^ו במשל, ל'בעל בעמיו' שדר בבית גדול רם ונישא, ובסביבות הבית היה חצר עם גינת דשא, בקצה הגינה עמדה חומה להפריד בין הגינה לבין היער שהיה מעבר השני, בו תרמוש כל חייתו יער, אריות וזאבים ודובים ושאר חיות טרף, ותמיד היה האב מזוהר את בנו הילד הקטן לבל יעז לעלות על החומה ולעבור לצד השני פן תתפסנו חיה מסוכנת ותטרוף אותו רח"ל, אך כדרכם של ילדים לא שמע הבן לקול אביו, ומפעם לפעם היה מטפס וקופץ לתוך היער והיה האב רץ תיכף ומיד להחזירו בשלום. עד שיום אחד החליט האב לחנך את בנו פעם אחת ולתמיד... התחפש האב לאריה והחל להלך על ארבע ולהשמיע שאגות ארי, וברגע שהניח הילד כף רגלו ביער מיהר ה'אריה' ופער פיו לרווחה ונשך את הילד, הלה נבהל ביותר וזעק בקול אבא, אבא, הצילני נא מיד... כשחזר הבן אל הבית כשהוא פצוע ונשוך פנה אל אביו, ואמר לו, מדוע לא מיהרת להציל אותי מידי האריה, והרי צעקתי אבא, אבא, נענה לו האב, בני יקירי לא היה זה אריה אלא אני בעצמי נשכתי אותך למען תלמד על בשרך שאסור לעבור את הגדר... ובוזה השיב הקדושת ציון^ו, כי כל הצרות והייסורים אינם באים אלא מידי הקב"ה אשר התחפש ל'אריה', למען נשכיל לילך באורחותיו ולא נתרחק הימנו... ומכאן נלמד עוד, כי כל הצרות באות מחמת פריצת הגדרות...

מח. וכדרך שהדברים אמורים לעניין בית המקדש הכללי כך הם אמורים לעניין בית המקדש הפרטי - הבית היהודי שם מקום השראת השכינה, שפריצת הגדרים והסייגים מחריבים את ה'בית'. וצריך לדעת כי אי אפשר לגדל בנים יראים ושלמים לה' ולתורתו אלא אם הבית שמור בגדרים וסייגים, שרק אז יש בו השראת השכינה, אך אם מכניסים אל הבית את הכלים האסורים רח"ל אזי ח"ו 'ושב מאחריו' והשכינה מסתלקת מן הבית. ואל יקל לעצמו בהיתר ותירוץ של 'לצרכי פרנסה', שהרי הוא 'משחק' בנפשות צאצאיו. ו'תיקון' ובניין בית המקדש הפרטי הוא על ידי הוספה בגדרי הקדושה. וכך דרש אחד מצדיקי הדור שליט"א בלשון הכתוב (תהילים קמוז יג) 'כי חזק בריחי שעריך ברך בניך בקרבך' - כאשר מחזק האדם את 'בריחי שעריך' ונועל את דלתות ביתו מפני הרוחות הרעות המשתוללות בעולם או אז זוכה הוא ל'ברך בניך בקרבך'...

מט. ודע, כי מעולם לא פסקה אהבת הבורא אלינו - בניו רחומיו, הגאון רבי יוסף שאול נאטנזאהן זצ"ל ביאר בדברי הגמרא (יומא נד.) בשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והרי רק כשהיו עושין רצונו של מקום היו הכרובים פניהם איש אל אחיו, ובשעה שאין עושין רצונו היו פניהם אל הבית (ב"ב טו.), אלא ביאורו, דגבי נכרים נחשבים תמיד בני"י כעושים רצונו של מקום, ע"כ, כשנכנסו אויבים להיכל נתגלית אהבת אב לבנים והיו הכרובים פניהם איש אל אחיו.

נ. כי אין חפץ לה' בריחוקם של בני ישראל מעליו, אדרבה, וכלשון התנא דבי אליהו (רבא, פלא"א) מעיד אני עלי שמים וארץ, שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל יותר ממה שמצפה האב לבנו שיעשו תשובה, כדי שיגאל אותם ויבנה להם בית המקדש שלא יחרב לעולם. אין לנו אלא למלא את ההשתוקקות שיש כביכול לבורא עולם על בניו שיתקרבו אליו ואז מיד יבנה בית מקדשנו ולא ייחרב לעולם, 'שוב שנית לקדשה' בבנין עדי עד בב"א.

נא. כה מאר הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל (מובא ב'חזון יחזקאל' 'תנ"ך תפילה ומועדים' עמוד שעה) וז"ל, ויכוח תמידי יש בין העשירים והעניים, כאשר יבא עני אל עשיר לבקש עזרה, יגער בו העשיר לאמר מדוע תשליך עצמך על הציבור, ומדוע לא תעמול כאשר אני עמל, לך ובקש לך עבודה, ואל תשעה בלחם הקלוקל. אך העני טוען, תן לי עבודה ואעבוד בכל נפשי, רצוני לעבוד אך אין דורש ואין מבקש עבודה.

אך במה דברים שהעשיר יטען בקש לך עבודה, בעני בריא אולם אשר כחו במתניו ואונו אתו, אבל היתכן אם יבא עני מדוכא ביסורים בשבר יד ושבר רגל אשר בל עוד רוחו בו, היתכן כי יאמר לו העשיר לך ובקש לך עבודה... וודאי שלא, אלא ירחם ויעניק לו מתת יד בהרחבה ככל צרכו.

באר הפרשה - פרשת דברים - תשעה באב

כיו"ב, בינינו ובין הקב"ה יש ויכוח תמידי, אנחנו מבקשים 'השיבנו ה' אליך' ואח"כ 'ונשובה', והקב"ה אומר 'שובו אלי ואשובה אליכם', אך במה דברים אמורים, כשהיינו בריאים ושלמים כשהיה בנו כח לשוב בתחלה, ולהמתין על חסדו יתברך שישוב אלינו לחדש ימינו כקדם, אבל היתכן כי עתה אשר אנחנו מדוכאים ביסורים, עניים ואביונים, המשתכר משתכר אל צרור נקוב, כל ראש לחלי, היתכן בי עתה יבקש ממנו ה' שנשוב אנחנו תחלה... על כן, נצעק כולנו יחד בקול 'השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם'.

"בליל זה יבכיון וייללון בני"

הננו להודיע על מספרי הטלפון אליהם יהיה ניתן לשמוע

דרשת נהי קינה ומספד ממורנו

הגה"צ רבי **אברהם אלימלך בידרמן שליט"א**
מיוחד לליל תשעה באב תשפ"ד לפ"ק

מספרי טלפון בארה"ב

קול הלשון:

(718) 906-6400

Direct #: (718) 906-6444

Monsey: (845) 678-3337

Lakewood: (732) 806-8199

Los Angeles: (310) 659-8000

Montreal: (514) 667-3599

Toronto: (416) 800-2146

Eretz Yisroel: 03-929-0709

קול מבשר:

(212) 444-1100

Monsey: (845) 414-1100

Monroe & Upstate: (845) 351-1200

ארה"ק : 072-333-3111

קוים מיוחדים לליל ת"ב:

347-841-7294

727-731-5409

מספרי טלפון בארה"ק

קו החבורות

אידיש - 0-723-723-720

לשה"ק - 0-723-723-730

מספר ארה"ב: 605-313-6870

קול הלשון:

אידיש - 03-617-1122

לשה"ק - 03-617-1123

מספר ארה"ב: 605-313-6676

קול הבאר: 073-2-122-100

קול הדף: 02-64-000-22

קוים מיוחדים לליל ת"ב:

02-30-242-31/074-717-2000

0799-2000-40/08-313-6666

South Africa:

115-680-938

שווייץ:

445-087-456

אוסטרליה:

390-216-884

צרפת:

980-091-256

ענגלאנד:

208-191-7000

גבאים המעוניינים לשדר השיעור בליל
ת"ב בבתי מדרשם ניתן לפנות:

geula@kolhl.com

ולכתוב בנושא: שידור של הגה"צ ר"א בידרמן
שליט"א - ולציין שם ביהמ"ד וטלפון אחראי

שיעורים ודרשות בענייני ת"ב משנים קודמות:

ארה"ק: אידיש 0723-723-720 לשה"ק 0723-723-730

קול הלשון: 03-617-1111 | קול הדף: 02-640-00-20

קול הבאר: 073-2-122-100

ארה"ב: 718-234-0464

קול הלשון: (718-906-6444) להקיש 1 - 2 - 6 - 14

ויה"ר שנזכה לראות בנין בית המקדש בתפארתו במהרה בימינו אמן

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת דברים תשפ"ד שנה י | גליון מס' 545

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

בעל האמן מכיר פנסו!

האמונה שהקדוש ברוך הוא משגיח על כל באי עולם ומנהיגם היא, כידוע, מעקרי אמונתנו. אנו מאמינים באמונה שלמה שגם ההתרחשויות הקטנות והקלות ביותר, לטוב ולמוטב, הפקודות אותנו בימי נעימות ובעשות בהשגחת ובהנהגת הבורא, וכפי שאמרו חכמים (חלין ז ב): "אין אדם נוקף [פוצע] אצבעו מלמטה, אלא אם כן מקריזים עליו מלמעלה".

במסוה של התנהלות טבעית מתנהל העולם בהשגחה פרטית מדקדקת. אנו מקפידים בנסים אין-ספור, כפי שאומרים אנו בתפלה "ועל נסיה שבכל יום עמנו", אלא שהם מסוים בטבע, ועלינו רק לפתח את עינינו כדי להבחין בהם.

בענין זה מתבקש לצטט את דבריו הנוקבים של הרמב"ן בפרושו לתורה (שמות יג טז): "שאינו לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם".

אחד הדברים המביאים אותנו להכרה זו היא אמירת ברכות השחר בכונה. כאשר אדם מודה מדי בקר לבוראו - על שהחזיר לו נשמתו ונתן בו כח להתגבר על עיפותו, על שאפשר לו לזקוף את קומתו ולהניע את איבריו, על שהוא מכין מצעדי גבר וגומל חסדים טובים - הוא מפנים בכך שכל הטובות הטבעיות הללו, 'כלם נסים'.

ואולם גם בענין זה תקף מאמר רבי יוסי (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך". שכן, כאשר האדם עונה אמן בכונה אחר ברכות השחר של המתפללים ומצהיר שוב ושוב על אמונתו בכך שה' יתברך הוא מלך העולם המשגיח על כל בריותיו בכל עת ובכל שעה, הוא המחזיר נשמות, פוקח עורים ומתיר אסורים בכל יום מחדש, הוא נרק הוא מכין כל צעד וצעד שעתידי האדם לצעד במהלך היום, זוכה להפנים: "שכל דברינו ומקרינו, כלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם".

הבאתי בעבר כי בסדר האל"ף-ב"ת, אחר האותיות א' מ' נ' באות האותיות ב' נ' ס', לפי שבזכות עניית אמן זוכה האדם לנסים. ואולם לאמר יש להוסיף ולומר, כי סדר אותיות זה בא ללמדנו, שבזכות עניית אמן אחר הברכות זוכה האדם להפיר שהוא מקוץ בנסים, לא בטבע.

הנה לנו מעלה נוספת, נעלה מאין כמותה, לראש מי שנוטל על עצמו להקדים ולענות אמן אחר ברכות המתפללים. הוא זוכה להפיר בכך שהוא מסובב ב"נסים אין מספר" - ראשי תבות אמן, והכרה זו בודאי ממשיכה עליו שפע טובה וברכה עד בלי די.

בקרואת "נסים אין מספר!"
שבת שלום,

213 298 מכאובל"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

ברכת הזהב מעוררת זכותם של ישראל

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב" (א א)
כתב רבנו בחיי (שמות כה כד) כי תבת "זהב" שנאמרה בתורה על שלחן לחם הפנים רומזת לשלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון אשר חיובן מדאורייתא: "הזן", "הארץ" ו"בונה ירושלים".

רבי שלמה זלמן ארנרין, אב"ד שאמלוי, מבאר כי לפיכך נחתם הפסוק שלפנינו במלה "זהב", שכן אמרו חכמים (ברכות כ ב) כי ישראל זוכים לנשיאות פנים מה' יתברך, כפי שנאמר (במדבר ו כו): "ישא ה' פניו אליך", משום שאף הם כביכול נושאים פנים לקדוש ברוך הוא בקיום מצות ברכת המזון. כיצד? הנה מן התורה חייבים לברך ברכת המזון רק משיאכלו פת כדי שביעה, ככתוב (דברים ה ט): "ואכלת ושבעת וברכת", ואף על פי כן ישראל מחמירים על עצמם לברך אף אחר אכילה בשעור כזית או בשעור כביצה בלבד [במסכת ברכות (מה א) נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה מהו השעור המחייב בברכת המזון מדרבנן; רבי מאיר סובר "כזית" ורבי יהודה סובר "כביצה"]. לפיכך חתם משה את הפסוק המונה ברמז את חטאי ישראל במלה "זהב", כדי להזכיר את זכות ברכת המזון שבגינה נושא הקב"ה פנים לישראל חרף חטאיהם (טייל בפרדס' חלק הרמז אות ז).

השתדלות לצד תפלה ואמונה

"ותקרבון אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישבו אתנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן: וישיב בעיני הדברך..." (א כב-כג)

מדוע הוטבה בעיני משה בקשתם של ישראל לשלח מרגלים לארץ ישראל, וכי לא היה להם להאמין בהבטחת הקב"ה כי הוא מעלה אותם אל ארץ זבת חלב ודבש?

מבאר רבי חנוך הכהן ארנטרובי, רבה של מינכן:

בבוא אדם לבצע משימה המטלת לפתחו, לצד נשיאת עינים למרום בתפלה שיצליח ה' דרכו, נדרשת ממנו אף עשית השתדלות ובדיקות הדרך הנכונה לבצוע משימה זו. לכן רמזו חכמים באמרום (במות קה ב): "המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה". בכל פעלה שעושה האדם עליו לתת "לבו למעלה", בתפלה לה' שיצליח את דרכו, ואולם לצד זה טרם בצוע הפעלה "יתן עיניו למטה", ויעשה את כל הנדרש בדרך הטבע להצלחת פעלתו.

אף כאן, בקשת העם היתה לשלח אנשים לתור "את הדרך אשר נעלה בה" - לבחון מהי הדרך הממלצת לעלות לארץ ולכבושה. דבר זה אינו עומד בסתירה לאמונה בהבטחת ה' שינחילם את הארץ, שכן כאמור, לצד האמונה והבטחון בה', על האדם לעשות כל השתדלות טבעית הנדרשת להצלחת משימתו, ולכן הוטבו דבריהם בעיני משה. ואולם בפעל קלקלו המרגלים את שליחותם, כאשר לא האמינו בדברי ה' כי טובה הארץ, ובחרו אף לבדק את טיבה (קמץ המנחה').

תפלה ללא גבול ומדה

"השתדלתי מאד לחנך את בני האהובים ככל יכלתי, וברוך ה' שזנני לראות בתוצאות הטובות. התאמצתי למענם בכל התחומים, וזכיתי לראותם נכנסים ליישוב טובה ועושים חיל בלמודם."

"היה זה באחד הערבים שקדמו לחדש אלול האחרון, המשיך האב השכול וספר, "ישבתי והתבוננתי בספוק בשני בני שעסקו יחדו בתורת ה'. באותה שעה צפו ועלו בזכרוני כל אותן שיחות מתוקות שבהן זכיתי לשמע מרבותיהם, מוריהם וחבריהם על תכונותיהם הטובות ועל הצלחתם בלמודים."

פתאום עלתה בלבי המחשבה שאולי הגיע הזמן לנוח מעט מפל הטרח וההתעסקות סביב חנוכה, ושאולי מתר לי לפנות קצת יותר מקום לעצמי ולהפסיק להעמיד את בני במרכז סדר יומי...

לא חשבתי לרגע להזניח את חנוכה אפלו כמלוא הנימה; חלילה לי מלעשות כן. אך כשרואים כיצד מתנהלים הדברים על מי מנוחות, ברוך ה', עלולה לעלות בראשו של כל אדם מחשבה שכזו, והוא מתלבט שמה הוא יכול להרפות ממאמציו ולנוח על זרי הדפנה...

אף שמחשבתי זאת לא ממש מעולם, כי המשכתי לחנכם כפי הנדרש ולא הזנחתי את חנוכה של בני, ה' יקם דמם, אף לרגע, בכל זאת אני מרגיש שחלה אצלי התרופפות בתחום אחד:

עד אז עמדו בני במרכז תפלותי, ומאותו הזמן הקדשתי מקום רב יותר לדברים אחרים שנוגעים לתפלה עליהם, והתפללתי פחות על בני. היה בתוכי קול שפטה אותי לחשב כי הם פחות זקוקים לתפלה שלי, שהרי הם צועדים זה מכבר בדרך הנכונה, לומדים במקומות טובים, ועו חשקם לרכש עוד ועוד אוצרות של תורה ודעת. גם בראש השנה האחרון, עת שפכתי לבי בתפלה על השנה החדשה המתחדשת ובאה, חשבתי בלבי שעל שני בני הקרובים איני צריך להרבות בתפלה, הם צועדים בדרך הנכונה...

באותה שעה לא הבנתי, אוי לי כי לא הבנתי, עד כמה טעיתי במחשבתי זו.

כעת, רבוננו של עולם, הבנתי! הבנתי עד כמה עצום הוא כחה של התפלה, ועד כמה לא ניתן להשיג דבר בלעדיה. כל הזמן צריך להתפלל על הילדים, להתפלל ולשוב ולהתפלל, לא לחדל לרגע."

במילים נוקבות אלו סים האב השכול את מוסרו הנוקב, מוסר שחדר עמוק אל עמקי לבבות השומעים.

אור דניאל ואתחנן

המשפחתית שבה השתתפו. היתה זו תקופה שבה בצעו מחבלים פלשתינים רצף של פגועים מחרידים ששיאם היה הפגוע הנורא שהתרחש פחות מחדש ימים לאחר מכן, בליל הסדר במלון פארק בנתניה.

הכל זוכרים את אמונתה התמימה של הסבתא הצדקת, שבשבת עוד חגגה את בר המצוה של נכדה, ובמוצאי שבת קדש כבר הובילה שבעה מצאצאיה למנוחת עולמים.

בתקופה זו קדשה משפחת נחמד את שם ה' בקבלת יסורים באהבה ובאמונתה הנטועה בשרשים איתנים. נסתרות המה דרכי ה', איש לא יוכל להבין מדוע נבחרה משפחה זו לכפר על כלל ישראל כקרבן, אך ספק אם משפחה אחרת היתה מסוגלת לעמד בניסיון כה קשה. הפגוע הנורא הותיר אותם כה שבירים ורצוצים, עד שהעידה הסבתא: "אלמלא האמונה הנטועה בנו, אמונה תמימה שאת הכל עושה הקדוש ברוך הוא לטובה - מזמן היינו נשברים."

אותה סבתא צדקת, זו שאבדה את חמשת נכדיה, את בנה ואת פלטה בערב אחד, היתה גם זו שקדשה שם שמים לעיני מיליונים, כאשר זעקה בהלוגיה קורעת הלב ששדרה לכל העולם: "יהודים, חזרו בתשובה!"

בקריאתה הצטרפה צדקנית זאת למאות ואלפי אמהות קדושות בישראל, שבהנהגתן היו אות לאמונה שהחזיקה את עמנו לאורך כל הדורות. אמונה פנימית והפרה בעבדה שלכל שאלה - קיימת תשובה, גם אם היא אינה ידועה לנו, ושיש לנו אב גדול במרומים היודע טוב מכלנו מתי "עת רקד", ומתי, רחמנא לצלן, "עת ספד".

חבריהם של שני בחורי החמד למשפחת נחמד, בניו הקדושים של ר' עזרא, העידו על החנוכה הטוב שזכו לו מבית ועל המדות הטובות שאפינו אותם בכל הליכותיהם.

מתמידים בלמודיהם היו ומסבים נחת וקורת רוח למחנכיהם. אף השכנים בבנין השקט שברחוב סוקולוב בראשון לציון העידו על הקדמת השלום שהיתה נחלתם של השגים, על הזך והטהר שקרנו מפניהם ועל החסד הרב שגמלו עם כל סובביהם, בפרט בימי בין הזמנים בעת ששהו בביתם.

"נתן לומר כי הם קדשו שם שמים בחייהם כמו במוותם", קבע כל מי שזכה להפירים.

"השתדלתי", העיד ר' עזרא בעינים דומעות, עדות שהעבירה רטט בקרב שומעיה,

ספור מרטיט ומאלף, המלמד על חובתנו להתחזק תמיד בתפלה על כל פרט בחיינו, אף על דברים הנראים לנו כמוכנים מאליהם, ספר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

ר' עזרא נחמד שכל את בנו האחד במוצאי שבת קדש פרשת כי תשא, "ח באדר תשס"ב, בפגוע הנורא שהתרחש באותו

"היה זה באחד הערבים שקדמו לחדש אלול האחרון, המשיך האב השכול וספר, "ישבתי והתבוננתי בספוק בשני בני שעסקו יחדו בתורת ה'. באותה שעה צפו ועלו בזכרוני כל אותן שיחות מתוקות שבהן זכיתי לשמע מרבותיהם, מוריהם וחבריהם על תכונותיהם הטובות ועל הצלחתם בלמודים."

ערב בשכונת בית ישראל בירושלים. לאחר כמה חדשים נפטר, רחמנא לצלן, גם בנו השני שנפצע אנושות באותו פגוע.

שמונה מתוך אחד עשר הנרצחים שחיהם נגדעו במרחץ הדמים, היו מבני משפחת נחמד. שנים מהם היו בניו של ר' עזרא, שנמנו עם בחירי תלמידי ישיבת 'אור גאון' בבני ברק.

מחבל מתאבד פוצץ עצמו ברחבה שליד בית הארחה 'מחנה ישראל' בדיק בעת שהתארגנו בני משפחת נחמד המרחבת לשוב לביתם מושבת בר המצוה

הרב משה כדורי שליט"א בית הכנסת שליך קבר רחל

מדרשם של רבותינו הראשונים, כעידוד על ידי מיני מתיקה וכדומה, שבאים לשמוש גם בענין הזה. את הטון העקרי נותנים בהחלט הגליונות השבועיים שאני נוהג לעטר בהם את שלחן השבת, עם כל המשפחה, בצורה נעימה ומושקת."

לסיים, ה"עולם" אומר במליצה כי "לא המדרש עקר אלא המעשה". כאחד שכבר שנים בתחום, לבטח יש באמתחתך איזשהו ספור בנושא שתוכל לחזק בו את הצבור.

"בהחלט. היה זה לפני כמה שנים, כשחזרתי מירושלים אל ביתי לאחר תפלה בפתל המערבי, ועם שובי נחרדתי לגלות שבמהלך היציאה אבד לי תיק יקר ערך שהכיל סכום כסף גדול, לצד דיסק קשיח מלא בקבצים שהיו חשובים לי מאד. ברור קצר שערבתי עם נהג הרכב שהחזיר אותי לבית שמש העלה כי התיק לא נשכח ברכבו, מה שאומר שהסכומים לאתרו כמעט אפסיים. שיחה נוספת שבצעתי מייד עם תחנת המשטרה של הכתל המערבי העלתה גם היא חרס, כשהטלפון התורן, שלא במקרה היה 'פן דוד' מבני ישמעאל, הגיב לי ביבש שאין בידי כל דרך לסייע לי.

בצר לי עשיתי את דרכי חזרה לירושלים, מתוך בטחון בה שיצליח דרכי, אף שידעתי כי מצדי אין כל קצה חוט לאתר את האבדה היקרה, ורק בדיי ית' להשיב אותה אלי. עם שובי לכתל המערבי נשאתי תפלה מעמק לבי. לקראת סיום תפילתי, בקשתי לעורר את זכות עניתי אמן, ולכן פניתי לאדם שעמד לצדי ובקשתי ממנו שיעשה עמי חסד, ויענה אמן אחר תפילתי. הלה נענה בחפץ לב.

בארץ פלא הישועה הגיעה דוקא על ידי אותו אדם שענה אמן אחר תפילתי. ספורי נגע ללבו של אותו אדם, ותוך כדי שיחה עמו הוא הפנה את תשומת לבי שאולי אבדתי את התיק בדרך הלוח, בקו האוטובוס הצבורי העולה מבית שמש לירושלים. משום מה על האפשרות הזו לא חשבתי כלל... נוסף על כך, אותו אדם אף הפנה אותי למוקד מסים המטפל בהשבת חפצים שאבדו בתחבורה הצבורית. לא אצריך בפרטים אבל בסוף התברר שכדבריו פן היה, החבילה בשלמותה חזרה אלי דרך אותו מוקד, במהירות ובקלות..."

קשה, אך בכל זאת אני יכול לשתף באפיונה שאני נתקל בה מדי בקר, המהנה בעבורי מקור השראה. המדבר הוא באדם יקר שחצה זה מכבר את שנות הגבורות בלי עין הרע, הנהוג לפקד דבר יום ביומו את קברה של רחל אמו באשמרת הבקר, ובד בבד אינו מותר על עניתי אמונים על ברכות השחר של רבים הפוקדים את המקום. כאשר אתה נחשף למראה יהודי שמרום גילו משקיע כח ומאמץ לקיום מצוה יקרה זו, אינך יכול לעמד מנגד, ועם קרטוב לא קטן של קנאות סופרים אתה מוצא גם את עצמך מצטרף לדבר מצוה. זה התחיל אצלי עם אנשים בודדים שהצעתי להם לזכות אותי בעניתי אמן על ברכותיהם, ועם הזמן הצטרפו עוד ועוד אנשים שראו שהדבר חשוב ל..."

הרב משה כדורי על משמרתו בבית הכנסת שליך קבר רחל

לרבים השואלים: האם תוכל לתת עצה הוגנת, כיצד נתן להחזיר גם אצל בני הבית את המודעות למצוה יקרה זו ולחשיבותה?

"בנימה אישית אמר שהייתי ממליץ, עם כל הכנות, על הגליונות המשקעים שלכם כפלי המצלח ביותר למטרה נעלה זו. לפעמים אנשים לא יודעים להעריך אל נכון את מה שנותנים להם, כדרכם של דברים טובים שמתקבלים כמובנים מאליהם. וזה באמת חבל, כי מדבר באוצר בלום ממש שמפתיע מדי שבוע מחדש, בין מצד התכן האיכותי המלקט בו בהשקעה מרבה, ובין מצד העריכה הנאה והמקפדת, כשחלק מהמדורים כתובים בצורה השווה לכל נפש, כך שגם צעירי הצאן יוכלו להרוות בהם את צמאונם.

גם אצלי בבית אני זוקף את המודעות הרבה שיש לענין לזכות אותם הגליונות. על אף כלל הפלים החנוכיים ששרשם בבית

בשיחתנו הפעם אנו זוכים לפגוש איש מעש עתיר זכיות, מחשובי תלמידי החכמים בבית שמש, הרב משה כדורי שליט"א, המקדיש מדי בקר מזמנו כדי לענות אמן אחר המתפללים בבית הכנסת שליך קבר רחל אמו, ואף מפיץ במסירות שנים ארוכות את גליונות 'וכל מאמינים' באזור מגוריו.

ברשותך ר' משה, מה הביא אותך להקדיש מזמנה בעבור מצות עניתי אמן?

ללא ספק המניע המרכזי היה ועודנו החזק הרב שאני שואב מקריאת הגליון השבועי 'וכל מאמינים'. מיד כשהגיע לידי הגליון הראשון, נעצרתי, חשבתי מסלול מחדש ונמלה בלבי ההחלטה להדר בקיומה של מצוה נשגבה זו.

ועדין, איך אתה כבעל משפחה שסדר יומו עמוס גם כן, מצליח להקדיש זמן יקר עבור הפצת גליונות 'וכל מאמינים' לאורך שנים רבות כל כך?

"שאלה במקומה!" אומר איש שיחנו בגלוי לב, "לא אכחד ואמר שהדבר בא תמיד בקלות... אם רק נחם בחשבון שמדבר בחלקה שבועית קבועה שאינה פוסחת על שום עונה בשנה, ונוסיף על כך את העבודה שתנאי מזג האוויר לא תמיד נוטים חסד, נסיק שלא מדבר בענין של מה בכך. אך עם זאת", הוא מוסיף בטון מצטנע ומעט, "איני זוכר שבוע שגמנעתי מלחלק את הגליונות הנפלאים, ואדרבה, גם במצבי קיצון כימי הקוץ הלהטים או ימות החרף הסוערים, אני מתמסר להשלמת המשימה."

ולגוף השאלה, הענג והחזק שאני אישית שואב מהגליונות המרתקים מביאים אותי להכיר בערכם ובעקבות כך להיות שותף בהפצתם. אך האמת היא שאין זו תחושה אישית שלי; זקנים עם נערים, יהודים יקרים בכל הגילים, מצפים בכליון עינים לגליונות אלו, שמזמן כבר הפכו להיות חלק בלתי נפרד משלחן השבת שלהם."

נחזר למשימת הקדש שנטלת על עצמך, עניתי אמן אחר ברכות השחר של המתפללים בקבר רחל. הלא בשביל לעמד איתו בתפקיד זה מדי יום, צריך מקור כח פנימי חזק ואיתן! האם תוכל לשתף אותנו במקורותי של כח זה?

"אמנם להצביע על דבר ספציפי יהיה לי קצת

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',

י"שר כח על אוצרות הרוח שאתם דולים ומשקים את כל בית ישראל מדי שבוע.

בגליונכם לפרשת במדבר הבאתם את דרשתו של המקובל האלקי רבי אברהם נפתלי הרץ ש"יאר ממיניץ על הפסוק (תהלים נ טז) "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך", שההולך להתפלל ואינו משגיח לענות אמן פראוי אלא נכשל ב"חקי" - ר"ת "חטופה", "קטופה", "יתומה" - מוטב לו שלא "תשא בריתי עלי פיך", לפי שחז"ל אמרו (ברכות מז א) שהעונה אמונים אלו נענש בקצור ימים.

חשבתיו להוסיף שיש להמליץ על ענין זה את הפסוק (משלי יב יח): "יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא": יש המבטא אמן שלא כשורה ובכך גדון "כמדקרות חרב" ח"ו, ואולם העונה אמן פראוי יאריך ימים ויתקיים בו הכתוב: "ולשון חכמים מרפא" - סופי תבות אמן.

ברכת ה' עליכם!
יצחק יוסף גלוברמן
קרית גת

נתן לשלח מכתבים לפקס
שמספר 08-9746102
או לכתבת המייל:
9139191@gmail.com

החווה מלובלין תשעה באב תקע"ה

רבי יעקב יצחק הלוי הרו"ץ, הידוע בשמו 'החווה מלובלין', נולד לאביו רבי אברהם אליעזר אב"ד יזפוב, וגדל על ברפי סבו הגדול רבי יעקב קאפל מליקוא. כבר מקטנותו הכיר את בוראו ודבק בתורה ובעבודת ה'.

בבחרותו נסע לשינובה, ללמד תורה בישיבתו של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג. שם התקרב החווה לדרך החסידות ומשם נסע למגיד ממזריטש. החווה נמנה עם גדולי תלמידיו של רבי אלימלך מליזנסק, ואף שהחל להנהיג עדה עוד בחייו, המשיך בנסיעותיו הקבועות לליזנסק.

משקבע החווה את מושבו בלובלין, הפכה חצרו למרכז החסידות. רבים נהרו להסתופף בצלו מפשוטי עם ועד גאוני ארץ. גדולי האדמו"רים בדורות שלאחר מכן היו תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

בשמחת תורה בשנת תקע"ה נפל החווה באפן פלאי ועד לתשעה באב באותה שנה, יום הסתלקותו, לא קם ממתת חלו. החווה נטמן בבית החיים בלובלין סמוך לקברו של רבי שכנא מלובלין. דברי תורתו הדפסו בספרים: "זאת זכרון", "זכרון זאת" ו"דברי אמת".

האהל על ציונו של החווה מלובלין

ענה אמן על ברכות הנערים

ספר רבי חנוך העניך מאלעסק: בילדותי נסעתי ללובלין להסתופף בצל החווה, ולפי שהמנהג היה שכל הנערים אמרו לפניו בכל יום ברכות השחר והוא ענה אחריהם אמן, נגשתי גם אני לברך לפניו, כשסימתי נתן לי שלוש מטבעות של חצי ריגיש (לב שמח החזש' אור חדש פ"א אות ז).

ברכה בלי אמן - פלג גופא

העטרת צבי' מזידיטשוב כותב ששמע מפי רבו החווה מלובלין שיש לומר ברכות השחר בבית הפנסת בצבור, כדי שיענו אחריהן אמן. "לפי שברכה בלא אמן הוא ממש פלג גופא כנודע וכמפרסם" (פרי קדש הלולים' שער הברכות פ"ד; 'שומר אמונים' מאמר 'פתחו שערים' פרק יט).

ברכות השחר בצותא

יש בידינו עדויות המתארות את הקפדתו של החווה על אמירת ברכות השחר בצותא, עוד מימי בחרותו, בעת שלמד אצל רבו הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, וכדלהלן:

אמן מפי ממלחה של מעלה

בתקופה שבה למד החווה בישיבתו של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, היה נוהג לומר מדי בקר את ברכות השחר בפני רבו, ורבו היה עונה אחריו אמן. כאשר נשאל הרבי ר' שמעלקא מפי תלמידיו מפני מה דוקא רבי יעקב יצחק זכה שהוא ענה אמן אחר ברכותיו, השיב: "על הברכות שלו עונים אמן כל הפמליה של מעלה!" (שמן הטוב' [פיוטרקוב תרס"ה] ח"ב אות כה).

"זכרה זמן אשר נעשה ונשמע השיבו, ועתה ענות אמן לא אבנו..."

(מתוך קינות לתשעה באב, קינת "איכה ישבה").

מן הפסוק האמור בשירת האזינו (דברים לב יט-כ): "ויאמר אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם כי דור תהפכת המה בנים לא אמן בם", דרשו חז"ל (ספרי האזינו פסקא שכ) כי בעוון אי עניית אמן חרבה הארץ וגלו ישראל מארצם.

בעל 'שבט מוסר' אומר שלפי שחרבן הבית נגרם בעוון אי עניית אמן, כדי לזכות לגאולה השלמה בבנין בית המקדש השלישי יש להקפיד על עניית אמן כהלכה. (מנחת אליהו דרוש לב).

יהודי יקר!

זה הזמן לנקט יזמה! המנה גם אתה עם מזפי הרבים והקדם לבוא לבית הפנסת לשמע את ברכות השחר מפי המתפללים. בכך תקרב את הגאולה השלמה, לה אנו מיחלים!

להצטרפות:

נא מלא את הטפס במכשיר נדירים פלוס, ואנו נצר עמך אי"ה קשר לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על זכות לנסיעה משפחתית לתפלה במקומות הקדושים, במיניבוס מפא"ר.

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לזכות
 רבי
 אברהם
 בן ר' יהואל
 שיחי
 ולכל
 משפחתו
 הצלחה רבה
 ורוב פהת
 מכל יוצאי
 הלציו

לקט אמרות חז"ל
 רעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות
 מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ו מנחם-אב תשפ"ד: הדלקת נרות: ירושלים: 6:53 תל-אביב: 7:08 חיפה: 7:01 מוצאי שבת: ירושלים: 8:07 תל-אביב: 8:09 חיפה: 8:10 ר"ת: 8:44

פרשת דברים

מיצות תוכחה

להוכיח הזולת בנועם, מתוך אהבה ובאופן נעים ומכובד !

נלמד מהפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" (פרק א-א)
 וכתב רש"י: לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם את הדברים והזכיר ברמז מפני כבודן של ישראל. וכתב השל"ה הק' (בתוכחת מוסר): כשהוכיח [משה] בדברי מוסר סיפר מעלתם "הבו לכם אנשים חכמים נבונים וידועים"... הוא על דרך הפסוק "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך". הענין, כשאתה רוצה להוכיח את אחד, אל תאמר לו כך וכך אתה גרוע, כי אז ישנאך ולא ישמע לדבריך, וזהו שנאמר "אל תוכח לץ" - שלא תוכיח אותו דרך זלזול לומר לץ אתה, רק אדרבה תאמר לו, חכם אתה, ואם כן, חרפה היא לאיש כמוך לעשות כה וכה. זהו "הוכח לחכם" כלומר: תעשנו לך לחכם, אז יאהבך וישמע לקול דבריך ויקבל מוסר".

כתב החינוך במצות תוכחה (מצוה רלט) שהחיוב הוא עד הכאה, כלומר, שחייב המוכיח להרבות תוכחתו אל החוטא, עד כדי שיהיה קרוב החוטא להכות את המוכיח. עוד כתב: אם יראה המוכיח שאין בדברי תוכחותיו שום תועלת, או מתוך גודל רשעו של החוטא, או שהוא איש אלים ופושע ביותר, ומתירא ממנו שלא יעמוד עליו ויהרגנו, שאינו חייב במצוה זו באיש כזה.

ותמה הגאון רבי אליהו חנוך לייבאוויטש זצ"ל (בספר חידושי הלב): הרי מצינו בתנ"ך שהיה תביעה על אלו שלא מחו ברשעים, אף שהיתה סכנת נפשות למחות ככתוב (תהלים יד-ג) "הכל סר יחדיו נאלחו אין עושה טוב אין גם אחד". ופירש"י: "זה נתנבא על נבוכדנצר שעתיד להכנס להיכל ולהחריב ואין אחד מכל חילותיו מוחה בידו".

הרי מבואר כאן שחילי נבוכדנצר נתבעו על שלא מחו בו כשהחריב את בית המקדש אעפ"י שבוודאי היו נהרגים אילו היו מוחים, כמו שאמרו חז"ל (שבת קמט:): שאפילו לשחוק פחדו בימי נבוכדנצר.

ומבאר חידושי הלב שבהכרח צריך לומר שיש הבדל בין חיוב תוכחה של זר לבין חיובו של המשתתף בגוף המעשה. חילי נבוכדנצר היו מחוייבים למחות משום שהם היו חלק מהצבא שהחריב את בית המקדש, ואף שלא החריבו בידיים עדיין היה עליהם למחות, ומכיון שלא מיחו נחשב שהשתתפו. אמרו חז"ל על הפסוק "כשופר הרם קולך" (ישעיה נח-א): כשופר של ר"ה, כשופר של הר סיני. מה הדמיון לשופר של ר"ה ושל הר סיני?

ופירש הגר"י קניבסקי - הסטייפלער זצ"ל (בקריינא דאגרתא ח"ב) שישנם ב' ענינים בשופר: א) שופר של ר"ה עיקרו למען המצוה. ב) שופר של הר סיני כדי לעורר את ישראל כדברי חז"ל עה"פ "עד שהמלך במסיבו" שהיו ישראל ישנים בבוקר ותקע בשופר לעוררם. זהו הפירוש, "כשופר הרם קולך" שגם למוכיח יש ב' הענינים הללו: א) עצם מצות התוכחה. ב) בשביל לעורר ולהביא תועלת לשומעים.

את אשר יאהב יוכיח...

סיפר לנו הרה"ג רבי מאיר סלומון שליט"א על אביו הגה"צ רבי מתתיהו חיים סלומון זצ"ל: כאשר כיהן רבי מתתיהו כמשגיח צעיר בישיבת גייטסהד שבאנגליה, ניגש אליו ביום מן הימים משגיח הישיבה הגאון רבי משה שוואב זצ"ל וביקש ממנו להוכיח את אחד התלמידים ולהעיר לו על הנהגה מסויימת שנהוג שלא כראוי. כאשר חלפו כשבועיים ימים עודדו לא ניכר כל שינוי בהנהגתו של התלמיד, ניגש שוב רבי משה לרבי מתתיהו ושאל אותו האם הוכיח את התלמיד.

אמר לו רבי מתתיהו: באותם שני שבועות חיפשתי להעניק לאותו תלמיד מחמאה טובה עוד קודם שאני מדבר עמו ומוכיחו על הנהגתו הלא ראויה, ועדיין לא מצאתי את ההזדמנות הזו. ומדוע נזקק אני להחמיא לו? משום שחשוב מאוד שהתלמיד ירגיש שהתוכחה באה רק מתוך שהמוכיח אוהב אותו ומעריכו וממילא רוצה בדברי התוכחה רק להטיב עמו. באופן זה יהיה לבו של התלמיד פתוח לקבל ברצון את דברי התוכחה.

תוכחה הנקיה מכל קפדנות...

סיפר הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א (ראש ישיבת מאור התלמוד): שמעתי מידידי שנשלח ע"י המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לירושלים לענין מסויים. אותו תלמיד מילא את שליחותו נאמנה וחזר והודיע שקיים את שליחותו, עמד המשגיח והודה לו וחזר והודה לו שוב ושוב על החסד הגדול שעשה עמו. ואז נשמע המשגיח כמדבר לעצמו באומרו: במה אני יכול לגמול עמו בתמורה, לבסוף פנה אל אותו תלמיד והורה לו לשבת, ואז החל להוכיחו בתוכחה שמעולם לא קיבל ממנו, ואף שגם קודם לכן העיר לו מדי פעם הערות קטנות, אך עדיין לא תוכחה כזו.

והוסיף הרב קוק ואמר: יתכן שנמנע המשגיח עד לאותה שעה מתוכחה שכזו, משום החשש שמא תתערב בתוכחתו מדת הקפדנות. לכן המתין לזמן שבו חש הכרת הטוב אליו ובכך מובטח הוא שכולו מלא אהבת אמת כלפיו, ורק בעת רצון זו חש שיכול הוא להוכיח באהבה גמורה בלי שיתעוררו כוחות אחרים בתוכחה.

מתוך הספר החדש "עבדא דקוב"ה"

עלון "איש לרעהו" פרשת דברים הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת דאלא נחמה בת ר' שמואל משה מנדל-פישר ע"ה

שיום היאהרצייט חל ביום ד מנחם אב

הוקדש ע"י הילדים משפ' אסתר בילדר-בני ברק, משפ' מרדכי מנדל-וינה, משפ' יצחק פישר-פתח תקוה, משפ' יפה הרשקוביץ-נחלים

לברך את רעהו באהבה ומכל הלב!

נלמד מהפסוק: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם" (פרק א-יא)

וכתב רש"י: אמרו לו אתה נותן קצבה לברכתנו... אמר להם, זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. וכתב השל"ה הק"י: מצאתי כתוב בקונטרסי האריז"ל: 'משה' בגימטריא א-ל-ש-ד-י. ובמילוי אותיותיו עולה בגימטריא 'אלף' - זהו משלי. הרי שברכם בכל לבבו ובכל נפשו, בכל מה שנכלל בשמו. כך ראוי לאדם לאהוב את ישראל בגופו ונפשו ומאודו. עכ"ל. וכן מצינו בנוסח ברכת כהנים: "וציונו לברך את עמו ישראל באהבה" כי ברכה בכוונה ובלב שלם, היא רק זו הבאה מתוך אהבה.

על טענת בני ישראל "אתה נותן קיצבה לברכותינו" השיב משה: "זו משלי, אבל ה' יברך אתכם כאשר דיבר לכם" כפי שפירש רש"י. והדבר צ"ב: מה טענו בני ישראל ומה השיב להם משה?

וביאר כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בספרו מגיד משנה עה"ת): הנה על ארץ ישראל נאמר שהיא נחלה בלי מצרים. כלומר: בלי גבולות. על כן מכונה היא ארץ הצבי שמתרחבת ומצטמצמת לפי הצורך. וכל שכן בירושלים ומקום המקדש שהיה מחזיק אלף פעמים כיוצאי מצרים בעזרה לבד. משא"כ חו"ל מוגבל הוא.

לפיכך משה רבינו שהיה בחו"ל ולא זכה להכנס לארץ ישראל, גם ברכתו מוגבלת שחסרה היא זכות ארץ ישראל. וזו היתה טענת ישראל למשה רבינו.

אך משה רבינו השיבם: זו משלי היא, כי אני בחו"ל ואיני נכנס לארץ ישראל, ולכן ברכתי מוגבלת. הן מצד בשר ודם שמוגבל הוא, והן מצד המקום. אבל הוא, השי"ת כביכול, יברך אתכם בברכה בלי מוגבלות שכן הוא כביכול, אינו מוגבל.

אמרו חז"ל בפסיקא דר"כ: הרבה ברכו ברכות ראשונים כל אחד ואחד בדורו ולא היתה ברכה מעולה ככולם כברכותיו של משה. ואמרו במדרש תנחומא (ויחי): "אמר הקב"ה, לשעבר הייתי צריך לברך את בריותי וכו' מכאן ואילך יהיו הכהנים והצדיקים מברכים אתכם".

עוד אמרו חז"ל (בילק"ש - פר' ברכה תקנא): כשבא בלעם לברך את ישראל היה ראוי לברך ז' ברכות כנגד ז' מזבחות ולא ברכן אלא ג'. אמר לו הקב"ה: רשע! אתה עינד צרה בברכתן של ישראל, יבוא משה שעינו יפה ויברך את ישראל.

ויש לחקור: כאשר הפך ה' את הקללה של בלעם לברכה, האם נחשב שבלעם בירך או שה' בירך דרך פיו. והנפ"מ: שהרי ידוע שכל המברך מתברך וכדכתיב "ואברכה מברכך", האם התברך בלעם או לא. ולפי המבואר בחז"ל (ובדמ"ר במדבר) שהקב"ה עיקם לשונו לברך, נמצא שלא בלעם בירך ואין הברכה מתייחסת אליו וממילא בלעם גם לא התברך (ודלא כברכת כהנים שמברכים ומתברכים).

ובזה מדוקדק לשון הפסוק "ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה". (דברים כג-ו). אשר לכאורה תיבת "לך" מיותרת: אלא להשמיענו שהקללה שהתהפכה לברכה היה רק "לך" - רק ביחס אליך, ולא ביחס לבלעם, והוא לא הרויח מכך מאומה.

ויתכן בדרך זו להבין דברי חז"ל (בתנחומא): אמר הקב"ה לבלעם "לא תאור" אמר בלעם: אם כן, אברכם. אמר לו: אינם צריכים לברכתך... וצ"ב: מה קרה שפתאום בלעם רצה לברכם? אלא משום שחשב בלבו: אם איני יכול לקללם, לפחות אברכם וארויח מכך שגם אני יתברך, אך הקב"ה שרצה למנוע זאת, אמר לו: "אין צריכים ברכתך".

המברך מתברך...

בישיבת כפר חסידים עברו התלמידים על פניו של המשגיח - הגה"צ **רבי אליהו לופיאן זצ"ל** להתברך בברכת "לשנה טובה תכתב ותחתם"... באותן שנים, עקב חולשתו, לא בירך המשגיח בפיו את הנוסח, אלא כל תלמיד אמר את הנוסח והמשגיח השיב "וכן למר".

בין התלמידים היה בחור מבוגר שעדיין עמד ברווקותו. שידוכו התעכב. כאשר חלף על פני רבי אליהו (שהיה אלמן כבר מספר שנים) העיז פניו לברך בנוסח הבא מתוך תקווה שתחזור אליו הברכה שבירך את המשגיח. וכך בירך: "לשנה טובה תכתב ותחתם לאלתר לחיים... ושתזכו לבנות את ביתכם וזיווגכם בקרוב עוד השנה".

רבי אליהו שתק לשבריר שניה, ומיד הבין את כוונתו של הבחור וזכר את מצוקתו. הוא השיב לבחור על אתר: "וכן למר!" ובערב הושענה-רבה זכה הבחור להתארס במז"ט.

הלמות עמלים

הברכה נתקימה...

בא אברך לפני הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** ובכה בפניו שכבר עברו כמה שנים מיום נשואיו וטרם נפקד בזש"ק והרופאים התייאשו ואמרו שאין להם כל סיכוי... שלח רבי בן ציון את האברך להוועץ עם הגאון **רבי עובדיה יוסף זצ"ל** ועם הגרי"ש **אלישיב זצ"ל** ולהודיע לו מה אמרו.

שב האברך וסיפר ששלחוהו לרופא פלוני ובירכוהו. אמר לו רבי בן ציון נרגשות: "כעת אהיה אני הדיין השלישי. שוב לביתך ובקרוב תפקדו!" כעבור פחות מחודש ימים, שב האברך לספר שהברכה התקימה. קם רבי בן ציון בשמחה גלויה, הושיט ידו ויצא עם האברך במחול...

יגילו במלכם

"נותנים ברכה ליהודי שמבקש"...

אחד מאחיו של הגאון **רבי יוסף באב"ד זצ"ל - בעל ה"מנחת חינוך"**, היה דומה לו מאוד בקלסתר פניו. פעם באה אשה, שהיתה במצוקה, לבקש ברכה מבעל ה"מנחת חינוך", אך בטעות החליפה אותו באחיו שהיה דומה לו, כאמור, וביקשה ממנו ברכה. הוא בענוותנותו ומתוך הבנתו שלא אליו התכוונה, לא רצה ליטול עטרה לעצמו ולא רצה לברכה. דבר שהוסיף לה צער על מכאובה.

לאחר כמה דקות נכנס בעל ה"מנחת חינוך" לחדר, וראה כיצד מתחננת האשה במר נפשה לפני אחיו. הקפיד המנחת חינוך על אחיו ואמר לו: "ממה חושש אתה, שלא תתקיים ברכתך?! זוהי גאוה! כשיהודי מבקש ברכה נותנים לו!".

תולדות המנח"ח

לברך מכל הלב...

המשגיח - הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שח פעם לתלמידו **הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל**, כי קיבל על עצמו שבשעה שמאות בני הישיבה עוברים בליל שבת לברך ולהתברך בברכת "גוט שאבעס", שלא תהיה ברכתו מן השפה ולחוץ, אלא לאחל באמת לכל אחד ואחד עם כל הלב, שתהיה לו שבת טובה

בהקשר לכך סיפר תלמידו **רבי משה ברנשטיין זצ"ל**, שערב אחד ליוה את המשגיח בשובו מתפלת מעריב בישיבה. כשהגיע ליד ביתו של המשגיח, בירכו רבי יחזקאל ב"לילה טוב" ונכנס לביתו. ורבי משה פנה להמשיך לדרך.

לאחר שהלך כברת דרך, שמע לפתע שרבי יחזקאל קורא בשמו. הוא הביט אחריו בתמיהה, על מה ולמה טרח המשגיח וחרז אליו. כשהתקרב אמר לו המשגיח שהוא תמה על עצמו, שהרי כל הזמן הוא לומד במוסר שלא לעשות את מעשה המצוות "מלומדה". והנה עכשיו כשנפרד ממנו ברכו ב"לילה טוב" בלי לחשוב על מה שהוא אומר. לכן חזר וקרא לו שוב, לברכו בכל לבו שיהיה לו לילה טוב!

ואכן היתה זו עבודה גדולה בעיניו של רבי יחזקאל, לברך את כל אחד ואחד מעומקא דליבא. בשנים האחרונות לחייו נחלש מאוד והפסיק לומר שיחות, השתדל מאוד לעלות לתפלה בישיבה במיוחד בשבתות. ואז עמד שעה ארוכה - למרות סבלו מהעמידה הממושכת - ובירך את מאות בני הישיבה ועוד רבים נוספים שהגיעו מבחוץ במיוחד, כדי להתברך מפיו בברכת "גוט שאבעס".

מתוך הספר החדש "עבדא דקוב"ה"

לשפוט בעלי דין בעדק, ולא להראות אותות אהבה וקירוב לאחד מהם על פני חברו!

נלמד מהפסוק: ”לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש“ (פרק א-י)

ודרשו חז”ל בגמרא: ”לא תכירו פנים במשפט“ – רבי יהודה אומר לא תכירוהו [רש”י: אם הוא אוהבך] ר’ אלעזר אומר לא תנכרהו [רש”י: אם הוא שונאך לא תעשה לו כנכרי לחיוב] (סנהדרין ז:).

המאירי בפירושו (על אבות פ”א מ”א) עמד בדבריו על הקושי הניצב בפני הדיינים מחד, ועל חובתם לדון בצדק, מאידך, וכך כתב:

טבע האדם הישר מתחמם לצעקת העשוק עד שיתחייב היות דבריו אמיתיים לגמרי, וכמעט שאינו רואה זכות לעושק, ובדרך זה, טבע האדם הרמאי מתרפה ומקבל חולשה להתנצלות המתנצל ומספר קורותיו ותלונותיו עד שילאה רצונו להמנע מלחייבו, וכמעט שלא יראה לו חוב.

מתוך כך – כותב המאירי – צריכים הדיינים להתיישב בדברים ולישא וליתן מתון שלא לחתוך את הדין עד שיתיישבו בדבר. אם העשוק ירבה בצווחות להבהיל השומע בטענותיו להפיג כעסו ולהוציא זעמו על העושק, וכן אם יש בהתנצלות העושק שפתי חלקות בלשון רמיה, על הדין להזהר מהשפעות אלו, ולא יחתוך הדין אלא כפי מה שיחייב היושר.

בתקופה שכיחה הגר”ש אלישיב זצ”ל כדין בבית הדין, אמר בשיעורו הקבוע (ואחזו אז במסכת סנהדרין) את הרעיון הבא: דוד המלך אמר בתהלים (קיט): ”עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי“.
וצריך להבין: מדוע אם עושה משפט וצדק, צריך לבקש במיוחד שלא יתן לעשוק אותו. על מה ולמה ירמוהו ויעשקוהו אם משפטו צדק?

וביאר הרב אלישיב בטוב טעם (עפ”י פי’ המהרש”א), כי דוד המלך נהג שיצאו הנידונים מלפניו במאור פנים, לפיכך כל אימת שהיה מחייב כדון את מי שאין בידו משגת לשלם ואז הלה יצטער מאוד, היה דוד מוציא מכיסו את המעות שחייב הלה לשלם, ומסרם לו כדי שיוכל לקיים את פסק הדין, ללא צער.

על כן חשש דוד, שמא יבואו לדון עני ועשיר ויעשו עיסקה ביניהם... הם יתאמו ביניהם שהעני יטען באופן שיתחייב בדין, ואז יחלקו בין שניהם את הכסף שיקבל העני מתוך רחמי של דוד.

הוא הדבר שביקש דוד: ”עשיתי משפט וצדק“ – מכיון שאני נוהג לעשות משפט צדק לא רק מצד ההלכה אלא גם מצד המדות הטובות, לרחם על המסכנים היוצאים חייבים בדין, על כן ”בל תניחני לעושקי“ – שלא ינצלו זאת לעשוק אותי בדין...

נשלים בדבריו הנוקבים של החתם סופר (בשו”ת יו”ד סי’ רכז) בענין פירצת הרבנות והדיינות, וכך כתב: ”אני אומר כי רע ומר עלי המעשה האנשים ההמה המחזיקים בכל עובר ושב להלבישו איצטלא דמילתא, מבלי משים אם הוא ראוי לכך או הגיע להוראה או לא. ואם מעשיו גורמים לו לישיב על כסא הרבנות ולנהל עם ה’.

”והמכשלה הגדולה“ – כותב החת”ס – ”בעוונותינו הרבים במדינה זו המשובשת בגייסות, ויש כמה ישובים שהם בני בלי תורה, היתכן שיעטרו עטרת הרבנות לכל מוצאיהם, מבלי שישאלו רב מופלג אחד בקהילה מפוארה, אם ידע האיש ואת שיחו“?

הדיין מושבע ”לא תטה משפט“...

בא סוחר עני לפני המהרש”ם זצ”ל ובכה לפניו על שיצא חייב במשפט אצל הדיין בעירו כיון שהדיין האמין רק לצד השני. הזמין המהרש”ם את הדיין אליו ובקשו לספר את פרטי הדין. אמר הדיין כי לדעתו אין להאמין לאותו סוחר משום שרשע מפורסם הוא וכי הוא קל שבקלים...

אמר לו המהרש”ם: הגר”א מפרש במסכת אבות על פירוש המכילתא בפסוק ”לא תטה משפט אביונך בריבו“ שהכוונה על אביון במצוות שהוא רשע, ואז תחשוב שהוא בוודאי משקר והאמת עם חברו. חלילה מכך שהרי הדיין מושבע מהר סיני ”לא תטה משפט“!

”ובכן“ – הפטיר המהרש”ם – ”אנא תאבה בטובך לדון מחדש בעינינו, ולברר את יש ממש בטענותיו, וכי לשאלה אם הוא צדיק או רשע אין כל משמעות במשפט“.

הלמות עמלים

”זכי ע”י המשפטים עושים מריבה ביניהם“...

פעם בא חסיד לפני האדמו”ר מגור בעל האמרי אמת והתאונן, כי נזדמן לו לעמוד בדין עם חברו, ובטרם שהלך אל הדיינים, ישב ולמד את כל הדינים בשו”ע והתברר לו שהצדק עמו... אך הבית דין פסקו להיפך שחברו צודק וחייבו אותו.

השיב לו האדמו”ר: עתה נתישב לי מאמר במדרש שנתקשתי להבינו: אמרו חז”ל (שמו”ר ל-א) ”שע”י המשפטים שנתת להם, הם עושים מריבה זה עם זה ובאין לידי משפט והם עושים שלום“. ולכאורה: וכי ע”י המשפטים באים לידי מריבה?!

אמנם לפי דבריך מתברר הענין, כי ע”י שנתן הקב”ה לישראל את המשפטים, לומד כל אחד בעצמו את הדינים ובטוח שהצדק עמו. כי אין אדם רואה חובה לעצמו, וממילא הם באים עי”ז יותר לידי מריבה, כי כל אחד בטוח בצידקותו, ובכ”ז באים בסוף אל הדיינים בב”ד ומקבלים הכרעתם ועושים שלום ביניהם.
ראש גולת אריאל

”חכם עדיף“...

פעם באו שני בעלי דין לפני הגאון רבי יעקב לוברבוים זצ”ל. אחד מהם מצא דינר זהב וחברו טוען ”שלי הוא ומכיסו נפל“. הרגיש רבי יעקב בטוען שרמאי הוא. ציוה עליו לצאת מחוץ לבי”ד עד שיבדוק תחילה את המטבע.

כשיצא, החל רבי יעקב דן בקול: אילו טען ”נקב יש בדינר“ היה זוכה בדין, שכן נקב סימן מובהק הוא. לאחר שעה קלה קרא לתובע וכשנכנס קפץ הלה ואמר: יכול אני להוכיח שהדינר שלי. יש לי סימן, נקב יש בו.

חייך רבי יעקב ואמר: ”א”כ עליך להמתין עד שימצא חברך דינר שיש בו נקב. תן עיניך בדינר זה וראה: אף נקב כלשהו אין בו...“.
גדוה”ד

”אף חכמתו עמדה לו...“

סייעתא דשמיא ליוותה את הגאון רבי שמואל סלנט זצ”ל בהוראותיו כמקובל מה”נודע ביהודה“ שישנה ס”ד מיוחדת למורה הוראה להשיב על שאלות הנצרכות למעשה. אף חכמתו עמדה לו.

פעם באה אשה לבית דינו וביקשה לקבל היתר נישואין. היא טענה שאבד המכתב שקיבלה מהרבנות בעיירה, בו הם מעידין על גירושה. רבי שמואל שהכיר בה כי שקר בפיה, פנה אליה בשאלה: ”תאמרי לי כמה פעמים הסתובבו סביבך בעת טקס הגירושין“? השיבה: ”שבע פעמים כמו בחופה“.
ונתגלתה קלונה.

ימי שמואל

”לא אוכל לדון בדבר...“

כשהקימו את הגנרטור השכונתי בזכרון משה, הציעו להגר”י פישר זצ”ל להצטרף, הוא סירב והמשיך להשתמש בשבת באור המצבר, התפלאו הגבאים מאוד על סירובו. אחרי הפצרות רבות גילה להם את טעמו, וכך אמר:

”הלא הקמתם את הגנרטור סמוך לבתי מגורים. הגנרטור מפיק ריחות רעים ורעש רב, ויתכן שאחד השכנים יביע התנגדות ויבוא אצלי לדון תורה. איך אוכל לדון בדבר שאני עצמי נהנה ממנו?!

”רק אם יסודר הענין עם כל השכנים בלי יוצא מן הכלל אתחבר לגנרטור...“

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"הקמע הפלאי"...

ועשה את עצמו כמחפש שם עצה. כאשר עלה במוחו הרעיון אמר לה: "השטן כבר רגיל אצלכם בבית שנים רבות וצריך כח גדול כדי להוציא אותו. זה יעלה לך 30 ריאל". האשה הסכימה לשלם ופנתה לביתה כדי להביא את הכסף.

בינתיים נטל עץ קטן. קלף אותו, צבע אותו בכמה צבעים וגוונים ורשם עליו אותיות שונות. בעץ קדח חור והשחיל שרשרת. כאשר חזרה האשה אמר לה לתלות את הקמע בכיסוי ראשה ופקד עליה: "מחר בצהריים, מיד כאשר יכנס בעלך הביתה הכניסי את הקמע לתוך פיך".

האשה שילמה את הכסף ולקחה את הקמע.

למחרת הגיע בעלה נרגז כרגיל והיא תכף תחבה את הקמע לתוך פיה. וראה זה פלא:

באותו יום התקצר הריב!

למחרת נעשה הריב קצר עוד יותר!

ביום השלישי פסק הריב כליל!

סיפרה הערבייה סיפרה לכל שכנותיה על הקמע הנפלא שמכר לה הרוכל היהודי הנודד. ומאז נעזרו עוד כפריים בעצותיו החכמות של שלום - וגמלו לו בחטים, שעורים פירות וכל טוב...

* * *

לריב צריך שניים. ברגע שהוא נטרל אותה מהמריבה, ידע שהמריבה כולה תנוטרל.

ממילא למדנו יסוד עצום במניעת מחלוקת: גם אם הזולת פתח במחלוקת, ולא אתה, אך ברגע שלא תשתף עימו פעולה, המחלוקת תגווע מאליה.

וכבר נשאל מרן הגר"ש בעדני זצ"ל: איך זכה רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל מראדין להתקבל בכל תפוצות ישראל - באופן שאין לו אחר ורע זה מאות בשנים - ובמילה אחת: מה היה סודו של החפץ חיים? השיב: "לריב צריך שניים - החפץ חיים אף פעם לא הסכים להיות השני..."

הסיפור הבא הינו סיפור-תימני, אמיתי ועסיסי, אותו נהג לספר הדרשן רבי יהודה ירימי זכר צדיק לברכה והסתלק ונטמן בעיר 'עדן' בתימן. על מנת לשמר על אותנטיות סגנונו, אנו מביאים את רוב הדברים כפי שרשם אותם בנו ר' אהרן ירימי:

מעשה ביהודי עני ושמו 'שלום גחראזי'. לשלום היתה אשה ושמה 'שרה', ולהם שלושה בנים ושתי בנות.

פרנסתו היתה מצומצמת מאוד. בהתקרב אחד החגים דאג: מאין ישיג את צורכי החג?! אמר בלבו: "חכמות נשים בנתה ביתה" אמר שלמה המלך, ושרה אשתי הלא אשה חכמה היא - אשאל ממנה עצה שמא תמצא דרך לחלצנו ממצוקתנו!

* * *

יעצה לו אשתו: "לך לבעל החנות שאנו רגילים לקנות אצלו, תסביר לו את המצב, וקח ממנו בהקפה חוטים, מחטים וכל מיני תבלינים. צא אל הכפרים כרוכל ושם תמכור את הסחורה ברווח".

אמר בלבו: זה באמת רעיון (והרי נאמר בתורה "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה...") הלך לחנווני, ובהיות החנווני מכיר אותו שהוא אדם ישר, נתן לו בהקפה כל אשר ביקש. למחרת יצא לאחד הכפרים הערביים ולקח עמו טלית ותפילין שמא יתעכב יום או יומיים.

כבר במשך היום הראשון הצליח למכור את מרבית הסחורה ברווח נאה!

לפנות ערב נעמד בצל עץ כדי להתפלל מנחה. ראתה אותו ערביה אחת כשהוא שקוע בתפילה, אמרה בלבה: הנה יהודי חכם אשר ודאי יוכל לעזור לנו להביא את השלום לביתנו. כאשר סיים תפילתו פנתה אליו ואמרה: אנחנו יודעים שהיהודים חכמים המה ובעלי-חפץ (וכלומר, מומחים לקמעות). האשה סיפרה שמידי יום חוזר בעלה מן העבודה עייף ויגע, נכנס לבית ומתרגז מכל דבר קטן. הבעל פוגע בה בדברים והיא משיבה לו וכך הם סועדים מידי יום את ארוחת הצהריים מתוך מריבה.

שלום שמע את הדברים, והרצין את פניו. דפדף בסידור

בעוד כשבוע, יסגרו שערי הישיבות ורבבות בחורים יצאו ל'בין-הזמנים'.

אבל 'בין הזמנים' הזה - לא יזכיר אף 'בין-הזמנים' שהכרנו בעבר!

מזה תקופה שבארץ-ישראל נהרגים כמעט מידי יום יהודים הי"ד, ובמקביל מעצימים בהיכלי הישיבות את לימוד התורה - שהיא "מגנא ומצלא". אבל גם כעת, כאשר הישיבות יוצאות לחופש - המלחמה לצערנו לא יוצאת עדיין לחופש. וזה אומר שאין לנו את הפריבילגיה להמעיט מהגנת התורה על הישוב, אלא להיפך עלינו להגביר חיילים לתורה.

נתאר לעצמנו איזה קידוש השם, בכל העולם כולו, יהיה כאשר כלל הבחורים - ללא יוצא מן הכלל - יירשמו ל"ישיבות בין הזמנים" בבוקר, בצהריים ובערב. לא לימוד "אגבי" פה ושם, אלא משהו שמזכיר את המשפט בו היה משתמש בצחות המשגיח רבי דב יפה זצ"ל: "המעלה של בין הזמנים שלא קבעו בו 'בין-הסדרים', ואפשר ללמוד כל הזמן בלי להפסיק..."

כמובן שהדבר כולל גם את תשב"ר, שכבר הוכיחו את כוחם בביטול גזרת המן באמצעות כח לימוד התורה הטהור שלהם!

כל עוד הסכנה לא חלפה, כל עוד השבויים נמקים בעזה, בתי המדרשות שלנו ימשיכו להיות מלאים עד אפס מקום - ולהשם הישועה! (הרב נפתלי וינברג)

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממוקד ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת דברים תשפ"ד | גליון מס': 660 | לסדר: "לא תיראום, כי ה' אלוהיכם הוא תלחם לכם"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

לשותפות איתנו בהוצאות

ההדפסה:

בבנק: פאג'י

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנשי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

נשמעים פעמי משיח... צפה לוו!!!

חשוב לי להקדים שאני מתושבי הצפון!!! ולא סתם אלא אני מתושבי הצפון בדיוק בימים אלו... מה יש בימים האלו?? שני דברים: גם תשעת הימים וגם ערב מלחמה... וכבר כתבתי כאן לא פעם... שכבר עשרה חודשים מדברים איתנו על מלחמה בצפון... וכל פעם שיש איזושהי הסלמה ש... שעוד שניה זה מתחיל וכולם בדריכות... ואז זה נרגע... ושוב מתחיל כאוס... ושוב נרגע... וככה הלך חזור שוב ושוב במשך עשרה חודשים... ודי... בשלב מסוים אתה מאבד עניין וממשיך בשגרה... ואז אתה שומע פתאום פיצוץ!!!! הופה... זה כבר רציני... אז הנה זה מתחיל... ואז שוב זה נרגע... ואז מתים לך 10 קטינים במג'דל שמ'ס ואז מחסלים את פלוני ועכשיו כבר כולם באמת בדריכות... כל יום אומרים לך שזה עניין של שעות... ושוב זה נרגע... ודי!!!! הבנת את העניין... תרדו ממני... אל תספרו לי סיפורים... אל תלחיצו... אני כבר 10 חודשים יושב על החבילות... דרוך מכל איזה מטוס קרב שחג לי מעל הראש... עד כאן... והאבסורד הכי גדול!!!! שדבר אחד ברור לי כשמש בצהרים!!!

שכולי עלמא מודים שכעת בתאריך ה' באב אנחנו קרובים למלחמה הרבה יותר מתאריך כ"ג טבת... ובכל זאת דווקא עכשיו שזה הרבה יותר מוחשי וקרוב... העסק די אדיש... כי עייפים ושחוקים... אף אחד כבר לא עושה עסק... לאף אחד אין כבר כח להיכנס לדרמות...

עכשיו: למה אני כותב את זה עכשיו??? כי לפתע שמת לי לב!!!! שאני שחוק ועייף לא רק בייחס למלחמה אלא השחיקה הזו משליכה באופן ישיר גם בייחס לאבילות על החורבן... כי סו"ס בתור יהודי מאמין זה עובד אצלנו ביחד... אם אנחנו בפתחה של מלחמה... יהודי באופן אוטומטי לוקח את זה לאזור חיוג גוג ומגוג... ואם כעת ערב תשעה באב אז על אותו משקל בדיוק 'איומתי כל שנה אומרת היא השנה הזאת...' כל שנה מחדש בערב ת"ב יש איזשהו תקווה וציפיה בלב אולי משיח מופיע... ותחשוב שכעת זה גם ערב מלחמה וגם ערב תשעה באב אז כ"ש שזה אמור לעורר איזושהי פעימה בלב... רגע... אולי צריך לחייך למצלמות... אולי כעת זה התאריך הגדול והנורא שעליו התפללו בכל הדורות 'ותחזינה עינינו...' אז זהו שלא!! בסוף ההתרגשות והתקווה הזו לא כ"כ מופיעה השנה... ולמה? כי כל חודשי המלחמה העזים בעזה... כל החודשים האחרונים שעוד רגע מלחמה בצפון כל זה שחק אותנו!!!! די... התרגלנו להתעורר בבוקר ולשאל אולי עכשיו מתחילה הדרמה שמביאה יחד איתה רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה האומר לציון מלך אלוהיך... אבל לא!!! עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו וזה שוחק... זה שוחק לא רק מהזיית של האדישות לקראת מלחמה בצפון... זה גם קצת שוחק בייחס לציפיה והדריכות לקראת ביאת גואל...

אז דווקא עכשיו... תרשה לי להעמיד לפניך את הנתונים היבשים... את המפה כמות שהיא איפה אנחנו נמצאים כעת בייחס לגאולה!!! ובכן: אנחנו אמנם הרבה מאוד שנים מחכים למשיח... ואין לי מושג מתי הוא יגיע... דבר אחד ברור לי: שגם אם ח"ו המשיח יגיע רק בעוד שלוש שנים!!! אז יוצא שאנחנו כעת רחוקים מהמשיח שלוש שנים!! ואילו החתם סופר היה רחוק מהמשיח 203 שנים!! ואילו הבית יוסף היה רחוק מהמשיח 503 שנים ורבי עקיבא היה רחוק מהמשיח אלף תשע מאות שלושים ו... ושלוש שנים... (אל תתפס למספרים... סתם תקעתי... אבל עכ"פ זה המספרים פחות או יותר). כך שגם אם המשיח לא מגיע מחר... אנחנו עדיין מאוד מאוד קרובים למשיח... בייחס לכך כלל הדורות שלפנינו!! (רק מה תגיד: מי אמר לך?? לך תדע... אולי גם הם היו רחוקים מהגאולה... וגם אנחנו???) אז זהו שאין!! אין כבר הרבה לאן להתאחר!! שית אלפי שנים היו עלמא. ומהיום עד סוף שית אלפי שנים הכי יש לנו בסה"כ 215 שנים... סטסטסוף!!!! עוד 215 שנים אנחנו כבר בתחנה סופית... ולכולי עלמא המשיח לא יגיע לגמרי בסוף שהרי כתוב 'יהי לעת ערב יהיה אור', כי אל תשכח שימות המשיח זה מתוך השית אלפי שנים בעצמו... אם תשים לב: אני לא כזה נדיב ונחמד כמו כל אלו שידעו להוכיח שהמשיח מגיע בעוד שבועיים פחות יומיים... לא!!! אני לא כזה נחמד!! מה לעשות... לא זכיתי... אז מה כן?? אני כן נצמד לרצפה!! נצמד לנתונים הכי הכי יבשים...

זה ששית אלפי שנים מסתיימים בעוד 215 שנה... **זה נתון עובדתי!!!**

זה שימות המשיח מוכרחים להסתיים עוד לפני התאריך הזה... **זה גם נתון עובדתי!!!**

ומהשנה הזו עד סוף שית אלפי שנים יש פחות שנים... ממספר השנים שמהבעש"ט והגר"א עד אלינו!! (אתה קולט את זה??...) ויש עוד פרט חשוב שהוזכר כאן בגיליון כמה פעמים... כל הסלמה או מלחמה שרק מתחילה... כולם כבר קופצים ואומרים: הנה... זה מלחמת גוג ומגוג... אז מישהו פעם פיהק לי פיהוק גדול ואמר לי: נו... מה אתה מתרגש... הרי עם ישראל לאורך הגלות עבר המון מלחמות... ואתה מבין לבד שכל מלחמה שרק התחילה... מיד כולם אמרו גוג ומגוג... אז הנה... שוב אומרים את זה... **אז זהו שזה לא נכון!! עובדתית זה לא נכון!!!**

כתוב בפירוש בניאי יחזקאל שמלחמת גוג ומגוג תהיה רק אחרי שיהיה א. קיבוץ גלויות. ב. ועם ישראל כבר ישבו בארץ ישראל בבטחה!!! **"מלימים רבים תפקד באזורית השנים תבוא אל ארץ משובבת מזורב מקובצת מעמים רבים על הרי ישראל אשר היו לזרבה תמיד והיא מעמים הוצאה וישבו לבטוח כלם... ואמרת אעלה אל ארץ פרוחת אבוא השקטים וישבי לבטוח, כולם יושבים באין זומה ובריז... לכן הגבא בן אדם, ואמרת לזוג, כה אמר ה' אלוהיכם הלא ביום הזהו בשבת עמי ישראל לבטוח תדע ובאת ממקומך מירכתי צפון..**

המשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

האם עולם הישיבות כיום מוגדר כפגיעה ב'בלתי מעורבים'?

אני פונה כעת במכתב דחוף עבור הנמען הנמען- חסאן נאסראלא... כתובת: שדרת המנהרות, סימטה 43... נא להעביר לו בדחיפות!! מקווה שלא יגיע מאוחר מידי...

ובכן: שמעתי שבימים הקרובים (שוב: אם המכתב יספיק להגיע עוד לפני...) אתה מתכנן לצאת במתקפה נגד עמדות צבאיות ומתקנים צבאיים מדינת ישראל... אז ככה: ברמת העקרון, מחובת המוסריות אנחנו בני התורה אמורים לעדכן אותך... שאולי אתה לא מעודכן אבל ממש לאחרונה עולם הישיבות התנתק סופית מכל קשר ושייכות למדינה!!! כלומר: כעת הישיבות הוצאו מהחוק והם הוכרזו כעריקים ומנותקים לגמרי מכל זיקה ושייכות לכל המתחולל כאן במדינת ישראל... אי לכך ובהתאם לזאת: מן הראוי שכעת שאתה מתכנן לצאת במתקפה נגד מתקנים צבאיים ועמדות הגנה של המדינה... אז תדע שהישיבות הקדושות לא קשורות לסיפור הזה!!! נא להוציא את כל 'מתחמי' הישיבות מיעדי ההתקפה... ס"ס מדובר במהלך שלא אנחנו יזמנו אותו... אלא הרשות המחוקקת התעקשה על כך... ואחרי שהיא החריגה אותנו מהרשימות אז מן הראוי שתדע את זה כדי שלא תפגע בבלתי מעורבים... עד כאן המכתב שהייתי אמור לכתוב לנאסראללה...

אבל לא!!!!!! מכתב כזה לא יכתב... ולא יעשה כן במקומנו...

כי למרות שמדינת ישראל מתנערת מהשירות הצבאי שלנו... ויתכן שכעת זה משחק לטובתנו ומרחיק אותנו ממגרש החזיתי!!! אבל לא!!!! אנחנו מתנגדים למהלך הזה... ואנחנו כן מכניסים את עצמנו בצרת הציבור... אנחנו כן מכריזים על עצמנו בכל הזדמנות שאנחנו בעצמנו צבא הגנה לארץ ישראל!!! אנחנו עומדים על משמר ארצנו באמצעות עסק התורה ובזה עומדות רגליהם של החיילים במלחמה... אז כן!!!! אנחנו כן חלק מהיעדים שלך!!!

אנחנו מתקן צבאי לכל דבר!! אנחנו האויבים שלך!! אנחנו מערך ההגנה המתקדם ביותר כלשון הכתוב: 'מפי עוללים ויונקים יסדת עוז... להשבית אויב ומתנקס'!!!!

כן נאסראללא... אנחנו יודעים טוב מאוד ש-לך אין שום דבר נגד החינוך החרדי!!! אין לך משהו נגד החרדים לדבר ה'... כל ההתנגדות שלך זה מול התרבות המערבית החילונית והמופקרת שמדינת ישראל היא המייצגת שלה כאן במזרח התיכון... וממילא בלאו כי אנחנו לא היעד שלך... אנחנו מצידנו יכולים להסתדר איתך ברמת העקרון... אבל לא!!!! אנחנו לא נתנער מאחינו התועים שלנו... אנחנו לא נפקיר אותם בשדה הקרב... אנחנו נחבק אותם... נצמד אליהם ונעמוד לצידם כמקשה אחת ממקום של אכפתיות ודאגה לאח הקטן... ולמה? כי יש לנו אבא שבשמים משותף!!! לאבא שבשמים יש ילדים גדולים ובוגרים ויש ילדים קטנים שעדיין לא הבינו עניין... פרח שעדיין לא נפתח... ולבו של אבינו שבשמים עליהם, הם הילדים שלנו... וממילא מי שרוצה להתנכל אליהם... אנחנו רואים בו כאויב אישי שלנו!!!

אתה מנסה לנגוע בבבת עינו של אבינו המשותף... אבינו שבשמים... אתה אויב אישי שלנו!!!
כן... זו ההסתכלות שלנו בימים אלו... על כי תראה חמור שונאך שלא יהיה רובץ תחת משאו!

שתבין: במכירת יוסף... יוסף הצדיק הכריח את כל השבטים בצורה מתוחכמת וגרם להם למסור נפש על האח הקטן שלהם... לחרף את נפשם למען האבא המשותף!!! אבל עדיין יש מישהו אחד שעדיין!!! עדיין לא מסר נפש בשביל האחים שלו... תנחש מי??? בנימין!!!!

מה לעשות... בנימין הוא הוא זה שמסרו עליו את הנפש, אבל הוא עצמו עדיין לא עמד במבחן של מסירות נפש למען האבא המשותף... וכנראה!!! כנראה שבדור שלנו, הקב"ה מצפה מבנימין... שהוא!!! שהוא ימסור נפש למען אחיו... והבנימין הזה- זה אנחנו... המאפיין של בנימין זה ידיד ה', ישכון לבטח עליו, חופף עליו כל היום... זה אנחנו ששתולים בבית ה'... צמודים לסבא ישראל... ידיו לא זזה רגע מדרך ישראל סבא שמנהלת אותנו... וכעת נדרש מאיתנו למסור נפש... על מי??? על כל עשרת השבטים!! על כל נדחי ישראל שמקיפים אותנו מכל כיוון... ובזים לנו... דוחים אותנו באמת הבנין... וזה לא קל... בנימין מוצא את עצמו לבד לבד... ונדרש ממנו לא לוותר ולא לתת לעשרת השבטים להפסיד אותו!!! אני לא אפקיר אתכם ולא לכם להפסיד את מערך ההגנה שאני מספק לכם!!

אני אשאר פה למענכם למרות שאתם בכלל לא מכירים בי... כן... בשעתו אתם מסרתם עלי נפש בשביל האבא המשותף שלנו... וכעת אני הבודד אמסור נפש על כולכם למען האבא המשותף שלנו... כי איך אעלה אל אבי והחיל החילוני שכעת נמצא במצור ובמצוק... איך אראה ברעה אשר ימצא את אבי... אבא שבשמים רוצה את אחרון הילדים שלו בריא ושלם... וכעת נדרש ממני בנימין... אני ידיד ה'... אני ששתול בבית ה'... נדרש ממני לדחוף את עצמי ולמסור על האח הנידח את נפשי בו בזמן שהוא בעצמו מנסה להתנער ממני...

כן... גם בנימין כביכול 'התנהג בחוסר אחריות' וגנב את הגביע... מאוד כעסנו על מעשה הקונדס שלו וכולנו הסכמנו פה אחד שמגיע לו להיות עבד של ה'צפנת פענח' הזה... אבל לא ויתרנו עליו... כי הוא לא הנושא!! האבא המשותף שלנו הוא הנושא... ואנחנו לא נאפשר שאבא ירד שאולה על בנו האהוב בנימין... כך גם כל נדחי ישראל... ה-270.000 חילונים שאני רואה מול העיניים שלי בחיפה האדומה... וכל מיליוני היהודים שמתהלכים כאן ולא יודעים שמע ישראל... זה צאצאים של קדושי עליון בדורות עברו... הם נכדים של רש"י הקדוש... הם צאצאים של פרץ וזרח וחזרון וחמול... הם צאצאים של אברהם יצחק ויעקב... הם מהולים ואליהו הנביא השתתף בחתימת חוזה שלהם מול הקב"ה בין אם הם הבינו את המשמעות ובין אם לא... ולכן יש לנו ולהם אבא שבשמים שמחכה להם בבית... ואנחנו פה כחומה אחת איתם!!!! לוקחים עליהם אחריות... אז נכון שהם מזלזלים בנו וזורקים אותנו מכל המדרגות... אבל מי הם... מי בכלל מדבר עליהם... אנחנו ממוזמן היינו מתנערים מהם מכל הסיבות שבעולם... אבל מה עם אבאלע המשותף שלנו שדואג...

לכן נאסראללא... אנחנו עומדים פה לצדי אחינו!!! למדנו ממך... כמו שהשנאה התהומית שלך ליהודים קלקלה את השורה וגרמה לך להתעלות מעל הסכסוך הרווי בין שיעים לסונים... אז אצלנו הנאמנות והאהבה לאבא המשותף שלנו שבשמים... גורמת לנו להתעלות ולבלוע את התסכול האישי שיש לנו מול האחים התועים שלנו... ולמרות שהם מתעלמים מאיתנו אנחנו לא נתעלם מאיתם... כעת תורנו!!! כעת תורו של בנימין הקטן והבודד למסור נפש ולהתמסר למען כל השבטים שמתעלמים מקיומו והכל למען האבא המשותף שלנו...

ואם את המסר הזה נפנים!!! כאן יבא התיקון לשנאת חינוס... ונזכה יחד לבנין בית המקדש וכל ישראל יכנסו בשער אחד... תמונה משפחתית אחת גדולה עם אבא שבשמים.

כמידי שנה, לקראת ימי בין הזמנים מתעורר הצורך בלרענן את התחזוקה הקבועה בעמידה ללא חת מול ניסיונות דורנו, אשר ע"כ יצאנו שוב במכירת הספר "וימאן"!

הנכתב היישר מתוך חזית הקרב, והעוסק בעוצמות השליטה והחוסן הנדרשים ל'בן ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף, ספר זה בין הייתר משמש כמנת דחף ל'גיבור הכח' של דורנו שמגלה מנהיגות ללא חת, והמהלך בגב זקוף וראש מורם מעל הכתפיים, למול ה'ישח אדם וישפל' שמצוי גם במחוזותינו ודע מה שתשיב מול הלועגים בעבודת ה'.

על רגל אחת: מה ההבדל בין 'וימאן' לחוברת 'והיית לנו לעיניים'?! 'וימאן' מטפל בראש 'מנוע', ואילו 'והיית לנו בעיניים' מטפל בצמיגים, בלמים, מראות, פנסים... בקיצור: וימאן יסודי ומהותי. ואילו 'והיית לנו לעיניים' מתמקד בחלק היותר פרקטי וטכני... מזה ומזה אל תנח...)

כמו"כ נותרה לעת עתה כמות מצומצמת של החוברת 'והיית לנו לעיניים'

החוברת מוקדשת ללוחמים ה'סדירים' העומדים על משמר הקדושה בארצנו, פרקי הדרכה מעשיים ופרקטיים לרווק הדרך בכרך (ולא דווקא) ואינו חוטא, שהקב"ה מכריז עליו בכל יום. בכל עיני החוברת/הספרים:

0548446691 0527683095

פעמי משיח קרבים...

כן... יש אינדקציה...

(המשך) כעת שים לב: הנביא מדגיש שוב ושוב: מלחמת גוג ומגוג תתחיל **רק אחרי** שעם ישראל ישבו לבטח בארץ ישראל!! זאת אומרת: לאורך כל אלפיים שנות גלות אף אחד לא העלה אופציה שמדובר בגוג ומגוג... גם בשתי מלחמות עולם... עם כל הרצון הטוב 'לקדם' את לקראת גוג ומגוג... מה לעשות שזה לא התאים ל'כרטיס ביקור' של גוג ומגוג... (אפילו המלבי"ם שחי כאן עד לפני 90 שנה ופגש את מלחמת העולם הראשונה כותב בפירושו שזה לא גוג ומגוג כי מה לעשות שגוג ומגוג יגיע לעם היושב בציון ולא לגלות אירופה) כך שאופציה שנקראת גוג ומגוג היא מאוד טריה!! רק ב-80 שנה האחרונות הובשלו התנאים לאופציה כזו... ואין הכי נמי... כל מלחמה שפרצה כאן לאורך שבעים שנה האחרונות זה בהחלט היה מרגש... אולי הנה זה הגיע... אז במלחמת השחרור התברר שלא, מלחמת ששת הימים גם התברר שלא... ובמלחמת יו"כ גם התברר שלא... **זהו!!**

כאן אנחנו אוחזים!!! (מלחמת המפרץ ומלחמת לבנון השניה זה לא בגדר מלחמה...) בקיצור: לדבר כעת על אופציה אפשרית של מלחמת גוג ומגוג... זה לא משפט נדוש ושחוק!!! **לא! ממש לא!!** אנחנו נמצאים כעת בסה"כ בהזדמנות הרביעית שלנו פה בארץ הקודש... אז נא לא לתת לשחיקה והליאות לעשות את שלה...

עכשיו ככה: אני מקווה שאתה מבין לאיזה קהל יעד מסוים אני פונה בשורות אלו... בא נגדיר את זה ככה: היות ועם ישראל מוכרח להמשיך לצפות ולחכות למשיח למרות ש... שאף על פי שיתמהמה... זו הרי משימה לא פשוטה... סו"ס הטבע של השחיקה והתוחלת הממושכה עושה את שלה... וסו"ס צריך להמשיך לחכות ולא להתייאש מן הגאולה... כתוצאה מהמשימה האתגרית הזו נוצר מצב ספונטני שעם ישראל אימץ לעצמו שתי דפוסי התמודדות אין לחכות למשיח... יש את הגישה המרעננת... אלו שכל היום מעוררים דרמות... נתפסים לתהפוכות שמתרחשות בעולם כדי לא לתת לשגרה להשתלט עלינו- בשביל להשאיר את המשיח כל הזמן בכותרות... הם יוכיחו לך כל הזמן באותות ומופתים שהנה הגאולה פה... הנה... בעוד שבועיים זה חייב לקרות... והוא יביא לך הוכחות וגימטריות... וגם נתוני שטח והתבטאויות שחמינאי אמר ככה... ונאסראללה אמר ככה... והנה זה בדיוק מתאים לקטסטרופה שמתאימה לקול מבשר מבשר ואומר... וחכו חכו... הנה בשבת הקרובה זה קורה... (ואז בסוף הגיע התאריך המדובר ושום דבר לא קורה... אז קודם כל מכינים מראש את התאריך הבא!!! לא יאחר משבוע וחצי מהיום... ואחרי שיש כבר תאריך חדש אז ניגשים לאוקימתא להסביר איך זה לא קרה בתאריך שעליו דיברנו... וככה זה כל הזמן...)

עכשיו ככה: הכי קל זה לזלזל בגישה הזו... אבל זה לא חכמה!! כי סו"ס יש פה סוג מסוים של אמצעי התמודדות אין להמשיך לחכות למשיח ולא להישחק ולא להתרפות ולהתייאש מן הגאולה... ולצורך העניין נשאבים לכל מיני

דרמות כדי להמשיך להציף את הציפיה על סדר היום ולא להתייבש... (האם התאריכים האלו באמת נכונים או שזה סתם מצוץ מהאצבע?? זה כבר פחות משנה... כי זה על משחק סיפורי הבעש"ט שגדולי החסידות כבר אמרו שמי שמאמין הוא פתי ומי שלא מאמין הוא כופר... מה פירוש? הרעיון של סיפורי הבעש"ט הוא שה' אוהב את הצדיק ומוכן בשבילו לשדד את הטבע... מכאן ואילך האם זה בפועל קרה או רק יכול לקרות?? מה זה כבר משנה... זה כמו 'שנים אוחזים בטלית' או 'שור שנגח את הפרה' ומרובע אחד יעמוד וישאל האם הסיפור הזה באמת קרה?? נו... באמת... אתה לא מבין שזה בא בעיקר ממקום תרגיל! מה קורה באופציה של שנים אוחזים, על אותו משקל ה' יכול לעשות כאלו מופתים... ולעניינינו: ה' יכול להביא משיח בשבת הקרובה... האם זה בפועל יקרה?? נו... אז לא... אבל לא טעינו באופציה שכן...)

ותכל'ס!! כאן זה מתחלק לשתי סגנונות אופיי... הומני וריאלי! הטיפוסים ההומנים זורמים עם זה... נכנסים לדרמה... לריגוש... בטוחים שזה באמת הולך לקרות... וגם אם בסוף זה לא קרה בתאריך הנוכחי... אין להם בעיה תוך רגע להיכנס לתאריך הבא... אבל הטיפוסים היותר ריאליים שבינינו... דווקא הגישה הזו מרחיקה אותם!! אדרבה... על כל עוד איזה רמז... שהנה... הגאולה פה... ובעוד יומיים זה קורה... אז ברגע שזה לא קורה... זה רק עוד אכזבה ועוד הוכחה שהנה, חשבנו שזה קורה וזה לא קרה... זה רק מעצים את החומה הרגשית והנמכת הציפיות ש-די... נמאס לי לפתח ציפיות שמתבדות פעם אחר פעם... ונוצר מצב שככל שהטיפוסים הרעננים האלו- ככל שהם יותר נכנסים לדרמות שהנה משיח דופק בדת... ככה הטיפוסים הריאליים לוקחים יותר ויותר עשר צעדים אחורה ותפסיקו לשגע אותי... אל תביאו לי פה הוכחות... תנו לי להגיד אני מאמין שהמשיח יגיע!!! ואני מאמין באמונה שלימה שהוא כל יום יכול להגיע... אבל בלי דרמות...

בקיצור: הציבור היותר ריאלי ושכלתן... דווקא לוקח אחורה!!! ואני מוכרח לומר שגם אני בשלב מסוים מוצא את עצמי במקום הזה!!

אז זהו!!! שמותר לנו לדעת שהאמת האמיתית נמצאת באמצע...

נכון שאתה לא מתלהב מכל גימטריא ואתה לא מתרגש מכל איזה התבטאות של עוד איזה כורש או סנבלט... או משהו שהחלטנו לצורך העניין לקרא לו ארמילוס... אבל עדיין!!! עדיין!!! גם לטיפוסים הכי קשוחים וריאליים... מותר לנו לפקוח עיניים ולהסתכל מינה ושמאלה ותשמע... מתרחש כעת מול עינינו מצב שהוא סיבה להתנער מהעפר... יש!! יש פה פעמי משיח!! גם בשביל המיובשים והמקורקעים שבינינו...

ובשבילם בעיקר אני כותב את הנתונים המאוד מאוד יבשים האלו!!

ההלו... אנחנו לקראת מלחמה כוללת... פה בארץ ישראל!! לאחר קיבוץ גלויות... ועוד מלחמה מהצפון... יש!! יש פה כמה וכמה מאפיינים שכתובים בפירושו בנביא... (אגב: עזה לשעצמה זה לא גוג ומגוג משום כיוון...) יש פה שלל סימנים שחז"ל אומרים שהגליל יחרב... ואם אתה מאוד רוצה... כתוב שאנשי

גבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו... בא נהיה כנים: בשלב הזה הם עדיין בגדר יחוננו!!! (אני עוקב אחרי זה בדריכות...) אבל אתה מבין לבד שזה עניין של שניות עד שזה יהיה עלול להיות לא!! לא יחוננו... (אנא... אנשי גוש דן היקרים... תחוננו אותי...) והכי הכי: יראי חטא ימאסו!!! והאמת נעדרת... המערכת מצד עצמה לא יכולה להגיד אמת... ועזוב... בא נשאיר את זה פתוח... (כי גם את האמת הזו א"א להגיד) וסר מרע משתולל- כל מי שסר מרע נהיה משונה ומוחזק כשונה... הוי הוי... זה ממש זועק היום... אם אתה מחזיק בסה"כ פלאפון כשר ואתה מתקשר לאיזה משרד שיהיה... אם אין לך גישה לוואצפ... הפקיד מסתכל עליך כמו... כמו איזה שוהה בלתי חוקי... מבחינתו אתה אדם שלא מן הישוב...

וקטגוריה בתלמידי חכמים!!! שתבין: המצב כיום שבחורי ישיבות מוחרגים מחוץ לחוק זה מחטף חסר תקדים במדינת ישראל... (אז בעצרת המיליון... בסה"כ רק דיבור על זה... ניסו לחוקק את זה... אבל כעת זה קורה בפועל, האמת היא שאם נתבונן בראש גדול!!! יש פה בחינה של 'מצמר' לדוד בברחו מפני אבשלום בנו... שכיון שה' אמר לדוד הנני מקים עליך רעה מביתך... דוד דאג: שמא עבד או ממזר שלא יחוס עלי כיון דשמע דאבשלום הוא שמח סתם ברא דרחים על אבא... **על אותו משקל:** חז"ל הכינו אותנו שלקראת התיקון השלם, יש שטר חוב שנקרא קטגוריה בתלמידי חכמים... ישפילו את כבוד התורה לעפר... נו... זה מדאיג... מי יודע באיזו צורה מחפירה זה יעשה... בדרך הטבע זה היה אמור להיעשות ע"י כלל אחינו התועים שביחד נשאו ראש ויתעצו על צפונך... עליך ועל תורתך ברית יכרות... והנה!!!! מה קרה בסוף?? במקום שזו הייתה מהלכת ממשלה שרוב אחינו התועים עומדים מאחוריה... לא!!! במקום זה הגיעו איזה תשעה שופטים וכל הקטגוריה בת"ח מתחילה ונגמרת אצלם, נרשמת לדראון רק על שמש... וכל אחינו התועים נשאר חפים ונקיים מהפשע הזה... יש לך פרעון שטר יותר אידיאלי מזה?? אני חושב שזה מבהיל!! הקב"ה ניקז לכמה קליפות בודדות את כל החרפה הזו... וכל ישראל נשארו בלתי מעורבים... זה שווה מזמור לדוד!!! (למבינים בלבד...)

בקיצור: אי אפשר לעצום את העיניים!!! גם המפקחים והיבשים שנשחקו לגמרי וכבר נמאס לכם להגיד הנה... זה מגיע... הההלו... יש לחלק!!! לכל הדעות אנחנו נמצאים בתקופה מכוננת!!!

אה... מה יקרה אם המלחמה הזו תסתיים והמשיח בכל זאת לא יגיע?

אז הכל בסדר!! אנחנו נמשיך לחכות לו!!! שתבין: לחכות למשיח זה **אף פעם לא טעות**... כי המשיח יגיע בכל מצב... בין תחכה בין לא... כל מה שנותר לנו זה עד כמה אנחנו נצליח על הדרך לאסוף את עצמנו ולרענן את עבודת ה' ולהזיז את עצמנו מתוך נקודת הנחה שאנחנו בהישורת האחרונה... ואם המשיח אכן יגיע עכשיו, ואם לא, לפחות הרווחנו עוד פעימה נוספת של חיזוק בתוך ההמתנה למשיח... שתבין: סבתא שלי ע"ה חיכתה למשיח כל חייה!!! ויום אחד היא נפטרה... נו... לכן מה??

היא ממשיכה לחכות לו משם!!! היא בסה"כ עברה לחדר המתנה קצת יותר ממוזג... בקיצור: משיח יגיע בין כך!! כל מה שנותר לנו זה להצליח לחטוף עד כמה שאפשר לפני... ולהזיק את עצמנו שלא נרדם... ואם

לעמוד כלה מקושטת מול ה' ולבא בברית הקידושין...

עכשיו ככה: בדרך כלל החתן, הוא זה שמקדש את הכלה!! הוא הבעל!! הוא תופס את המושכות... ולכן הקידושין מסורים בידיים שלו... אבל אצל יהודי... היות וה' רצה שנהיה בעלי ההטבה... בשביל זה ה' ברא את העולם... והעניק לכל יהודי את האופציה לעשות מחטף... ובמקום שה' יקדש אותי... אני יכול לעשות עקיפה ולהקדים ולקדש אותו!! וברגע שאני הקדמתי וקידשתי אותו לפני שהוא קידש אותי... כאן אני נהיה בעל ההטבה!! כלומר: אני אמנם הגברת של ה'... אבל קבלתי על זה בעלות! הקדמתי וקדשתי אותו... וזה כל המשחק... מי יקדים ויקדש את מי...

אז הנה... יש לנו דוגמא עגומה... אותם נערים אבודים שנהרגו בטבח האכזרי בשמחת תורה... ומקובלנו שהם מיד זכו להיכלל הכי גבוה בשמים... ואז התעורר הפולמוס: למה מגיע להם יותר מכל בן עליה אחר שממשיך לחיות כאן ולזבוח את יצרו? נו... מה התשובה??

אתה לא מביין! הנערים האלו לא זכו לקדש את ה'!!! ה' קידש אותם! אז נכון שהם קדושים!! אבל לא הם קידשו את ה' אלא ה' קידש אותם... ואילו אתה זוכה להקדים את ה'... אתה נמצא פה מול פיתויים וניסיונות... ואתה אומר לה': אני מפגין לך נאמנות ורוצה לקדש את שמך עוד לפני שזה משתלם!!! אני אוהב אותך עוד לפני שאתה אוהב אותי... אני דוחף את עצמי לחדר יחוד איתך... ומוכן להתייחד איתך עוד לפני שאתה תכניס אותי... כשמשיח יבא אתה תוכל לבא לקב"ה ולומר לו: רבש"ע: יש לי בעלות!! אני קידשתי אותך עוד לפני שקדשת אותי!!! אני נישקתי אותך עוד לפני שנישקת אותי... אני התייחדתי איתך כשזה לא היה שווה... כשמסביב כולם לעגו... כשמכל הכיוונים היו לי פיתויים ואת כל הסיבות שבעולם לא לבחור בך... ואני בחרתי בך!!! אז אני פה בעל ההטבה!!! כן... יום אחד הקב"ה בבת אחת יציף אותנו בצונאמי של אהבה וחמלה וגעגועים... יחבק אותנו בחיבוק אינסופי... ויקדש אותנו... ומאותו רגע ואילך אנחנו כבר לא נוכל להתבטאות... אנחנו כבר לא נוכל לבטא אהבה ונאמנות... אנחנו כבר לא נוכל לקדש אותנו... כי הוא יעטוף אותנו ויקדש אותנו וירומם אותנו עד אין סוף!!! ה' יקח את כל הבעלות אליו... אבל רגע לפני שזה קורה... רגע לפני שמשיח מגיע... יש לי ולך את האפשרות לתפוס בעלות באינסוף ב"ה!! יש לי את האפשרות להקדים ולקדש את שמו בעולם!!! ליזום יחוד!!! ליזום אהבה! שהקב"ה יכנס לחדר יחוד... הוא ימצא אותי כבר מחכה לו שם... ואני אריע לו בתרועת נצחון ואומר לו בגאווה: הייתי נאמן אליך עוד לפני שהוצאת את הצ'ק... דבקתי בתורתך כשהיא עדיין הייתה מושלכת בבזיון... לדלת הזו אנחנו חייבים להיכנס רגע לפני שהיא נסגרת!!!

יש את המכולת השכונתית הקטנה מול הבית שלי... שאם אתה מגיע מאוחר... אתה נכנס והקופאי נאנח ואומר לך... נו תכנס... אבל מהר... כי אני רוצה לסגור (אגב: זה לא בסדר... אם הקופאי שכיר חוששי לך מלא תרדה בו בפרך) ואם בדיוק יש לך רשימה ארוכה מידי מה לקנות הוא מתחיל לנשוף לך בעורף... נו נו... רוצים לסגור... ובשלב מסוים אתה נאלץ לוותר על חצי מהרשימה כי הוא כבר הוריד את התריס וממש דוחף אותי החוצה... סוגרים... בקיצור: היות והגעתי מאוחר, אני נאלץ לוותר ולהפסיד חלק מהרשימה... זה סוג אחד של רגע אחרון!!!

אבל יש סוג אחר של רגע האחרון... זה כבר יותר מצוי ברשתות מזון הגדולות... שכשאתה מגיע מאוחר, מישהו יושב שם בפתח של הדלת האוטומטית!!! והיה!!! אם הגעת בדקה ה-90 והצלחת להיכנס פנימה... זהו... אתה בפנים... ברגע אתה בפנים... אתה יכול להיות רגוע... לגמור את כל הקניה ברגע... לא יעצרו אותך באמצע... אבל תזהר לך... כי אם תגיע דקה אחת יותר מאוחר... אז הדלת תסגר ואתה תשאר לגמרי בחוץ!! לא שיעצרו אותך באמצע... אלא לא יתנו לך בכלל להיכנס... עד כאן המשל... כלפי מה הדברים אמורים???

סו"ס ימות המשיח זה לא עולם הבא... בעולם הבא העסק לגמרי נעצר! אין זכות ואין חובה ולכן יום המיתה הוא באמת יום מר... יום שמסמל את סיום המבצע... אבל בימות המשיח מקובלנו שכן עדיין אפשר להמשיך לסגל מצוות ומעשים טובים... רק מה?? אם אתה בפנים אתה בפנים... ובייחוס למה שנשארת בחוץ אתה בחוץ... כלומר: המשיח לא יעצור ויקטע לך את הקניה באמצע הרשימות... לא!!! אם כשהמשיח יגיע אתה תהיה בפנים... אתה יכול להמשיך הלאה על אותו תקן... רק מה?? המשיח בהחלט יסגור את הדלת!!! ומי שנזכר להופיע בשערי רצון ה' רק אחרי שהמשיח יגיע... עליו באמת תסגר הדלת!!!

עכשיו: מה ההגדרה הזו עוזרת לי?? שמה שמטריד בן עליה זה בעיקר העניין של ה'מכסה!! אני רוצה להספיק לסיים את הש"ס לפני שהמשיח יגיע... אני רוצה להספיק להיות יותר!! יותר צדיק! יותר מתמיד! יותר בעל צדקה וחסד עד שהמשיח מגיע... כלומר: עיקר תחושת החמצה היא בייחס לרשימת הקניות... אני בלחץ כי לא גמרתי את הרשימה!!!

אז זהו שזה לא הבעיה!! ברגע שאתה עובד ה' ואתה בפנים... ברגע שאתה מצידך רוצה ומביע נכונות להיות עבד ה'... המשיח לא יעצור לך את השטייגן, אתה תוכל להמשיך הלאה להתעלות ולעלות אבר כנשרים.

רק מה?? מה כן מלחץ בביאת המשיח?? יותר נכון מי צריך להיות לחוץ??

נניח מי שצריך לעשות חסימה למחשב או להחליף מכשיר... כאן זה לא עניין של מכסה... זה עניין של החלטה האם אני בפנים או בחוץ... האם אני בוחר להיכנס לחדר יחוד עם ה' רגע אחד לפני... או רגע אחרי... ולא צריך להגיע לאיפויניסט... זה כל אחד ואחד מאיתנו...

שתבין: יהודי נשלח כאן לעולם בשביל להינשא לה' ולהיות הגברת של הקב"ה!!! כידוע: בשביל להקים בית צריך לערוך קידושין! וכל יהודי צריך יום אחד

כעת כתוצאה מהמלחמה והתקווה שמשיח בפתח... אם זה יגרום לי לתפוס חיזוק וללמוד בבא בתרא עם כל הרצינות... אז הנה!!! הרווחתי על הדרך בבא בתרא!!! יופי... אני כבר עכשיו שכשהמשיח יגיע (מתי שזה יהיה) יהיה לי גם משיח וגם בבא בתרא... ואם אני אמשיך להיות רדום... אז יום אחד שהמשיח יגיע, יהיה משיח בלי בבא בתרא... וכן הלאה וכן הלאה... אם תקבל על עצמך לחסום את המחשב בגלל שהמשיח מגיע... ובסוף המשיח לא הגיע... נו... אז מה... העיקר שהחסימה הגיעה... וכשהמשיח יום אחד יגיע תוכל לסכם בסיפוק שיש לך גם משיח וגם חסימה... מה רצית?? שמשיח יהיה וחסימה לא... השתגעת??

הרופא שיניים לימד אותי יסוד גדול!! הוא אמר לי: אני לא יודע למה כואב לך פה?? האם זה בגלל החור מלמעלה או החור מלמטה... מה שבטוח: יש לך חור גם למטה וגם למעלה!! כך שלא כ"כ משנה הסדר... איזה חור שנחליט לטפל בו... אנחנו לא טועים... על אותו משקל: האם המשיח מגיע מחר או לא?? מה זה משנה!! אני יודע דבר אחד: שיש לי רשימה של חורים שצריך לגמור איתם ביום לפני שהמשיח מגיע... והנה כעת ישנה תקופה מכוננת שיש פה איזושהי אינדיקציה!!! יש סממנים שאומרים שיתכן והמשיח קרוב מתמיד... ו... ואם תרצה אפשר להיכנס לזה... יש על מה לדבר!! אז מה איכפת לך להיכנס לזה... ממה אתה מפחד? שתתחיל לקבוע עיתים לתורה ו... ובסוף יתברר שהמשיח לא יגיע?? אז מה!! לכן התחזקת בטעות?? אדרבה... אם המשיח לא הגיע, לפחות על הדרך סימנת וי חשוב... אז מקסימום, במקום להקדים את המשיח ביום... הקדמתי אותו ביומיים... העיקר לא לאחר אותו ביום...

יש!!! יש פה סממנים... יש פה פעמי גאולה שמצדיקים התנערות מהאדישות... לפחות 'למיחש מיבעי'!! ושוב: בין כך אתה לא טועה... כי המשיח יגיע בין כך... אז קדימה... בא נעזור לעצמנו להיכנס לזה...

וכאן כמידי שנה מתעוררת השאלה הנצחית... שעובדי ה' בני עליה מאוד מסתבכים איתה... היות וכשהמשיח יגיע... מבחינה מסוימת יהיה חלון הזדמנות שישגר בפנינו!! יהיה פה 'סוג של' סגירת קלפיות!!! מבצע שיסתיים!! וכתוצאה מזה ישנם עובדי ה' שבמסתרי הלב הם מזהים שההללו... אני לא רוצה שהמשיח יגיע עכשיו... כי... כי אני לא רוצה להחמיץ עוד הזדמנות... מה לעשות... זה טבעי שבן אדם מפחד להחמיץ הזדמנות. ומה לעשות? מצד אחד אני מחויב לחכות למשיח... והרמב"ם מתבטא שמי שלא מחכה הרי הוא כופר... ומאידך אני לא מצליח להתגבר על השיקול האישי שלי שאני רוצה להרויח עוד קצת זמן...

(אז יש את התשובה המקובלת שנון!! אמנם לך זה לא טוב... יתכן שמצד האינטרס שלך עדיף לך שהמשיח יתעכב עוד קצת... אבל נדרש ממך להתעלות מעל האגו האישי שלך ולחשוב על כבוד שמים... אבל מה לעשות שהתשובה הזו לא עוזרת לך!! כי האגו שלי כזה מפלצתי שלבא ולצפות ממני להתעלות מעל האגו שלי... אני לא רואה את זה כאופציה ריאלית) אז יש לי נוסחה די ברורה... וזה מה שסיידר לי את הראש:

ובכן: יש שני סוגי אנשים שמגיעים למכולת ברגע האחרון לפני שסוגרים!!!

באיזה הקשר עזה ולבנון מוזכרים

בנביא?

מדהים לקרא את פרשות השבוע האלו... לפגוש מקרוב איך שאנחנו תושבי ארץ ישראל חיים בתוך היסטוריה!!! איך שלא צריך לחפור הפירות ארכיאולוגיות בשביל להגיע להסטוריה כי ההיסטוריה פשוטה גלויה מול העיניים... ואם נגיד יותר מדויק: מתנפצת מול העיניים!! בפרשת השבוע הקודמת משה רבינו מזהיר את עם ישראל להוריש את ארץ ישראל ולהחזיר את כל הכנעני!!! והוא מזהיר אותם בתקיפות בלתי מתפשרות: ואם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם וצרתו אתכם על הארץ... והיה כאשר דימייתי לעשות להם אעשה לכם... הציווי הזה חוזר על עצמו כמה וכמה פעמים בחומש דברים...

ואתה מוזמן לפתוח נביא שופטים ולראות בפרק ב' ג' פסוקים כפורשים שעם ישראל עברו על ציווי ה' ולא הורישו את כל יושבי הארץ... ולכן מה?? ואלה הגוים אשר הניח ה' לנסות בם את ישראל, המשת סרני פלשתים (שזה עזה וגרורותיה) וכל הכנעני והצידוני והחוי וישב הר הלבנון מהר בעל חרמון עד לבוא חמת... כתוב כאן מפה ברורה:

היות ועם ישראל לא קיימו את ציווי ה' בירושת הארץ... לכן עד עצם היום הזה אנחנו סובלים משתי חזיתות מובנות!!!

עזה ולבנון!!! זה שתי חזיתות עתיקות יומין מוזמן יציאת מצרים... אז כמוכן שמי שמזדהה עם הימין הקיצוני מצפה ממני כעת למשפט הבא... ש... שמה רואים מכאן?? שצריך לכבוש את כל הארץ... ארץ ישראל השלימה... אבל זה לא מדויק!!!

גם המפעילים טענו אותו דבר... היות וחטאנו לה' והוא העניש אותנו שנישאר פה... אז דווקא נעלה וזכה נתקן... אבל לא!!! אחרי שהקב"ה העניש את עם ישראל להישאר ארבעים שנה במדבר... ה' ציפה מעם ישראל שיפנימו לא שמעכשיו צריך כעת לעלות לארץ ישראל... אלא מעכשיו צריך לשמוע בקול ה'!!! פעם ה' אמר להרוג ז' עממין ולא תחיה כל נשמה ולא קיימנו ולכן קבלנו את הברך שנקרא עזה ולבנון... ולכן מה?? לכן מכאן ואילך המסקנה היא שצריך לשמוע בקול ה'!!! שצריך לעשות מה שה' רוצה... כי אחרת... אתה כבר 3000 שנה קדימה... ועדיין מבוסס בבנין הפלסטיני...

נקודה נוספת שרואים בפרשה:

התורה מספרת לנו על הר חרמון!! והתורה רוצה להסביר לנו כמה שהוא חשוב... לכן התורה מספרת לנו שלהר חרמון יש ארבע שמות... למה?? להגיד שבח ארץ ישראל שהיו ארבע מלכויות מתפארות בכך, זו אומרת על שמי יקרא וזו אומרת על שמי יקרא... מדהים לראות שעד היום זה ככה!!! הר חרמון מחולק לשלוש מדינות... ישראל סוריה ולבנון... ותכל'ס הר חרמון שייך לארץ ישראל... זה אולי ההזדמנות לחשוב על כל אלו שזוכים לגור בארץ הכ"כ מבוקשת הזו... ובכל זאת כל היום פוזלים החוצה ומחפשים לצאת לחו"ל... עכ"פ הר חרמון שכעת נמצא בחזית... עליו נאמר ככל חרמון שיווד על הררי ציון כי שם ציוה ה' את הברכה חיים!!! במילה הזו יצאה נשמתו של רשבי"י... ובעזרה"ש ישמור ה' את מצילי החיים שנמצאים שם כי שם ציווה ה' הברכה חיים!!!

ערבה כל שמחה... אלי, כתולה חגורת שק על בעל נעוריה...

יענקי ורותי השפילו מבט... הם נישאו בהססנות לאבא... הם חששו לשאול... לא!! בגלל שהם פחדו מהתשובה... אלא כי הם ידעו מראש יותר מידי טוב מה תהיה התשובה... אבל הם פשוט פחדו לשמוע אותה... רגשית הם לא היו מסוגלים לשמוע את התשובה המזעזעת הזו ויצאת מפיו של אבא... אבל הם לא יכלו להתאפק... אנחנו קטנים מידי בשביל להשאיר את זה לבד לבד בלב... סו"ס יענקי הוא בסה"כ בן שש ורותי בת שמונה ומאז מה שקרה לא מדברים על זה בבית... הפצע מידי פתוח... מדמם... כל אחד מסתגר בתוך עצמו... ויענקי ורותי כבר לא עומדים בזה... בשלב מסוים הם החליטו ביחד לגשת לאבא... הם נישאו בהססנות... ואז יענקי התחיל לשאול בגמגום... אבא... השנה... השנה... השנה אנחנו... אנחנו לא... לא עולים... לא עולים לירושלים?? אבא הסתכל על יענקי בעיניים גדולות ו... ולא ענה... אמא גם לא ענתה...

יענקי ורותי יצאו מהחדר כמעט בריצה... וכולם הבינו את התשובה... את המשפט שלעת עתה אף אחד לא מסוגל להוציא מהפה... השנה נשארים פה כי... כי אין לאן לעלות... והדמעות עולות... בכי חרישי נשמע מכל קצות הבית... כל אחד מתכנס בפניו ובעלבנון ומבין שמה שהיה כבר לא יהיה... ערבה כל שמחה...

השנה אנחנו נשאר כאן... נמשיך לבהות ולהשתומם מול הכרם המיוזמת שאיבדה את כל חינה בעינינו... הכרם הזה שברוב חוצפתה לא מתביישת וממשיכה להוציא ענבים... ממשיכה להוציא אשכולות כאילו עסקים כרגיל... כרם... את לא מבינה שאין לך בשביל מי?? מי יעשה סוכך יין?? מי בכלל ירצה לאכול ענבים ולשתות יין כשאינן בשביל מה... בפרט הכרם החדשה פה משמאל שכ"כ בנינו עליה... כבר שלוש שנים אנחנו מחכים לה בחוסר סבלנות... שלוש שנים של ערלה ישבנו וחיכינו... והכל היה כדאי בשביל לזכות שבשנה הרביעית נגיע לכרם רבעי!! לזכות העלות את כככל הענבים לירושלים... לא רק מעשר שני... אלא הכל!! ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הילולים לה'!! ונזכה לאכול מפריה ולשבוע מטובה ונברך עליה בקדושה ובטהרה... כמה חיכינו לשלב הזה של הבציר הראשון של הכרם מאז ט"ו באב מלפני שלוש שנים שנטענו אותו... כל החורף האחרון התרפקנו על זה... נו... מתי יגיע הקץ ונזכה סו"ס להתחיל לבצור ויהיה לנו 'נופשי חודשי' לעלות לבית ה' ולאכול כרם רביעי בירושלים... סו"ס הגיע חודש סיון... תמוז... והנה סו"ס מגיע חודש אב... הגיע הזמן לבצור את הביכורים ועולים... אבל רק הגיע עת הבציר וגילינו ש"אלי, כתולה חגורת שק על בעל נעוריה, הכרת מנחה ונסך מבית ה' אבלו הכהנים משרתי ה' הוביש תירוש אומלל יצהר. הובישו איכרים, הלילו כרמים. כי הביש ששון מבני אדם" (עין יואל א') מה יש? אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין נדם...

ותחשוב שרותי שלנו בת השמונה היא כבר מאורסת לצורבא מרבנן... כבר עברו עשרה חודשים מהאירוסין ובעוד חודשיים זה כבר זמן כניסה!! זה כבר י"ב חודש מאז האירוסין וצריך להינשא... ותכל'ס אין איתנו יודע מה... מי... לאן... מה זה בכלל שמחת חתן בלי בית המקדש?? איך עושים כזה דבר?? האם יש בכלל כזה דבר? האם יש בשביל מה בכלל להקים בית כשבית המקדש חרוב?? מי אמר שיש בכלל טעם להמשיך את החיים?? ותחשוב: הרי נותנים לכה י"ב חודש בשביל שתכין קישוטי כלה... אבל עכשיו איזה קישוטי כלה... על מה אתה מדבר... שום דבר!! זה נישט שייך... אף על מה לדבר... אף אחד לא חושב על על עטרות כלות ולא על עטרות חתנים... רק אפר מקלה מתחילה ועד סוף... והבית החדש שצריך להכין לזוג החדש... ולפי התכנית היינו אמורים לשפץ אותו... לצבוע ולסוד אותו... איפה... אף אחד היום לא מסייד את הבית!! משאירים ככה... וסתם ככה... סעודת חתן וכלה... מה אתה רוצה שיהיה על השולחן... בשר?? יין?? מה פתאום!! מאז שחרב הבית אף אחד לא מסוגל להסתכל על בשר ועל יין... בשבילנו בשר ויין זה איסוראיזה של בשר שלמים ויין של מעשר שני בירושלים... ועכשיו אין על מה לדבר... בשר ויין ככה סתם זה פאסט נישט... זה לרקוד על הדם... "ויכי נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל???" וכי נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל?? וכי להם נאכל שכבר בטלו מנחות?? וכי פירות נאכל שכבר בטלו בכורים??" בקיצור: מאז החורבן הגדול החתונות נראות כמי שכפאו שד... שולחנות ריקים... חתן וכלה בבגדי יום חול... אין כלי זמר... ואין שום דבר על השלחן... רק מים!!! מים יגידו ובסוף פרק חזקת הבתים (ס) רבי יהושע יתמן אותנו... הוא יסביר לנו שבקצב הזה גם מים לא מתאים לשתות שהרי ניסוך המים גם התבטל... שתקן, אמר להן בני בואו ואומר לכם: שלא להתאבל כל עיקר?? אי אפשר שכבר נגזרה גזרה, ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר, שאין גזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה אלא אלא כן אמרו חכמים סד אדם את ביתו כסיד ומשייר בו דבר מועט - אמה על אמה כנגד הפתח, עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט - כסא דהרסנא, עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירת דבר מועט - בת צדעא... יארוך זמן עד שנאסוף את השברים... יארוך זמן עד שנבין שה' כעת רוצה אותנו בלי בית המקדש!! עוד יבא שמשו של רבי עקיבא תבהיק בעולם והוא יגלה לנו בסוד שמאז חורבן ביהמ"ק... ה' העביר את משכנו לבית יהודי!!! לבית שמתנהל ומוכתב על פי תורה...

עוד יתאספו כל גדולי התנאים אצל רבי עקיבא בבני ברק והוא יסביר להם לאורך הלילה הארוך והבלתי נגמר איך מספרים יציאת מצרים גם בלילות!!! איך מוצאים את הקב"ה בתורה שבעל פה... איך מקריבים לפני הקב"ה קרבן התמיד ומוסף ש... שלא כתובים בתורה... זה תורה שבעל פה... איך מתרוממים מתוך ההסתרת פנים... ואין לוקחים כל קוף וקוף ועושים ממנו תילי תילים של הלכות...

עכ"פ כעת בשבועות שאחרי החורבן הגדול כולם מאובנים... אבא ואמא בוכים... ואנחנו יענקי ורותי בוכים... אבא שלנו שתמיד כ"כ נזהר לאכול חולין בטהרה... פתאום לא!! פתאום הוא לא מסהר לשום מקום... הוא אומר שאין לו בשביל מה... אין בשביל מי... תבין: מילא עד עכשיו... אבא שלנו תמיד היה או לפני נסיעה לבית המקדש או אחרי נסיעה... פעם זה סתם בשביל לעשות שימוש בלשכת הגזית ופעם זה בשביל לאכול מעשר שני... לא משנה כ"כ מה היה ה'תירוף!! אבל בבית תמיד בית המקדש ריחף באויר... תמיד לכולנו היה חשוב להיות כל הזמן באופציה שאנחנו יכולים ברגע אחד של החלטה לתפוס את הרגלים ולעלות לאתר די ביה יחדון רוחין ונפשין (ולא צריך כעת להתחיל להיטהר וכו') ולכן בבית שלנו היינו כל הזמן על תקן של אוכלי חולין בטהרה ולכה"פ הרמטיות מטומת מת אבל כעת ערבה כל שמחה...

(רק לשבר את האוזן: להבדיל בין קודש לחול... זה כמו חילוני שפג התוקף של הדרכון או הויזה שלו!! הוא רץ על טיל כדי לחדש אותו... למה?? מה הבהלה?? מה... יש לך איזה תכנית לטוס לחו"ל בשבועיים הקרובים?? לא!! לא הבנת!! וזה זה משהו שצריך שיהיה!! שברגע אני ארצה יש לי אפשרות תוך ששתיים להיות על מטוס... לך תסביר את זה לחרדים הפנאטים האלו... כן... לך תסביר לדור של גלות מה זה דרכון לבית המקדש... מי שמחובר לבית המקדש חייב שזה יהיה לו בשליפה...)

אבא בסוף יאסוף עצמו ויצא לבצור את הכרם... סו"ס אין לנו שירור אלא התורה הזאת... גם אחרי שאיבדנו ביכורים וכרם רבעי... אבל תרומה ומעשרות לא בטלו... פרט ועוללות לא בטלו... אנחנו עוד נאסוף את השברים ונלמד לפגוש את ה' דרך המאור שבתורה... עד ישקיף וירא ה' משמים... על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים... תמיד לא יחשו המזכירים את ה' אל דמי לכם עד יכונן... עד יכונן!!!

כולנו מכירים את הפסוק בהפטרה של תשעה באב... על מה אבדה הארץ ניצתה כמדבר... ויאמר ה' על עזבם את תורתיה!! והגמ' אומרת: שלא ברכו בתורה תחילה!! כלומר זה לא שהם עזבו את התורה אלא הם בסך הכל לא ברכו ברכות התורה... ועל זה!! על זה אבדה הארץ... וזה כמובן תמוה... וכאן כולם יודעים לצטט את לשון הר"ג שהפשט בזה: שזה הם לא ברכו ברכות התורה זה הוכיח שהתורה לא חשובה בעיניהם!! ועל זה אבדה הארץ... על זה שהם לא החשיבו את התורה (שזה התבטא בזה שלא ברכו בתורה) עד כאן כולנו מכירים...

ובינינו... היא גופא!! זה עצמו לא מובן!!! חסר לי כאן פירוש לפירושו... כי מהר"ג זה נשמע שיש כלל כזה שברגע שמברכים על משהו זה אומר שמחשיבים אותו... נו נו... בינינו... אני מכיר אנשים שמברכים ענט"י וזה לא סתירה שבמקביל הם גם מזלזלים בנט"י... אז מה הפשט בזה?? ממתית ברכה היא המדד של חשיבות?? מילא תגיד שהם לא הסכימו לעמול בתורה... לא הסכימו להקריב ולהוציא מאונם והונם על התורה... נו... זה מראה על חוסר חשיבות... לפי ההשקפה והנכונות אתה רואה כמה בן אדם מחשיב את הדבר... אבל לא!! משמע שהם דווקא כן השקיעו ועמלו בתורה, רק מה?? זה ברכו?? ממתית ברכה היא מדד של חשיבות??

השאלה הזו תמיד מנקרת לי בראש... מסתמא גם לך... אז לאחורנה שמעתי ביאור קצר וקולע ממרן ר' משה הילל הירש שליט"א העניין הוא כך: שלא ברכו בתורה תחילה!!! מה הכוונה??

שהם לא ראו את קשר בין לעסוק בדברי תורה ל- אשר קדשנו!!!

הרי מה זה 'לברך בתורה תחילה'?? זה לשים כובע על הראש... ללבוש גארטל ולהגיד 'ברוך', אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעסוק ב... מה?? בהפה שאסר הוא הפה שהתיר?? במה לי לשקר במקום עדים??

ועל זה!!!! על זה להגיד אשר קדשנו!!! אפסס... מה הקשר פה אשר קדשנו?? אשר קדשנו זה משהו כזה ש... שקדשנו... משהו קדוש כזה... אשר קדשנו זה משהו שמתאים לתשמישי קדושה... אבל אשר קדשנו במצוותיו וצונו שור שנגח את הפרה... נו... באמת??

זה הכוונה שלא ברכו בתורה תחילה!!! הם לא חשבו שעסק התורה זה משהו שהולך עם אשר קדשנו... ס"ס אל תשכח שבשעסק התורה אנו מפשילים שרולים ומתחילים לבחוש בפרקטיקה של החיים... תחשוב: כעת בבבא בתרא... מה עיקר הנושא שלנו? טוען ונטען! יש לנו עסק עם שני ברנשים... שני טוענים רבניים שמשחקים כמו שחמט... כל אחד עסוק לקמבן ולטעון את הטענה הנכונה שחבר שלו לא יוכל להפיל אותו... ואנחנו כעת מלווים את ב"ד ומנסים להתפתל יחד איתם ולנסות לזהות מי השקרן היותר גדול... נו... תגיד לי: זה שווה 'אשר קדשנו'??

מה הקשר פה אשר קדשנו?? איפה אתה רואה פה קדשנו במצוותיו וצונו?? אז הנה!!! זה הפשט שלא ברכו בתורה תחילה!!!

הם עסקו בתורה... ועלול בתורה... ואדרבה, הם היו שקועים מאוד בתורה... ובינינו... דווקא מי שבאמת באמת שקוע בלימוד... דווקא הוא הכי פחות פוגש את ה'אשר קדשנו' שבתורה!!! כ... כי אני באמצע סוגיה... אני באמצע להבין מי פה הרמאי... אז מה אשר קדשנו עכשיו?

שתבין: שתבין: אני מכיר יהודי פשוט שלא מסוגל להבין גמ'... אבל אמרו לי שיש כח בגמ' להיטהר מכל הפגמים... ולכן הוא קורא גמ' וקורא עוד שורה ועוד שורה כדי להמתיק את הדינים... אז מילא אותו אחד... הוא לרגע אחד לא שוכח שהתורה זה הקדושה הכי גדולה והיא הנהר שמטהר מכל הטומאות... בטח!!! אין לו משהו אחר לחשוב... הוא לא מבין כלום... הוא רק עסוק בלקרא... אז בטה יש לו את כל הפניות לייחוד יהודים והוא מבין מצוין 'אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעסוק בדברי תורה', אבל מי שכן מבין בלימוד... וכן שקוע בלימוד... וכן חותר לעומקם של דברים לאוקמיה שמעתתא אליבא דהלכתא... לכה אחד מאוד קשה לזכור בד בבד שהההלו... הסוגיה הזו- זה אשר קדשנו!!!

מאוד מאוד קשה להחזיק ראש בשתי העולמות האלו ביחד!!!

מצד אחד לאוקמי גירסא!! ומצד שני לאוקמי שכנתא!!

אני רוצה לעצור כאן רגע ולהסביר, בעצם מה הצד השני?? אני מבין מה זה 'לאוקמי גירסא', אבל מה זה 'לאוקמי שכנתא'?? מה זה לכיין 'אשר קדשנו'?? מה אמורים לחשוב כשמוכונים על זה?? אז ככה: אני אתן לך דוגמא: והמקרה עומדים לפני תקיעת שופר... ויש אוריה מחשלת... כולם אחוזה שרעפים... והבעל תוקע והמקריא עומדים בכובד ראש... ואפשר לנסר את השקט באויר... ולפתע נשמע קולו החוצב של הבעל תוקע, 'גלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר'-- ואז כולם עוצמים את העיניים בדבקות... והוא מתחיל... ברוך... אשר!! קדשנו!! במצוותיו!! וצונו!!! לשמוע קול שופר... וכולם שואגים אמן בכוונה...

בינינו: מה כולם מכוונים?? מה כולם כ"כ עוצמים עיניים ומתנדנדים??

אז ככה: אני לא יודע מה מכוונים ומה אמורים לכיין... דבר אחד אני יודע שיש כעת כוונה אחת שכולם מעצמם מכוונים בלי תיאום... הכוונה שכולם כעת מכוונים אפילו בלי לדעת שזו הכוונה... זה שכולנו מבינים שכעת אנו הולכים לעשות משהו!!! איזה פעולה מסוימת!! שהיא פועלת שם פעולות נשגבות בשמים ואנחנו פשוט מכוונים ש... שזה באמת יעשה את הפעולה הנרצית!! זו החרדת קודש שאופפת אותנו ב'אשר קדשנו במצוותיו וצונו לשמוע קול שופר', וזו באמת הכוונה הנכונה!!! אנחנו מכוונים לפעול את הפעולה הנשגבה הזו בעולמות העליונים באמצעות התקיעות שקדשנו במצוותיו וצונו וכעת זה... זה יוצא לשיגור!!! תקיעה... שברים תרועה... זו 'הגדרת האידעו'!!! הנה לך כוונה נוסח 'אשר קדשנו'!! הבנה והכרה שמה שאני עושה כאן רק מתחיל כאן... אבל הוא עולה שם בשמים ומזיז עיניים...

אז זהו!! שבינינו... תסתכל לי בעיניים... אני כעת עובר איתך לשור שנגח ושנים אוחדים... כשאני ואתה יושבים בסדר א' מול הגמ'... ואנחנו כעת באמצע!!! באמצע לפצח סוגיה כבידה... ולמצא את ההגדרה והפועל ואת ה'תברא או שתייה' האם גם כאן אנחנו לרגע אחד קולטים שה'דררא דממונא' הזה עולה ופועל פעולות נשגבות בשמים... מישוה מרגיש ככה?

מישהו לרגע אחד חושב ש'איש משום ממונא' זה לא משום ממונא... זה לא נגמר כאן... זה נגמר בדיבורי תורה ובהבל פה שחוצה עולמות ומגיע אחת כסא הכבוד ופועל שפע של חיים וברכה לעולם... מאוד מאוד קשה לחיות את השילוב של אוקמי גירסא ואוקמי שכנתא... לא נעים לומר... אבל הרבה פעמים זה מתנגש אחד בשני... תסכים איתי שמי שיושב מול דף גמ' והראש שלו כל הזמן באוקמי שכנתא... קשה לי להאמין שאפשר יחד איתו לאוקמי גירסא... כי...

כי הוא עסוק בשכינתא ולא מונח בסוגיה... ומאידך: מי שהראש שלו באמת מונח באוקמי גירסא... קשה לו להתנתק באמצע ולהתחיל לחשוב על אוקמי שכנתא...

וכידוע... אני לא הראשון שפותח את הנושא הזה... כי מרן הנפש החיים כבר עומד על המדוכה הזו!!! תשעה פרקים הראשונים בנפש החיים חלק ד' מוקדשים לנושא הזה!!! לר' חיים מוולוז'ין מאוד חשוב לאפוקי מכל אלו שחושבים שדבקות בתורה זה להידבק בה' תוך כדי הלימוד!!! הנפה"ח מאריך להוכיח שעצם התכנים של התורה כמות שהם... זה הדבקות בעצמה!! בבחינת עצמות!! (גם בעל התניא מרחיב בזה)

עכ"פ את ה-ט' פרקים הראשונים בשער ד' בנפה"ח... את זה כל ליטאי יודע... ובינינו... גם כל ליטאי ממוצע מבין מיד שמסתמא הנפש החיים בא לאפוקי מהחסידיים... כי... כי מה יכול להיות... מי הם שעושים מכל דבר דבקות וכוונות יחודיים והשפעות ועניינים אם לא החסידיים... אז הנה... הנפש החיים כעת יוצא נגדם ומסביר להם שלא!!! הדבקות הגדולה ביותר זה עצם השקיעות במורה במקצת... ודינא דגרמי... יופי!!! אני מאוד מקווה שהחסידיים הפנימו את המסר...

אבל ההלו... ידידי הליטוואק: אתה אולי לא שמת לב!!!

אבל עם כל הכבוד לתשעה פרקים הראשונים האלו בנפש החיים... אם תשים לב: הפרקים האלו בסה"כ הקדמה!!! כי עד כאן הוא הסביר למה החסידיים לא צודקים!! אבל מכאן ואילך הנפש החיים כביכול הופך את הקערה על פיה והוא מתחיל להוכיח באותות ומופתים ל עד כמה החסידיים כן צודקים!!! הנפה"ח מאריך בהפלגה עצומה לבאר איך שכל מילה תורה בוקעת ועולה לרקיעין ונעשה מזה שמים חדשים וארץ חדשה ורב הנסתר על הנגלה... בקיצור: מי שלומד טוב נפש החיים... מבין שהנפש החיים לא מבטל את הדבקות של החסידיים!!! ממש לא!!! הוא לא מוותר על זה לרגע!!! אדרבה... הוא תובע ממך עבודה כפולה... שמצד אחד תבין ותכיר שעסק התורה זה אלע אלע השפעות ונעשה מזה יחודא עילאה... ובד בבד!!! אני דורש ממך תהיה שקוע באוקמי גירסא!!! איך בדיוק?? טוב... כאן כבר הנפש החיים מביא עצה איך בדיוק לשלב את זה... אבל זה כל הרעיון של שער ד' בנפש החיים!!! איך מצד אחד להיות שקוע לגמרי לגמרי באוקמי גירסא ומאידך!! לקלוט עד היכן הדברים מגיעים ולהבין שעסק התורה זה אשר קדשנו ואוקמי שכנתא ופעולות הכי נשגבות ששמים...

השאלה איפה אנחנו נמצאים פה בסיפור??

תרשה לי 'לנחש' שמי שזכה להיות שקוע בלימוד!! את ה'אוקמי גירסא' הוא מבין... אבל עם ה'אוקמי שכנתא'... שם הוא מידי פעם ריעננו... ודווקא מי ששקוע בלימוד!! דווקא הוא בקבוצת סיכון יותר מכל אחד אחר... כי... כי שוב: מי שבאמת שקוע בלימוד... הוא עסוק במשהו... והמשהו הזה הוא אזור חיוג אחר לגמרי לגמרי מאשר קדשנו, ומה לעשות שאת שניהם צריך לזכור!!! אי אפשר שהשור שנגח יהיה לימוד משפטים... זה חייב להיות משפטי ה'... ובשביל זה צריך לברך בתורה תחילה!! מה הכוונה לברך בתורה תחילה? להבין שזה משהו קדוש!!

תכל'ס... איפה בן תורה נורמלי אמור לפגוש את ה'אשר קדשנו בלימוד?? אז בחלק היותר פרקטי... כאן הנפש החיים מציע מידי פעם לעצור ולזכור לייחדא שכנתא בבעלה ולעשות רצונו יתברך שציונו ללמוד תורה... אבל מעבר לזה!!! יש פה הבחנה הרבה יותר עמוקה שהיא צריכה לרחף בחלל!! היא צריכה להיות תמונת הרקע הכללית של הלימוד והיא: שתמיד צריך לזכור שהשטייגן שלי פה בסדר א'... **לא נשאר בארבע קירות האלו!!** זה משהו שעולה ופועל גדולות ונצורות בשמי רום ומשפיע ברכה וחיים לכל העולמות כולם!!! וההבחנה הזו צריכה לרחף בחלל בית המדרש... אל תתן לרקע הזה להתערפל...

נו... הלאה: עדיין נפקא מינה? איפה אני פוגש את זה??

אז רק לשבר את האוזן: תאר לעצמך: בראש השנה אחרי התקיעות... הבעל תוקע ניגש למשגיח ומתלונן כמו כל הבחורים... הרב אני במשבר... מה יש? אני מרגיש שאני לא עושה פה כלום 'בישיבה'... המשגיח מתפלל: למה אתה אומר ככה... מה... לא תקעת טוב? כן... תקעתי... נו... אז מה... אז תקעתי... מה הלאה...??

אה... ראית בעל תוקע ששואל כזו שאלה... כן... תקעתי... אבל מה הלאה?? ראית בעל תוקע שהוא מרגיש חדל אישים שהוא לא עשה כלום... כי הוא רק תקע...?? ברור שלא!!! כי כולם מבינים שתקיעת שופר זה ההדבר!! זה כל העניין!!! ברגע שתקעת בשופר זה... זה קרה!! לזה חתרנו!! זה מה שרצינו וזה מה שנעשה ב"ה...

עכשיו בא נעבור ללימוד... בינינו... בלימוד זה לא ככה... בחור מסוגל לשבת וללמוד זמן קיץ שלם... ובסוף ההרגיש כלומניק... לא עשיתי כלום... (כן... אני מבין אותו... היו לו כל מיני שאיפות לגמור את המסכת... ללמוד יותר טוב והוא מאוכזב שהוא לא עמד לגמרי ביעדים) רגע... אבל למה אתה אומר שלא עשית כלום... הרי למדת?? כן... למדתי... אבל אז מה... מה יצא לי מזה... אני מרגיש שאני נמצא באותו מקום... לא מתקדם... נו... ו... מה יצא לי מזה?? מה פירוש מה יצא לך מזה?? ומה יצא לכהן גדול ביו"כ שהוא היזה אחת למעלה ושבע למטה... ומה יצא לך כשנטלת לולב קדימה אחורה למעלה למטה... מה יצא לך?? למה שם לא יצאת עם במשבר??

כי אתה מבין שבלולב זה הדבר!! עושים פה משהו!! בשופר עושים משהו!! ובחבטית ערבה עושים משהו וזה נעשה ופועל בשמי רום גם כשלא רואים פה כלום!!! אז תבין שגם בלימוד יש את החלק הזה!! את החלק של 'אשר קדשנו'!! יש בלימוד את החלק הזה ש... ברגע שלמדתי... שגירתי לקב"ה דיבורי תורה שפועלים גדולות ונצורות... אז כמובן!!! נכון שאנחנו רוצים מעבר לזה... נכון שיש לנו שאיפות גם לדעת ולזכור ולצאת ת"ח ולהקיף סוגיות ולהתפתח בתורה וזה מאוד חשוב... אבל אנא!! לא לשכוח את התקיעות והנענועים של התורה... את עצם המצוה הקדושה של תלמוד תורה שמאה מילים של תורה שווים יותר ממאה טרומיטין...

אל תשכח ברכת התורה!! אל תשכח את שעות עסק התורה שלך גם ללא שום הישג מעבר לזה... תזכור שיש גם מאתים מילים בדקה!! יש גם ערך בתורה... אנא... שלא תאבד הארץ... תברך בתורה תחילה...